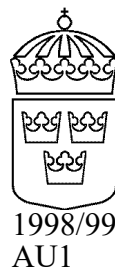

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 1998/99:AU1

Utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottets förslag

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens budgetproposition för år 1999 med förslag till anslag på utgiftsområdena 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Ramen för utgiftsområde 13 uppgår till 33,8 miljarder kronor och ramen för utgiftsområde 14 till 48,3 miljarder kronor.

Anslagen på utgiftsområde 13 hänför sig främst till kontantstödet vid arbetslöshet, medan anslagen på utgiftsområde 14 hänför sig till arbetsmarknadspolitiken, arbetslivet, jämställdhetsområdet och statliga arbetsgivarfrågor.

I betänkandet behandlas också ett stort antal motionsförslag, ca 180, som väckts under den allmänna motionstiden.

I ett inledande avsnitt om den *allmänna inriktningen av politiken* konstateras att det nuvarande arbetsmarknadsläget är svårtolkat. Ett oroande inslag är att de regionala skillnaderna i sysselsättning och arbetslöshet väntas tillta liksom polariseringen på arbetsmarknaden. Samtidigt som efterfrågan ökar på främst välutbildad arbetskraft stiger efterfrågan på korttidsutbildade knappt alls. Utskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen avser att skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning.

På utgiftsområde 13 tillstyrks regeringens förslag att försöksverksamheten med den s.k. *aktivare användningen av arbetslöshetsersättningen* förlängs t.o.m. utgången av september månad 1999.

På utgiftsområde 14 föreslås att arbetsförmedlingarna får resurser för *tillfällig personalförstärkning*.

I fråga om det s.k. *volymmålet* är regeringens beräkning att 165 000 personer i genomsnitt per månad kommer att omfattas av någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd under 1999. Utskottet konstaterar att volymmålet är omdiskuterat. Regeringens översyn av målet bör avvaktas.

De nuvarande åtgärderna arbetsplatsintroduktion (API) och Arbetslivsutveckling (ALU) ersätts av en ny åtgärd, *arbetspraktik*. Syftet är detsamma, nämligen att deltagaren skall få kontakt med arbetslivet och öka kompetensen. Enligt propositionen skall den som anordnar praktiken betala ett finansieringsbidrag till staten på 3 000 kr per månad och deltagare med undantag

för vissa grupper deltagare och för anordnare som är ideella organisationer. Utskottet föreslår den ändringen att ett lägre finansieringsbidrag, 1 000 kr, skall gälla för deltagare som varit långtidsinskrivna när anordnaren är staten, en kommun eller ett landsting. Finansieringsbidraget bör i övriga fall vara 3 000 kr. Den lägre nivån för långtidsinskrivna bör enligt utskottet kunna finansieras genom att möjligheterna till kringkostnadsersättning begränsas till att enbart omfatta ideella organisationer.

Åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) kommer att fasas ut. Med hänsyn till *de äldres* svåra situation på arbetsmarknaden föreslår utskottet ett tillkännagivande om att arbetsmarknadsåtgärderna skall kunna anpassas särskilt för denna grupp, t.ex. genom längre anvisningstider eller genom att en åtgärd avlöses av en annan.

Utskottet tillstyrker ett förslag om *flyttningsbidrag* för en arbetslös som söker arbete i övriga *nordiska länder*. Detsamma gäller regeringens förslag om *förstärkt försäkringsskydd för deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder*.

På arbetslivsområdet tillstyrks ett bidrag till egenföretagare med stora kommunikationssvårigheter.

På området jämställdhet mellan kvinnor och män tillstyrks en *förstärkning av anslaget för JämO med 2 miljoner kronor* med hänsyn till de ökade resurser som krävs för tillsynen av jämställdhetslagens regler om löneskillnader.

Reservationer och särskilda yttranden

Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet kritiserar i en gemensam reservation inriktningen av arbetsmarknadspolitiken. De förordar en politik för att skapa bättre förutsättningar för nya jobb och tillväxt med utgångspunkt i de tre partiernas gemensamma sjupunktsprogram, benämnt Jobballiansen. Åtgärder måste till för att förhindra att massarbetslösheten permanentas. Sysselsättningen måste öka. Förutsättningar måste skapas för fler riktiga arbeten och växande företag. Reservanternas pekar bl.a. på vikten av en bättre lönebildning och en ny arbetsrätt som ger utrymme för flexibilitet. Innan en genomgripande reformering skett av arbetsrätten bör en återgång ske till de regler som gällde 1994. En allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring bör införas. Egenfinansieringen bör höjas. De tre partierna förespråkar system med personliga utbildningskonton respektive lärlingsutbildning. Vid utformningen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste kvalitet sättas före kvantitet.

När det gäller inriktningen av arbetsmarknadspolitiken anser *Vänsterpartiet* i en reservation att ansvaret i första hand bör åvila staten. Möjligheterna till friare medelsanvändning måste öka och en systematisk decentralisering genomföras. Volymkraven bör avskaffas. Arbetsmarknadspolitiken bör i första hand koncentreras på förmedlingsverksamhet, på att minimera långtidsarbetslöshet, att motverka s.k. rundgång och att bryta könssegregeringen på arbetsmarknaden. Kvalitet måste gå före kvantitet och utbildningsalternativen göras attraktivare. Arbetsgivarna bör ta ett väsentligt större ansvar för arbetskraften än i dag. Obligatoriska praktikplatser och framtidsfonder bör införas. Arbetsrätten bör förstärkas.

Centerpartiet poängterar i en reservation om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken att goda villkor för företagen ger förutsättningar för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Arbetsrätten bör decentraliseras ytterligare. Det gäller också arbetsmarknadspolitiken som även bör göras mer flexibel. De centrala regleringarna och antalet åtgärder måste minska. En översyn bör göras av AMV:s roll och funktion. Volymmålet bör ersättas av effektmål eller mer kvalitativa mål. Arbetslöshetsförsäkringen bör vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjning. Arbete måste alltid löna sig.

Miljöpartiet framför synpunkter på arbetsmarknadspolitikens inriktning i ett särskilt yttrande. Partiet betonar vikten av en arbetstidsförkortning och anser att en samordning bör prövas av statsbidrag till landsting och kommuner med statsbidrag till arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadsåtgärder.

Totalt har 35 reservationer och ett flertal särskilda yttranden avgetts i ärendet. Flera av reservationerna är gemensamma, däribland en av Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet om vikten av att utvärdera den nya åtgärden arbetspraktik.

Yrkandena

Regeringens respektive motionärernas förslag, se bilaga 4.

Samtliga yrkanden är väckta under 1998/99 års riksmöte.

Ärendets beredning

Vid tidpunkten för utskottets behandling av ärendet har riksdagen ännu inte fattat beslut om utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna m.m. för budgetåret 1999. Beslut i ärendet fattas under förutsättning att riksdagen bifaller vad finansutskottet hemställt i sitt betänkande 1998/99:FiU1 med anledning av budgetpropositionen 1998/99:1.

Under ärendets beredning har utskottet mottagit skrivelser från bl.a. Svenska kommunförbundet och länsarbetsnämnden i Norrbottens län. Synpunkter har även framförts i skrifter från enskilda personer.

UTSKOTTET

1. ALLMÄNNA FRÅGOR

1.1 Allmän inriktning av politiken

Regeringen

Under rubriken redovisas dels propositionens bedömning av huvudinriktningen för arbetsmarknadspolitiken, dels vissa delar av propositionens bilaga 4 Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000.

Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Samarbetet berör fem områden: ekonomi, sysselsättning, rättvisa, jämställdhet och miljö.

Enligt regeringen är den svenska ekonomin i grunden stark. Investeringarna stiger snabbt, de offentliga finanserna är sanerade, inflationen obefintlig, bytesbalansen uppvisar överskott, sysselsättningen stiger och arbetslösheten faller. Mycket tyder på att Sverige står inför en period med uthålligt hög tillväxt. Det finns dock hot mot en sådan utveckling, framför allt genom den osäkerhet som råder om den internationella ekonomiska utvecklingen. Ett annat hot är risken för att pris- och löneökningarna i Sverige tar fart i och med att sysselsättningen stiger.

Sysselsättningen har stigit snabbare än väntat under år 1998. Under året väntas ökningen uppgå till 1,3 %. Åren 1999 respektive 2000 beräknas ökningen uppgå till 1,5 % respektive 1,8 %.

Arbetslösheten faller dock inte lika mycket som sysselsättningen stiger. Det beror på att arbetskraften ökar till följd av att många söker sig ut på arbetsmarknaden när sannolikheten att få ett arbete blir större. Den öppna arbetslösheten antas i budgetpropositionen bli i genomsnitt 6,6 % under år 1998. För år 1999 beräknas den till 5,7 %. För åren 2000 och 2001 kalkylerar regeringen med att lönebildningen fungerar väl och den internationella ekonomiska utvecklingen är förhållandevis stark. Därmed beräknas den öppna arbetslösheten falla till 4 % mot slutet av år 2000. Årsgenomsnittet år 2000 beräknas till 4,4 %.

De offentliga finanserna är sanerade och uppvisar överskott redan under år 1998. Det är enligt regeringen en anmärkningsvärd förändring i förhållande till det läge som rådde för ett par år sedan. Saneringspolitiken går nu in i en ny fas. Framgången måste vårdas samtidigt som finanspolitiken måste vara fortsatt stram.

Enligt regeringen konkretiseras i budgetpropositionen den offensiv för uthållig tillväxt och ökad sysselsättning som regeringen föreslog i 1998 års ekonomiska vårproposition. Sex framtidsområden lyftes fram: Kunskap och kompetens, Delaktighet i informationssamhället, Hållbara Sverige – ett föregångsland, Företagande, Europeiskt samarbete och Ett Sverige för alla. I budgeten ingår en rad åtgärder som föreslogs i den ekonomiska vårpropositionen, däribland 4 miljarder kronor mer än tidigare beslutat till skolan, vården och omsorgen samt insatser inom bl.a. tandvårdsförsäkringen, äldreården, bostadspolitiken, rättsväsendet och biståndet. Eftersom de offentliga finanserna fortsätter att utvecklas mer positivt än vad som tidigare antagits

finns det, utöver vad som beräknades i vårpropositionen, ett begränsat ytterligare utrymme för åtgärder som ökar sysselsättningen, rättvisan, jämställdheten och omställningen till ekologisk hållbarhet.

Överskotten i de offentliga finanserna beräknas uppgå till 2,3 respektive 3,3 % av BNP för åren 2000 respektive 2001. Även dessa år överskrids enligt regeringen de budgetpolitiska målen och BNP-överskottet beräknas till 2,0 %. Här spelar dock lönebildningen en avgörande roll. Om takten i löneökningarna blir snabbare än vad arbetsmarknadens parter har kommit överens om, inklusive den av parterna angivna löneglidningen, kommer tillväxten med all sannolikhet att bli lägre än beräknat. Detta skulle leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning. Enligt budgetpropositionen skulle det också kunna medföra skattehöjningar och utgiftsnedskärningar.

Som nämnts innefattar samarbetet mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet fem områden. När det gäller området sysselsättning anger budgetpropositionen att arbetslösheten huvudsakligen skall minskas genom att fler människor får arbete eller utbildning som ger arbete. Arbets- och kompetenslinjen gäller. Arbetslinjen innebär att arbete och aktiva åtgärder skall komma i första hand och att det skall löna sig att arbeta. Inom samarbetsområdet *sysselsättning* redovisar budgetpropositionen följande punkter.

- Fortsatt starka offentliga finanser och låg inflation medverkar till låga räntor, framtidstro och därmed ökade investeringar och sysselsättning.
- Ett konkret sysselsättningsmål införs. Andelen sysselsatta av befolkningen mellan 20 och 64 år skall öka till 80 % år 2004. I samband med 1999 års vårproposition skall regeringen presentera förslag som ökar möjligheterna att uppnå målet.
- Kompetensutveckling i arbetslivet skall stimuleras. Regeringen skall i vårpropositionen 1999 återkomma med förslag som skall kunna träda i kraft den 1 januari 2000. En förutsättning för statlig stimulans är att arbetsmarknadens parter bidrar med en ansvarsfull delfinansiering.
- Utöver förstärkningarna till skolan, vården och omsorgen i vårpropositionen 1998 med 4 miljarder kronor för år 1999 och 4 miljarder kronor år 2000 föreslås att kommuner och landsting tillförs ytterligare 2 miljarder kronor år 2001.
- En arbetsgrupp tillsätts i Regeringskansliet för att fördjupa underlaget i arbetstidsfrågor. I arbetsgruppen skall ingå bl.a. representanter för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Arbetsgruppen skall presentera bedömningar av konsekvenserna av olika arbetstidsförändringar samt lämna förslag till hur arbetet med arbetstidsfrågan bör bedrivas vidare.

När det gäller *jämställdhet*, ett annat av samarbetsområdena, redovisas följande i budgetpropositionen.

- Jämställdhetsombudsmannen tillförs 2 miljoner kronor för utökad tillsyn enligt jämställdhetslagen.

- Statistiska centralbyrån (SCB) tillförs resurser för att bl.a. vidareutveckla lönestatistik och ta fram underlag för jämställdhetsboksut.
- Den pågående utredningen om jämställdhetslagen får tilläggsdirektiv när det gäller frågor om arbetsvärdering.
- Regeringen skall uppdraga åt myndigheterna att arbeta mer aktivt med jämställdhetsfrågor, inklusive frågor om lika lön.
- En rad andra åtgärder skall vidtas av regeringen för att öka jämställdheten. Regeringen skall hösten 1999 redovisa hur jämställdhetspolitiken utvecklats.

Regeringen har tidigare satt upp som mål att den öppna arbetslösheten skall halveras till 4 % år 2000. Därefter är målet full sysselsättning. Som framgått ovan bör ett konkret sysselsättningsmål införas.

Den positiva arbetsmarknadsutvecklingen under det senaste året måste fortsätta. Sysselsättningstillväxten måste framför allt ske i den privata sektorn. Mindre utgifter för arbetslöshet och högre inkomster från sysselsättning leder till att de offentliga utgifterna i högre grad kan användas till välfärdens kärna, däribland skola, vård och omsorg. Det sysselsättningsmål som föreslås i budgetpropositionen motsvarar ca 375 000 nya arbetstillfällen under sju år, eller närmare 55 000 arbetstillfällen per år. Genom ökad sysselsättning, utbildning, rehabilitering och andra aktiva insatser kommer personer som i dag försörjs genom sociala bidrag och ersättningar att kunna återgå till arbete. Regeringen avser som nämnts att i vårpropositionen 1999 återkomma med förslag om hur sysselsättningsmålet skall uppnås.

Avstämning av halveringsmålet

I propositionens bilaga 4 Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000 redovisas bl.a. följande.

Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten är regeringens främsta uppgift. Politiken för ökad sysselsättning bygger på fem grundstenar.

1. De offentliga finanserna skall vara sunda och priserna stabila.
2. Det krävs en bättre fungerande lönebildning för att arbetslösheten skall kunna halveras.
3. Huvuddelen av sysselsättningsökningen de kommande åren bör ske i den privata sektorn.
4. I den offentliga sektorn skall verksamheter prioriteras framför transfereeringar. Skolan, vården och omsorgen utgör kärnan i välfärden.
5. Arbetslösheten skall minskas huvudsakligen genom att fler människor får arbete eller utbildning som ger ökade möjligheter till arbete.

Den sistnämnda grundstenen i regeringens sysselsättningsstrategi innebär en flerårig satsning på utbildning och kompetensutveckling på alla nivåer i samhället. Förutsättningarna för att varaktigt höja sysselsättningen och för-

bättra möjligheterna till arbete för de arbetslösa skall förbättras genom utbildning.

Antalet studerande i gymnasial vuxenutbildning inklusive Kunskapslyftet uppgick under hösten 1997 till drygt 200 000 personer. Antalet studerande inom Kunskapslyftet har fortsatt att öka under år 1998. Under våren 1998 uppbar drygt 80 000 personer särskilt utbildningsbidrag varav 80 % var arbetslösa och 20 % anställda. Till och med september 1998 hade ca 32 000 arbetslösa sökt särskilt utbildningsbidrag för ett andra år.

Intresset är stort för försöksverksamheten med eftergymnasial kvalificerad yrkesutbildning där drygt 3 500 elever antogs under 1997. Försöksverksamheten byggs ut till 12 000 platser år 1999 och förlängs till år 2001. Utbildningen skall koncentreras till bristyrkesområden.

Det förbättrade arbetsmarknadsläget medför ökad risk för inflationsdrivande flaskhalsar till följd av brist på viss yrkeskompetens. Regeringen har därför vidtagit en rad åtgärder för att anpassa de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till den ökade efterfrågan på arbetskraft. Således har exempelvis arbetsmarknadsutbildningen i större utsträckning inriktats på dyrare yrkesinriktade utbildningar. Ett nationellt program för IT-utbildning har inletts. Konjunkturförbättringen har också medfört att de aktiverande arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar i omfattning till förmån för kompetenshöjande åtgärder.

Oppositionspartiernas alternativ m.m.

I parti- och kommittémotioner har oppositionspartierna utvecklat sina mer övergripande synpunkter på arbetsmarknadspolitiken. Partiernas politik i denna del kan sammanfattas på följande sätt. I avsnittet behandlas också fyra enskilda motioner.

Moderaterna

Enligt *Moderaterna* i motion Sk310 (yrk. 17–19) är arbetsmarknaden uppbyggd på det gamla industrisamhällets strukturer. Även om det är svårt att ange exakt vilken betydelse arbetsrätten har för sysselsättningen upplevs t.ex. rehabiliteringsansvaret som en börda av många småföretagare, vilket kan leda till att riskerna upplevs som större än den möjliga vinsten. Om sysselsättningen skall öka måste man förstå hur politiska och fackliga beteenden påverkar företagarnas engagemang och vilja att expandera. Den låga flexibiliteten hänger samman med kollektivavtalssystemet som överfört den anställdes rätt till de fackliga organisationerna. Kollektivavtalsmodellen passar inte på den nya arbetsmarknaden. Enligt *Moderaterna* behövs det en ny syn på de ömsesidiga relationerna. Arbetets rättigheter skall tillkomma den enskilde. De fackliga organisationerna blir inte obehövliga, men den enskilde skall inte vara beroende av deras välvilja.

Nya regler behövs, som möjliggör nyanställningar och stärker den enskildes ställning. Det grundläggande skyddet, inte mer, skall lagregleras. I lagen om anställningsskydd bör turordningsreglerna avskaffas. Den enskilde skall kunna förfoga bl.a. över lönevillkoren. Sympatiåtgärder och blockader mot

enmansföretag bör förbjudas. Medlemmarna bör tillfrågas innan en konflikt utlöses. Den fackliga vetorätten vid upphandlingar bör avskaffas (yrk. 17).

En modern arbetsmarknadspolitik måste utformas så att förvärvsarbete blir möjligt och attraktivt. Den bör ha fyra huvudelement och vara åtskild från förmedlingsverksamheten (yrk. 19). *Ersättning vid arbetslöshet* genom en allmän och obligatorisk försäkring som ger grundläggande skydd för alla med möjlighet till avtalsgrundat tilläggsskydd, ersättning med 75 % av tidigare lön, en bortre parentes och finansiering genom avgifter från den försäkrade som kompenseras genom lägre skatt (yrk. 18). *Insatser för ungdomars inträde* på arbetsmarknaden genom att ett system med lärlingsutbildning för ungdomar mellan 20 och 25 år byggs upp tillsammans med företagen. *Utbildning* riktad mot specifika yrkesområden samt kompletteringar av arbetslösas kompetens, inkluderande stöd till arbetshandikappade. Säkerställande av att *äldre och arbetshandikappade* finner en plats på arbetsmarknaden.

Moderaterna understryker att en reformering av detta slag skall ske parallellt med att förutsättningar skapas för fler riktiga arbeten. Förändringarna måste kompletteras med övergångsregler.

Också i kommittémotion A276 (yrk. 1 och 2) för Moderaterna fram förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring som skall vara en omställningsförsäkring. Förändringarna bör genomföras från den 1 januari 1999. I samma motion förordar partiet en omfattande reformering av arbetsmarknadspolitiken enligt de riktlinjer som redovisas i motion Sk310.

I kommittémotion Sk670 (yrk. 2) framhåller Moderaterna att den bästa kunskapsspridningen sker genom *rörlighet på arbetsmarknaden*. Vad som behövs är en mer flexibel arbetsrättslagstiftning, stimulans för rörlighet och större möjligheter till enskilda "fallskärmar" genom ökade möjligheter till enskilt pensionssparande.

Lönebildningen fungerar dåligt. Förhandlingssystemet med dess olika nivåer driver fram för höga generella löneökningar. Det är angeläget med en individualisering, men den motverkas av förhandlingssystemet som bygger på att alla skall betalas lika. Resultatet blir internationellt sett rekordhöga ingångslöner som gör det svårt för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Det mest avgörande är dock att allt högre skatter tar i anspråk det utrymme som en produktivitetökning skapar.

Löneökningstrymnet blir än mindre om det skall urholkas av en generell arbetstidsförkortning. En arbetsdelning skulle undergräva landets möjligheter att växa och innebära en kapitulation inför massarbetslösheten. Det är dessutom orimligt att enskilda löntagare genom kollektiv arbetstidsförkortning fråntas rätten till bättre ersättning för sitt arbete.

Det kollektivavtalssystem som finns i Sverige leder till låg flexibilitet och färre nyanställningar. Alternativet är att nyanställningar visserligen kommer till stånd men utanför alla regler, vilket skulle skapa en uppdelning av arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet konstaterar i motion N336 (yrk. 5) att det nya sysselsättningsmålet är en viktig komplettering till målet att halvera arbetslösheten.

Målet måste också omfatta *nyckeltal* om den könssegregerade arbetsmarknaden, arbetstidsmönster (heltid/deltid), kontraktstyper (fast/tillfällig) liksom om nationella och regionala sysselsättningsmönster för personer med funktionshinder, invandrare samt olika ålders- och utbildningsgrupper.

Enligt Vänsterpartiet i motion A804 (yrk. 1) bör de övergripande målen för arbetsmarknadspolitiken och AMV:s verksamhet kompletteras med ett *fjärde mål*: att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden såväl horisontellt som vertikalt och såväl vad gäller yrkestillhörighet och befattningskategori som när det gäller löner och andra arbetsvillkor.

Vänsterpartiet noterar i motion N336 att regeringen i någon mån är beredd att ompröva politiken i den riktning som partiet förordar. Men ytterligare förändringar behövs. *Arbetsmarknadspolitiken* bör koncentreras på förmedlingsverksamhet, på att minimera långtidsarbetslöshet och s.k. rundgång och på att bryta könssegregeringen. Den enskilda individen skall stå i fokus och meningsfulla individuella handlingsplaner skall styra insatserna. Kvalitet bör gå före kvantitet. Inflationsdrivande flaskhalsar skall motverkas och insatser för utbildning och yrkesmässig rörlighet prioriteras. Åtgärder med låg kvalitet, exempelvis ALU, API och OTA, skall successivt avvecklas och ersättas av kombinationer av utbildning och praktik i olika former.

Utbildning bör göras mer attraktiv genom höjning av den lägsta nivån på utbildningsbidraget. Stimulansbidrag bör införas för bristyrkesutbildning liksom merkostnadsersättning för studier utanför hemorten. Vänsterpartiet förespråkar åtgärder som kombinerar utbildning och praktik. *Obligatoriska praktikplatser* bör införas på stora och medelstora arbetsplatser. Framtidsfonder är en metod att förverkliga kompetensutveckling i arbetslivet.

Arbetsmarknadspolitiken måste integreras i närings- och regionalpolitiska strategier för att få god effekt.

Mer behöver göras för att stödja särskilt *utsatta grupper*, t.ex. funktionshindrade, invandrare, äldre och lågutbildade. Diskrimineringen i arbetslivet måste bekämpas. Sysselsättningssubventioner bör utgå selektivt; exempelvis bör ideella föreningar behandlas annorlunda än andra arbetsgivare i fråga om lönebidrag. *Lokala erfarenheter* bör tas till vara. Passiviteten bland långtidsarbetslösa kan brytas i samspel med folkrörelser och lokalt näringsliv. Det är särskilt viktigt med samverkan mellan arbetsmarknadspolitiken och socialpolitiken.

Arbetsgivarna bör ta ett väsentligt större ansvar för arbetskraften. I dag lastas stora delar av kostnaderna för bl.a. rekrytering, introduktion, praktik, kompetensutveckling och rehabilitering över på stat, kommunsektor, socialförsäkringar och individ. Kostnadsansvaret bör omfördelas. Till grund för central avtalsreglering bör det finnas lagstiftning som föreskriver ett betydande kostnadsansvar för arbetsgivarna och som kompletteras med ett system för vinstdispositioner med löntagarinflytande.

Arbetsrätten bör förstärkas mot bakgrund av de stora förändringar som skett i arbetslivet. Det behövs också nya övergripande centrala avtal som reglerar arbetslivet.

Lönebildningen bör vara stabil och garantera parternas integritet. Partiet motsätter sig i motion A291 (yrk. 4) lägre ungdomslöner.

I motion N335 (yrk. 16) hävdar Vänsterpartiet att det för närvarande finns en uppsjö av försöksverksamheter och frizoner som måste ersättas av en systematisk reform där volymkraven tas bort, regelverket liberaliseras och beslutsfattandet decentraliseras. Frågan bör behandlas i en sysselsättningspolitisk arbetsgrupp mellan regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

IT och en positiv strukturomvandling måste gå hand i hand med en successiv *arbetstidsförkortning* via lagstiftning, anser Vänsterpartiet i motion T803 (yrk. 10).

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna ser den *fulla sysselsättningen* som ett djupt ideologiskt mål. I motion A257 (yrk. 1, 3, 4, 13, 30 och 31) betonar partiet att företagsklimatet och småföretagen är centrala för de nya arbeten som måste skapas för att flera skall kunna försörja sig själva och få mer makt över sina liv. En långsiktig och stabil ekonomisk politik bör samspela med en reformerad, aktiv arbetsmarknadspolitik. Detaljregleringen och floran av åtgärder är alltför stort och måste ersättas med mer *generella och enkla system* (yrk. 1). Politiken måste utgå från subsidiaritetsprincipen. Nedflyttning av ansvar och resurser måste ske från högre till lägre nivå. Kommun, arbetsförmedling och försäkringskassa bör svara för det praktiska och ekonomiska genomförandet. De statliga resurserna för åtgärderna bör följa med i en sådan *decentralisering* och företag, fackföreningar m.fl. bör involveras (yrk. 3). Också i motion N330 (yrk. 17) framförs förslag av likartad innebörd.

Med en mer *flexibel och lokalt tillämpad arbetsmarknadspolitik* är det inte möjligt att i ett fixt tal bestämma hur många personer som skall finnas i åtgärder. Kristdemokraterna anser att nivån i stället bör uttryckas i intervall, som kombineras med ett utvärderingssystem. Intervallet bör för nästa budgetår ligga mellan 140 000 och 160 000 åtgärdsplatser, anser Kristdemokraterna i motion A257 (yrk. 13).

S.k. rundgång måste förhindras, men utan att tryggheten rycks undan för redan hårt drabbade. *Insatserna för långtidsarbetslösa* måste inriktas på sådan kompetenshöjning som kan underlätta arbete i de branscher som har de bästa framtidsutsikterna. Projekt som motverkar passivisering bör stötta. Ansvariga myndigheter måste vara mera aktiva, t.ex. genom riktade informationsinsatser. Regeringen bör tillsätta en särskild delegation med uppdrag att ta fram förslag som kan stärka den arbetslöse i dennes sociala situation (yrk. 4).

Lönebildningen måste förbättras. I dag är lönestrukturen extremt sammanpressad. Större hänsyn bör tas till kompetens, kunnande, prestation och ansvar. Det medför att lönebildningen i större utsträckning bör ske på det lokala planet, vilket förutsätter observans i fråga om situationen mellan arbetsgivaren och den enskilde. Bra former för arbetsvärdering kan vara ett instrument för en mer objektiv lönesättning. Lönerna för ungdomar bör vara mer flexibla. Med lägre ingångslöner skulle fler unga kunna få arbete. Andra delar i en bättre fungerande lönebildning är enligt Kristdemokraterna högre avgifter i arbetslöshetsförsäkringen från de försäkrade och ett vinstdelningssystem för de anställda (yrk. 30).

Partiet förordar en mer *flexibel arbetsrätt* som är bättre anpassad till de mindre företagen. Två personer bör kunna undantas från turordningsreglerna, fackets vetorätt vid entreprenader bör avskaffas och ett förbud införs mot blockader av enmansföretag, provanställningstiden bör förlängas till tolv månader, återanställningsrätten minskas till sex månader för bl.a. personer under 55 år och visstidsanställning vid arbetsanhopning tillåtas upp till två år (yrk. 31).

Centerpartiet

Enligt *Centerpartiet* i motion A214 (yrk. 10, 15, 17 och 18) måste en politik för ökad sysselsättning ge möjlighet för allt fler att komma in på arbetsmarknaden och också underlätta för människor att klara den allt snabbare omställningstakten på arbetsmarknaden. Ett antal åtgärder krävs.

Problemen med flaskhalsar på arbetsmarknaden måste motverkas genom ökad satsning på *kvalificerad arbetsmarknadsutbildning* och mer *decentraliserad arbetsmarknadspolitik*. Genom sänkta arbetsgivaravgifter minskar arbetskraftskostnaderna och nya arbeten tillkommer.

Det blir allt svårare att tillämpa nu gällande *arbetsrättslagstiftning* på den moderna och flexibla arbetsmarknaden. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över dagens arbetsrättsliga regelsystem i syfte att förändra och anpassa det så att det ger långsiktiga och tydliga villkor, främjar tillväxt samt tillgodoser företagens krav på flexibilitet och den enskildes rätt till trygghet (yrk. 10). En anpassning måste ske till det nya arbetsliv som växer fram och kraven på livslångt lärande.

Arbetsmarknadspolitiken måste decentraliseras och göras mer flexibel (yrk. 17). Även på detta område behöver *regelverket ses över*. De centrala regleringarna och antalet åtgärder måste minska. De lokala arbetsförmedlingsnämnderna bör ges mer befogenheter. Större andel av resurserna bör kunna hanteras lokalt och länkas ihop med andra åtgärder.

Också i partiets motion Fi210 (yrk. 32 och 33) poängteras behovet av decentralisering och regelförenklningar. Dagens volymmål inom arbetsmarknadspolitiken bör ersättas av *effekt mål* eller mer kvalitativa mål. Centerpartiet anser att möjligheterna, inom ramen för de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken, bör öka att lokalt hantera de medel som står till arbetsmarknadspolitikens förfogande. Enligt motion N337 (yrk. 17) är det ett minimikrav att en *friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel* omedelbart bör omfatta regionalpolitiskt prioriterade områden.

Arbetsmarknadsverkets organisation och funktion bör ses över. Ett centralt ämbetsverk hindrar den önskvärda flexibiliteten. För att öka effektiviteten bör länsarbetsnämndernas handlingsutrymme utvidgas. Arbetsmarknadspolitiska insatser måste kunna samverka med den regionala och lokala närings- och utbildningspolitiken. AMV:s ställning och funktion bör analyseras utifrån dessa utgångspunkter, anser Centerpartiet i motion A214 (yrk. 18).

I samma motion konstateras att *arbete alltid måste löna sig*. Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur olika bidrag samverkar. Incitamenten att ta arbete eller utbilda sig bort från arbetslöshet måste stärkas (yrk. 15).

Arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjningskälla, enligt Centerpartiet i motion Fi210 (yrk. 34). Eftersom det är flera problem förknippade med en tidsbegränsad ersättningsrätt bör det i stället införas en avtrappning av ersättningen inom arbetslöshetsförsäkringen.

Folkpartiet

Folkpartiet betonar i motion A255 (yrk. 1–5 och 19) att arbetsmarknadspolitiken vilar på tre ben: en aktiv arbetsmarknadspolitik, ett gynnsamt näringslivsklimat och sunda statsfinanser. De tre benen är beroende av varandra och utgör alla förutsättningar för att man skall kunna bekämpa arbetslösheten.

Målet för arbetsmarknadspolitiken måste vara att pressa ner den totala arbetslösheten och att öka antalet sysselsatta. Partiet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen har som mål att pressa ner den totala arbetslösheten till år 2004. Politiken måste inriktas på att få fram riktiga arbetstillfällen. Målet måste vara färre arbetslösa och fler i arbete (yrk. 1).

Folkpartiet poängterar *arbetets sociala värde*. Att ha arbete är inte bara en ekonomisk fråga. För de flesta människor innebär det att man har en uppgift som andra efterfrågar och att man har ett socialt umgänge. Detta gäller inte minst arbetshandikappade (yrk. 2).

Inget *volymmål* bör anges för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Ett sådant mål leder till att kvantitet riskerar att gå ut över kvalitet. Det bör vara möjligt att genomföra *besparingar* inom arbetsmarknadspolitiken genom kraftfull *decentralisering* och minskad byråkrati, samverkan med andra aktörer som kommuner och näringslivsorganisationer, konkurrensutsatt upphandling av fler verksamhetsdelar än i dag och genom att när det är lämpligt välja billigare åtgärder framför dyrare. Det får dock inte innebära att man prioriterar bort något dyrare arbetsmarknadsutbildningar som nästan säkert leder till arbete (yrk. 3).

Satsningar bör göras på arbete inom *tjänstesektorn*. Detta ställer krav på arbetsmarknadspolitiken. Den skall underlätta snabb *rekrytering* av arbetskraft. Den skall hjälpa arbetssökande att hitta nya vägar till arbete eller kompetenshöjning och underlätta rörlighet på arbetsmarknaden. De många nya former av kontrakt eller anställningar som växer fram ställer krav på förnyelse av arbetsförmedlingar, arbetsmarknadspolitiska åtgärder och arbetsrätt (yrk. 4). Arbetsmarknadspolitiken måste vidare anpassas till att kompetensutveckling och social kompetens blir allt viktigare i arbetslivet (yrk. 5). De *privata arbetsförmedlingarna* måste få finnas kvar. Det är bra med mångfald på arbetsförmedlingsområdet (yrk. 19).

I kommittémotion A254 (yrk. 1 och 2) betonar Folkpartiet i likhet med i motion A255 att de *arbetsmarknadspolitiska åtgärderna* måste utformas så att de leder till riktiga nya arbeten. *Arbetsmarknadsstatistiken* mäts på olika sätt av SCB och AMS. Ett mer enhetligt mått borde tillämpas för att ge en mer rättvisande bild av arbetslöshetens omfattning. Detta är önskvärt för att undvika manipulation och missförstånd.

Arbetsmarknadslagarna bör enligt motion N332 (yrk. 19) omedelbart moderniseras. Reglerna i lagen om anställningsskydd och medbestämmandela-

gen bör återställas till vad som gällde under den borgerliga regeringsperioden. Folkpartiet föreslår att turordningsreglerna ändras så att två personer kan undantas i varje turordningskrets, att möjligheterna till provanställning förlängs upp till tolv månader, facketts vetorätt vid entreprenader slopas och förbud införs mot blockad av enmansföretag, konfliktreglerna ses över och att facketts tolkningsföreträdare i olika lagar ersätts av medel för konfliktlösning som regleras i kollektivavtal. Vidare anser Folkpartiet att staten skall behandla företagarperspektivet som likvärdigt med löntagarperspektivet och att reglerna för uppdragstagare, exempelvis konsulter och personal från ut-hyrningsföretag, bör moderniseras så att de inte kolliderar med regelsystemet i lagen om anställningsskydd.

Miljöpartiet

Miljöpartiet tar i två motioner upp frågan om en *arbetstidsförkortning*. Enligt motion So309 (yrk. 5) är det viktigt att sänka normalarbetstiden, i ett första steg till 35 timmar i veckan på väg mot 30-timmarsvecka. Kraven på flexibilitet i näringslivet kommer enligt kommittémotion N334 (yrk. 10) att öka. Detta får inte leda till att människors sociala situation blir sämre. Genom att normalarbetstiden sänks till i första hand 35 timmar i veckan går det att acceptera ökad flexibilitet.

Enligt kommittémotion So460 (yrk. 3) bör man pröva en *samordning* av statsbidrag till landsting och kommuner med statsbidrag till arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadsåtgärder. Förslaget skall ses mot bakgrund av att kommuner och landsting de senaste åren tappat stora inkomster genom minskat skatteunderlag och reducerade statsbidrag. Det har bl.a. medfört personalinskränkningar som i sin tur inneburit att välutbildad personal får ersättning från staten via arbetslöshetskassan och då går sysslöslös i stället för att bidra till högre kvalitet i omvårdnadsarbetet inom hälso- och sjukvården och därmed erhålla lön från landstinget. Enligt Miljöpartiet har en rapport från AMS visat att de budgetmässiga effekterna för staten av att friställa personal är begränsade.

I motion Kr274 (yrk. 10) anser Miljöpartiet att de arbetsmarknadspolitiska målen bör underställas de kulturpolitiska.

Övriga motioner

Per Westerberg och *Göran Hägglund (m, kd)* anser i motion N326 (yrk. 17) att den obligatoriska platsanmälan skall slopas som ett led i förenklingar för företagen.

Inger Segelström m.fl. (s) pläderar i motion A230 för ett utvecklande och jämställt arbetsliv och tar därvid upp frågor som rör bl.a. deltidsarbete, kompetensutveckling, IT, löneskillnader och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Sofia Jonsson (c) förespråkar i motion A218 en decentraliserad arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknadspolitiska medel från staten bör i huvudsak fördelas till landsting/regioner som sedan beslutar om fördelning till kommunerna.

De lokala arbetsförmedlingsnämnderna bör därefter besluta om medelsfördelningen utan att länsarbetsnämnden har överprövningsrätt.

Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken

Arbetsmarknadsläget

Som framgått ovan tecknas i budgetpropositionen en positiv bild av den ekonomiska utvecklingen och av läget på arbetsmarknaden. Den öppna arbetslösheten fortsätter att minska, sysselsättningen stiger och antalet lediga platser som anmäls till arbetsförmedlingen är fler än under föregående år.

Finansutskottet drar i sitt ställningstagande den 19 november 1998 om förslag till ramar för 1999 års statsbudget (bet. 1998/99:FiU1) slutsatsen att förutsättningarna är goda för en hög tillväxt i svensk ekonomi under de närmaste åren. Det finns dock en ökad risk för en något lägre tillväxt under framför allt 1999 än den bedömning som regeringen gjorde i budgetpropositionen. En sämre tillväxt innebär en svagare utveckling av sysselsättningen och de offentliga finanserna. Det finns dock enligt finansutskottet vissa motverkande faktorer som lägre inflation och lägre räntor. Därför förutsätter finansutskottet att regeringen vid behov återkommer med förslag till åtgärder i vårpropositionen.

Enligt AMS prognos om utvecklingen av arbetsmarknaden under 1999 som publicerades den 23 november 1998 kan den pågående återhämtningen på arbetsmarknaden bromsas upp något. Industrikonjunkturen har dämpats under det senaste halvåret och väntas förbli dämpad även under nästa år samtidigt som den totala inhemska efterfrågan endast väntas mattas marginellt. Enligt AMS har den starka inhemska efterfrågan medfört många nya arbetstillfällen inom den privata tjänstesektorn och att den kommunala sysselsättningen har ökat. Ett oroande inslag i AMS prognos är enligt utskottet att de regionala skillnaderna i sysselsättning och arbetslöshet väntas tillta. Likaså tilltar enligt AMS polariseringen på arbetsmarknaden. Efterfrågan ökar främst på välutbildad arbetskraft medan efterfrågan på korttidsutbildad arbetskraft knappt stiger.

Arbetsmarknadsutskottet har den 10 november 1998 i ett yttrande till finansutskottet (bilaga 4 till protokoll 1998/99:4) framhållit att arbetsmarknadsläget är svårtolkat men utskottet ansåg sig inte ha underlag för en bedömning av om de nyckeltal i fråga om sysselsättning och arbetslöshet som redovisas i budgetpropositionen behöver revideras. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Som framhålls i budgetpropositionen är svensk ekonomi i grunden stark. Arbetsmarknadsutskottet ser med tillfredsställelse på att regeringen under mandatperioden avser att söka skapa största möjliga uppslutning för en politik för full sysselsättning. Det samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som inledningsvis redovisats inbegriper fem områden. Inom två av områdena – sysselsättning respektive jämställdhet – berörs som framgått mer direkt ett antal frågor som ligger inom arbetsmarknadsutskottets ansvarsområde.

Utskottet övergår nu till att behandla mål inom sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken och därmed sammanhängande frågor. Som framgått ovan anser regeringen att det nuvarande s.k. arbetslöshetsmålet, alltså det mål som innebär att den öppna arbetslösheten skall nedbringas till 4 % år 2000, bör kompletteras med ett sysselsättningsmål. Arbetsmarknadsutskottet har i sitt tidigare nämnda yttrande till finansutskottet framhållit att det av flera skäl är bra att arbetslöshetsmålet kompletteras med ett sysselsättningsmål. Som sägs i propositionen är det önskvärt att en så stor del av befolkningen som möjligt är sysselsatt i reguljärt arbete eftersom det bidrar till högre tillväxt, ökad välfärd, en jämnare inkomstfördelning och ett mer jämställt samhälle. I sammanhanget underströk utskottet att målet måste vara att den ökade sysselsättningen skall komma både kvinnor och män till del. I betänkande 1998/99:FiU1 framhåller finansutskottet att ambitionen att öka sysselsättningen skärps genom att målet om en halvering av den öppna arbetslösheten till år 2000 kompletteras med ett nytt sysselsättningsmål. Arbetsmarknadsutskottet vill framhålla att det slutliga målet måste vara att uppnå full sysselsättning.

Vänsterpartiet anser som nämnts att det nya sysselsättningsmålet måste omfatta nyckeltal som belyser bl.a. den könssegregerade arbetsmarknaden, arbetstidsmönster, anställningsformer och sysselsättningsmönster och att uppgifter bör tas fram såväl för riket som för regioner. Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt med ett bra statistiskt underlag för att belysa utvecklingen på arbetsmarknaden.

Behovet av statistiska mått rörande arbetsmarknaden, däribland s.k. resultatindikatorer, behandlas för närvarande i en arbetsgrupp som tillsatts av regeringen. Arbetsgruppens uppdrag omfattar styrning, uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken. Den skall bl.a. se över de nuvarande verksamhetsmålen för Arbetsmarknadsverket. I budgetpropositionen sägs att det är viktigt att få till stånd en effektiv uppföljning av målen liksom att få ett underlag för omprövning. Utskottet delar denna uppfattning.

Behovet av att få fram bättre sysselsättningsstatistik på regional nivå har uppmärksamats bl.a. i anslutning till den försöksverksamhet med friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel som pågår i vissa län. I fyra av försökslänen; Värmland, Dalarna, Gävleborg och Jämtland kommer SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) att utvidgas under år 1999 i detta syfte.

Utskottet anser att det är önskvärt att man kan följa arbetsmarknadsutvecklingen på regional nivå. En rad regioner och kommuner/kommundelar deltar för närvarande i försöksverksamhet med friare användning av medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns därmed ett intresse för att mäta och jämföra arbetsmarknadsutvecklingen i försöksområdena med motsvarande utveckling i andra delar av landet. Utskottet utgår från att man i det tidigare nämnda översynsarbetet behandlar behovet av könsuppdelad och regional sysselsättningsstatistik.

Med anledning av ett motionsyrkande från Folkpartiet vill utskottet i detta sammanhang poängtera betydelsen av att arbetsmarknadsstatistiken görs så

enhetlig och lättöverskådlig som möjligt. Det gäller såväl i fråga om SCB:s arbetskraftsundersökningar som i fråga om den statistik som tas fram inom Arbetsmarknadsverket. Utskottet vill också betona att Sverige bör medverka till internationellt jämförbar arbetsmarknadsstatistik.

Det finns i detta sammanhang anledning att peka på att regeringen i budgetpropositionen föreslår att SCB skall tillföras mer resurser för att vidareutveckla lönestatistiken och för att ta fram statistiskt underlag för jämställdhetsbokslut. Utskottet ser positivt på detta.

Miljöpartiet ställer i en motion krav på att de arbetsmarknadspolitiska målen bör underställas de kulturpolitiska. I sitt yttrande 1997/98:AU8y till kulturutskottet tog utskottet ställning till liknande motionsyrkanden och framhöll då att de arbetsmarknadspolitiska och kulturpolitiska målen inte skall behöva ställas mot varandra. En rätt tillämpad arbetsmarknadspolitik bör motverka överetablering av konstnärer och därmed ett kulturutbud som inte svarar mot vad som är kulturpolitiskt motiverat.

Kompletterande mål

Som redovisats ovan anser Vänsterpartiet att de övergripande målen för arbetsmarknadspolitiken och AMV:s verksamhet bör kompletteras med ett fjärde mål: att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden. Utskottet kan till att börja med konstatera att arbetsmarknadsmyndigheterna har ett uppdrag att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor och att motverka en könsuppdelad arbetsmarknad. Detta slås fast i förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det finns tre övergripande effektmål för AMV under 1998: att hålla vakanstiderna nere för lediga platser, att minska långtidsarbetslösheten och att motverka långa tider utan arbete. I budgetpropositionen föreslås att målen skall kvarstå oförändrade under 1999. Till effektmålen finns för innevarande budgetår fem verksamhetsmål knutna. I ett av dessa anges att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna skall användas så att de tillsammans med förmedlingsinsatserna medverkar till att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Utskottet instämmer i Vänsterpartiets uppfattning att det är viktigt att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden och anser att detta även fortsättningsvis måste komma till uttryck i målen för Arbetsmarknadsverket. Som nyss nämnts har en arbetsgrupp tillsatts med uppgift att bl.a. göra en översyn av de nuvarande verksamhetsmålen för Arbetsmarknadsverket. Utskottet anser att den aktuella frågan lämpligen kan övervägas i denna översyn. Utskottet återkommer i avsnittet 3.2 till frågor som rör verksamheten vid Arbetsmarknadsverket.

Frågor om volymmål

När det gäller det krav som ställts på Arbetsmarknadsverket i fråga om antal personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, det s.k. volymmålet, vill utskottet i likhet med flera motioner poängtera att kvantitet inte får ställas mot kvalitet. Som framhålls i budgetpropositionen skall arbetsmarknadspolitiken ges en tydligare tillväxtfrämjande inriktning. Det skall bl.a. finnas ett fortsatt

stort utrymme för yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning som komplement till det reguljära utbildningsväsendet. Samtidigt skall praktikåtgärderna minska i omfattning. När konjunkturen förbättras och fler får arbete, skiftar behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser från aktiverande åtgärder med höga volymer till kompetenshöjande åtgärder. Som framhålls i budgetpropositionen har arbetsmarknadsutbildningen i ett gynnsamt konjunkturläge stor betydelse för att öka de arbetslösas anställbarhet. Det är angeläget att snabbt kunna tillsätta lediga platser och att undvika flaskhalsproblem. Utskottet återkommer i avsnittet 3.3 till frågor rörande volymmålet.

Lokal samverkan

Utskottet vill i enlighet med tidigare ställningstaganden, bl.a. i betänkande 1997/98:AU1, betona att arbetsmarknadspolitiken i första hand är en statlig angelägenhet. Detta utesluter inte att det samtidigt skall finnas förutsättningar för en stark lokal förankring av verksamheten, något som betonas i flera motioner. Genom en sådan förankring ökas träffsäkerheten och kvaliteten i åtgärderna och man kan undvika detaljstyrning från central nivå. När det gäller formerna för lokal samverkan i arbetsmarknadspolitiken noterar utskottet att det ingår i uppgifterna för den tidigare nämnda arbetsgruppen att se över dessa i syfte att säkerställa hög kvalitet.

I avsnittet 3.2 och 3.3 kommer utskottet att närmare behandla frågor om försöksverksamhet med lokal samverkan och friare användning av medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns dock anledning att redan här erinra om utskottets ställningstagande våren 1998 i betänkande 1997/98:AU11 om regionalpolitik. Utskottet ansåg där att försöksverksamheten borde begränsas till pågående försök i 19 kommuner och kommundelar samt Skåne, Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län. Någon utvidgning borde inte komma till stånd förrän erfarenheterna hade analyserats. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Samverkan med andra politikområden

I anslutning till dessa överväganden om lokal förankring och friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel vill utskottet något beröra betydelsen av ökad samverkan mellan arbetsmarknadspolitiken och andra politikområden såsom exempelvis regional- och näringspolitik. I flera motioner återfinns yrkanden med innebörden att sådan samverkan mellan olika politikområden bör öka. Utskottet instämmer i denna uppfattning och menar att samverkan är en förutsättning för ökad tillväxt och sysselsättning. För att bli verkningsfull räcker det inte med att samverkan sker horisontellt, alltså mellan olika politikområden. Den måste också i större utsträckning ske vertikalt och således innebära utökat samarbete mellan central, regional och lokal nivå.

Arbetsmarknadsutskottets ställningstaganden bl.a. om regional näringspolitik våren 1998 och storstadspolitik hösten 1998 medför enligt utskottets uppfattning väsentligt bättre möjligheter till sådan horisontell och vertikal samverkan. Efter förslag från arbetsmarknadsutskottet beslutade riksdagen våren 1998 om en ny regional näringspolitik och om ett program för utarbe-

tande av regionala tillväxtavtal (prop. 1997/98:62, bet. AU11, rskr. 204, 205). Avtalen skall bl.a. kunna innefatta arbetsmarknadspolitiska insatser. Efter förslag från utskottet väntas riksdagen besluta om mål och inriktning av storstadspolitiken (prop. 1997/98:65, bet. 1998/99:AU2). Genom beslutet kommer lokala utvecklingsavtal att kunna träffas mellan staten och kommunerna avseende de mest utsatta bostadsområdena i Stockholm, Göteborg och Malmö. De berörda kommunerna skall kunna träffa avtal med länsarbetsnämnd och länets försäkringskassa om lokal samverkan med utvecklingsprogram för arbetslösa i utsatta stadsdelar.

Den sistnämnda formen av avtal är särskilt inriktad på insatser för långtidsarbetslösa och långtidsinskrivna personer. Att minska långtidsarbetslösheten och att motverka långa tider utan reguljärt arbete är två av de tre övergripande målen för AMV. Insatser för att undanröja hindren för dessa personer att få arbete har således utomordentligt hög prioritet inom arbetsmarknadspolitiken. Insatserna skall utgå från arbets- och kompetenslinjen. Aktiva insatser skall prioriteras före passivt understöd.

Lönebildning

En intensiv debatt förs om hur man får till stånd en bättre lönebildning. Flera motioner tar också upp frågan. Även lönebildningen beträffande ungdomslöner behandlas i motioner. Motionsförslagen om lönebildning utgår enligt utskottets uppfattning ibland från en alltför enkel verklighetsbeskrivning. En rad faktorer har betydelse för lönebildningen, vilket också konstateras i direktiven till den särskilde utredare som den 30 november 1998 skall lägga fram förslag om hur denna skall kunna förbättras. I utredningsdirektiven sägs att viktiga förutsättningar anges genom regeringens och riksdagens beslut om den samlade ekonomiska politiken, dvs. skatte- och transfereringssystemen, arbetsmarknads- och utbildningspolitiken samt arbetsrätten inklusive lagstiftningen om konflikter och medling. Men, konstaterar direktiven, det helt avgörande direkta inflytandet över lönebildningen ligger hos arbetsmarknadens parter, som bestämmer de regler som styr avtalsförhandlingar och avtalsinnehåll.

Finansutskottet har i betänkande 1998/99:FiU1 dragit vissa slutsatser rörande lönebildningen under 1998. Enligt finansutskottet tyder de avtal som slutits under 1998 på att arbetsmarknadens parter börjat anpassa löneavtalen till omvärlden och det låga inflationstryck som råder i den svenska ekonomin. Dessutom har det på vissa avtalsområden skett relativt stora förändringar i förhandlingsordningen jämfört med förra avtalsrörelsen 1995. De samtal om tillväxtavtal som pågår mellan arbetsmarknadens parter måste i detta sammanhang betecknas som positiva, anför finansutskottet. Enligt finansutskottets mening är det ännu för tidigt att avgöra om de förändringar som skett är långsiktigt hållbara. En central fråga i sammanhanget är om de framsteg som gjorts även är giltiga i ett läge där arbetslösheten är betydligt lägre än vad den är i dagsläget. Arbetsmarknadsutskottet instämmer i den bedömning som gjorts i betänkande FiU1.

Arbetsrätt och arbetslöshetsförsäkring

Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet föreslår i motioner förändringar av arbetsrätten. Motionärerna hävdar att gällande arbetsrätt är illa anpassad till en modern och flexibel arbetsmarknad och anser att förändringar skulle kunna leda till bättre lönebildning samt ökad sysselsättning och tillväxt. Vänsterpartiet pekar också på den flexiblare arbetsmarknaden men drar en helt annan slutsats än de nyss nämnda partierna och menar att utvecklingen motiverar en förstärkning av arbetsrätten. Utskottet gör bedömningen att det är angeläget att samla erfarenheter av de nya arbetsrättsliga reglerna rörande bl.a. överenskommen visstidsanställning innan några ytterligare regeländringar övervägs.

Inte heller anser utskottet att det i nuläget finns skäl att förändra arbetslöshetsförsäkringen, vilket krävs i flera motioner. En ny arbetslöshetsförsäkring infördes från den 1 januari i år. Samtidigt förändrades villkoren för ersättningsrätt och ersättningsnivåer. Vissa frågor rörande försäkringen utreds för närvarande. En arbetsgrupp belyser frågan om indexering av högsta och lägsta dagpenningnivå i arbetslöshetsförsäkringen (A97/1987/A) medan en särskild utredare behandlar frågan om arbetslöshetsersättning och deltidsarbete (dir. 1998:27). Enligt utskottets uppfattning finns det skäl att avvakta resultatet av det pågående utredningsarbetet innan några förändringar av försäkringen övervägs. I avsnittet 2.1 återkommer utskottet till motionsyrkanden rörande ersättning vid arbetslöshet.

Kompetensutveckling

Centerpartiet poängterar i en motion att incitamenten att ta arbete eller att utbilda sig bort från arbetslöshet måste stärkas och ställer krav på att en utredning bör se över hur olika bidrag samverkar. Utskottet vill här peka på att det i budgetpropositionen sägs att marginaleffekterna bör minskas för den som går från arbetslöshet till arbete. Arbets- och kompetenslinjen skall stärkas. Arbete, aktiva åtgärder och utbildning skall prioriteras. Detta ligger helt i linje med såväl utskottets uppfattning som med flera motionsförslag. Som en konsekvens av ökad sysselsättning m.m. räknar regeringen i budgetpropositionens bilaga 4 med att antalet personer som försörjs genom sociala bidrag och ersättningar skall minska med 240 000 personer under sju år, eller i genomsnitt 35 000 personer per år.

Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på att regeringen under år 1999 skall återkomma med förslag om hur kompetensutveckling i arbetslivet skall stärkas. Utskottet delar regeringens bedömning att en förutsättning för att en statlig stimulans skall införas måste vara att arbetsmarknadens parter bidrar med en ansvarsfull finansiering. Det är, som också framhålls i en motion från Vänsterpartiet, viktigt att arbetsgivarna tar ett större ansvar för arbetskraftens kompetensutveckling.

Åtgärder för kompetensutveckling är inte bara motiverade ur fördelningspolitisk synvinkel. Som framhålls i budgetpropositionen har de också betydelse för att öka den långsiktiga ekonomiska tillväxten. I finansutskottets tidigare nämnda betänkande FiU1 sägs att politiken skall inriktas på en hög

och god tillväxt. Företagsklimatet skall vara gott och skatterna utformas så att företagande och expansion gynnas. Småföretagarperspektivet skall än mer sättas i fokus och reglerna förenklas.

Övriga frågor

Även på arbetsmarknadspolitikens område behövs ytterligare *regelförenklningar*, vilket bl.a. påtalas i en motion från Centerpartiet. Även om utskottet välkomnar de förenklningar som föreslås i budgetpropositionen måste ytterligare ansträngningar göras för att tillskapa ett regelverk som är lätt att överblicka och tillämpa samtidigt som det ger god effektivitet i insatserna. Utskottet återkommer i avsnitt 3.3 till frågan om färre och enklare regler för arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Satsningarna på arbete inom *tjänstesektorn* ställer krav på arbetsmarknadspolitiken, enligt en motion från Folkpartiet. Utskottet instämmer i detta. Den pågående förnyelsen av arbetsförmedlingens verksamhet med bl.a. utökad förmedling av tillfälliga och tidsbegränsade anställningar, kraftig utbyggnad av IT-stödet m.m. måste fortsätta. Likaså måste exempelvis arbetsmarknadsutbildningen anpassas till satsningarna på arbete inom tjänstesektorn.

När det gäller Folkpartiets motionsyrkande om att de *privata arbetsförmedlingarna* måste få finnas kvar kan utskottet konstatera att det inte föreligger några planer på att återinföra ett offentligt arbetsförmedlingsmonopol. På uppdrag av AMS verksamhet arbetar för närvarande en arbetsgrupp som skall utforma en gemensam policy för hur AMV skall förhålla sig till uthyrningsföretag och privata arbetsförmedlingar. Enligt en enkät från arbetsgruppen anser över 80 % av de tillfrågade uthyrnings- och rekryteringsföretagen att det finns områden där de kan samarbeta med arbetsförmedlingen. Utskottet anser att det är angeläget att eftersträva ett gott samarbete mellan den offentliga arbetsförmedlingen och alternativa förmedlingsformer. Detta kan bidra till ökad effektivitet i förmedlingsverksamheten och därmed underlätta arbetsmarknadens funktionssätt.

I en gemensam motion från företrädare för Moderaterna och Kristdemokraterna föreslås att den *obligatoriska platsanmälan* skall slopas. Utskottet anser att den offentliga arbetsförmedlingen även i fortsättningen skall vara heltäckande. Den skall liksom hittills också vara anslagsfinansierad och avgiftsfri. Om arbetsmarknaden skall fungera väl krävs en effektiv spridning av information om lediga platser över hela landet. Genom allmän platsanmälan ges möjlighet till sådan informationsspridning. Den kan därigenom sägas befrämja rörlighet på arbetsmarknaden. Vidare kan den enskilde arbetssökanden få bättre överblick över lediga arbeten. Troligen är det fler grupper av sökande som anser att det kan finnas skäl att vända sig till förmedlingen om det finns krav på obligatorisk platsanmälan. Arbetsgivarna har i regel en fördel av att få ett större antal sökande att välja mellan. Till detta kommer att uppgifter om flödena av nyanmälda platser används som underlag för bl.a. konjunkturbedömningar och för dimensionering av yrkesutbildningar inklusive bristyrkesutbildning. Utskottet kan därför inte dela uppfattningen att den obligatoriska platsanmälan bör slopas.

Frågan om en *arbetstidsförkortning* tas upp i ett par motioner från Miljöpartiet men också i en motion från Vänsterpartiet. I denna fråga vill utskottet erinra om att det samarbete mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som redovisats inledningsvis innebär att en arbetsgrupp skall tillsättas inom Regeringskansliet för att fördjupa underlaget i arbetstidsfrågor. I gruppen skall ingå bl.a. representanter för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Enligt vad utskottet har erfärut är gruppens arbete ännu inte påbörjat. Arbetsgruppen skall presentera bedömningar av konsekvenserna av olika arbetstidsförändringar samt lämna förslag om hur arbetet med arbetstidsfrågan bör bedrivas vidare. Utskottet är inte berett att föregripa detta arbete.

Avslutningsvis vill utskottet i likhet med motioner från Kristdemokraterna och Folkpartiet betona *arbetets värde*. Det finns enligt utskottet anledning att poängtera att den långsiktiga målsättningen om full sysselsättning utgår bl.a. från insikten om arbetets sociala värde för många människor och då inte minst de arbetshandikappade.

Med hänsyn till det anförda finner utskottet inte anledning till något uttalande från riksdagens sida med anledning av de behandlade motionerna. Utskottet avstyrker motionerna A214 (c) yrkandena 10, 15, 17 och 18, A218 (c), A230 (s), A254 (fp) yrkandena 1 och 2, A255 (fp) yrkandena 1–5 och 19, A257 (kd) yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, A276 (m) yrkandena 1 och 2, A291 (v) yrkande 4, A804 (v) yrkande 1, Fi210 (c) yrkandena 32–34, Sk310 (m) yrkandena 17–19, Sk670 (m) yrkande 2, So309 (mp) yrkande 5, So460 (mp) yrkande 3, Kr274 (mp) yrkande 10, T803 (v) yrkande 10, N326 (m, kd) yrkande 17, N330 (kd) yrkande 17, N332 (fp) yrkande 19, N334 (mp) yrkande 10, N335 (v) yrkande 16, N336 (v) yrkande 5 och N337 (c) yrkande 17.

1.2 EU-frågor och nordisk arbetsmarknad

Propositionen

EU:s sysselsättningsriktlinjer är indelade i fyra huvudområden: att förbättra anställbarheten, att utveckla företagandena, att uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga och att stärka jämställdhetspolitiken. Enligt regeringen ligger den svenska handlingsplanen för sysselsättningspolitiken väl i linje med riktlinjernas rekommendationer. Regeringen säger sig särskilt välkomna att jämställdheten är ett eget huvudområde i EU:s sysselsättningspolitik. Regeringen delar den uppfattning som kommer till uttryck i sysselsättningsriktlinjerna att arbetskraftens anställbarhet måste främjas genom aktiva åtgärder, med betoning på utbildning och kompetensutveckling, och att aktiva åtgärder prioriteras framför passivt kontantstöd. I propositionen sägs det att Sverige i de flesta fall uppfyller de mål och intentioner som riktlinjerna ger uttryck för.

I våra nordiska grannländer är efterfrågan på vissa yrkeskategorier mycket stor. Möjligheterna för de arbetslösa i Sverige att ta dessa arbeten begränsas dock då de inte kan få flyttbidrag när de söker eller får dessa arbeten. Regeringen föreslår därför att flyttbidrag skall kunna ges för flyttning till övriga

nordiska länder. Regeringens förslag om flyttbidrag behandlas nedan i avsnitt 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Motioner

Kristdemokraterna anför i motion A257 följande. Några huvudpunkter i EU:s gemensamma program mot arbetslösheten är ökad flexibilitet inom arbetsmarknadsområdet (exempelvis arbetsrätten), lägre löneskatter och satsning på tjänstesektorn. På dessa punkter har Sverige haft svårt att ta till sig de förslag som medlemsländerna enats om. Riksdagen bör begära ett handlingsprogram av regeringen för att omsätta de gemensamma ståndpunkter som EU-länderna enats om vad gäller bekämpningen av arbetslösheten (yrk. 32).

Torgny Danielsson m.fl. (s) tar i motion A243 liksom *Kent Olsson* och *Inger René (båda m)* i motion A204 upp olika problem som kan uppkomma för s.k. gränspendlare i de nordiska länderna. Motionärerna anser att regelverket bör ses över så att bättre förutsättningar skapas för dem som gränspendlar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inhämtat att kommissionen i oktober lämnat förslag till medlemsländerna om riktlinjer för sysselsättningspolitiken för år 1999. Beslut om nya riktlinjer fattas i december i år av ministerrådet. De fyra pelarna, anställbarhet, företaggaranda, anpassningsbarhet och jämställdhet föreslås kvarstå. Kommissionen betonar vikten av aktiva åtgärder för att öka anställbarheten, av kompetensutveckling, en arbetsmarknad som också är öppen för svagare grupper såsom invandrare och arbetshandikappade, satsningar på tjänstesektorn samt att möjligheten att kombinera familjeliv och arbetsliv underlättas. Kommissionen betonar också särskilt vikten av jämställdhetsarbete mellan kvinnor och män. Liksom föregående år skall medlemsländerna sedan riktlinjerna lagts fast upprätta en handlingsplan om hur dessa kommer att omsättas i nationell sysselsättningspolitik.

Utskottet delar regeringens uppfattning att den svenska sysselsättningspolitiken i huvudsak har legat i linje med EU:s riktlinjer för år 1998. Särskilt viktigt är här, som regeringen också påpekat, de satsningar som gjorts i Sverige för att öka anställbarheten genom kompetensutveckling och utbildning. Liksom regeringen är utskottet av den uppfattningen att det är välkommet att jämställdheten är ett eget huvudområde i EU:s sysselsättningspolitik och att jämställdhetsaspekter enligt förslaget till nya riktlinjer också skall beaktas i arbetet inom de övriga tre pelarna.

Det kan finnas olika uppfattningar om hur sysselsättningsriktlinjerna skall beaktas i politiken. I grunden bestäms dessa skillnader av skilda synsätt på den ekonomiska politiken i stort. Utan att gå in på enskilda frågor anser utskottet att regeringens inriktning på sysselsättningspolitiken överensstämmer med utskottets värderingar. Utskottet hänvisar till vad som närmare anförts om detta i avsnitt 1.1 Allmän inriktning av politiken.

Vad beträffar Kristdemokraternas yrkande om att regeringen till riksdagen skall lägga fram en handlingsplan för hur EU:s sysselsättningsriktlinjer skall omsättas i nationell politik, återkommer utskottet här till vad som sagts inledningsvis att regeringen efter att riktlinjerna lagts fast skall avge en nationell handlingsplan för sysselsättningspolitiken för år 1999. Utskottet utgår från att riksdagen ges möjlighet att lämna synpunkter på innehållet i handlingsplanen innan den levereras till kommissionen och rådet. Av de skäl utskottet nu anfört avstyrks motion A257 (kd) yrkande 32.

Utskottet övergår nu till att behandla de motioner som tar upp frågor om s.k. gränspendlare i Norden.

I EG-förordningen nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen finns bl.a. regler om vad som skall gälla beträffande arbetslöshetsförsäkringen för s.k. gränsarbetare. EG-förordningen gäller genom EES-avtalet även mellan länder inom gemenskapen och EES-länderna Norge och Island. I förordningen finns bestämmelser om i vilket land en gränsarbetare skall vara ansluten till a-kassa och i vilket land ansökan om arbetslöshetsersättning skall göras. Därtill kommer bestämmelser i förordningen (1993:1529) om tillämpning av en nordisk konvention den 15 juni 1992 om social trygghet som bl.a. reglerar förhållandena för dem som inte omfattas av EES-avtalet, t.ex. medborgare från tredje land.

Utskottet är medvetet om att det kan behövas kompletterande förändringar för att ytterligare förenkla för gränsarbetarna. Enligt vad utskottet har inhämtat från Arbetsmarknadsdepartementet sysslar en arbetsgrupp med företrädare för flera departement i Regeringskansliet med en kartläggning av vitt skilda frågor, såsom t.ex. skattefrågor, kommunikationsfrågor, sociala frågor m.m. – allt för att underlätta för boende i Öresundsregionen. Samarbete mellan företrädare för de nordiska länderna förekommer också för att underlätta för gränspendlare i andra geografiska gränsområden i Norden. Bl.a. de nya regler för flyttningsbidrag som regeringen nu föreslår och som utskottet behandlar nedan i avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder är resultatet av ett sådant samarbete. Enligt vad utskottet inhämtat från Utrikesdepartementet har Nordiska ministerrådet i samarbete med Föreningen Norden inrättat en servicetelefon som fått namnet "Hallå Norden". Dit kan nordbor ringa och anmäla problem eller ställa frågor, bl.a. rörande den gemensamma nordiska arbetsmarknaden. Telefonen finns hos Föreningen Norden i Stockholm och verksamheten har pågått i några månader. En utvärdering skall ske och Utrikesdepartementet hoppas att därigenom få en bättre bild av olika hinder som finns för den som vill förflytta sig mellan de nordiska länderna.

Utskottet konstaterar att det pågår arbete med att försöka underlätta situationen för gränspendlare i Norden. Detta arbete har dock pågått under en längre tid och utskottet anser att arbetet nu bör slutföras snarast. Då de frågeställningar som väckts i motionerna är väl kända sedan tidigare anser utskottet inte att det är behövligt med något tillkännagivande. Motionerna A204 (m) och A243 (s) avstyrks därför.

1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper

Arbetsmarknaden för arbetshandikappade

I avsnittet 3.4 Övriga A och B anslag, anslagen A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade och B 6 Bidrag till Samhall AB, behandlas förslag om särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för arbetshandikappade. I detta avsnitt behandlas övriga motioner som rör arbetsmarknaden för arbetshandikappade.

Motioner

Folkpartiet anför i motion A255 att statliga insatser för att stärka de handikappades ställning är viktiga och bör prioriteras. Partiet som särskilt betonar betydelsen av anställningar med lönebidrag och anställningar i Samhall menar vidare att arbetslinjen måste gälla även för de arbetshandikappade (yrk. 14).

Kristdemokraterna framhåller i kommittémotion So376 att IT-sektorn kan ge nya arbetstillfällen för personer med funktionshinder. Partiet anser att inskolning med hjälp av mentorer vid sidan om lönebidrag kan vara ett sätt att skapa möjligheter för funktionshindrade att få arbete inom denna sektor (yrk. 12).

Miljöpartiet påtalar i kommittémotion So310 att det blir allt svårare för funktionshindrade att komma in på arbetsmarknaden. Partiet påpekar att de funktionshindrade besitter både kompetens och resurser som behövs på arbetsmarknaden och att vårt samhälle tjänar på att behålla och vidareutveckla de stöd vi har i systemet. Partiet menar att det måste tas ett helhetsgrepp på välfärds- och arbetsmarknadspolitiken och alla människor måste ses som en resurs för vårt samhälle och inte bara i termer av ekonomi (yrk. 9).

Utskottets ställningstagande

Enligt AMS kvartalsrapport för tredje kvartalet 1998 (Kvartalsrapport 1998:3) fanns i genomsnitt under första halvåret 1998, 109 000 arbetssökande (arbetslösa eller åtgärdsplacerade) med arbetshandikapp anmälda vid arbetsförmedlingarna. Det var 6 000 färre än föregående år. 49 % av dessa fanns i arbete med lönebidrag eller i offentligt skyddat arbete (OSA). Enligt AMS prognos om utvecklingen på arbetsmarknaden under 1999 bedöms antalet anmälda arbetshandikappade vid arbetsförmedlingen öka.

Sökande med arbetshandikapp utgjorde det tredje kvartalet 1998 ca 12 % av samtliga arbetssökande och drygt 15 % av samtliga deltagare i konjunkturberoende åtgärder. Det innebär att sökande med arbetshandikapp har getts något högre prioritet till dessa åtgärder än övriga grupper. I genomsnitt har under de första tre kvartalen i år 54 500 personer haft anställning i de särskilda icke konjunkturberoende åtgärderna för arbetshandikappade, vilket innebär att målet 53 000 kommer att överträffas.

Utskottet kan konstatera att de arbetshandikappade har en besvärlig situation på arbetsmarknaden, detta oavsett konjunkturläge. Det förhållandet att utbildningsnivån hos de arbetshandikappade i allmänhet är låg är en bidragande orsak till svårigheterna. Enligt AMS rapport Arbetsmarknadsutsikter för 1998 och 1999 (Ura 1998:4) saknar över hälften gymnasieutbildning och ytterligare nästan en tredjedel har bara tvåårig gymnasiekompetens. Arbetsmarknadssituationen bland de arbetshandikappade kännetecknas också enligt AMS av att andelen som varit inskrivna vid arbetsförmedlingen längre än två år är dubbelt så hög i denna grupp jämfört med icke arbetshandikappade. Andelen "avaktualiserade" därför att de fått arbete är bara en fjärdedel så stor bland arbetshandikappade som bland övriga. Utskottet delar därför den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna att det är nödvändigt med särskilda insatser för att förhindra passivitet i form av arbetslöshet och förtidspensioneringar. Behovet av subventionerade arbetsplatser för arbetshandikappade liksom av andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder är stort. Utskottet ser positivt på att de arbetshandikappade under det gångna året utgjort en prioriterad grupp för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och att de kommer att vara det även nästa år. Något tillkännagivande i enlighet med vad som yrkats i motionerna A255 (fp) yrkande 14 och So310 (mp) yrkande 9 förefaller inte vara nödvändigt och de avstyrks därför.

Den framväxande IT-sektorn kan säkert såsom Kristdemokraterna anfört öppna möjligheter för arbetshandikappade att delta i arbetslivet på ett annat sätt än tidigare. Funktionshinder som tidigare utgjort arbetshandikapp behöver inte nödvändigtvis vara det längre. Samtidigt efterfrågas inom IT-sektorn ofta personer med särskild spetsutbildning. Under hösten 1997 beslutade riksdagen om en särskild satsning på IT-utbildning, (SwIT Yrkesutbildning). I samband med utskottets beredning av regeringens förslag om denna satsning uttalade utskottet att det var angeläget att utbildningsinsatserna också kom de arbetshandikappade till del. Av AMS kvartalsrapport för tredje kvartalet 1998 framgår att av de arbetssökande som påbörjat en SwIT kurs har 5 % någon form av funktionshinder. Utskottet återkommer till SwIT Yrkesutbildning nedan i avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Beträffande arbetshandikappade har regeringen i årets budgetproposition också föreslagit en särskild satsning på s.k. Kulturarvs-IT. Målgruppen för satsningen är personer med mycket nedsatt arbetsförmåga. Satsningen beräknas medföra nya anställningar med lönebidrag. Utskottet återkommer till Kulturarvs-IT nedan i avsnittet 3.4 Övriga A och B anslag, Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade. Något sådant tillkännagivande som Kristdemokraterna begärt beträffande IT-sektorn och arbetshandikappade är inte behövligt. Motion So376 (kd) yrkande 12 avstyrks därför.

Arbetsmarknaden för invandrare

Propositionen

Regeringen betonar i propositionen att det är av yttersta vikt att de arbetsmarknadspolitiska insatserna för invandrare används på ett bra och effektivt

sätt för att underlätta integreringen i det svenska samhället och arbetslivet utifrån individen och de lokala förutsättningarna.

AMV har tilldelats medel för tillfälliga personalförstärkningar för att kvaliteten i förmedlingsarbetet skall upprätthållas. Utsatta bostadsområden har prioriterats vid fördelningen av dessa medel. Regeringen har också låtit belysa de somaliska och irakiska kvinnornas situation i en särskild studie. Dessa grupper tillhör de som har det svårast att komma in på arbetsmarknaden. Regeringen avser att använda undersökningens resultat i bl.a. seminarier för att belysa invandrarkvinnornas situation.

Regeringen hänvisar vidare till sina förslag i proposition 1997/98:165 Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet, att s.k. lokala utvecklingsavtal tas fram för de mest utsatta stadsdelarna i storstadsregionerna för att bryta den sociala, ekonomiska och etniska segregationen där. För att öka möjligheterna till samverkan bör, enligt regeringen, medel för otraditionella insatser inom arbetsmarknadspolitiken kunna disponeras för användning inom ramen för lokala utvecklingsavtal. Kommuner som omfattas av lokala utvecklingsavtal bör kunna sluta avtal med länsarbetsnämnd och försäkringskassa i länet om lokal samverkan med utvecklingsprogram för arbetslösa i de utsatta stadsdelarna.

Motioner

Folkpartiet framhåller i motion A255 att arbetsförmedlingar och arbetsgivare gemensamt, t.ex. genom informationskampanjer, bör försöka förmå fler att anställa invandrare. Generella åtgärder bör vidtas som är lika över hela landet för att få fler arbeten och företag. Partiet tror däremot inte på selektiva åtgärder såsom skattefria zoner, eller medel specialinriktade till invandrartäta områden. Det är däremot, menar partiet, viktigt att invandrare får tillgång till riskkapital. Den höga arbetslösheten bland invandrarkvinnor måste uppmärksammas ytterligare och bekämpas med alla medel (yrk. 12).

Ulla Wester (s) tar i motion A240 upp de svårigheter på arbetsmarknaden som möter personer som både har utländsk bakgrund och är över femtio år. Motionären anser att kriterierna ålder och invandrabakgrund bör kunna utgöra en särskild kvalifikation för arbeten t.ex. som rastvakter och vaktmästare i skolor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i ett flertal år kunnat konstatera en mycket hög arbetslöshet och ett lågt arbetskraftsdeltagande bland invandrare. Problemen har tyvärr inte blivit mindre med åren. Utskottet har tidigare utvecklat sina tankar om invandrarernas svårigheter på arbetsmarknaden, senast i betänkandet 1997/98:AU1 och i ett yttrande avgivet till socialförsäkringsutskottet om propositionen Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrapolitik till integrationspolitik, 1997/98:AU4y.

Av invandrarerna i arbetskraften (sysselsatta och arbetslösa) var över en tredjedel arbetslösa andra halvåret 1997. Därefter har arbetslösheten sjunkit

till 28 % som genomsnitt det första halvåret 1998. Utomnordiska medborgare började få en mer utsatt ställning på arbetsmarknaden redan under 1980-talet. År 1980 deltog 77 % av de utomnordiska medborgarna i arbetskraften. Den andelen har sjunkit till lite över 50 % i år. Trots att antalet utomnordiska medborgare i Sverige mer än fördubblats är antalet sysselsatta inte fler än år 1980. AMS bedömer i sin prognos om utvecklingen på arbetsmarknaden under 1999 att arbetslösheten bland utomnordiska medborgare riskerar att öka något.

Efterfrågan på utbildad arbetskraft har ökat och kraven på goda grundkunskaper i matematik, svenska, engelska och IT har kommit i förgrunden. Ca 40 % av de utomnordiska medborgare som är inskrivna vid arbetsförmedlingen har högst grundskoleutbildning. Variationerna i utbildningsgrad är dock stora beroende på vilket geografiskt område man kommit från. Av dem som söker arbete vid arbetsförmedlingen har invandrare från Afrika och Asien störst andel med högst grundskoleutbildning (omkring hälften). Det är därför en angelägen uppgift att förbereda invandrare för arbetslivet genom olika utbildningsinsatser. Utskottet har i flera sammanhang tidigare betonat arbetsförmedlarnas viktiga roll i sammanhanget och ser därför positivt på att de tillfälliga personalförstärkningarna vid arbetsförmedlingarna i utsatta bostadsområden skall gälla även fortsättningsvis.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i Folkpartiets motion att invandrarkvinnornas situation behöver uppmärksammas särskilt. Invandrarkvinnorna deltar i liten utsträckning i arbetslivet. Studier är den vanligaste sysselsättningen för invandrarkvinnor utanför arbetskraften. Arbetslöshetsnivån är hög. Det finns dock skillnader mellan grupper av invandrarkvinnor beroende på födelseland. Kvinnor födda i Östeuropa och Iran förvärvsarbetar betydligt oftare än kvinnor från Afrika och större delen av Asien. Den studie om irakiska och somaliska kvinnor som regeringen nu låtit utföra kan utgöra ett medel att öka kunskaperna om dessa gruppers situation på arbetsmarknaden.

De utomnordiska medborgarna utgör ca 11 % av det totala antalet arbetslösa, och de får del av 12 % av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Enligt uppgift i propositionen finns det en tendens att utomnordiska medborgare prioriteras till åtgärder i allt mindre utsträckning. Detta är enligt utskottet inte tillfredsställande.

Utskottet delar till fullo det som sägs i Folkpartiets motion att det bör betonas att många invandrare är en stor tillgång som företagare. I detta sammanhang kan nämnas att en utredare för närvarande har regeringens uppdrag att kartlägga särskilda hinder för personer med utländsk bakgrund att starta och utveckla företag (dir. 1998:1).

Utskottet delar däremot inte uppfattningen att generella åtgärder för att få fler arbeten och företag skulle vara mer effektiva för denna grupp än selektiva åtgärder. Tvärtom har utskottet nyligen i samband med behandlingen av den s.k. storstadspropositionen (prop. 1997/98:165, bet. 1998/99:AU2) uttryckt tillfredsställelse över att det nu skall tas fram särskilda utvecklingsprogram för arbetslösa i utsatta bostadsområden i storstadsregionerna. Som utskottet anfört i det betänkandet skall det genom avtalen om lokal samver-

kan bli möjligt att sammanlänka åtgärder inom olika aktörers ansvarsområden till ett individuellt handlingsprogram.

Utskottet avstyrker motion A255 (fp) yrkande 12 i den mån den inte tillgodoses med vad utskottet anfört.

Utskottet ansluter sig självfallet till den uppfattning som kommer till uttryck i motion A240 att såväl en annan kulturell bakgrund än den svenska som ålder, och därmed större livs- och arbetslivserfarenhet, utgör värdefulla meriter som bör kunna utnyttjas vid allehanda arbetsuppgifter. Något tillkännagivande om detta anser utskottet inte är nödvändigt. Utskottet avstyrker därför motion A240 (s).

Arbetsmarknaden för kvinnor

Motioner

Kristdemokraterna anför i kommittémotion A810 att det behövs en arbetsmarknadspolitik som särskilt stimulerar kvinnors arbete på landsbygden. Partiet anser att det är angeläget att insatser görs för att bevara och komplettera jordbruket med andra näringar för att bättre stimulera både samhället och situationen för kvinnor på landsbygden (yrk. 15).

Folkpartiet anser i motion A255 att fler kvinnor måste ges möjligheten att starta företag. Stöd för detta bör lämnas till alla kvinnor som är långtidsarbetslösa och inte bara främst till dem som tidigare arbetat i offentlig sektor. Kvinnor med bakgrund i näringslivet har en utmärkt kompetens som måste tas till vara. Åtgärder och stöd som lämnas till kvinnor som vill bli företagare bör utformas efter kvinnors förutsättningar och krav (yrk. 13).

Ulla-Britt Hagström (kd) påpekar i motion A208 att IT-utvecklingen bör kunna bidra till en minskning av diskrimineringen av unga kvinnor på arbetsmarknaden. Hon menar att stimulansåtgärder måste sättas in för att göra IT-sektorn till en jämställd arbetsmarknad.

Ragnwi Marcelind och Maria Larsson (kd) tar i motion So378 upp ”ensamföräldrarnas” särskilda förhållanden på arbetsmarknaden. Enligt motionärerna står många av dessa utanför den ordinarie arbetsmarknaden. De menar att det behövs direkta insatser som syftar till att överbrygga känslan av utanförskap, isolering och fattigdom. Det måste finnas reella möjligheter att skapa en tillvaro med arbete och egen inkomst. Rundvandring i arbetsmarknadspolitiska åtgärder skapar inte självförtroende. Det har i stället blivit ett nödvändigt ont för att få nya stämplingsdagar. Regeringen bör ta fram en plan för att åtgärda de ensamma föräldrarnas situation (yrk. 3).

Utskottets ställningstagande

Alltsedan i början av 1990-talet har fler män än kvinnor stått utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Enligt AMS var under 1997 i genomsnitt 287 000 män och 246 000 kvinnor arbetslösa eller i åtgärder. Arbetslösheten har minskat för såväl kvinnor som män. Kvinnor har i större utsträckning lämnat arbetsmarknaden för Kunskapslyftet medan männen fått den större

delen av den ökade sysselsättningen. Den ökade sysselsättningen inom den kommunala sektorn har dock påverkat kvinnornas arbetsmarknad gynnsamt och utsikterna för år 1999 är, enligt AMS, att sysselsättningen ökar ungefär lika mycket för kvinnor som för män.

I Kristdemokraternas motion tas frågor om förhållanden för kvinnor på landsbygden upp. Utskottet konstaterar att frågor om sysselsättningsfrämjande åtgärder för landsbygden behandlats inom regionalpolitikens ram, senast i det av riksdagen godkända betänkande 1997/98:AU11. I den proposition, 1997/98:62 Regional tillväxt – för arbete och välfärd, som föregick betänkandet aviserade regeringen bl.a. att den avsåg att ge Glesbygdsverket i uppdrag att i samarbete med NUTEK ta fram ett konkret åtgärdsprogram för att utveckla den kunskapsintensiva produktionen i glesbygds- och prioriterade landsbygdsområden. Utskottet vill också påpeka att förlängt starta-eget-bidrag kan ges om näringsverksamhet bedrivs i glesbygd. Motion A810 (kd) yrkande 15 avstyrks i den mån den inte tillgodoses med vad som anförts.

Folkpartiets förslag om stöd till fler kvinnor som vill starta företag tar sikte på det av riksdagen beslutade starta-eget-bidraget/aktivitetsstödet för att öka kvinnors företagande (1995/96:FiU15, AU6y, rskr. 307). Stödet infördes för att minska arbetslösheten för kvinnor som varit anställda inom offentlig sektor samt för att öka kvinnors företagande. Arbetsmarknadsutskottet har flera gånger uttalat, senast i betänkande 1997/98:AU1, att det var särskilt angeläget att stödet riktades till kvinnor som tidigare arbetat i offentlig sektor. Då liksom nu kan dock starta-eget-bidrag ges till alla kvinnor oavsett tidigare anställning. Regeringen har föreslagit en förenkling av reglerna om förlängt starta-eget-bidrag. Enligt vad som sägs i propositionen är det dock tänkt att kvinnor även i fortsättningen skall kunna få förlängt bidrag. Utskottet återkommer till frågor om starta-eget-bidrag nedan i avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet avstyrker med det anförda motion A255 (fp) yrkande 13.

Utskottet instämmer i det som anförts i motion A208 om att det är en viktig jämställdhetsfråga att kvinnor i högre grad än hittills ges förutsättningar att ta arbeten inom den växande IT-sektorn. Det är därför positivt att regeringen nu avser att initiera IT-utbildning för anställda inom offentlig sektor och att utbildningen främst skall riktas till kvinnor. (Utskottet hänvisar till vad som närmare anförs om förslaget nedan i avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.) Däremot behöver ytterligare ansträngningar göras för att öka andelen kvinnor som deltagare i den särskilda IT-utbildning som riksdagen beslutade om förra året. Enligt AMS kvartalsrapport för tredje kvartalet i år har nämligen hela 70 % av dem som påbörjat kurser inom denna satsning varit män. Den låga andelen kvinnor kan inte anses vara tillfredsställande. Regeringen har också inrättat ett särskilt råd för jämställdhetsfrågor inom kommunikationssektorn (dir. 1998:68). Rådet skall knytas till regeringen med huvuduppgift att belysa olika jämställdhetsfrågor inom kommunikationssektorn. Det skall verka bl.a. genom att bedriva opinionsbildande verksamhet i form av seminarier och informationsaktiviteter. Rådet bör vidare enligt kommittédirektiven behandla frågor om tillgänglighet till teknik och tjänster samt utbildningsaspekter, bl.a. vad gäller informationsteknik. Rådet skall också behandla frågor om rekrytering och kompetens inom kommuni-

kationssektorn. Slutbetänkande skall lämnas till regeringen senast den 1 maj 2000. Sammanfattningsvis kan sägas att en rad åtgärder vidtas för att öppna IT-sektorn för kvinnor, och mot bakgrund av det menar utskottet att det inte är nödvändigt med ett sådant tillkännagivande som föreslagits i motion A208 (kd). Den avstyrks därför.

Inte minst ur jämställdhetssynpunkt är det viktigt att föräldrar med hemmavarande barn ges goda möjligheter att kombinera sitt föräldraskap med arbete. Möjligheterna i detta avseende är större i Sverige än på många andra håll. Trots detta kan utskottet hålla med om det som sägs i motion So378 att det för ensamstående arbetslösa föräldrar kan vara särskilt svårt att få tillträde till arbetsmarknaden och på så sätt bryta sin isolering. Bristande självförtroende hos den som befinner sig länge i arbetslöshet utan att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden är nog dessvärre ett problem för många grupper. Att bryta långtidsarbetslösheten och att motverka långa tider utan reguljärt arbete är också övergripande mål för arbetsmarknadspolitiken. Motion So378 (kd) yrkande 3 avstyrks i den mån den inte tillgodoses med vad utskottet anför.

Arbetsmarknaden för ungdomar

I avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder behandlas förslag om ferierbeten och kommunal utvecklingsgaranti. I detta avsnitt tas övriga motioner upp som särskilt rör arbetsmarknaden för ungdomar.

Motioner

Vänsterpartiet anför i motion A291 att de viktigaste åtgärderna mot ungdomsarbetslösheten är nyanställningar i offentlig sektor, sex timmars arbetsdag och satsningar på miljöomställning och andra vad partiet kallar framåt-syftande arbeten. De problem som finns för ungdomar på arbetsmarknaden motverkas, menar partiet, i första hand av minskning av arbetslösheten som sådan. Att experimentera med kortsiktiga särlösningar är däremot inte ett sätt att komma till rätta med arbetslösheten. Sådana särlösningar drabbar tvärtom ungdomar hårt genom att de får nöja sig med låga ersättningsnivåer eller genom att de utnyttjas som gratis arbetskraft (yrk. 2).

Kristdemokraterna pekar i motion A257 på de negativa effekter en hög ungdomsarbetslöshet kan medföra, t.ex. ökad rasism, våld och utanförskap. Satsningar på att lösa ungdomsarbetslösheten är inte bara en fråga om ekonomi, menar partiet, utan det handlar också om ungdomars möjligheter att komma in i och etablera sig i vuxenlivet. Partiet anser att lägre ingångslöner kan vara ett verksamt sätt att få flera unga i arbete och säger sig hellre se satsningar på lärlingsutbildning, skattelättnader inom tjänstesektorn, flexibla lönesättning och ny arbetsrättslagstiftning framför åtgärder som den kommunala utvecklingsgarantin (yrk. 5).

Folkpartiet menar i motion A255 att ungdomars möjligheter att få arbete underlättas med partiets politik som stimulerar till fler företag, t.ex. genom en reformerad arbetsrätt och lönebildning. Det bör dock även i fortsättningen

finnas en viss arsenal av arbetsmarknadspolitiska åtgärder som är anpassade till ungdomar och deras särskilda behov anser partiet (yrk. 10).

Agne Hansson (c) föreslår i motion A212 ett fullskaleförsök i Kalmar län där arbetsgivaravgifterna tas bort helt för dem som anställer ungdomar.

Utskottets ställningstagande

Arbetslösheten bland ungdomar har minskat sedan föregående år. Trots detta var den under det första kvartalet 1998 fortfarande jämförelsevis hög, 13,7 %. Enligt AMS prognos om utvecklingen på arbetsmarknaden under 1999 finns det signaler om att antalet ungdomar som inte genomgått gymnasieskola med godkända betyg ökar och att fler ungdomar väljer det individuella programmet. Det innebär enligt AMS att relativt många unga riskerar att få det svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Utskottet ser därför fortfarande ungdomsarbetslösheten som ett stort problem.

Välutbildade ungdomar är i och för sig en efterfrågad grupp på arbetsmarknaden, och det är i första hand de som rekryteras i en konjunkturuppgång. Utskottet kan därför ansluta sig till det som Vänsterpartiet anför i sin motion om att ungdomars problem på arbetsmarknaden motverkas av en minskning av arbetslösheten som sådan. Liksom Folkpartiet anser dock utskottet att det är motiverat med vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder som är anpassade till ungdomar och deras särskilda behov. I föregående års budgetbetänkande behandlade arbetsmarknadsutskottet ett förslag om införande av den s.k. kommunala utvecklingsgarantin (bet. 1997/98:AU1). I och med denna satsning har ett stort antal ungdomar kunnat erbjudas utbildning, praktik eller annan sysselsättning. En annan viktig arbetsmarknadspolitisk åtgärd för ungdomar är arbetsmarknadsutbildning.

Såväl Vänsterpartiet som Kristdemokraterna och Folkpartiet föreslår i sina motioner åtgärder mot ungdomsarbetslösheten som ligger i linje med den allmänna inriktning av politiken som respektive parti förordar. Utskottet behandlar i avsnittet 1.1 Allmän inriktning av politiken några av de förslag som tas upp i motionerna här, t.ex. lönebildningsfrågor. Mot bakgrund av vad som i det sammanhanget anförts och vad utskottet här tillagt avstyrker utskottet motionerna A255 (fp) yrkande 10, A257 (kd) yrkande 5 och A291 (v) yrkande 2.

Utskottet är för närvarande inte berett att ställa sig bakom vad som föreslagits i motion A212 (c) om ett försök med nedsättning av arbetsgivaravgifter i Kalmar län. Motionen avstyrks därför.

Arbetsmarknaden för äldre

Utskottet behandlar i avsnitten 2.1 Ersättning vid arbetslöshet m.m., Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning, och 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, förslag om generationsväxling respektive offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa. I detta avsnitt behandlas övriga motioner som rör äldre på arbetsmarknaden.

Propositionen

Regeringen påpekar i propositionen att arbetslösheten för äldre är lägre än för genomsnittet men att de äldre som förlorat sitt arbete har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden igen. Regeringen anser därför att det är viktigt att under rådande konjunkturuppgång uppmärksamma de äldres situation på arbetsmarknaden. Finland kommer att som ordförandeland i EU det andra halvåret 1999 sätta arbetsmarknadsfrågor för de äldre i fokus. Den svenska regeringen avser också att särskilt uppmärksamma de äldres situation på arbetsmarknaden under FN:s äldreår 1999.

Motioner

Folkpartiet befarar i motion A255 att många arbetsgivare drar sig för att anställa äldre arbetslösa. Partiet menar att det glöms bort att dessa personer har stor kompetens och erfarenhet. De äldre arbetstagarna är ofta trogna sina arbetsgivare och stannar i högre grad än unga kvar på sin arbetsplats. Partiet påminner därför om att det kan vara mycket lönsamt för en arbetsgivare att anställa en 55-åring som ju har åtminstone tio år kvar till pensionering (yrk. 8).

Arne Kjörnsberg och *Jan Bergqvist (s)* anser i motion A213 att det bör utredas hur villkoren för den äldre arbetskraften kan förbättras genom utbildning och kompetensutveckling samt genom ökade insatser för hälsa och miljö.

Utskottets ställningstagande

Enligt uppgifter i AMS prognos för utvecklingen på arbetsmarknaden 1999 har arbetslösheten bland de äldre minskat kraftigt, vilket bl.a. beror på åtgärder som begränsar utbudet av arbetskraft, t.ex. tillfällig avgångsersättning. Äldre har också prioriterats i arbetsmarknadspolitiken. I AMS arbetsmarknadsutsikter för 1998 och 1999 (Ura 1998:4) sägs det dock att den demografiska utvecklingen kommer att medföra en dramatisk ökning av antalet äldre i arbetslivet under de kommande åren. Redan till sekelskiftet beräknas befolkningen i åldern mellan 55 och 64 år – vilken just nu uppgår till 940 000 – att öka med nära 100 000 personer. I april 1998 saknade 66 % av 60–64-åringarna någon form av gymnasieutbildning. Arbetskraftsdeltagandet i denna åldersgrupp är dock ganska lågt beroende på förtidspensioneringar.

Regeringen har föreslagit att den arbetsmarknadspolitiska åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) fasas ut, vilket utskottet återkommer till senare i avsnittet 3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta förslag ligger i linje med viljan att begränsa antalet åtgärder och att förenkla regelverket kring dem. Erfarenheterna visar dock att de äldre som en gång förlorat sitt arbete har mycket svårt att finna ett nytt arbete trots den kompetens som personen besitter. Enligt AMS har hälften av de arbetslösa eller långtidsinskrivna över 55 år stått till arbetsmarknadens förfogande i över två år. Utskottet anser därför att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör anpassas till denna grupps särskilda svårigheter. I det individuella fallet kan det t.ex. gälla förlängd anvisningstid eller att man låter en åtgärd avlösas

av en annan. Vad som anförts om arbetsmarknadspolitiska åtgärder för äldre bör ges regeringen till känna.

Utskottet instämmer helt i vad Folkpartiet anført om att en anställning av en 55-åring kan vara lönsam och det på många olika sätt. Utskottet anser dock inte att det är påkallat att göra något tillkännagivande om det. Motion A255 (s) yrkande 8 avstyrks därför. Utskottet anser inte heller att det är påkallat att tillsätta en utredning om den äldre arbetskraftens villkor på arbetsmarknaden varför även motion A213 (s) avstyrks.

2. UTGIFTSOMRÅDE 13 – Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

2.1 Ersättning vid arbetslöshet m.m.

Inledning

Propositionen

Utgiftsområde 13 omfattar två anslag, A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning och A 2 Bidrag till lönegarantiersättning.

Målet för utgiftsområdet är att det skall medverka till att underlätta och stimulera omställning och därigenom öka flexibiliteten på arbetsmarknaden. Regeringens slutsatser vad gäller prioriteringar är att det under en konjunkturuppgång är av största vikt att det är stor rörlighet på arbetsmarknaden och att matchningen mellan lediga platser och arbetssökande fungerar snabbt och effektivt. Enligt regeringen har arbetslöshetsförsäkringen i detta sammanhang stor betydelse som omställningsförsäkring. I ett förbättrat konjunkturläge är det också viktigt att kontrollen av att de arbetslösa är aktiva och står till arbetsmarknadens förfogande fungerar. Regeringen har därför tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som skall tillse att kontrollfunktionen inom arbetslöshetsförsäkringen effektiviseras. Arbetet skall i huvudsak bedrivs under hösten 1998. Vidare kommer regeringen att tillsätta en utredning som skall se över organisationen för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen har också tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet som skall se över frågan om indexerings av lägsta och högsta dagpenningbelopp. Uppdraget skall redovisas senast den 15 januari 1999. Slutligen har regeringen tillsatt en särskild utredare som skall undersöka förekomsten av deltidsarbeten och tillfälliga arbeten och bedöma hur dessa anställningsformer kan komma att utvecklas under de närmaste fem till tio åren. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 1999.

I detta sammanhang kan påpekas att regeringen anser att det är viktigt att AMS intensifierar insatserna för att skärpa tillsynen över arbetslöshetskassorna. Den nuvarande tillsynen finansieras genom arbetsmarknadsavgifter. Regeringen föreslår för budgetåret 1999 att 14,5 miljoner kronor av anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader på utgiftsområde 14 får användas för tillsynen. Utskottet återkommer till detta förslag vid behandlingen av detta anslag.

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	38 927 377	Anslagssparande	2 301 957
1998	Anslag	36 443 000 ¹	Utgiftsprognos	35 800 000
1999	Förslag	32 796 000		
2000	Beräknat	25 607 000		
2001	Beräknat	23 145 000		

¹ Varav – 4 238 334 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998

Anslaget har under innevarande budgetår omfattat bidrag till arbetslöshetsersättning, grundbelopp och utjämningsbidrag till arbetslöshetskassor, ersättning till deltagare i offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA), tillfällig avgångsersättning, ersättning vid generationsväxling och aktivare användning av arbetslöshetsersättning. Fram t.o.m. den 1 juli 1998 omfattade anslaget även resursarbete. Utgifterna för denna åtgärd beräknas numera under A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder på utgiftsområde 14. För budgetåret 1999 kommer även OTA att beräknas under sistnämnda anslag. I övrigt föreslås inga förändringar vad gäller de slag av utgifter som skall finansieras från anslaget förutom att det fr.o.m. år 1999 kommer att belastas med statlig ålderspensionsavgift.

Avgörande för anslagets storlek är hur arbetslösheten utvecklas. Utgifterna under anslaget påverkas förutom av konjunkturen även av hur reglerna för arbetslöshetsersättningen utformas. I budgetpropositionen för budgetåret 1998 föreslogs att anslaget skulle bestämmas till 40 681 miljoner kronor (se prop. 1997/98:1 utg.omr. 13). I tilläggsbudget för budgetåret 1998 beräknades anslaget till 36 443 miljoner kronor, dvs. 4,2 miljarder kronor lägre. Riksdagen beslutade i anslutning till detta att dra in motsvarande belopp från anslaget. Regeringen beräknar att kostnaderna för bidrag till arbetslöshetsersättning för år 1998 kommer att uppgå till 35 800 miljoner kronor. För budgetåret 1999 föreslår regeringen att anslaget skall bestämmas till 32 796 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att försöksverksamheten med en aktivare användning av arbetslöshetsersättning får förlängas t.o.m. den 30 september 1999. Möjligheten till förlängning avser projekt som pågår den 31 december 1998. Behovet av förlängning skall prövas av AMS. För att finansiera denna förlängning föreslår regeringen att verksamheten under budgetåret får omfatta högst 150 miljoner kronor. Förslaget föranleder en ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

Vidare föreslår regeringen en ändring av ALF som innebär att grundbelopp kan lämnas tidigast den dag den arbetslöse fyller 20 år. Nuvarande reglering innebär att ersättning lämnas tidigast den 1 juli det år den arbetslöse fyller 20 år. Denna förändring är en konsekvens av den ändrade åldersgräns vad gäller vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder som trädde i kraft den 1 juli i år

(prop. 1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr. 1997/98:317). Förutom dessa ändringar vad gäller ALF föreslår regeringen ytterligare regeländringar. De avser den nya arbetsmarknadspolitiska åtgärden arbetspraktik och starta-egget-bidraget. Utskottet återkommer till dessa förslag i sak i avsnitt 3.3.

Motioner

Av de motionsyrkanden som rör arbetslöshetsförsäkringen och som utskottet behandlar i detta betänkande rör huvuddelen anslagsfrågor. Övriga yrkanden rör den s.k. generationsväxlingen. Utskottet kommer att under våren 1999 i ett särskilt betänkande behandla övriga motioner som väckts under den allmänna motionstiden och som tar upp frågor om arbetslöshetsersättningen.

När det gäller *generationsväxlingen* har både Kristdemokraterna och Folkpartiet framställt krav på att åtgärden skall upphöra.

I motion A261 (yrk. 9) motiverar *Kristdemokraterna* sitt ställningstagande med att åtgärden är ett exempel på regeringens strategi att genom minskat arbetskraftsutbud komma till rätta med den besvärande arbetslöshetsstatistiken.

En liknande ståndpunkt för *Folkpartiet* fram i motion A255 (yrk. 9). Partiet anser att politiken måste inriktas på att få fram flera arbeten i stället för att genom åtgärder som generationsväxling ”fasa ut” människor från arbetsmarknaden i syfte att åstadkomma nedgångar i arbetslöshetstalen.

Laila Bäck m.fl. (s) anser i motion A207 att åtgärden är bra men vill att åldersgränsen på 63 år sänks. Motionärerna föreslår att en utredning tillsätts för att klara ut vad en sådan sänkning skulle kosta.

När det sedan gäller anslagsfrågan har samtliga partier framställt yrkanden. Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet har föreslagit belopp som avviker från regeringens förslag. De övriga partiernas yrkanden innebär inga förändringar av anslaget för år 1999 men är förslag som rör andra budgetrelaterade frågor.

I kommittémotion A276 (yrk. 3) föreslår *Moderaterna* att anslaget fastställs till 41,3 miljarder kronor. Partiet föreslår att de medel som finns på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder på utgiftsområde 14 och som är att hänföra till direkta transfereringar överförs till detta anslag. Som framgår av utskottets inledande behandling av den allmänna inriktningen av politiken förordar partiet att det fr.o.m. den 1 januari 1999 införs en allmän och sammanhållen försäkring.

Moderaterna föreslår att det införs en s.k. bortre parentes. Det bör också införas ett efterskydd under en övergångsperiod för dem som riskerar att utförsäkras. Skyddet skall vara längre för den äldre arbetskraften. Det grundläggande försäkringsskyddet bör kunna kompletteras med ett tillägsskydd genom avtal. Dessa förslag påverkar inte budgeten för år 1999. Däremot innebär det enligt motionen att statsbudgeten kommer att avlastas med 1,7 miljarder kronor netto budgetåret 2000. Partiet anser också att kvalifikationskraven bör höjas och att ersättningsnivån skall sänkas till 75 %. Vidare

bör den indexering som sker genom anknytning till löneökningstakten inom det berörda avtalsområdet tas bort. Den lägsta ersättningsnivån bör sänkas till 210 kr fr.o.m. den 1 januari 1999. De föreslagna förändringarna motsvarar sammantaget en budgetförstärkning med 7 miljarder kronor år 2001.

När det sedan gäller finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen anser partiet att kopplingen mellan inbetalda avgifter och utbetalningar bör göras tydligare. Partiet föreslår därför att finansieringen till en större del skall ske genom premier från den enskilde. De högre premierna bör kompenseras genom lägre fackliga avgifter. Den höjda egenfinansieringen innebär enligt partiet en inkomstökning motsvarande 2,4 miljarder kronor år 1999. Från och med år 2000 kommer det att inflyta premier från försäkringstagarna motsvarande ca 10 miljarder kronor.

I motion A221 (yrk. 5) föreslår *Vänsterpartiet* att det införs ett anslag för omställningskostnader inom ramen för utgiftsområde 14 och som inkluderar det nuvarande anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning. Utskottet kommer att behandla detta yrkande i avsnitt 3.3.

Kristdemokraterna föreslår i motion A261 att riksdagen för budgetåret 1999 reducerar anslaget med 10,6 miljarder kronor (yrk. 10). Enligt partiet är det angeläget att arbetslöshetsförsäkringen åter blir en omställningsförsäkring som finansieras genom avgifter. Genom en högre avgiftsfinansiering uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Partiet förordar att egenfinansieringen höjs till en tredjedel av vad som utges i arbetslöshetsersättningen. Den enskilde skall kompenseras genom en generell höjning av grundavdraget. Inkomstförstärkningen för arbetslöshetsförsäkringen blir för år 1999 ca 7,6 miljarder kronor.

Kristdemokraterna påpekar att deras förslag på närings- och arbetsmarknadsområdet leder till att arbetslösheten sjunker och därigenom minskar utgifterna för arbetslöshetsersättning. Vidare innebär partiets förslag om sänkt skatt inom tjänstesektorn och förstärkning av kommunernas och landstingens ekonomiska resurser att det blir möjligt med personalförstärkningar ute i verksamheterna. Till detta kommer en rad företagsfrämjande och tillväxtorienterade åtgärder som bidrar till att ytterligare sänka arbetslösheten. Sammantaget innebär dessa sysselsättningsåtgärder att kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen minskar med 1,2 miljarder kronor. Vidare anser partiet att arbetsvillkoret bör skärpas i enlighet med det förslag som ARBOM-utredningen förordade, dvs. att kvalificeringstiden skall vara nio månader. En förändring av arbetsvillkoret skulle innebära en besparing med 900 miljoner kronor. Genom att avveckla den s.k. generationsväxlingen sparas 880 miljoner kronor.

Centerpartiet påpekar i motion Fi210 att partiet medverkat till att en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring införts. Genom inrättandet av en från de enskilda fackförbunden fristående arbetslöshetskassa har valfriheten för de enskilda ökat. Även möjligheten för företagare att kunna erhålla arbetslöshetsersättning har ökat avsevärt.

Enligt partiet återstår en del problem med grupper som har svag anknytning till arbetsmarknaden. Dessa har svårt att kvalificera sig för arbetslös-

hetersättning. Det gäller inte minst ungdomar. Partiet anser därför att det bör införas en ny arbetslivs- och ohälsförsäkring som bygger på att alla garanteras en miniminivå och en inkomstrelaterad del. Det skall även vara möjligt att teckna egna försäkringar. Centerpartiet anser också att egenfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen bör höjas så att den genomsnittliga medlemsavgiften höjs med 40 kr per månad år 1999, 60 kr år 2000 och 80 kr år 2001. Partiet föreslår inga förändringar vad gäller anslagen (yrk. 13).

Folkpartiet anser i motion Fi211 att det krävs tillväxtfrämjande åtgärder för att öka sysselsättningen och därmed minska arbetslösheten. Som exempel på sådana åtgärder anges att företagsklimatet förbättras genom lägre arbetsgi-varavgifter, bättre riskkapitalförsörjning och förenklingar av de regelverk som påverkar företagen. Vidare bör det göras en satsning på utbildning och kompetensutveckling. Genom dessa åtgärder anser partiet att kostnaderna för arbetslöshetsersättning minskar med 706 miljoner kronor (yrk. 14 delvis).

Miljöpartiet föreslår i motion A275 inte någon förändring av anslaget för budgetåret 1999. Däremot anser partiet att utgiftsbehovet ökar för åren 2000 och 2001 med 1,2 och 1,3 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag (yrk. 1). Partiet anser att ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen bör ändras. Det bör införas ett tak motsvarande en inkomstnivå på 6,5 basbelopp, vilket motsvarar 619 kr/dag i 1998 års nivå. Den högsta ersättningsnivå som gäller i dag, 580 kr/dag, uppnås redan vid inkomster på ca 5,3 basbelopp. Vidare anser partiet att kvalifikationskravet för att erhålla arbetslöshetsersättning bör sänkas till fyra månaders arbete. Genom en sänkning blir arbetslöshetsförsäkringen mer heltäckande.

Utskottets ställningstagande

Innan utskottet går in på anslagsfrågorna kommer utskottet att behandla de motionsyrkanden som gäller generationsväxling.

Generationsväxling är en tillfällig åtgärd som infördes den 1 januari 1998. Åtgärden innebär att anställda som fyllt 63 år efter överenskommelse med arbetsgivaren kan lämna arbetsmarknaden i förtid. Villkoret är att en arbetslös som uppfyller vissa villkor erhåller anställning hos arbetsgivaren. När åtgärden infördes var den tidsbegränsad såtillvida att ansökan om generationsväxling skulle göras under perioden den 1 januari till den 31 augusti 1998. Efter förslag från regeringen beslöt riksdagen i samband med behandlingen av vårpropositionen våren 1998 att ansökningstiden skulle förlängas till den 31 december 1998.

Som framgår av redogörelsen ovan är åtgärden en tillfällig åtgärd som kommer att avvecklas efter årsskiftet. Utskottet anser därför att Kristdemokraternas och Folkpartiets krav är obehövliga. Det finns enligt utskottet inte heller skäl till varför en utredning skulle tillsättas med uppdrag att se över åldersgränsen. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom förslagen i motionerna A207 (s), A255 (fp) yrkande 9 och A261 (kd) yrkande 9 som bör avslås. De två sistnämnda yrkandena är budgetrelaterade.

Utskottet övergår nu till att behandla yrkanden som rör anslagsfrågor. I flera motioner förs det fram förslag om att arbetslöshetsförsäkringen bör förändras och att en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring bör införas. Enligt vissa partier måste försäkringens roll som omställningsförsäkring särskilt betonas.

Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna betonar att egenfinansieringen bör öka. När det gäller utformningen av finansieringen överensstämmer i huvudsak Moderaternas och Kristdemokraternas förslag. Centerpartiet förordar däremot en annan lösning. Förslagen från de förstnämnda partierna bygger på att en höjd egenfinansiering minskar statens utgifter för nu aktuellt anslag.

Centerpartiets förslag utgår i stället från den finansieringsmodell som gäller i dag. Centerpartiet anser att den s.k. finansieringsavgiften, dvs. den avgift som arbetslöshetskassorna betalar till staten för att delfinansiera statens kostnader för försäkringen, skall höjas. En sådan höjning förutsätter att arbetslöshetskassorna höjer medlemsavgifterna. Det kan erinras om att förändringarna våren 1997 i fråga om arbetslöshetsförsäkringen bl.a. innebar att kompensationsnivån för de ersättningsberättigade höjdes. Detta finansierades genom en höjning av finansieringsavgiften som innebar att den genomsnittliga medlemsavgiften ökade från ca 40 kr till ca 64 kr/månad. Centerpartiets förslag om höjd medlemsavgift med ca 40 kr/månad innebär en förstärkning av statsbudgetens inkomstsida, men inga ändringar på utgiftssidan.

Enligt Moderaterna skulle en ökning av egenavgifterna påverka lönebildningen. Denna ståndpunkt utgår från att de fackliga organisationernas lönekrav på branschnivå skulle anpassas mer till arbetslösheten bland de egna medlemmarna om avgiften till kassan bättre speglade kostnaden för arbetslöshetsersättningen i kassan. Kristdemokraterna framför liknande ståndpunkter som Moderaterna men påpekar att det finns en rad övergångsproblem som bör utredas innan branschvisa avgifter införs.

Det finns enligt utskottets mening flera skäl som talar mot ett sådant system. För att systemet skulle fungera i praktiken skulle det i princip krävas att varje avtalsområde motsvarade en arbetslöshetskassas verksamhetsområde, vilket inte är fallet i dag. På t.ex. SACO-området finns en gemensam kassa för samtliga akademikerförbund. Ett rent statligt system för arbetslöshetsförsäkringen skulle vara uteslutet, eftersom samtliga försäkrade då skulle tillhöra en och samma arbetslöshetskassa. Alternativet skulle i så fall vara en ordning med differentierade ersättningar som grundade sig på yrkestillhörighet. En sådan ordning skulle kräva en omfattande byråkrati. Till detta kommer att den nya arbetslöshetskassan (ALFA) som inrättats från årsskiftet kan ansluta alla yrkesgrupper.

Införandet av ett differentierat avgiftssystem skulle innebära att man i vissa arbetslöshetskassor med hög arbetslöshet hos medlemmarna skulle vara tvungen att höja avgifterna mycket kraftigt. Fler personer skulle då överväga att stå utanför försäkringen eftersom de inte skulle anse sig ha råd att betala dessa högre medlemsavgifter. Andra skulle välja att teckna egna försäkringar. Detta skulle framför allt gälla yrkesgrupper med låg arbetslöshet. Det nuvarande systemet med höga statsbidrag, som finansieras av arbetsgivaravgifter, och medlemsinsats i form av finansierings- och utjämningsavgift,

innebär att kostnaderna för arbetslösheten fördelas på alla arbetstagare, både på dem som är försäkrade och på dem som inte är det. Genom denna konstruktion uppnår man en hög anslutningsgrad. Systemet har dessutom stora fördelar från administrativ synpunkt.

Även Centerpartiets förslag skulle innebära att medlemsavgifterna höjdes kraftigt. Utskottet kan inte se att det i dag finns någon anledning att öka de enskildas insatser.

När det sedan gäller de motionärer som tillgodoräknar sig besparingar genom att avveckla generationsväxlingen anser utskottet att den tänkta besparingen grundar sig på ett felaktigt antagande. Motionärerna beaktar inte det faktum att de personer som berörs i stället skulle vara berättigade till arbetslöshetsersättning. Besparingarna skulle därför bli mycket blygsamma.

Utskottet tillstyrker regeringsförslaget om förlängning av försöksverksamheten med aktivare användning av arbetslöshetsersättning (yrk. 2).

Sammanfattningsvis biträder utskottet regeringens förslag till medelstilldelning och avstyrker motionerna A261 (kd) yrkande 10, A276 (m) yrkande 3 och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis. I avsnitt 2.2 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen och motionerna på utgiftsområde 13. Utskottet avstyrker motionerna A275 (mp) yrkande 1 och Fi210 (c) yrkande 13 som inte avser 1999 års budgetår.

När det slutligen gäller regeringens förslag om en förändring av åldersgränsen för dem som ansöker om grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen – dvs. att ersättning lämnas tidigast den dag då den arbetslöse fyller 20 år – har inte utskottet någon invändning mot förslaget. Utskottet biträder även övriga förslag till ändring av ALF till följd av förslaget om arbetspraktik m.m. (prop. yrk. 1), dock med vissa smärre redaktionella ändringar. Förslaget om arbetspraktik sakbehandlas under utgiftsområde 14.

Anslaget A 2 Bidrag till lönegarantiersättning

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	1 992 287	Anslags-sparande	93 763
1998	Anslag	2 042 022	Utgifts-prognos	2 042 022
1999	Förslag	993 000		
2000	Beräknat	877 000		
2001	Beräknat	918 000		

Från anslaget finansieras utbetalning av ersättningar till arbetstagare för lönefordringar i konkurs i enlighet med lönegarantilagen (1992:497). Vidare finansieras amorteringar till Riksgäldskontoret för den skuld som kvarstår från lönegarantifonden. Slutligen betalas från anslaget ersättningar till länsstyrelser för deras arbete med utbetalning av lönegarantimedel.

Från och med utgången av budgetåret 1998 kommer regeringen att besluta om en avveckling av den återstående skulden till lönegarantifonden i Riksgäldskontoret. Kostnader för räntor och amorteringar på skulden lyfts av

anslaget för lönegarantiersättningar. Anslaget kommer fr.o.m. budgetåret 1999 att endast belastas med utgifter för lönegarantiersättningar och vissa administrationskostnader.

Det finns inga motionsyrkanden i denna del.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag. I avsnitt 2.2 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 13.

2.2 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13

Av nedanstående tabell framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag om fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområde 13.

Belopp i tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	m	kd	fp
A 1 Bidrag till arbetslöshesersättning	32 796 000	+8 512 000	-10 580	-706
A 2 Bidrag till lönegarantiersättning	993 000			
Summa	33 789 000	+8 512 000	-10 580	-706

Som framgår av avsnittet 2:1 har utskottets anslutit sig till regeringens förslag. Detta innebär att propositionen tillstyrkts i motsvarande del (prop. yrk. 3) samtidigt som motionerna A261 (kd) yrkande 10, A276 (m) yrkande 3 och Fi211 (fp) yrkande 14, delvis, avstyrkts.

Utskottets förslag framgår av bilaga 1 till utskottets hemställan.

3 UTGIFTSOMRÅDE 14 – Arbetsmarknad och arbetsliv

3.1 Mål för utgiftsområdet m.m.

Propositionens avsnitt 3 samt inledningen till avsnitten 4 och 5

Utgiftsområde 14 – Arbetsmarknad och arbetsliv har i propositionen delats in i fyra huvudområden, nämligen A Arbetsmarknad, B Arbetsliv, C Jämställdhet mellan kvinnor och män och D Staten som arbetsgivare. Utgiftsområdet omfattar utgifter för Arbetsmarknadsverkets (AMV), Arbetarskyddsverkets, Arbetslivsinstitutets, Rådets för arbetslivsforskning, Institutets för arbetsmarknadspolitisk utvärdering m.fl. myndigheters förvaltning. Vidare omfattas utgifter för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, särskilda åtgärder för arbetshandikappade, Europeiska socialfonden m.m., Samhall AB:s verksamhet, jämställdhetspolitiska frågor och statliga arbetsgivarfrågor. Inom utgiftsområdet finns också avgiftsfinansierad verksamhet bl.a. inom AMV rörande yrkesinriktad rehabilitering.

Regeringens övergripande mål är att halvera den öppna arbetslösheten fram till slutet av år 2000. Därefter är målet full sysselsättning. Regeringen föreslår att det gamla arbetslöshetsmålet kompletteras med ett nytt mål för sysselsättningen i takt med att arbetslösheten sjunker. Andelen sysselsatta av befolkningen skall öka från 74 % år 1997 till 80 % år 2004.

Arbetsmarknadspolitikens uppgift är främst att öka anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. Det skall ske genom ett effektivt platsförmedlingsarbete som tillsammans med främst kompetenshöjande insatser och övriga åtgärder leder till en hög rörlighet på arbetsmarknaden.

Arbetslivspolitikerna skall verka för en god arbetsmiljö och ett utvecklande arbetsliv som är ett viktigt bidrag för skapande av nya arbeten och för att människor inte skall förslitas, skadas och slås ut i arbetslivet. En central del i arbetslivet och dess utveckling och därmed för samhällets utveckling är jämställdhet mellan kvinnor och män.

Målen för utgiftsområdet Arbetsmarknad och arbetsliv kan sammanfattas i att

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,
- motverka långa tider utan reguljärt arbete,
- skapa ett säkert och utvecklande arbetsliv och
- uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i arbets- och samhällsliv.

Den omställning av arbetsmarknadspolitikerna som påbörjades i slutet av år 1997 och genomförts under år 1998 i syfte att höja effektiviteten måste enligt regeringen fortsätta även under år 1999. Den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen måste prioriteras i ökad utsträckning.

Arbetet med att motverka långa tider utan reguljärt arbete samt att förhindra att individer med svag ställning på arbetsmarknaden, däribland många invandrare och funktionshindrade, slås ut från arbetsmarknaden måste priori-

teras, liksom arbetet med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. Arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna är viktiga instrument för att förbättra jämställdheten mellan kvinnor och män i arbetslivet och därmed samhället i övrigt. Regeringen anser också att det är viktigt att de som ofrivilligt arbetar deltid skall få möjlighet att arbeta den tid de önskar. Detta gäller, menar regeringen, inte minst inom vård- och omsorgssektorn. Regeringen anser också att det är viktigt att de personer som deltar i arbetslivet får tillgång till kompetensutveckling. Det gäller även äldre.

Österrike har som ordförandeland i EU, i arbetet med 1999 års sysselsättningsriktlinjer, valt att särskilt lyfta fram jämställdhetspolitiken. Det är en prioritet som ligger väl i linje med den svenska politiken.

Såvitt avser området **Arbetsmarknad** (anslagen A 1–A 6; propositionens avsnitt 4) anges i korthet följande i fråga om *Prioriteringar* och *Slutsatser och övergripande mål år 1999*.

Omläggningen av arbetsmarknadspolitikerna mot mer tillväxtinriktad politik skall fortsätta. Antalet personer i olika yrkesinriktade utbildningar skall hållas på en hög nivå samtidigt som praktikåtgärderna skall fortsätta att minska.

Under år 1999 skall målen för arbetsmarknadspolitikerna och AMV vara att

- hålla vakanstiderna nere för lediga platser,
- minska långtidsarbetslösheten,
- motverka långa tider utan reguljärt arbete.

Åtgärder som prioriteras under år 1999 är dels att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, dels att öka effektiviteten och träffsäkerheten i stödformer som riktas till arbetshandikappade. Regeringen skall se över volymkravet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och återkomma i vårpropositionen 1999.

På området **Arbetsliv** (anslagen B 1–B 13; propositionens avsnitt 5) anges följande om *Prioriteringar* och *Slutsatser*.

Insatser för att motverka utslagningen från arbetslivet med systematiskt förebyggande insatser skall ha fortsatt hög prioritet. Målet skall vara att arbetslivet skall vara säkert och utvecklande med en arbetsorganisation som kännetecknas av möjligheter till kompetensutveckling och jämställdhet. Möjligheten för funktionshindrade att få och behålla ett arbete skall underlättas. Forskning och utveckling liksom tillsyn bör i ökad utsträckning bedrivas i samverkan med regionala och lokala aktörer. De nya arbeten som skapas skall präglas av goda utvecklingsmöjligheter och ekologisk hållbarhet.

Arbetslivspolitikerna skall inriktas på

- ett säkert och utvecklande arbetsliv, en förutsättning för nya jobb
- åtgärder för att få till stånd en god arbetsorganisation kännetecknad av delaktighet, jämställdhet, kompetensutveckling samt förebyggande av belastningssjukdomar, allvarliga olycksfall, allergier och psykiska belastningar,
- åtgärder för att påskynda omställningen till ett ekologiskt hållbart Sverige,

– åtgärder som leder till att hälso- och säkerhetsfrågorna säkras genom en kontinuerlig och systematisk styrning i företagen och förvaltningarna.

3.2 Arbetsmarknadsverket

Arbetsförmedlingsverksamhet

Propositionen

AMS har under de senaste åren inlett en satsning på öppna kundsystem via Internet för både arbetssökande och arbetsgivare. Regeringen gör bedömningen att ett effektivt självservicesystem innebär att arbetsförmedlingarna kan använda sina personalresurser mer effektivt. Därför avser regeringen att föreskriva att medel under anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas för att under en treårsperiod genomföra en satsning på systemutveckling och marknadsbearbetning.

Regeringen har också för avsikt att under en försöksperiod på ett och ett halvt år fr.o.m. den 1 januari 1999 avsätta 10 miljoner kronor till ett nytt statligt stöd till arbetsförmedlande insatser vid de s.k. centrumbildningarna för olika konstnärer, studieförbunden och folkparkerna. Syftet är att dessa institutioner under försöksperioden skall ges ekonomiskt utrymme att anställa arbetsförmedlare.

Arbetsmarknadspolitiken skall enligt regeringens intentioner ges en tydligare tillväxtfrämjande inriktning. Exempel på den nya inriktningen är den ökade decentraliseringen av arbetsmarknadspolitiken i form av ökat lokalt inflytande via arbetsförmedlingsnämnderna, försöksverksamhet med en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen i Skåne, Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län samt försöksverksamheten i 19 kommuner.

Motionerna

I ett antal parti- och kommittémotioner framförs synpunkter med anknytning till arbetsförmedlingsverksamhet.

Kristdemokraterna anser i kommittémotion Kr272 (yrk. 6 delvis) vad gäller försök med arbetsförmedling vid centrumbildningar att den föreslagna försöksperioden på ett och ett halvt år är för kort. Den bör utökas till tre år för att det skall gå att dra säkra slutsatser av värdet av verksamheten.

I motion Sf608 (yrk. 11) anser *Centerpartiet* att arbetsmarknadspolitiken i ökad utsträckning bör präglas av individualisering och flexibilitet och att förutsättningarna för det är att hjälp med introduktion och praktik ges på lokal nivå och inte genom centrala direktiv. På vissa orter i landet finns internationella arbetsförmedlingar som hjälper företag att få kontakt med personer som, förutom akademisk utbildning, har flerkulturell kompetens. Partiet anser att dessa arbetsförmedlingar bör få efterföljare på fler orter i landet.

Miljöpartiet anser i motion Kr274 (yrk. 9) att de medel som Arbetsmarknadsverket disponerar för kulturutövare och kulturändamål skall föras över

till Kulturdepartementet. Vidare ifrågasätter partiet varför så kort tid givits åt försöksverksamheten med arbetsförmedlare vid centrubildningarna och varför försöksverksamhetens budget föreslås omfatta även studieförbunden och folkparkerna utan att ytterligare medel tillförs (yrk. 13). Partiet anser vidare att även Riksföreningen för Folkmusik och Dans bör ges i uppdrag att bedriva försöksverksamhet med kulturförmedling på motsvarande sätt (yrk. 14).

Synpunkter på arbetsförmedlingsverksamheten framförs även i enskilda motioner.

Catherine Persson (s) pekar i motion A232 på att erfarenheterna från olika arbetsförmedlingsnämnder är varierande. Bl.a. saknas erforderliga beslutsmöjligheter, och därigenom försvåras arbetet med att nå intentionerna för arbetsmarknadspolitiken. Regeringen bör därför utvärdera de lokala arbetsförmedlingsnämndernas sammansättning, ansvar och befogenheter för att kunna överväga eventuella förändringar (yrk. 1). Motionären anser vidare att regeringen bör verka för att goda exempel på väl fungerande arbetsförmedlingsnämnders arbete sprids i landet (yrk. 2).

Tomas Eneroth m.fl. (s) anser i motion A237 att riksdagen bör markera vikten av att kommunerna får ett reellt inflytande över de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och vikten av fortsatt försöksverksamhet med lokal samverkan.

Hans Karlsson m.fl. (s) anser i motion A272 (yrk. 1) att handlingsutrymmet för arbetsförmedlingsnämnderna måste vidgas. Byråkratiska regler utgör hinder för att styra åtgärderna efter de behov och möjligheter som råder i respektive kommun. Motionärerna anser därför att arbetsförmedlingsnämnderna bör ges utrymme att utifrån lokala förutsättningar och behov styra och prioritera åtgärdernas inriktning och fördelning.

Sven-Erik Sjöstrand och Camilla Sköld (v) pekar i motion A265 på att s.k. språkskolor i regel tar ut en avgift för att förmedla au pairarbete. Motionärerna anser att eftersom au pairverksamheten är ett viktigt inslag i ungdomars sysselsättning som ger erfarenheter för ett fortsatt yrkesliv bör en utredning granska au pairförmedlingsverksamheten.

Åsa Torstensson och Margareta Andersson (c) anser i motion A206 att större frihet bör ges till arbetsförmedlingar och de lokala arbetsförmedlingsnämnderna att hantera arbetsmarknadspolitiska medel.

Yvonne Ruwaida (mp) anser i motion A719 (yrk. 2) att kurser i demokrati bör anordnas av arbetsförmedlingen för att ge alla arbetslösa möjlighet att få kunskaper om de demokratiska möjligheter som finns att påverka samhällsutvecklingen.

Utskottets ställningstagande

Flertalet av motionerna under detta avsnitt berör möjligheterna för aktörerna på den lokala nivån att samverka i större utsträckning.

I utskottets betänkande 1997/98:AU1 med anledning av budgetpropositionen för år 1998 refererades en studie som utförts inom utskottets kansli. I studien redovisades att man på förmedlingarna genomgående gav uttryck för en tudelad syn på möjligheten att göra lokala anpassningar. Å ena sidan ger budgetprocessen inom AMV i princip goda möjligheter att lokalt besluta om vilken typ av åtgärder som medlen skall användas till, å andra sidan anser man att volymkraven är starkt styrande. För att uppnå volymkravet måste man använda billigare åtgärder i vad som anses vara en alltför stor omfattning.

Utskottet kan i anslutning till detta konstatera att regeringen i årets budgetproposition aviserar att man avser att se över volymkravet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och återkomma med förslag i den ekonomiska vårpropositionen 1999.

Också verksamheten vid arbetsförmedlingsnämnderna behandlades i ovan nämnda betänkande. Utskottets uppfattning var då att arbetsförmedlingsnämnderna bör ha så få restriktioner som möjligt. Utskottet vidhåller denna uppfattning. Genom decentralisering och lokal förankring kan träffsäkerheten och kvaliteten i åtgärderna öka. Samtidigt ansvarar nämnderna för att målen för den nationella arbetsmarknadspolitiken efterlevs. De lokala möjligheterna är begränsade av de resurser som kan ställas till förfogande. Skall ett tillräckligt antal personer kunna omfattas av insatserna måste det finnas restriktioner t.ex. i fråga om tid i åtgärd och ersättningsnivå.

I propositionen gör regeringen, mot bakgrund av de utvärderingar som gjorts av RRV och av Högskolan i Växjö, bedömningen att försöksverksamheten med lokal samverkan förefaller ha haft förtjänster för ansvariga aktörer, men att det också finns nackdelar som måste beaktas. Regeringen har därför givit Högskolan i Växjö ett nytt uppdrag att utvärdera den förlängda försöksverksamheten med lokal samverkan. Regeringen avser också att fortsätta arbetet med att vidareutveckla styrningen och uppföljningen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten samt att stärka den lokala samverkan. För att stärka utvärderingen av de arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärderna föreslår regeringen att ytterligare resurser skall tillföras Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering. Utskottet återkommer till detta i en senare del av betänkandet.

Utskottet konstaterade i det regionalpolitiska betänkande 1997/98:AU11 att erfarenheterna från den hittillsvarande försöksverksamheten med friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel var goda på många håll. Utskottet ansåg dock att det var viktigt att mer systematiska kunskaper inhämtades om effekterna av försöksverksamheten innan en ytterligare utvidgning kunde övervägas. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Vad gäller Centerpartiets förslag att de internationella arbetsförmedlingarna bör få efterföljare på fler orter i landet ser utskottet positivt på denna typ av arbetsförmedlingar men anser inte att det ankommer på riksdagen att närmare ange några förutsättningar för detta.

I fråga om motion A265 rörande au pairförmedlingsverksamhet kan utskottet konstatera att det råder ett straffsanktionerat förbud mot att begära ersättning av den arbetssökande vid arbetsförmedling. En misstanke om överträdelse blir därför ett ärende för polismyndighet och åklagare att utreda.

I samband med avregleringen av arbetsförmedlingsmonopolet upphörde också AMS tillsynsfunktion när det gäller privat arbetsförmedlingsverksamhet. Någon utredning av det slag som föreslås i motionen är enligt utskottets bedömning inte nödvändig.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna A206 (c), A232 (s) yrkandena 1 och 2, A237 (s), A265 (v), A272 (s) yrkande 1, A719 (mp) yrkande 2 samt Sf608 (c) yrkande 11.

Försöksverksamhet med ett statligt stöd till arbetsförmedlande insatser vid centrumbildningar skall, i enlighet med riksdagens ställningstagande till propositionen om konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87), pågå under ett och ett halvt år. Försöksverksamheten har på förslag av kulturutskottet, betänkande 1997/98:KrU13, utvidgats till att omfatta även studieförbunden och folkparkerna. Försöksverksamheten skall utvärderas av AMS i samråd med Statens kulturråd och Konstnärsnämnden.

Utskottet anser att utvärderingen av försöksverksamheten bör avvaktas innan ytterligare utvidgning eller förlängning övervägs och kan därför inte instämma i Kristdemokraternas och Miljöpartiets förslag. Utskottet instämmer inte heller i Miljöpartiets förslag att de medel som Arbetsmarknadsverket disponerar för kulturändamål skall föras över till Kulturdepartementet. I denna fråga anser utskottet att de arbetsmarknadspolitiska resurserna skall fördelas efter de mål som styr arbetsmarknadspolitiken. Utskottet avstyrker därmed motionerna Kr272 (kd) yrkande 6 delvis och Kr274 (mp) yrkandena 9, 13 och 14.

Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Propositionen

Tusental kronor

1997	Utgift	4 183 974	Anslags- sparande	235 700 ¹
1998	Anslag	4 118 585	Utgifts- prognos	4 348 928
1999	Förslag	4 189 814		
2000	Beräknat	3 613 964		
2001	Beräknat	3 656 960		

¹ Obetecknad del av anslagssparande 5,4 miljoner kronor har förts bort från anslaget. Resterande anslagssparande beräknas att förbrukas under innevarande budgetår.

Från anslaget finansieras kostnader för personal och lokaler samt andra förvaltningskostnader vid Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), länsarbetsnämnderna, arbetsförmedlingarna samt arbetsmarknadsinstituterna (AMI). Under anslaget redovisas också den avgiftsfinansierade verksamheten vid Arbetslivstjänster, Aske kursgård och IAESTE-praktik.

Under innevarande budgetår finansieras tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut med 600 miljoner kronor från anslaget. Även från anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder har 250 miljoner kronor avsatts för detta ändamål.

Regeringen bedömer att det även under år 1999 finns ett stort behov av personalförstärkningar. Det är viktigt enligt regeringen att kvaliteten i förmedlingsarbetet kan öka via t.ex. förbättrad individuell vägledning, ökade företagskontakter, effektivare matchning av lediga platser och arbetssökande och via åtgärder som bryter den könsuppdelade arbetsmarknaden. Regeringen har därför även för år 1999 beräknat 600 miljoner kronor under anslaget för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut.

Vidare anser regeringen att det är angeläget att skärpa tillsynen över arbetslöshetskassorna och föreslår därför att 14,5 miljoner kronor från arbetsmarknadsavgiften får användas för denna tillsyn (prop. yrk. 3).

Motionerna

Moderata samlingspartiet föreslår i motion A276 (yrk. 4) att anslaget för år 1999 minskas med 50 miljoner kronor. Till följd av de reformer partiet föreslår i fråga om de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar utgiftsbehovet.

Kristdemokraterna förordar i motion A257 (yrk. 10) en besparing genom att AMS får mer av stabskaraktär och att länsarbetsnämnderna antingen regionaliseras eller samordnas med länsstyrelsernas verksamhet. Partiet anser att anslaget för år 1999 skall minskas med 100 miljoner kronor (yrk. 34 delvis) Det extra tillskottet för arbetsförmedlingsverksamhet anser partiet är riktigt men Kristdemokraterna är tveksamma till att den traditionella metoden används. I stället bör en del av resurstillskottet användas för att stimulera egenföretagarverksamhet inom denna sektor (yrk. 11).

I kommittémotion So376 (yrk. 4) anser *Kristdemokraterna* att reglerna för arbetsmarknadsinstitut med särskilda resurser för hörselskadade bör ändras så att vägledningsstöd även kan ges till hörselskadade som är anställda.

Centerpartiet anser, utan att framställa något särskilt yrkande, i motion Fi210 att de medel som regeringen anvisar för tillfälliga personalförstärkningar bör minskas med 400 miljoner kronor.

Folkpartiet anser i motion A255 (yrk. 18 delvis) att riksdagen skall avslå regeringens förslag om medel till tillfälliga personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna med motiveringen att inga ordentliga analyser görs av hur medlen används. Vidare anser partiet att anslaget för budgetåret 1999 bör minskas med 603 miljoner kronor (yrk. 20 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att det finns ett fortsatt stort behov av de medel för tillfälliga personalförstärkningar som AMV kunnat använda under flera år. De besparingar på AMS och länsarbetsnämndernas förvaltningskostnader, som riksdagen har beslutat om, har inneburit att antalet årsarbetare har minskat från budgetåret 1994/95 till första halvåret 1998 med 799 personer. AMV gör, i årsredovisningen för 1997, bedömningen att

de besparingar verket ålagts och kravet att på besparingarna inte får beröra förmedlingen kommer att uppfyllas.

Två av AMV:s tre övergripande mål är att minska långtidsarbetslösheten och motverka långa tider utan arbete. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att de individuella handlingsplanerna har stor betydelse för möjligheten att snabbt hitta lämpliga åtgärder som innebär att de arbetssökande får ett reguljärt arbete. I en rapport från AMS daterad 1998-08-04 redovisas att 77 % av de arbetssökande som var eller riskerade att bli långtidsarbetslösa hade en aktuell handlingsplan. I det rådande arbetsmarknadsläget är det enligt utskottet angeläget att arbetsförmedlingarna får tillräckliga resurser för att kunna klara det stora antalet arbetssökande på ett tillfredsställande sätt. Utskottet kan därför inte ansluta sig till Kristdemokraternas förslag om ytterligare besparingar (motion A257 yrk. 10 och 34 delvis) eller Folkpartiets förslag att inga medel skall avsättas till personalförstärkningar (motion A255 yrk. 18 delvis och 20 delvis).

Utskottet kan inte heller godta Moderaternas förslag till besparingar i motion A276 yrkande 4 eftersom de bygger på att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna reformeras på ett sätt som utskottet inte kan ansluta sig till.

Enligt Kristdemokraternas uppfattning bör som nämnts en del av det extra tillskottet för arbetsförmedlingsverksamhet användas för att stimulera egenföretagsverksamhet i form av s.k. jobbcener. Utskottet har i tidigare ställningstaganden, bl.a. i betänkande 1997/98:AU1, ansett att arbetsförmedlingsverksamheten i första hand är en statlig uppgift. Utskottet vidhåller denna ståndpunkt och avstyrker därför motion A257 (kd) yrkande 11.

Med anledning av motionsförslaget om ändrade regler för arbetsmarknadsinstitutet kan utskottet hänvisa till vad som sägs i propositionen om att de senaste årens arbetsmarknadsläge inneburit stora påfrestningar på servicen vid både arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut. Yrkesinriktad rehabilitering har efterfrågats av nya grupper, som har stora problem att komma in på arbetsmarknaden. Resurserna skall därmed räcka till fler och även till grupper med svårare problem. Regeringen anser därför att instituten bör effektivisera arbetsmetoderna för att uppnå ett ökat resursutnyttjande och kommer att uppdraga åt AMS att analysera och beskriva hur den yrkesinriktade rehabiliteringen vid AMI skall bedrivas i framtiden.

Utskottet, som anser att resultatet av detta bör avvaktas, avstyrker Kristdemokraternas förslag i motion So376 yrkande 4 om ändrade regler för arbetsmarknadsinstitutet.

Utskottet ställer sig bakom förslaget att 14,5 miljoner kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (prop. yrk. 3).

3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Omfattning och inriktning

Bakgrund

De s.k. arbetsmarknadspolitiska åtgärderna brukar delas in i konjunkturberoende åtgärder och icke konjunkturberoende åtgärder. För närvarande finns ett tjugotal arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Huvuddelen av dessa finansieras över anslaget A 2. Av nedanstående tabell framgår de viktigaste åtgärderna och finansieringskällan under 1998.

Konjunkturberoende åtgärder	Anslag
Arbetslivsutveckling (ALU)	A 2, UO 14
Arbetsmarknadsutbildning	A 2, UO 14
Arbetsplatsintroduktion (API)	A 2, UO 14
Datortek/aktivitetscenter	A 2, UO 14
Individuellt anställningsstöd	A 2, UO 14
Generationsväxling	A 1, UO 13
Kommunalt ungdomsprogram	A 2, UO 14
Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA)	A 1, UO 13
Projektarbeten	A 1, UO 13
Resursarbete	A 2, UO 14
Starta-eget-bidrag	A 2, UO 14
SwIT yrkesutbildning	A 2, UO 14
Utvecklingsgaranti för ungdomar	A 2, UO 14
Yrkesinriktad rehabilitering (AMI)	A 1, UO 14
Ej konjunkturberoende åtgärder	Anslag
Offentligt skyddat arbete (OSA)	A 3, UO 14
Samhall	B 6, UO 14
Lönebidrag	A 3, UO 14

Som framgår av framställningen nedan föreslår regeringen en del förändringar när det gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Regeringen föreslår bl.a. att åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API) skall ersättas av en ny åtgärd, *arbetspraktik*. Vidare aviserar regeringen att åtgärden offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) fr.o.m. den 1 januari 1999 skall finansieras med medel från A 2-anslaget på utgiftsområde 14.

Utöver de åtgärder som beskrivits ovan finansieras från anslaget kostnader för interpraktikstipendier, utgifter för viss medfinansiering som svarar mot utbetalningar från anslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m. avseende mål 3, flyttningsbidrag, utredningskostnader, informationsinsatser, försäkringskostnader, arbetshjälpmedel, otraditionella insatser, försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder samt s.k. särskilda medel. Vidare får vissa medel användas för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar.

Huvuddelen av anslaget utgör ersättning för försörjning till de personer som deltar i olika former av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utgifterna under anslaget påverkas därför till största delen av omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, av hur stor del av deltagarna i åtgärderna som har rätt till arbetslöshetsersättning samt av regler kring bidragsnivåer.

Regeringen bedömer att antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller yrkesinriktad rehabilitering kommer att bli lägre än vad som beräknades i samband med statsbudgeten 1998. Arbetsmarknadsverket (AMV) beräknar att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kommer att uppgå till i genomsnitt 169 000 per månad. Regeringen har därför föreslagit på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998 att anslaget A 2 minskas med 800 miljoner kronor. Regeringen beräknar att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under budgetåret 1999 kommer att uppgå till 165 000 i genomsnitt per månad, inklusive det nationella programmet för IT-utbildning. Därutöver beräknas 12 000 personer delta i den yrkesinriktade rehabiliteringen. Regeringen avser att se över volymkravet för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna och återkomma med förslag i den ekonomiska vårpropositionen år 1999.

Under år 1998 har det startats försöksverksamheter vid flera län som innebär friare användning av medel inom arbetsmarknadspolitikens ram, s.k. frilän. Dessa län är Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands, Skåne och Värmlands län. Försöksverksamheten innebär bl.a. att länen inte behöver uppfylla något volymmål. Vidare får en större del av åtgärdsmedlen användas otraditionellt än vad som gäller för övriga län.

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) har fått i uppdrag att utvärdera försöksverksamheten med avseende på kostnadseffektivitet, påverkan på tillväxten, fördelningseffekter, undanträngnings- och inlåsnings-effekter samt övervältringseffekter. Vidare har Statskontoret fått i uppdrag att löpande följa verksamheten i Skåne län.

Utskottet kommer i det följande att endast behandla de arbetsmarknadspolitiska åtgärder där regeringen lägger fram förslag eller där det framställs motionsyrkanden.

Motioner

I motion A291 framför *Vänsterpartiet* olika förslag som rör ungdomar. Partiet anser att kortsiktiga särlösningar inte löser arbetslösheten bland dem. Det kan vara nödvändigt att i vissa fall ge anställningsstöd till ungdomar och långtidsarbetslösa under de första sex månaderna och därigenom underlätta nyanställningar (yrk. 3).

Som framgår av redogörelsen för motionerna under utgiftsområde 13 anser Vänsterpartiet i motion A221 att det bör införas ett anslag för omställningskostnader inom ramen för utgiftsområde 14 som inkluderar det nuvarande anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning. Genom en sådan förändring skulle en mer flexibel lösning åstadkommas som medger ett aktivare förhållningssätt i syfte att minimera det passiva bidragsberoendet (yrk. 5).

Kristdemokraterna anser i motion A257 att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna måste ändras till enklare och mer generella system med ökad flexibilitet (yrk. 12). Uppföljning av åtgärdernas effektivitet bör ske genom att kostnader per åtgärd sätts i relation till hur många som får reguljärt arbete (yrk. 33).

Enligt vad *Kristdemokraterna* anför i kommittémotion A810 finns det skillnader mellan de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som män erbjuds och de som kvinnor erbjuds. Kvinnor är underrepresenterade i åtgärder som riktas mot arbetslivet. Männen får mer påkostade arbetsmarknadsutbildningar, sägs det i motionen (yrk. 14).

Michael Hagberg m.fl. (s) anser i motion A231 att reglerna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör förenklas så att varje län utifrån egna och nationella förutsättningar kan bedriva den mest effektiva arbetsmarknadspolitiken utan att det krävs försöksverksamheter.

I motion A268 framför *Inger Lundberg m.fl. (s)* synpunkten att arbetssökande enskilt eller i grupp bör ges möjlighet att tillföra synpunkter på utformningen av olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Thomas Julin och Kerstin-Maria Stalin (båda mp) anser i motion A262 att en stor del av de medel som används till arbetsmarknadsåtgärder skulle komma till bättre användning om de fördes över till kommuner och landsting för att där skapa riktiga arbeten.

I flera motioner framförs olika förslag som rör s.k. *frilän* m.m.

Jan Björkman och Karin Olsson (båda s) anser i motion A250 att regelverket bör ändras så att länen ges större möjlighet att disponera över de arbetsmarknadspolitiska medlen.

Dan Ericsson (kd) anser i motion Sk648 (yrk. 2) att Östergötland bör bli ett s.k. *frilän*.

Åsa Torstensson (c) förespråkar i motion A219 att Strömstad bör bli ett försöksområde med sänkt arbetsgivaravgift.

I motion T325 framför *Birgitta Carlsson m.fl. (c)* att man i regionen Västra Götaland fritt bör få disponera de arbetsmarknadspolitiska medlen (yrk. 4).

Runar Patriksson och Yvonne Ångström (båda fp) föreslår i motion N237 att alla län som vill skall kunna bli *frilän* (yrk. 14).

Utskottets ställningstagande

När det gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är det framför allt två frågor som är omdiskuterade. Den första frågan rör om det bör finnas ett s.k. volymmål för åtgärderna. Den andra frågan rör vilka regelförenklingar som bör genomföras. Som framgår av utskottets behandling av den allmänna inriktningen av politiken har ett flertal partier kommit in på dessa frågor.

Utskottet har berört *volymmålet* i avsnittet 1.1 ovan. Enligt utskottet har volymmålet ett starkt samband med utformningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Som framgår ovan har regeringen de senaste åren angivit ett bestämt volymmål, uttryckt som det antal personer i genomsnitt per månad som skall delta i någon arbetsmarknadspolitisk åtgärd finansierad på anslaget. Utskottet har vid flera tillfällen ifrågasatt om det varit möjligt att uppnå de föreslagna målen. Utskottets ifrågasättande har gällt dels om det skulle bli möjligt att uppnå så stora volymer på de åtgärder som regeringen föreslagit, dels om de höga volymerna inte skulle komma att innebära att kvaliteten på åtgärderna sjunker. Utskottet har särskilt befarat att arbetsmarknadsutbildningen inte skulle kunna få tillräcklig volym.

En hörnsten i arbetsmarknadspolitiken är att så många arbetslösa som möjligt skall kunna delta i åtgärder av olika slag. Genom att arbetslösa deltar i åtgärder ökar deras möjligheter att få anställning samtidigt som risken för passivisering och utanförskap minskar. Den omfattande arbetslösheten har därför krävt relativt omfattande volymer på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det finns även andra skäl till de stora volymerna, nämligen arbetslöshetsförsäkringens konstruktion som omställningsförsäkring. Försäkringen bygger på att de försäkrades ersättningsrätt sträcker sig över ersättningsperioder om sammanlagt 300 dagar. För att ha rätt till ytterligare ersättning måste den försäkrade uppfylla vissa krav, vilka bl.a. innebär att han eller hon måste ha arbetat eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd under en viss tid.

I samband med utskottets behandling av budgetpropositionen för 1998 års budget gjorde utskottet vissa uttalanden om volymmålet (bet. 1997/98:AU1). I sitt ställningstagande påpekade utskottet att det fanns en risk för att AMV inte skulle klara av att uppfylla målet. Utskottet påpekade också att det fanns risk för s.k. flaskhalseffekter. Detta fenomen skulle enligt utskottet bero på att när efterfrågan stiger inom näringslivet stiger även behovet av välutbildad arbetskraft. I den förväntade konjunkturuppgången skulle det vara en överhängande risk för flaskhalseffekter. Ett sätt att komma till rätta med detta problem var enligt utskottet att prioritera utbildningsinsatser så att efterfrågan på utbildad arbetskraft tillgodosågs. I annat fall skulle det finnas en risk för ökad inflation. För att motverka detta krävdes enligt utskottet att man utökade antalet korta yrkesinriktade specialistutbildningar. För det fall regeringen skulle finna att volymmålet innebar en faktisk begränsning vad gällde de ekonomiska möjligheterna att anordna utbildningar borde volymmålet stå tillbaka enligt utskottet. Utskottet föreslog ett tillkännagivande om att regeringen i dessa fall skulle vara oförhindrad att ändra det uppsatta målet.

Utskottet kan konstatera att AMV trots den rådande arbetsmarknadssituationen inte har uppnått det av regeringen uppsatta målet för budgetåret 1998.

Däremot är det enligt utskottet glädjande att regeringen prioriterat arbetet med att höja kvaliteten på åtgärderna. Utskottet anser att det är viktigt att fortsätta med detta arbete.

Även om det kan finnas starka skäl som talar för att volymmålet bör tas bort till förmån för andra mål anser utskottet att man bör avvakta regeringens översyn av volymmålet innan några förändringar genomförs. Det blir då också möjligt att ta del av de erfarenheter som de s.k. frilänen har. Även med tanke på att konjunkturuppgången håller på att mattas kan det finnas skäl att avvakta med ett avgörande i frågan.

Det kan i detta sammanhang påpekas att regeringen tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att se över styrning, uppföljning och utvärdering av arbetsmarknadspolitiken. Arbetsgruppen skall bl.a. se över de nuvarande verksamhetsmålen för AMV.

Med hänsyn till det utvärderingsarbete som pågår finns det inte skäl att ställa sig bakom Kristdemokraternas begäran om en ändrad metod för uppföljningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Utskottet avstyrker därför motion A257 (kd) yrkande 33.

När det sedan gäller frågorna om *regelförenklingar* vill utskottet anföra följande.

Vid utskottets behandling av förslaget om innevarande års budget konstaterade utskottet att det fanns ca 20 arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom de båda utgiftsområdena 13 och 14. Utskottet ansåg att regelsystemet var omfattande och att det kunde vara svårt att få överblick över åtgärderna och av vad som gäller för en viss enskild åtgärd. Utskottet ansåg att förenklingsarbetet var mycket viktigt och att det borde intensifieras. Utskottet förutsatte att regeringen i sitt fortsatta arbete särskilt skulle beakta möjligheterna att genomföra förenklingar.

Utskottet har ingen annan uppfattning i dag. Det är därför tillfredsställande att regeringen fortsatt förenklingsarbetet genom bl.a. förslaget att vissa åtgärder skall slås samman och regelverket ändras. Utskottet vill också påpeka att regeringen föreslagit att vissa åtgärder såsom OTA och resursarbete skall avvecklas. Förenklingsarbetet bör enligt utskottets mening fortsätta. En lösning som kan övervägas är att minska antalet åtgärder och samtidigt öka flexibiliteten i dem. Något tillkännagivande kan inte erfordras i denna del. Motionerna A231 (s) och A257 (kd) yrkande 12 bör avslås i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

Utskottet har ingen annan uppfattningen än Vänsterpartiet om att det i vissa fall är nödvändigt med anställningsstöd, vilket även medges enligt regelverket. Det finns därför enligt utskottets mening inte skäl att göra något särskilt tillkännagivande med anledning av motion A291 (v) yrkande 3. Motionen avstyrks därför.

När det gäller förslaget i motion A268 (s) om att arbetssökande eller enskilda i grupp bör ges möjlighet att tillföra synpunkter på utformningen av olika åtgärder vill utskottet hänvisa till att detta kan vara en betydelsefull del i utarbetandet av de individuella handlingsplanerna. Utskottet avstyrker därför motion A268 (s).

Den fråga Kristdemokraterna aktualiserat och som rör vilka arbetsmarknads- politiska åtgärder kvinnor respektive män erbjuds har varit föremål för över- syn av RRV. Regeringen gav i slutet av november 1996 verket i uppdrag att göra en översyn av de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgär- derna ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget redovisades i november 1997. Rapporten visade att kvinnor och män får del av åtgärder i förhål- lande till deras respektive andel av de arbetslösa. Däremot verkade det som om kvinnor och män genom åtgärder får placeringar i, för könet, tradition- ella yrken och sektorer. Även om antalet platser för kvinnor och män var jämnt fördelade följde utbildningsriktningarna inom arbetsmarknadsutbild- ningen ett traditionellt mönster på så sätt att det framför allt var män som fick utbildning inom tillverkningsindustrin och kvinnor inom vårdsektorn. Männerna var också kraftigt överrepresenterade i de åtgärder som främst ledde till arbete. RRV föreslog att regeringen i regleringsbrevet skulle uppdra åt den lokala nivån att utforma mål för att bryta den könsuppdelade arbets- marknaden. Vidare ansåg verket att regleringsbrevet borde innehålla krav på återrapportering.

I regleringsbrevet för AMV budgetåret 1998 hänvisas till förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som anger att AMV skall arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Vidare finns ett verk- samhetsmål som anger att de arbetsmarknadspolitiska åtgärder skall an- vändas på ett sådant sätt att de, tillsammans med anvisningen av lämpliga sökande till de lediga platserna, medverkar till att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden. AMV utvecklar även ett datasystem som bättre skall kunna registrera om åtgärder används "brytande" eller "konserverande".

Enligt utskottets mening är det bra att det kommit i gång ett arbete som både syftar till att fördela de arbetsmarknadspolitiska åtgärder på ett bättre sätt mellan kvinnor och män än vad som hittills varit fallet och underlättar att bryta könsuppdelningen på arbetsmarknaden. Det är viktigt att arbetet för- bättras och vidareutvecklas. Utskottet är inte berett att göra något tillkänna- givande med anledning av motion A810 (kd) yrkande 14. Motionen får anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört, varför den bör avslås.

Utskottet delar inte den uppfattning som kommer till uttryck i motion A262 och som innebär att en stor del av de medel som används för arbetsmark- nadspolitiska åtgärder skulle komma till bättre användning om de fördes över till kommuner och landsting. En hörnsten i arbetsmarknadspolitiken är att det är de som bäst behöver stöd som skall få det. Resurserna är begränsade och måste därför i första hand riktas in på att förbättra villkoren för dem med de sämsta förutsättningarna. En allmän överföring av medel skulle vara svår att förena med ambitionerna att minska långtidsarbetslösheten och motverka långa tider utan arbete. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet mot- ionen.

I flera motioner föreslås att försöksverksamheten med frilän bör utvidgas, såväl geografiskt som innehållsmässigt. Som framgår av ovanstående redo- görelse för propositionen pågår en utvärdering av försöksverksamheten. Eftersom försöken pågått under endast begränsad tid anser utskottet att det är för tidigt att dra några slutsatser om dem. Utskottet är därför inte berett att

tillstyrka något av de förslag som rör de s.k. frilänen. Motionerna A219 (s), A250 (s), Sk648 (kd) yrkande 2, T325 (c) yrkande 4 och N237 (fp) yrkande 14 avstyrks därför.

När det slutligen gäller frågan om införandet av ett särskilt anslag under utgiftsområde 14 som även skall inkludera arbetslöshetsersättningen på utgiftsområde 13 kan utskottet notera att den ursprungliga tanken när indelningen gjordes i utgiftsområden var att aktiva åtgärder och passiva ersättningar i form av transfereringar skulle hållas åtskilda. Utskottet anser att det finns goda skäl för att det bör vara så. Under de senaste åren har emellertid gränsen i detta hänseende mellan utgiftsområdena suddats ut. Detta beror bl.a. på att åtgärderna resursarbete och aktivare användning av arbetslöshetsersättning som är att betrakta som arbetsmarknadspolitiska åtgärder finansierats över anslaget A 1 på utgiftsområde 13. Även åtgärden, OTA har delvis finansierats över sistnämnda anslag. En ändring sker nu. Åtgärden resursarbete finansieras numera under anslaget A 2 utgiftsområde 14. Från och med årsskiftet 1998/99 kommer även OTA att helt finansieras från detta anslag. Vad gäller Aktivare användning av arbetslöshetsersättning föreslår regeringen att denna åtgärd endast skall förlängas t.o.m. den 30 september 1999. På lite sikt kommer alltså indelningen i utgiftsområden att åter renodlas, dvs. anslaget A 1 inom utgiftsområde 13 kommer huvudsakligen att finansiera passiva ersättningar. Utskottet anser därför inte att det finns skäl att bifalla motion A221 (v) yrkande 5.

Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA)

Propositionen

Regeringen föreslår att de som anvisats OTA och som fyller 62 år senast den 31 december 1998 får möjlighet att åter anvisas åtgärden fram till pensionsåldern. För personer som inte fyllt 62 år och som redan deltar i OTA skall åtgärden kunna förlängas till utgången av december 1999.

Det är angeläget att äldre personer även i fortsättningen får det stöd de behöver för att kunna delta i aktiv yrkesvägledning eller utbildning. Regeringen föreslår därför att lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa förlängs till utgången av december 2001 (prop. yrk. 2).

Motioner

Både *Moderaterna* i motion A276 (yrk. 14) och *Kristdemokraterna* i motion A257 (yrk. 20) hemställer att regeringens förslag om förlängning av lagstiftningen om OTA avslås.

Barbro Johansson (mp) yrkar i motion A239 att lagen som reglerar OTA förtydligas så att det klart framgår vem som är arbetsgivare och därmed ansvarig för tillämpningen och efterlevnaden av arbetsmiljölagen (yrk. 1).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen är det regeringens avsikt att avveckla åtgärden. Avvecklingen kommer att ske successivt och innebär som nämnts bl.a. att arbetslösa som fyllt 62 år senast den 31 december 1998 får fortsätta att delta i åtgärden till dess de har uppnått pensionsåldern.

Enligt utskottets mening är det bra att antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder reduceras. Därför anser utskottet i likhet med regeringen att OTA bör avvecklas. Enligt utskottets mening är det dock viktigt att åtgärden avvecklas på ett genomtänkt sätt. För att förhindra icke önskvärda konsekvenser av att åtgärden upphör bör, som utskottet påpekat under avsnittet Arbetsmarknaden för äldre, de övriga arbetsmarknadspolitiska åtgärderna anpassas till äldre arbetslösas situation. En lösning utskottet anvisar är att förlänga anvisningstider eller låta en åtgärd avlösa en annan. Utskottet ställer sig bakom förslagen i denna del (prop. yrk. 2). Som en följd av detta ställningstagande avstyrker utskottet motionerna A257 (kd) yrkande 20 och A276 (m) yrkande 14. Regeringsförslaget och motionerna är budgetrelaterade.

Utskottet övergår härefter till den motion som rör påstådda oklarheter kring arbetsgivaransvaret enligt arbetsmiljölagen. Motionären vill framhålla att detta är ett problem inte bara i fråga om OTA utan även för andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Gemensamt för dessa åtgärder är att det inte föreligger något anställningsförhållande mellan den som deltar i åtgärden och anordnaren av den. Däremot anses vid tillämpning av vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen den som deltar i åtgärden som arbetstagare och den som anordnar åtgärden som arbetsgivare. Detta framgår av de regelverk som reglerar åtgärderna. Det problem som motionären tar upp har enligt utskottets mening inte sin grund i lagstiftningen utan beror snarare på brister i informationen kring reglerna. Det får ankomma på berörda myndigheter att undanröja dessa brister. Utskottet anser därför att motion A239 (mp) yrkande 1 bör avslås.

Arbetspraktik

Propositionen

Det finns för närvarande flera arbetsmarknadspolitiska åtgärder som har det gemensamt att de kan innefatta praktik. Syftet med åtgärderna är att deltagaren skall få den nödvändiga kontakt med arbetslivet som ökar kompetensen så att han eller hon kan få ett reguljärt arbete. Exempel på sådana åtgärder är arbetsplatsintroduktion och arbetslivsutveckling. Det kommer även i framtiden att finnas behov av åtgärder av detta slag. Som ett led i regeringens förenklingsarbete föreslås att dessa åtgärder ersätts av en ny form av praktik-åtgärd, arbetspraktik.

Praktikplatserna måste hålla hög kvalitet. Arbetspraktiken får inte tränga undan ordinarie arbetstillfällen. Den bör kunna användas som ett led i yrkesvägledning och även för att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden. När det är motiverat bör arbetspraktiken kunna kombineras med utbildning.

Arbetspraktik skall kunna användas av alla som är anmälda som arbetslösa arbetssökande hos arbetsförmedlingen och som av arbetsförmedlingen bedöms vara i behov av praktik. Anvisning till arbetspraktik bör kunna ske fr.o.m. den dag personen i fråga fyller 20 år. Undantag från denna åldersregel bör kunna göras för unga handikappade, för arbetslösa som får inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning och för ungdomar i de kommuner som inte tecknat avtal enligt lagen (1995:706) om kommuners ansvar för ungdomar. I sistnämnda fall bör dock inte utbildningsbidrag kunna lämnas. Innehållet i och längden av arbetspraktiken bestäms av arbetsförmedlingen med utgångspunkt i individens behov. Praktikperioden bör emellertid vara längst sex månader. Denna tid bör dock kunna förlängas med ytterligare sex månader för utrikes födda och för arbetshandikappade.

En arbetsgivare som anordnar arbetspraktik skall som regel bidra till finansieringen av åtgärden genom att betala ett finansieringsbidrag på 3 000 kr i månaden. I vissa fall bör den som anordnar arbetspraktik undantas från skyldigheten att betala finansieringsbidrag. Detta gäller ideella organisationer. Det gäller också den som anordnar arbetspraktik för utrikes födda, unga handikappade och arbetshandikappade eller för personer som deltar i arbetspraktik i vägledningssyfte i högst åtta veckor.

För att undvika undanträngningseffekter skall länsarbetsnämnden samråda med berörda fackliga organisationer innan beslut om arbetspraktik fattas. Under praktikperioden får deltagarna utbildningsbidrag i form av dagpenning enligt samma försäkringsvillkor som för andra grupper som får utbildningsbidrag. Deltagaren skall inte anses som arbetstagare utom när det gäller tillämpning av arbetsmiljölagen.

Som ett ytterligare led i förenklingsarbetet avser regeringen att föra samman de bestämmelser som styr arbetsmarknadsutbildning, yrkesinriktad rehabilitering och bidrag till start av näringsverksamhet till en och samma förordning, förordningen om arbetsmarknadspolitiska åtgärder, i vilken även den nya åtgärden arbetspraktik skall regleras.

När det gäller den nya åtgärden arbetspraktik bör på samma sätt som gällt för exempelvis åtgärden arbetsplatsintroduktion i lag anges att deltagaren inte skall anses som arbetstagare. Det bör också anges att vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen ändå skall gälla. Vidare bör regeringen ges befogenhet att föreskriva att anordnare i vissa fall skall betala finansieringsbidrag. För att uppnå större enhetlighet bör lagen reglera alla de åtgärder som faller under begreppet arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Den nya lagen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter bör träda i kraft den 1 januari 1999. Samtidigt bör lagen (1995:705) om arbetsplatsintroduktion och lagen (1997:1266) om arbetslivsutveckling upphöra att gälla.

Förslaget medför vissa förändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Ett annat förslag är att begreppet egen näringsverksamhet slopas så att bidrag till den arbetslöse kan lämnas även om han eller hon väljer att driva näringsverksamhet genom en juridisk person.

Motioner

Kristdemokraterna begär i motion A257 att statliga myndigheter också skall undantas från skyldigheten att betala finansieringsbidrag (yrk. 19). I kommittémotion MJ308 framställs motsvarande yrkande beträffande skogsvårdsstyrelsen (yrk. 7).

Folkpartiet hemställer i motion A255 att regeringen skall göra en uppföljning av den nya åtgärden för att utvärdera om den leder till reguljära arbeten (yrk. 7).

I motion A225 anför *Lisbet Calner m.fl. (s)* att det även i framtiden bör vara möjligt att använda arbetsmarknadspolitiska medel för att städa stränder.

Jan Björkman och *Karin Olsson (båda s)* anser i motion A249 i likhet med *Kristdemokraterna* att skogsvårdsstyrelsen bör undantas från skyldigheten att betala finansieringsbidrag. Motionärerna anser vidare att inte heller anordnare av oegennyttiga projekt eller anordnare av starta-eget-projekt inom ramen för ALU bör vara skyldiga att betala finansieringsavgift.

Barbro Johansson (mp) anför i motion A239 att det är viktigt att en stödform inte införs förrän den har utvärderats med utgångspunkt i arbetsmiljölagens bestämmelser (yrk. 3). Motionären begär också att författningstexterna beträffande arbetslivsutveckling och arbetsplatsintroduktion skärps när det gäller arbetsgivarens ansvar för arbetsmiljön och innebörden av detta enligt arbetsmiljölagen (yrk. 4). Motionären begär också att arbetsförmedlingarna skall åläggas att informera om arbetsmiljöansvaret och sända placeringsbeslut till Yrkesinspektionen (yrk. 5). I motion A263 anser samma motionär att anordnare av arbetsmarknadsprojekt inom natur- och kulturvård bör undantas från att betala finansieringsbidrag.

Utskottets ställningstagande

Regeringen aviserar i propositionen att den avser att införa en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd, benämnd arbetspraktik. Den skall ersätta de båda åtgärderna arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API). Utskottet kan notera att den tilltänkta åtgärden som sådan inte har underställts riksdagens prövning. Däremot läggs det i propositionen fram ett antal lagförslag som har anknytning till förändringarna. Det är fråga dels under utgiftsområde 14 om en lag om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, dels under utgiftsområde 13 om vissa ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring som hänvisar till en ny förordning. Enligt propositionen är avsikten att föra samman de bestämmelser som styr arbetsmarknadsutbildning, yrkesinriktad rehabilitering och bidrag till start av näringsverksamhet till en och samma förordning, den nyssnämnda förordningen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, där även den nya åtgärden arbetspraktik skall ingå. Genom kopplingen till lagen om arbetslöshetsförsäkringen klargörs i vilken utsträckning deltagaren i åtgärden kan kvalificera sig för arbetslöshetsersättning.

Enligt utskottets mening är det positivt att antalet åtgärder reduceras. Åtgärdssystemet blir därigenom mer överskådligt. Det är också bra att regler förs samman i en och samma förordning. Utformningen av åtgärden som den beskrivs i propositionen framstår som i huvudsak bra. Utskottet har dock vissa invändningar. Det gäller det finansieringsbidrag som regeringen tänker sig att anordnaren av åtgärden skall betala till staten. Sådana invändningar har även framförts i flera motioner.

De nuvarande åtgärderna ALU och API skiljer sig åt på det sättet att anordnaren av ALU inte behöver betala något finansieringsbidrag. Vid API däremot skall anordnaren erlægga finansieringsbidrag i vissa fall. Bidragets storlek är för tre kategorier deltagare, personer över 60 år, invandrare eller arbetshandikappade, 1 000 kr per månad. För övriga deltagare uppgår bidraget till 3 000 kr per månad. I vissa fall behöver arbetsgivaren inte betala något finansieringsbidrag alls. Det gäller bl.a. för unga handikappade.

Som åtgärden beskrivs i propositionen är tanken att alla anordnare skall betala finansieringsbidrag vid arbetspraktiken. Vissa undantag skall kunna göras, nämligen för personer med svagare ställning på arbetsmarknaden såsom utrikes födda och arbetshandikappade. Likaså skall anordnare som är ideella organisationer kunna undantas liksom anordnare av arbetspraktik för personer som deltar i praktiken i vägledningssyfte under viss kortare tid.

Utskottet anser att det finns ytterligare fall där finansieringsbidraget bör kunna reduceras. En grupp som är särskilt utsatt är de s.k. långtidsinskrivna. Dessa personer har trots de senaste årens sysselsättningsökning haft svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden. Det är därför angeläget att möjligheterna att erbjuda dem en åtgärd inte minskar. Utskottet anser att finansieringsbidraget för denna grupp bör sättas lägre än det nu aviserade beloppet om 3 000 kr per månad. En lämplig nivå är enligt utskottets mening 1 000 kr per månad. Denna lägre nivå bör enligt utskottets mening bara gälla i de fall stat, kommun eller landsting är anordnare. I övriga fall skall finansieringsbidraget således vara 3 000 kr per månad. Utskottet anser vidare att den lägre nivån på finansieringsbidraget för långtidsinskrivna som finns vid praktik i stat, kommun och landsting bör kunna finansieras genom att möjligheterna till kringkostnadsersättning begränsas till att enbart omfatta ideella organisationer.

Enligt utskottets mening bör den nya åtgärden arbetspraktik betraktas som en form av arbetsmarknadsutbildning enligt den nya förordning som beskrivs ovan. Därigenom kommer åtgärden att kopplas till ersättningsreglerna i lagen om arbetslöshetsförsäkring på motsvarande sätt som i dag gäller för arbetsmarknadsutbildningen.

Utskottet anser som framgått av avsnitt 2.1 att riksdagen bör anta regeringens förslag dels till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Vidare avser utskottet att riksdagen bör anta regeringens förslag till lag om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter (prop. yrk. 1).

Vad som anförts om finansieringsbidraget vid arbetspraktik bör ges regeringen till känna. Motionerna A249 (s), A257 (kd) yrkande 19, A263 (mp) och MJ308 (kd) yrkande 7 avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört. Regeringens förslag och motionsyrkandena är budgetrelaterade.

När det sedan gäller förslagen som framförs i motion A225 (s) om vilka projekt som bör omfattas av arbetspraktiken anser utskottet att det bör ankomma på beslutande myndighet att avgöra vad som är en lämplig anvisning. Utskottet är därför inte berett att göra något uttalande med anledning av motionen och avstyrker därför denna.

Utskottet delar inte den uppfattning som kommer till uttryck i motion A239 och som innebär att man bör göra en utvärdering av hur arbetsmiljölagen förhåller sig till arbetspraktiken redan innan den införs. Av den föreslagna lagen om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter framgår att arbetsmiljölagen i vissa hänseenden skall gälla både för arbetsgivaren/anordnaren och den anvisade. Det får förutsättas att den som anvisar någon till en sådan åtgärd lämnar adekvat information om de regler som gäller för åtgärden i fråga. Utskottet avstyrker därför A239 (mp) yrkandena 3–5.

När det slutligen gäller det förslag om uppföljning som förs fram av Folkpartiet förutsätter utskottet att regeringen liksom vid andra åtgärder kommer att följa utvecklingen av arbetspraktiken. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom motion A255 (fp) yrkande 7, som avstyrks.

Kommunal utvecklingsgaranti m.m.

Propositionen

Den 1 januari 1998 infördes en möjlighet för kommunerna att genom avtal med länsarbetsnämnderna åta sig att erbjuda ungdomar mellan 20 och 24 år som står till arbetsmarknadens förfogande en aktiverande och utvecklande åtgärd. I början av juni 1998 hade 204 av landets 288 kommuner tecknat avtal. I ytterligare 42 kommuner pågick förhandlingar. Under första halvåret 1998 deltog i genomsnitt 1 356 ungdomar per månad. Statskontoret har i augusti 1998 redovisat en delrapport i ett regeringsuppdrag avseende en utvärdering av åtgärden. Av rapporten framgår att majoriteten av ungdomarna, 60 %, var sysselsatta med någon form av utbildning varvad med praktik. En fjärdedel praktiserade inom näringslivet.

Motioner

Kristdemokraterna yrkar i motion A257 att nivån på det skattefria bidraget till dem inom den kommunala utvecklingsgarantin som står utanför arbetslöshetsförsäkringen höjs (yrk. 6–7).

I motion A255 anför *Folkpartiet* att regeringen bör utvärdera den kommunala utvecklingsgarantin för att undersöka om det finns tendenser till rundgång (yrk. 11).

Peter Pedersen och *Ulla Hoffmann (v)* begär i motion A273 att regeringen skyndsamt utreder om de kommuner som vill införa en generell ersättning utan biståndsprovning för de ungdomar som omfattas av den kommunala utvecklingsgarantin kan göra detta utan att förlora det statliga stödet.

I motion A239 framför *Barbro Johansson (mp)* att det av lagstiftningen tydligt bör framgå vem som enligt arbetsmiljölagen är att anse som arbetsgivare för den som deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 6 c § socialtjänstlagen (yrk. 2).

Utskottets ställningstagande

När det gäller Folkpartiets yrkande om en utvärdering av åtgärden kan utskottet konstatera att regeringen den 29 januari 1998 har gett Statskontoret i uppdrag att se över den kommunala utvecklingsgarantin. Av uppdraget framgår att Statskontoret skall ge en allsidig belysning av utvecklingsgarantin. Studien skall bl.a. belysa undanträngningseffekter, eventuella inlåsnings-effekter och effekter för konkurrensen. En delrapport har lämnats den 15 augusti i år och en slutrapport kommer att lämnas senast den 12 februari 1999. Med hänsyn till detta uppdrag finns det enligt utskottet inte skäl att bifalla Folkpartiets begäran om en utvärdering. Utskottet avstyrker därför motion A255 (fp) yrkande 11.

Enligt 6 c § socialtjänstlagen (1980:620) kan den som uppbär försörjningsstöd under vissa förhållanden anvisas praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Enligt 6 e § samma lag skall den som deltar i sådan verksamhet därvid inte anses som arbetstagare. I den utsträckning som den enskilde utför uppgifter som stämmer överens med eller till sin art liknar sådant som vanligen utförs vid förvärvsarbete skall han eller hon dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen och av lagen om arbetsskadeförsäkring.

Utskottet har i det föregående i anslutning till ett motsvarande yrkande vad gäller den arbetsmarknadspolitiska åtgärden OTA utgått från att de problem som motionären tar upp inte har sin grund i brister i lagstiftningen utan snarare i informationen kring lagstiftningen. Utskottet anser att det finns skäl att anta att motsvarande gäller beträffande den praktik eller annan verksamhet som avses i de nu beskrivna reglerna. Även i fråga om detta slag av verksamhet måste det ankomma på berörda myndigheter att lämna erforderlig information. Den nu behandlade motion A239 (mp) yrkande 2 bör avslås av riksdagen.

Utskottet övergår nu till att behandla de motioner som rör deltagarnas ersättningsrätt.

För ungdomar som deltar i kommunala utvecklingsinsatser finns det tre olika ersättningsmöjligheter:

- Den som har rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, antingen i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning, får utbildningsbidrag av staten. Bidraget motsvarar arbetslöshetsersättningen.
- Den som har rätt till socialbidrag får en ersättning, kallad utvecklingsersättning, av kommunen. Denna ersättning motsvarar socialbidraget.

- Den som varken har rätt till socialbidrag eller arbetslöshetsersättning får ett skattefritt bidrag, kallat utvecklingsersättning, av kommunen på 1 967 kr per månad, vilket motsvarar ett beskattat utbildningsbidrag. Staten ersätter kommunen för denna extra kostnad.

Som framgår av Kristdemokraternas motion kritiserar partiet den s.k. utvecklingsersättningen, som anses för låg. Motsvarande kritik framförde partiet i samband med att åtgärden skulle införas. Utskottet som vid behandlingen av förslaget (se bet. 1997/98:AU1 s. 61) avstyrkte Kristdemokraternas yrkande, konstaterade att ungdomar som endast har rätt till denna ersättning normalt inte har någon ersättning alls innan de påbörjar verksamheten. Utskottet har ingen annan uppfattning i dag.

När det sedan gäller den i motion A273 väckta frågan om villkoren för statsbidragen anser utskottet att man bör avvakta Statskontorets utredning innan några förändringar övervägs.

Utskottet avstyrker med hänvisning till vad som anförts i motionerna A257 (kd) yrkandena 6–7 och A273 (v). De förstnämnda motionsyrkandena är budgetrelaterade.

Arbetsmarknadsutbildning

Propositionen

Arbetsmarknadsutbildning är en vuxenutbildning för arbetslösa. Kostnaden för den uppgick under budgetåret 1997 till 6,1 miljarder kronor inklusive utbildningsbidrag. Under samma budgetår påbörjade 94 832 personer arbetsmarknadsutbildning, av vilka knappt hälften var kvinnor.

Under år 1997 har arbetsmarknadsutbildningens betydelse för att främja tillväxt och motverka s.k. flaskhalsar och bristyrken betonats alltmer mot bakgrund av den ökade efterfrågan på arbetskraft och den stora satsningen på vuxenutbildning inom ramen för Kunskapslyftet.

I slutet av 1980-talet fick merparten arbete efter avslutad yrkesinriktad utbildning. Högsta andelen uppmättes år 1989 då 74 % hade arbete sex månader efter det att utbildningen avslutats. Därefter sjönk andelen och botten nåddes år 1993. En viss återhämtning har skett därefter och år 1997 hade 41 % av deltagarna arbete sex månader efter avslutad utbildning.

Träffsäkerheten i utbildningen, dvs. i vilken utsträckning deltagarna får arbete inom eller nära det yrkesområde de utbildats för, har ökat och uppgick budgetåret 1997 till 79 %.

Arbetsmarknadsutbildningen är den arbetsmarknadspolitiska åtgärd som har den jämnaste könsfördelningen, men valet av utbildningsinriktning är fortfarande könsbundet.

För att höja kvaliteten i utbildningen och för att motverka risken för flaskhalsar och bristyrken har regeringen beslutat att skapa ett extra utrymme på 2 miljarder kronor till arbetsmarknadsutbildning. Enligt regeringens mening skall arbetsmarknadsutbildningen även fortsättningsvis ha en klar yrkesinriktning som syftar till att leda till arbete. I takt med att efterfrågan på yrkes-

utbildad personal ökar skall dock även yrkesförberedande utbildningar tillåtas.

Motioner

Kristdemokraterna föreslår i motion A257 i fråga om utbildningsbidraget att de som saknar arbetslöshetsersättning skall kunna få utnyttja en lånedel för att uppnå med andra studerande likvärdiga villkor (yrk. 14). Partiet anser också att arbetsmarknadsutbildningen bör knytas närmare till det reguljära utbildningsväsendet (yrk. 15).

Även *Moderaterna*, *Centerpartiet* och *Folkpartiet* har, utan att framställa några särskilda yrkanden, framfört synpunkter på arbetsmarknadsutbildningen. Moderaterna anser att arbetsmarknadsutbildningen bör sörja för utbildningsinsatser som är fokuserade på specifika yrkesområden. Centerpartiet anser att problemen med flaskhalsar måste motverkas genom bl.a. kvalificerad arbetsmarknadsutbildning. Folkpartiet anser att det är viktigt att arbetsmarknadsutbildningen inriktas på mindre volymer med högre kvalitet.

Tullia von Sydow (s) anser i motion A234 att möjligheten att låta redan anställda få del av arbetsmarknadsutbildning som anordnats som s.k. bristyrkesutbildning bör återinföras.

Karin Olsson och *Jan Björkman (s)* begär i motion A252 att det s.k. bristyrkesutbildningsbegreppet återinförs. Motionärerna anser också att den lägsta nivån på utbildningsbidraget bör höjas och att införandet av ett stimulansbidrag för personer som deltar i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning bör övervägas.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutbildningen är enligt utskottets mening en av de viktigaste åtgärderna. För att de arbetslösa skall kunna förbättra sina möjligheter att få ett arbete är det viktigt att de erhåller sådan utbildning att de kan möta de nya krav som ställs på dem. Som framgår av AMS kvartalsrapport den 29 oktober 1998 för tredje kvartalet i år har åtgärdssammansättningen ändrats. Arbetsmarknadsutbildningen har ökat sin andel av den totala åtgärdsvolymen. I september i år uppgick antalet utbildningsdeltagare till 47 200, vilket motsvarar 29 % av den totala åtgärdsvolymen. Året innan var antalet kursdeltagare 36 800, vilket utgjorde 20 % av samtliga deltagare i åtgärder. Med hänsyn bl.a. till de farhågor som utskottet uttryckt för att ett för högt volymmål kan leda till för låg kvalitet på åtgärderna är det glädjande att notera att den yrkesinriktade upphandlade arbetsmarknadsutbildningen ökat jämfört med förra året. Antalet deltagare i dessa utbildningar uppgår till i genomsnitt 30 000 personer per månad. Det är en ökning med 23 % jämfört med samma period förra året. Av deltagarna i yrkesinriktade utbildningar fanns i genomsnitt 19 % i tekniska och 36 % i industritekniska utbildningar, 13 % i övriga högre utbildningar och 5 % i vårdyrkesutbildningar. Ökningen har varit störst inom tekniska/datatekniska och övriga högskoleutbildningar.

Med hänsyn till önskemålet att så många som möjligt som är i behov av det skall kunna få en kvalificerad arbetsmarknadsutbildning är det glädjande att notera att utvecklingen går åt rätt håll.

Utskottet delar inte Kristdemokraternas uppfattning att arbetsmarknadsutbildningen på sikt bör bli en del av den reguljära utbildningen. Enligt utskottet kommer det att under överskådlig tid finnas ett behov av sådan utbildning som bäst anordnas inom ramen för arbetsmarknadsutbildning, exempelvis korta yrkesinriktade kurser för att undvika akuta flaskhalsproblem. Utskottet avstyrker därför motion A257 (kd) yrkande 15.

Utskottet kan visserligen instämma i de synpunkter som framförs i motionerna A234 (s) och A252 (s) om behov av bristyrkesutbildning. Detta behov måste dock ställas mot andra, prioriterade krav på arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet vill framhålla att det i dag är möjligt att anordna arbetsmarknadsutbildning för personer som riskerar att bli arbetslösa. Mot denna bakgrund är utskottet för närvarande inte berett att ställa sig bakom yrkandena. Motionerna A234 (s) och A252 (s) delvis, bör följaktligen avslås.

Vad sedan gäller de olika motionsyrkandena som rör ändrade ersättningsregler för deltagare i arbetsmarknadsutbildning är utskottet i nuläget inte berett att göra de omprioriteringar i anslaget som krävs för att finansiera förändringarna. Utskottet avstyrker därför motionerna A252 (s) delvis, och A257 (kd) yrkande 14. Motionsyrkandena är budgetrelaterade.

Resursarbete

Propositionen

Åtgärden resursarbete har inte fått den omfattning som förväntats även om antalet deltagare ökar stadigt. Åtgärden innebär att den arbetslöse kan upprätthålla sin kompetens under arbetslösheten. Regeringen anser att åtgärden bör avvecklas vid utgången av december 1999 eftersom konjunkturutvecklingen och de ökade statsbidragen till kommunerna då antas ge väsentligt ökad efterfrågan på arbetskraft inom berörda sektorer.

Motioner

I motion A257 kräver Kristdemokraterna att åtgärden resursarbete avvecklas omedelbart (yrk. 21).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att man bör avveckla åtgärden. Det är rimligt att avvecklingen sker över en längre tidsperiod. Den tidpunkt regeringen valt för att avveckla åtgärden är enligt utskottet väl avvägd. Utskottet avstyrker därför motion A257 (kd) yrkande 21. Yrkandet är budgetrelaterat.

Förstärkt försäkringsskydd

Propositionen

De som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utbildningsbidrag lämnas har tillförsäkrats ett visst försäkringsskydd i form av arbetsskadeförsäkring, ersättning för ideell skada och grupplivförsäkring. Vidare utges ersättning till arbetsgivare eller anordnare som orsakats skada av en person som deltar i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Kostnaderna för de tre sistnämnda försäkringarna, som belastar anslaget Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, uppgick år 1997 till ca 151 miljoner kronor.

Eftersom de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna alltmer har kommit att likna ordinarie arbeten har risken för arbetsskador ökat. Regeringen anser därför att försäkringsskyddet bör kompletteras avseende skador och olycksfall i arbetet. Hittills har ersättning från arbetsskadeförsäkringen och ersättning för ideell skada kunnat lämnas. Kostnaderna för ersättning för ideell skada uppgick år 1997 till 7 754 000 kr. Regeringen anser emellertid att försäkringsskyddet vid personskada för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utbildningsbidrag lämnas bör vara detsamma som för stats-tjänstemän. Det förstärkta skyddet bör gälla för skador som inträffat den 1 januari 1999 eller senare. Kostnaderna för det beräknas uppgå till 200 000 kr det första året. När systemet är fullt utnyttjat, vilket det beräknas vara det sjätte året, bedöms kostnaderna uppgå till 2 900 000 kr om året. Den totala kostnaden för en fullt utbyggd personskadeförsäkring, inklusive ersättning för ideell skada, blir då 10,6 miljoner kronor om året.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att personer som deltar i arbetsmarknadsåtgärder har ett fullgott försäkringsskydd. Utskottet har därför ingen erinran mot förslaget (prop. yrk. 5) utan tillstyrker detta.

IT-satsningar

Propositionen

I samband med behandlingen av 1998 års budget hösten 1997 biföll riksdagen ett förslag från regeringen om att det skulle avsättas särskilda medel för införandet av en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd, ett nationellt program för IT-utbildning. Detta förslag byggde på en överenskommelse mellan staten och Industriförbundet samt företrädare för IT-företagen. Syftet med överenskommelsen är att 10 000 personer skall ha yrkesutbildats i modern informationsteknik innan budgetåret 1999 är slut. Av dessa personer skall 75 % ha rekryterats från gruppen arbetslösa och vara inskrivna vid arbetsförmedlingen. Resterande kan vara anställda under förutsättning att arbetsgivaren betalar lön och andra förmåner under utbildningstiden.

Den 16 december 1997 träffades ett avtal mellan staten och SwIT-yrkesutbildning (Sweden Information Technology) om att SwIT-yrkesutbildning skulle genomföra ett nationellt program för IT-utbildning.

SwIT-yrkesutbildning har sedan avtalets tillkomst byggt upp en rikstäckande organisation. I organisationen ingår drygt femtio lokala projektledare. Projektledarna kartlägger företagens rekryteringsbehov inom de yrkesområden där projektet skall verka. SwIT-yrkesutbildnings centrala kansli handlar sedan upp utbildningar.

Regeringen aviserade i den ekonomiska vårpropositionen för budgetåret 1998 (prop. 1997/98:150) att den övervägde att föreslå riksdagen en satsning på IT-utbildning inom den offentliga sektorn. Statskontoret har därefter på uppdrag av regeringen kartlagt behovet av IT-utbildning inom den offentliga sektorn. I kartläggningen ingick att inventera pågående insatser och ge förslag till ytterligare åtgärder. Statskontoret har i en rapport, IT-kompetens för offentlig sektor (1998:21), föreslagit att en särskild satsning görs på främst breddutbildning inom IT-området som bör sträcka sig över en tidsperiod om två till tre år fr.o.m. år 1999.

Regeringen anser att det finns flera skäl varför det är viktigt att höja IT-kompetensen inom den offentliga sektorn. Som exempel anges att det kan ge en möjlighet att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden eftersom flertalet av de anställda som arbetar med IT är män. Regeringen har dock gjort den bedömningen att det inte finns skäl för en särskild satsning motsvarande den som genomförs i samarbete med Industriförbundet. I stället avser regeringen att i regleringsbrevet för AMV inför budgetåret 1999 ge AMS i uppdrag att inom ramen för befintliga åtgärder och anslag initiera IT-utbildning för anställda inom den offentliga sektorn och då framför allt för kvinnor. Regeringen betonar att det är särskilt viktigt att rikta insatser till grupper av arbetslösa som tidigare varit verksamma inom sektorer där arbetsuppgifter försvunnit genom den snabba tekniska utvecklingen, exempelvis kontorister.

Motion

Kristdemokraterna anser i motion A257 (yrk. 28) att det är angeläget att den särskilda satsningen på IT-utbildning inom den offentliga sektorn även blir tillgänglig för handikappade. Därför måste det tillses att nödvändiga hjälpmedel för att funktionshindrade skall kunna delta i IT-satsningen räknas in i kostnaderna för denna satsning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning, som kommer till uttryck i propositionen, om behovet av IT-satsning inom offentliga sektorn. Kristdemokraternas uppfattning är att det är viktigt att funktionshindrade ges möjlighet att delta i den satsning som föreslås nu. Det kan noteras att arbetshandikappade är en prioriterad grupp i AMV:s verksamhetsmål. Vidare kan noteras att åtgärder som kan förbättra effektiviteten och träffsäkerheten i stödformer som riktas till arbetshandikappade för budgetåret 1999 kommer att prioriteras. Man bör därför kunna utgå från att AMS kommer att beakta de funktionshindrades särskilda behov vid utformningen av åtgärden. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motion A257 (kd) yrkande 28 bör avslås i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anför.

Datortek/aktivitetscenter

Bakgrund

Datortek/aktivitetscenter infördes den 1 juli 1995. Syftet var att ungdomar skulle få lära sig informationshantering och datorer samtidigt som de deltog i olika arbetsmarknadspolitiska aktiviteter såsom yrkesvägledning och jobbsökaraktiviteter. Den 1 juli 1996 förändrades reglerna så till vida att det även blev möjligt för personer över 25 år att delta i datortek/aktivitetscenter.

Huvudmän för datorteken är kommunerna som svarar för drift och lokal-kostnader. Verksamheten regleras i avtal mellan berörd länsarbetsnämnd och kommun. Länsarbetsnämnderna svarar för huvuddelen av investeringarna i utrustning, utbildningsmaterial, service och underhåll av hård- respektive mjukvara. De svarar också vanligen för lönekostnaderna för de programansvariga på datorteken. Länsarbetsnämnderna anvisar också handledare.

AMS har i en skrivelse den 18 juni 1998 till Arbetsmarknadsdepartementet föreslagit en vidareutveckling av datortekverksamheten. Förslaget bygger på en rapport som utarbetats tillsammans med Kommunförbundet. Förslaget innebär i huvudsak att kommunerna övertar verksamheten vid datorteken. Detta innebär att en kommun efter en överenskommelse med länsarbetsnämnden får åta sig att vid kommunens datortek bedriva verksamhet för personer som anvisats av arbetsförmedlingen. Kommunens kostnader för beställda platser ersätts av länsarbetsnämnden. Grundbemanningen på ett datortek blir en programansvarig och 1–3 anställda handledare. Datorer och annan datateknisk utrustning upphandlas och underhålls av kommunen. Befintlig datorteksutrustning övergår i kommunernas ägo. Den förvaltas och underhålls av kommunen utan särskild ekonomisk ersättning.

Förslaget har inte behandlats i propositionen.

Propositionen

Under första halvåret 1998 har i genomsnitt 13 000 personer deltagit i datortek/aktivitetscenter varje månad. Andelen som fått arbete har ökat under första halvåret 1998 trots att andelen ungdomar i åtgärden har minskat. Ökningen förklaras av det förbättrade arbetsmarknadsläget. Statens kostnad för åtgärderna uppgick under budgetåret 1997 till 1 218 miljoner kronor varav 60 miljoner kronor användes till investeringar och resterande till utbildningsbidrag. Vidare har otraditionella medel använts för ersättning till de programansvariga.

Motioner

Kristdemokraterna påpekar i motion A257 att kvaliteten och effektiviteten i datortekverksamheten har ifrågasatts på många håll. Partiet anser att Statskontoret bör få i uppdrag att genomföra en studie för att undersöka kvaliteten i datorteken och jobbsökaraktiviteterna och också om verksamheten bedrivs effektivt (yrk. 16 och 17).

I två motioner hänvisas till det förslag till förändring av datortekverksamhet som lämnats av AMS.

I motion A264 anser *Claes-Göran Brandin* och *Christina Nenes* (båda s) att det hade varit bra om regeringen hade behandlat AMS förslag i budgetpropositionen. I bästa fall kan förslaget behandlas i den ekonomiska vårpropositionen, sägs det i motionen. Risken enligt motionärerna är att eventuella förändringar kan träda i kraft först vid ingången av år 2000.

Hans Karlsson m.fl. (s) befarar i motion A267 att regeringens hantering av frågan fördröjer en nödvändig utveckling av datortekverksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet som konstaterar att det inte framlagts några förslag i propositionen, anser att det är viktigt att datorteken hela tiden vidareutvecklas. För att åtgärden skall vara effektiv måste inte bara den maskinella utrustningen vara uppgraderad utan även kunskaperna hos dem som utbildar vara uppdaterad. Det krävs därför kontinuerliga insatser både ekonomiskt och utbildningsmässigt för att tillförsäkra att kvaliteten bibehålls. Det förslag som AMS har lämnat kan utgöra en utgångspunkt för förnyelsearbetet med datorteken. Utskottet vill dock inte föregripa regeringens ställningstagande till förslaget. Mot bakgrund av vad som anförts anser utskottet att motionerna A264 (s) och A267 (s) bör avslås.

Kristdemokraterna anser som nämnts att det bör göras en utredning som skall undersöka kvaliteten och effektiviteten i datorteken och jobbsökaraktiviteterna. Utskottet är inte övertygat om behovet av en sådan utredning. Skulle emellertid åtgärderna i framtiden visa tecken på att vara ineffektiva förutsätter utskottet att regeringen tar initiativ till en utredning eller vidtar andra åtgärder. Utskottet anser därför att motion A257 (kd) yrkandena 16 och 17 bör avslås.

Starta-eget-bidrag

Propositionen

Under budgetåret 1997 har bidraget omfattat 12 280 personer i genomsnitt per månad. Detta är den största omfattningen sedan stödet infördes år 1984. Kostnaden för bidraget var under budgetåret 1997 ca 1,4 miljarder kronor.

Starta-eget-bidrag utgår i form av utbildningsbidrag. Enligt huvudregeln utgår sådan ersättning under högst sex månader. Bidragstiden får dock förlängas till högst tolv månader om det finns särskilda skäl. Detta gäller om verksamheten bedrivs i glesbygd, av arbetslösa kvinnor eller av arbetslösa invandrare. Som ett led i det pågående förenklingsarbetet anser regeringen att förlängningsreglerna skall samordnas. I den kommande regleringen av starta-eget-bidraget kommer därför endast en undantagssituation att anges, nämligen särskilda skäl. I detta begrepp skall de nämnda situationerna innefattas.

Motioner

Folkpartiet påpekar i motion Sf634 att många invandrare är hänvisade till socialbidrag för sin försörjning. Partiet anser att man måste öka möjligheten för personer som inte är a-kasseberättigade att erhålla starta-eget-bidrag (yrk. 9).

En liknande ståndpunkt framför *Elisabeth Fleetwood* och *Carl Erik Hedlund (m)* i motion A277. De anser att det nuvarande regelverket för starta-eget-bidrag bör ses över så att möjligheterna att starta yrkesmässiga verksamheter blir bättre även för socialbidragstagare.

Anne-Katrine Dunker och *Patrik Norinder (m)* anser i motion A215 att åtgärden starta-eget-bidrag bör omvandlas till starta-eget-lån (yrk. 8).

Utskottets ställningstagande

Det nuvarande systemet med starta-eget-bidraget bygger på att den som är arbetslös eller riskerar att bli arbetslös under vissa förutsättningar ges en möjlighet att erhålla bidrag för att starta egen näringsverksamhet. Ersättningstiden är begränsad. Det belopp som utges motsvarar den ekonomiska ersättning personen skulle ha som arbetslös. Avsikten är att ersättningen skall vara ett försörjningsstöd. Kapital för eventuella investeringar ingår inte i bidraget. Genom åtgärdens utformning som ett bidrag och inte som ett lån stimuleras arbetslösa att starta eget därigenom att de får den egna försörjningen tryggad under den tid som verksamheten byggs upp. Den enskilde riskerar inte att få hela sin ekonomi raserad för det fall verksamheten visar sig vara olönsam. Åtgärden skulle inte bli lika effektiv om den var utformad som ett lån. Utskottet kan mot denna bakgrund inte biträda motion A215 (m) yrkande 8, varför den bör avslås.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena rörande socialbidragstagare påpeka att det i dag inte föreligger något hinder för dessa att erhålla starta-eget-bidrag. Det ställs inte något krav på att den som beviljas bidrag skall vara berättigad till arbetslöshetsersättning. Däremot finns det problem vad gäller rätten till försörjningsstöd för den som har en rörelse. Denna fråga bör enligt utskottets mening inte lösas inom ramen för starta-eget-bidraget. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att det har tillsatts en utredare som bl.a. skall utreda vilka hinder en person med utländsk bakgrund kan möta när han eller hon skall starta ett företag (dir. 1998:1). Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motionerna A277 (m) och Sf634 (fp) yrkande 9.

Sabbatsår – friår

Motioner

Kristdemokraterna begär i motion A257 att en möjlighet till sabbatsår eller friår för personer mellan 45 och 55 år införs (yrk. 24). Sabbatsåret bör kunna

finansieras med arbetsmarknadspolitiska medel eller av den enskilde genom förtida pensionsuttag.

I motion A205 begär *Miljöpartiet* att en möjlighet till friår införs nationellt (yrk. 1). Alla skall ha en sådan rätt, och staten skall inte kunna bestämma vad ledigheten skall användas till. En enhetlig ersättning som motsvarar 85 % av arbetslöshetsersättningen skall utgå. Partiet föreslår också att kommuner ges en generell rätt att införa kommunala friår (yrk. 2). En "friårsp plats" skall räknas som fullvärdigt arbete (yrk. 3). Enligt partiet skulle införandet av friår kunna leda till en kraftig ökning av kvinnligt företagande (yrk. 4). Även i motion So309 begär *Miljöpartiet* att friår införs (yrk. 6).

Tuve Skånberg och *Holger Gustafsson (kd)* yrkar i motion A220 att en utredning om friår tillsätts skyndsamt.

Catherine Persson (s) anför i motion A280 att den s.k. Trelleborgsmodellen bör övervägas som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

I motion So373 yrkar *Yvonne Ruwaida m.fl. (mp)* att friår införs (yrk. 1).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat olika motionsförslag om friår/sabbatsår vid ett flertal tillfällen. Senast togs dessa frågor upp vid behandlingen av budgetpropositionen för budgetåret 1998 (bet. 1997/98:AU1). Utskottet uttalade som sin mening att de arbetsmarknadspolitiska medlen i första hand bör gå till grupper som inte har något arbete eller riskerar att bli arbetslösa. Utskottet ansåg dock att det inte var uteslutet att överväga någon form av friår/sabbatsår i den mån det fanns ekonomiskt utrymme. I sådana fall borde denna möjlighet i första hand riktas mot arbetstagare som har arbetat en längre period och som har för avsikt att under ledigheten studera eller på annat sätt öka sin kompetens. Utskottet har ingen annan uppfattning i dag. Av detta följer att utskottet avstyrker motionerna A205 (mp) yrkandena 1–4, A220 (kd), A257 (kd) yrkande 24, A280 (s), So309 (mp) yrkande 6 och So373 (mp) yrkande 1.

Insatser för konstnärer

Propositionen

Riksdagen har våren 1998 beslutat om (prop. 1997/98:87, ytr. 1997:98:AU8y, bet. 1997/98:KrU13, rskr. 1997/98:303) att lämna bidrag till den försöksverksamhet som kallats "en tredje anställningsform inom teatern". Regeringen föreslår mot denna bakgrund att 10 miljoner kronor avsätts för ändamålet. Syftet med försöksverksamheten, som skall pågå under ett och ett halvt år, är att minska utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen samt öka frilansande skådespelares trygghet och den konstnärliga friheten. En förutsättning är att arbetsmarknadens parter kommer överens om förändringar i de avtal som reglerar anställningsform och anställningsskydd. Insatsen skall utvärderas efter ett år av AMS i samråd med Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och arbetsmarknadens parter på teaterområdet.

Motioner

I kommittémotion Kr272 yrkar *Kristdemokraterna* att försöksperioden förlängs till tre år (yrk. 6 delvis).

I motion Kr274 anför *Miljöpartiet* att Dramaten bör tilldelas arbetsmarknadspolitiska medel för att ta emot lärlingar (yrk. 27).

Utskottets ställningstagande

I samband med att kulturutskottet behandlade regeringens proposition Konstnärernas villkor (prop. 1997/98:87) yttrade sig arbetsmarknadsutskottet bl.a. över förslaget om införandet av ett försök med en tredje anställningsform inom teatern (se bet. 1997/98:AU8y s. 4). I yttrandet påpekade utskottet att det är välbekant att arbetslöshetsförsäkringen på teaterområdet i hög grad fungerat som en yrkesförsäkring som ger inkomstutrymning för de frilansande. Vidare påpekade utskottet att Utredningen om ersättning vid arbetslöshet och omställning (SOU 1996:150), den s.k. ARBOM-utredningen, hade konstaterat att arbetslöshetsförsäkringen finansierar inte bara kostnader för stillestånd utan även för förberedelsearbete och träning. Även repetitionsarbete i fria grupper bekostas av arbetslöshetsförsäkring. Arbetsmarknadsutskottet såg mot denna bakgrund positivt på att man sökte finna former för att förbättra de strukturella problemen. Utskottet konstaterade dock att försöksverksamheten verkade förutsätta ett inte obetydligt statligt stöd. Utskottet konstaterade vidare att det på sikt inte kunde vara arbetsmarknadspolitiken som skulle belastas av branschens problem. Om man av kulturpolitiska skäl ville stötta verksamheten vid teatern borde det snarare vara ett ansvar för kulturpolitiken. Även om ett och ett halvt år kunde vara en för kort tid för att man skulle kunna dra några säkra slutsatser ansåg utskottet – med hänsyn till den ganska stora insatsen från statens sida – att det inte var rimligt med ekonomiska utfästelser under längre tid än så.

Utskottet har ingen annan uppfattning i dag och är därför inte berett att föreslå någon förändring i förhållande till regeringens förslag. Motion Kr272 (kd) yrkande 6 delvis avslås därför.

Utskottet övergår nu till frågan om arbetsmarknadspolitiska medel till lärlingar på Dramaten. Enligt utskottets mening bör det inte ankomma på riksdagen att ange vilka enskilda arbetsgivare som skall ges resurser av det slag som avses i motionen. Det bör vara de berörda myndigheterna som fattar beslut i dessa frågor. Utskottet anser därför att motion Kr274 (mp) yrkande 27 bör avslås. Motionsyrkandet är budgetpåverkande.

Tillfälliga personalförstärkningar

Propositionen

AMV får under innevarande budgetår använda sammanlagt 850 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar, 250 miljoner kronor från ifrågasvarande anslag A 2 och 600 miljoner kronor från anslaget A 1 Arbetsmark-

nadsverkets förvaltningskostnader. Regeringen föreslår att det för budgetåret 1999 avsätts 250 miljoner kronor under detta anslag för samma ändamål (prop. yrk. 4).

Motion

Folkpartiet anser i motion A255 att riksdagen skall avslå regeringens förslag om medel till tillfälliga personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna med motiveringen att inga ordentliga analyser har utförts (yrk. 18 delvis).

Utan att framställa något särskilt yrkande anser *Centerpartiet* i motion Fi210 att denna utgift bör halveras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har under avsnittet A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader behandlat frågor om tillfälliga personalförstärkningar. Av samma skäl som anförts där biträder utskottet regeringens förslag och avstyrker motion A255 (fp) yrkande 18 delvis. Förslaget och motionen är budgetrelaterade.

Feriearbeten

Propositionen

Riksdagen beslutade våren 1998 att 100 miljoner kronor av medlen under detta anslag fick användas för att ersätta kommunerna för att dessa skulle stimulera det lokala näringslivet att anordna fler feriearbeten för gymnasiungdomar. Medlen kunde också användas för insatser inom kommunen. Det skulle även vara möjligt att anordna kombinationer av utbildning och praktik eller ren utbildning. Enligt preliminära beräkningar som AMS gjort har satsningen lett till att knappt 34 000 sommararbeten tillkommit för år 1998.

Motion

Kristdemokraterna anser i motion A257 (yrk. 18) att åtgärden strider mot konkurrensreglerna och kommer att ge tydliga undanträngningseffekter. Därför avvisade partiet förslaget när det lades fram. Partiet, som är positivt till att ungdomar får feriearbete men kritiskt till det sätt på vilket det skett, utgår från att regeringen återkommer med ett konkret förslag om avsikten är att feriearbeten skall förekomma även i fortsättningen.

Utskottets ställningstagande

I samband med utskottets behandling av regeringens förslag om införande av bidrag till feriearbete uttalade utskottet att de positiva effekterna av feriearbete inte bör underskattas. Enligt utskottet ger feriearbetet ungdomarna inte bara värdefull arbetslivserfarenhet utan det ökar även deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Som Kristdemokraterna påpekat redovisas inte om regeringen har för avsikt att genomföra en liknande satsning kommande budgetår. Vid kontakter med Regeringskansliet har framkommit att tanken är att det skall genomföras någon form av sådan satsning även budgetåret 1999. Utskottet utgår från att regeringen i så fall återkommer till riksdagen. Utskottet anser att motionärerna får anses vara tillgodosedda med vad som anförts. Utskottet avstyrker därför motion A257 (kd) yrkande 18.

Flyttningsbidrag

Propositionen

I dag kan den som är eller riskerar att bli arbetslös och söker arbete på annan ort inom Sverige erhålla flyttningsstöd. Efter initiativ från Sverige har AMS och berörda myndigheter i övriga nordiska länder kommit med ett gemensamt förslag om att flyttningsstödet geografiskt skall utsträckas till att gälla hela Norden. Minimnivån på flyttstödet skall vara ersättning för resekostnader i samband med sökande och tillträdande av anställning i annat berört land med undantag för Danmark, som inte ersätter kostnader för tillträdesresa. Utöver ersättning för resa kan ett land även ge annat flyttstöd till arbetssökande som tillträder anställning i något av de berörda länderna. Regeringen har tillstyrkt förslaget och hemställer att riksdagen, när resultatet av de fortsatta överläggningarna med de övriga nordiska länderna är klart, godkänner att ett flyttningsbidrag införs till den som är eller riskerar att bli arbetslös och söker arbete i annat nordiskt land (prop. yrk. 6).

Motioner

Kristdemokraterna yrkar i motion A257 att det nuvarande flyttningsbidraget avskaffas och att regeringens förslag om flyttningsbidrag inom Norden avslås (yrk. 23). Även i kommittémotion N274 framställer partiet yrkande om att det nuvarande flyttningsbidraget bör avskaffas (yrk. 14).

Utan att framställa något särskilt yrkande om det framför *Centerpartiet* i motion Fi210 motsvarande uppfattning som Kristdemokraterna. Partiet anser att dessa medel i stället skall användas för kompetensutveckling.

Utskottets ställningstagande

En viktig uppgift för arbetsmarknadspolitiken är att stimulera rörlighet på arbetsmarknaden. Man kan inte alltid utgå från att den som är arbetslös kan erhålla ett lämpligt arbete på hemorten. Därför bör man underlätta för arbetslösa att söka arbete på annan ort. Ett sätt att göra detta är att ge flyttningsbidrag.

Dagens arbetsmarknad kännetecknas av en allt större rörlighet. Detta gäller inte bara inom Sverige utan även mellan Sverige och övriga länder i Norden. Behovet av arbetskraft varierar mellan de nordiska länderna. I vissa länder finns det en stor efterfrågan på arbetskraft inom exempelvis vård- och byggsektorn. Det är positivt om denna efterfrågan kan tillgodoses genom att ar-

betslösa från andra länder flyttar dit. För att stimulera rörligheten även på den nordiska arbetsmarknaden är det enligt utskottets mening bra om det införs flyttningsbidrag inom Norden.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag (prop. yrk. 6) och avslår motionerna A257 (kd) yrkande 23 och N274 (kd) yrkande 14. Förslaget och motionsyrkandena är budgetrelaterade.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999 i fråga om anslaget A 2 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtagande innebär utgifter på högst 55 miljoner kronor efter år 1999 (prop. yrk. 7). Skälet för begäran är att de anslagsbelopp regeringen disponerar för försöksverksamhet med särskilda sysselsättningsskapande åtgärder och särskilda medel innebär utgifter för kommande budgetår.

Motion

Kristdemokraterna motsätter sig i motion A257 (yrk. 25) regeringens begäran och anser att den bör avslås. Det finns enligt partiet ingen uttömmande redovisning hur medlen används eller kommer att användas. Vidare anser *Kristdemokraterna* att det i första hand skall vara AMV som skall bedriva verksamheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen anledning att ifrågasätta behovet av ett sådant bemyndigande som regeringen begärt. Det är fråga om projekt som löper över längre tid. Utskottet tillstyrker därför regeringens begäran och avstyrker motion A257 (kd) yrkande 25.

Övriga åtgärder

Motioner

Ronny Olander m.fl. (s) anser i motion A278 att det bör införas en möjlighet till frivilligarbete i utlandet, s.k. volontärtjänst. Finansieringen skulle kunna ske exempelvis med arbetslöshetsersättning.

I motion A287 konstaterar *Sven-Erik Österberg* och *Ann-Kristine Johansson (båda s)* att röjningsaktiviteten i skogen har sjunkit till en alldeles för låg nivå. Motionärerna anser därför att det finns starka skäl att använda arbetsmarknadsmedel för denna verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Vid utskottets behandling av budgetpropositionen för budgetåret 1998 tog utskottet upp ett likadant yrkande som det som framställs i motion A278. Utskottet konstaterade då att volontärtjänst i utlandet i och för sig var vällovligt men att det snarast framstod som en form av biståndsverksamhet. Även om så inte var fallet skulle det kunna ske inom ramen för de s.k. interpraktikstipendierna. Utskottet som inte fann skäl att göra några generella uttalanden om användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen i detta fall avstyrkte därför motionen. Utskottet har sedan dess inte ändrat uppfattning. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A278 (s).

I fråga om skogsröjning vill utskottet framhålla att sådan verksamhet kan förekomma inom ramen för de olika arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Utskottet vill dock poängtera att det är länsarbetsnämnderna som skall göra prioriteringarna och bedömningen av vad som kan anses vara en adekvat åtgärd. Utskottet avstyrker därför motion A287 (s).

Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	21 511 275	Anslagssparande	1 977 400
1998	Anslag	21 649 793	Utgiftsprognos	20 700 000
1999	Förslag	21 961 114		
2000	Beräknat	23 183 894		
2001	Beräknat	21 616 323		

I beloppen ingår ej utgifter från det äldre anslaget 1995/96 X A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utfallet för år 1997 var 3,1 miljarder kronor och där utgiftsprognosen för år 1998 beräknas till 619,2 miljoner kronor. Av anslagssparandet från budgetåret 1997 har 268 miljoner kronor förts från anslaget. Därutöver beräknas 1,3 miljarder kronor förbrukas under åren 1998 och 1999 i den pågående IT-utbildningen. Resterade anslagssparande som inte beräknas att förbrukas under år 1998 kommer att föras bort från anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om ca 22 miljarder kronor. Regeringen har då förutom de förslag som har behandlats ovan minskat anslaget med 235 miljoner kronor för att finansiera det beräknade bortfallet under budgetåret 1998 av finansieringsbidrag avseende arbetsplatsintroduktion. Vidare har hänsyn tagits till att anslaget minskas med 3,5 miljoner kronor fr.o.m. budgetåret 1999 för att finansiera de ökade kostnaderna för bl.a. visst spanings- och utredningsarbete i samband med kriminalisering av köp av sexuella tjänster.

Motioner

Moderaterna yrkar i kommittémotion A276 att anslaget fastställs till ca 4,4 miljarder kronor (yrk. 5). Partiet vill föra över de medel under utgiftsområde

14, vilket framgått ovan, anslag A 2, som hänför sig till direkta transfereringar till enskilda till utgiftsområde 13. Moderaterna föreslår att ett modernt lärlingsprogram för arbetslösa ungdomar i åldern 20–25 år introduceras. Programmet skulle belasta budgeten med 250 miljoner kronor. Partiet föreslår också en satsning på äldre arbetslösa. Företag som anställer en person som är över 55 år och har varit arbetslös i minst nio månader får tillbaka halva arbetsgivaravgiften. Åtgärden beräknas vara fullt genomförd år 2001 och belastar då statsbudgeten med 1 miljard kr. Moderaterna vill också ha en mer fokuserad arbetsmarknadsutbildning, vilket motsvarar en besparing med 1 500 miljoner kronor. Partiet motsätter sig, som framgått ovan, en förlängning av OTA. Detta innebär en besparing med 630 miljoner kronor.

Kristdemokraterna begär i motion A257 att anslaget minskas med ca 3,2 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag (yrk. 34 delvis). Partiet bedömer att ett genomförande av partiets tillväxtförslag minskar behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder, vilket medför en besparing på 1 400 miljoner kronor. Kristdemokraterna avsätter 300 miljoner kronor för att finansiera förslaget att de som saknar arbetslöshetsersättning bör kunna få utnyttja en lånedel i utbildningsbidraget för att få med andra studerande likvärdiga villkor. Partiet vill, som framgått ovan, avskaffa OTA och resursarbete, vilket medför en besparing med 1 155 miljoner kronor. Partiet vill också avskaffa flyttningsbidrag, vilket innebär en besparing med 200 miljoner kronor. De riktade insatser mot tjänstesektorn som partiet föreslår medför en besparing på 700 miljoner kronor.

Centerpartiet yrkar i motion Fi210 att anslaget minskas med ca 2,3 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag (yrk. 14). Partiet anser att de medel som regeringen anvisar för tillfälliga förstärkningar hos arbetsförmedlingarna och som rör båda anslagen A 1 och A 2 bör minskas med 400 miljoner kronor. Vidare anser partiet att 500 miljoner kronor bör föras över till utgiftsområde 19 för att användas till satsningar på småföretagen och att 50 miljoner kronor bör föras över till utgiftsområde 17 för att öka insatserna på kulturområdet. Partiet räknar med att dess förslag om tillväxtskapande åtgärder leder till att arbetslösheten sjunker och behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar. Detta innebär i sin tur att anslaget kan minskas med 2 290 miljoner kronor. Centerpartiet anser att flyttningsbidraget bör tas bort. Medlen bör i stället användas för kompetensutveckling. Partiet anser att 1 miljard kronor bör avsättas för att genomföra partiets förslag om kompetenskonton.

I motionerna A255 och Fi211 yrkar *Folkpartiet* att anslaget minskas med 3,6 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag (yrk. 20 delvis respektive yrk. 14 delvis). Enligt partiet leder generella förbättringar av villkoren för företagande till lägre arbetslöshet. Partiet anser att åtgärdsvolymen skall minskas och att kvaliteten på arbetsmarknadsutbildningen skall höjas. Partiet vill avskaffa OTA.

Utskottets ställningstagande

Oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning följer av varje partis huvudförslag när det gäller arbetsmarknadspolitiken. Eftersom utskottet inte kan instämma i deras politik kan det inte heller biträda förslagen till medelsanvisning i motionerna. Utskottet anser dock att det finns skäl att särskilt beröra några av yrkandena. I flera motioner framställs krav som innebär att arbetsmarknadspolitiska åtgärder som resursarbete och OTA skall avvecklas. Till följd av detta tillgodoräknar sig motionärerna besparingar utan att beakta det förhållandet att de personer som berörs av åtgärderna i sådana fall som regel i stället skulle vara berättigade till arbetslöshetsersättning. Besparingarna skulle i dessa fall bli tämligen blygsamma. En annan reflexion är att vissa partier vill minska utgifterna för arbetsmarknadsutbildningen. Detta är enligt utskottet en helt felaktig åtgärd i det arbetsmarknadsläge som nu råder. Genom att minska denna åtgärd försämras människors möjlighet att erhålla ett reguljärt arbete. Vidare motverkas möjligheterna att höja kvaliteten på utbildningen vilket kan öka risken för flaskhalseffekter.

Sammanfattningsvis biträder utskottet regeringens förslag till medelsanvisning (prop. yrk. 13 delvis) och avstyrker motionerna A255 (fp) yrkande 20 delvis, A257 (kd) yrkande 34 delvis, A276 (m) yrkande 5, Fi210 (c) yrkande 14, och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.4 Övriga A och B anslag

Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Propositionen

Tusental kronor

1997	Utfall	5 981 545	Anslagssparande ¹	254 982
1998	Anslag	6 596 798	Utgiftsprognos	6 600 000
1999	Förslag	6 655 092		
2000	Beräknat	6 714 561		
2001	Beräknat	6 770 812		

¹Hela anslagssparandet för år 1997 har dragits in.

Från anslaget bekostas lönebidrag, statsbidrag till skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA), kostnader för vissa otraditionella insatser för arbetshandikappade, bidrag till arbetshjälpmedel m.m. till arbetshandikappade, utveckling av ny teknik och datorbaserade arbetshjälpmedel för arbetshandikappade samt särskild expertmedverkan i sådana ärenden, särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS) samt viss nationell medfinansiering som svarar mot utbetalningar från utgiftsområde 14 anslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m.

Regeringen anser att det i det relativt goda konjunkturläge som nu råder är angeläget att försöka få ut personer med funktionshinder på den öppna arbetsmarknaden, eventuellt med hjälp av en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Övergångarna från anställningar med lönebidrag till anställningar på den öppna arbetsmarknaden bör öka. I detta arbete är det särskilt viktigt, menar regeringen, att prioritera kvinnorna.

I propositionen refererar regeringen resultatet av en studie som RRV gjort – Det flexibla lönebidraget, RRV (1998:37). RRV:s studie tyder bl.a. på att det kan finnas allvarliga brister i träffsäkerheten i lönebidragssystemet, sägs det i propositionen. Regeringen ser allvarligt på detta problem och avser att föreskriva att AMS skall beakta kritiken i det lönebidragsprojekt som AMS påbörjat på uppdrag av regeringen. Regeringen avser att utreda konkreta förslag till hur effektiviteten och träffsäkerheten kan öka i de arbetsmarknadsstöd som riktas till de arbetshandikappade. Översynen skall även omfatta Samhall och ske i samråd med Handikappdelegationen.

Det är, menar regeringen, också angeläget att de personer som har ett funktionshinder som medför svåra kommunikationssvårigheter ges bättre möjligheter att starta och behålla ett eget företag. I propositionen föreslås därför att bidrag till arbetsbiträde bör kunna lämnas med högst 100 000 kr per år för egenföretagare med sådana kommunikationssvårigheter. Förslaget ökar utgifterna under anslaget med 3 miljoner kronor. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 1999 (prop. yrk. 8).

Regeringen uppger att det nu skall genomföras en försöksverksamhet – *Kulturarvs-IT*. Satsningen skall avse samlingarna i framför allt centrala kulturarvsinstitutioner och regionala museer. Förutom att ge arbetshandikappade arbete är syftet med verksamheten att öka möjligheterna för t.ex. skolor och andra utbildningsinstitutioner, forskningen och allmänheten att ta del av museernas samlingar. För de regionala museernas del skall detta ske genom att en arbetsenhet vid varje museum inrättas som kan registrera och göra t.ex. fotografier och arkivmaterial men även andra föremålssamlingar tillgängliga genom digital registrering, inläsning och bearbetning. I försöksverksamheten ingår också en särskild regionalpolitisk satsning förlagd till i första hand Kiruna, men även Ulriksfors och Grängesberg. Målgruppen för försöket utgörs av personer med mycket nedsatt arbetsförmåga, dvs. av personer som har sådant arbetshandikapp att en anställning av dem kan berättiga arbetsgivaren till lönebidrag med 100 % av lönekostnaden. Verksamheten beräknas omfatta 130 personer med lönebidrag vid de regionala museerna och 110 personer med lönebidrag i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Därtill beräknas att ett antal arbetsledare kommer att anställas. Verksamheten ökar utgifterna under anslaget med 14 miljoner kronor. Den bör genomföras från den 1 januari 1999. Satsningen är en försöksverksamhet under tre år och en första utvärdering skall göras efter två år.

En funktionshindrad kan i dag få bidrag till arbetshjälpmedel om han eller hon deltar i vissa av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Regeringen anser dock att ett sådant bidrag bör kunna lämnas vid deltagande i samtliga arbetsmarknadspolitiska åtgärder, utom vid arbetsmarknadsutbildning i det reguljära utbildningsväsendet. Bidraget bör dessutom, som tidigare, kunna

lämnas till funktionshindrade ungdomar vid praktisk arbetslivsorientering. Ändringen medför att utgifterna under anslaget ökar med 1 miljon kr.

De ökade utgifterna under anslaget avser regeringen att finansiera genom att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskas med motsvarande belopp.

Motioner

Kristdemokraterna tar i motion A257 upp frågor om nivåerna på lönebidragen. Partiet vill bl.a. att en regel på nytt införs som innebär att en sänkning av lönebidraget inte får genomföras om risk för uppsägning föreligger vid omförhandling (yrk. 26). Vidare föreslår partiet att rätten till bidrag på 90 % vid anställning i ideella organisationer skall gälla såväl för dem som nyanställs som för dem som hade anställningar efter den 1 juli 1995 (yrk. 27). Partiet avsätter ytterligare 20 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit för anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade under kommande år (yrk. 34 delvis). De två senare yrkandena återfinns också i Kristdemokraternas kommittémotion Kr518 (yrk. 9).

I *Centerpartiets* kommittémotion Kr273 (yrk. 8) liksom i motion A286 av *Agneta Brendt* och *Sinikka Bohlin (s)* och i motion A211 av *Elisabeth Fleetwood (m)*, föreslås att hembygdsrörelsen skall omfattas av försöksverksamheten med Kulturarvs-IT.

Folkpartiet, som förespråkar arbetslinjen för arbetshandikappade, föreslår i motion A255 att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade tillförs ytterligare 200 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit (yrk. 20 delvis, som justerats under hand av partiets företrädare i utskottet). Folkpartiet har framställt motsvarande yrkande i Fi211 (yrk. 14 delvis).

Miljöpartiet anför i motion A275 att anslaget A 3 bör tillföras ytterligare 200 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit fr.o.m. år 2000 bl.a. för att platsantalet hos allmännyttiga organisationer skall kunna bibehållas (yrk. 2 delvis).

Rinaldo Karlsson (s) begär i motion A259 en ändring i lönebidragsreglerna som innebär att lönebidraget följer löneutvecklingen på arbetsmarknaden.

Hans Karlsson m.fl. (s) menar i motion A269 att det gynnsamma arbetsmarknadsläget bör tas till vara så att så många personer med arbetshandikapp som möjligt får ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Lönebidraget är enligt motionärerna en mycket bra kompletterande åtgärd. Det är nödvändigt att regeringen ser över möjligheterna att föra över mer resurser till denna åtgärd.

Utskottets ställningstagande

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden har bidragit till att arbetslösheten för arbetshandikappade har minskat. Antalet anställningar med lönebidrag har ökat kraftigt. Enligt AMS veckostatistik för vecka 47 fanns 56 450

arbetshandikappade i lönebidragsanställningar eller offentligt skyddat arbete. Det betyder att AMV överträffat innevarande års resultatkrav vad gäller särskilda åtgärder för arbetshandikappade under A 3-anslaget med drygt 3 400 per månad. Det i sig innebär att AMV inför nästa år ligger på en nivå med drygt 1 400 fler lönebidragsanställningar per månad än vad anslaget för budgetåret 1999 är beräknat för. Utskottet ansluter sig till det som anförs i motion A269 om att det nu är viktigt att ta vara på marknadens efterfrågan på arbetskraft också för dem som har ett arbetshandikapp. Vid den samlade översynen av åtgärder för arbetshandikappade bör regeringen därför beakta detta, så att en fortsatt gynnsam utveckling på arbetsmarknaden kan tas till vara för arbetshandikappade också under år 1999. Motion A269 avstyrks i den mån den inte tillgodoses med vad utskottet anfört.

Utskottet delar till fullo regeringens uppfattning att det är angeläget att personer med funktionshinder som medför svåra kommunikationssvårigheter ges bättre möjligheter att starta och behålla ett företag. Förslaget att bidrag till arbetsbiträde skall kunna lämnas med högst 100 000 kr för detta ändamål tillstyrks därför (prop. yrk. 8).

Utskottet är positivt till att regeringen genom satsningen på Kulturarvs-IT skapar möjlighet för dem som har de svåraste arbetshandikappen att få arbete. Verksamheten beräknas enligt uppgift i propositionen omfatta 130 personer med lönebidrag vid de regionala museerna och 110 personer med lönebidrag i Kiruna, Ulriksfors och Grängesberg. Därutöver kommer ett antal arbetsledare att anställas. Utskottet är angeläget om att framhålla att satsningen på Kulturarvs-IT skall förbehållas personer med mycket grava funktionshinder, dvs. sådana arbetshandikapp som kan berättiga till lönebidrag till 100 % av lönekostnaden. I den mån platserna i Kiruna, Grängesberg och Ulriksfors inte kan besättas med personer som har sådant gravt funktionshinder som avses med satsningen bör resurserna enligt utskottets mening överföras till den del av satsningen som avser länmuseerna. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Kulturarvs-IT skall vara en försöksverksamhet som utvärderas efter två år. Utskottet är med hänsyn till detta inte berett att ställa sig bakom förslaget om att hembygdsrörelsen bör omfattas av satsningen. Motionerna A211 (m), A286 (s) och Kr273 (c) yrkande 8 avstyrks därför.

Utskottet övergår nu till att behandla de yrkanden som avser nivån på lönebidragen.

Den 1 juli 1993 infördes en bestämmelse i lönebidragsförordningen som innebar att det, vid en omprövning av beslut om lönebidrag som fattats före den 1 juli 1991, skulle beaktas om en minskning av lönebidraget skulle kunna medföra påtaglig risk för att den anställda inte fick behålla anställningen. Bakgrunden till den bestämmelsen var att lönebidragsnivåerna fram till den 1 juli 1991 hade varit fasta och beroende av arbetsgivarkategori. För allmännyttiga organisationer var t.ex. lönebidragsnivån alltid 90 %. Den 1 juli 1991 gjordes lönebidraget flexibelt. Den förutvarande regeln i 17 a § lönebidragsförordningen, som åsyftas i motion A257, gällde enbart ompröv-

ning av beslut om lönebidrag som fattas före den 1 juli 1991. Enligt nu gällande regler är alltså lönebidraget flexibelt och skall fastställas efter den arbetssökandes behov och förutsättningar med hänsyn till graden av funktionsnedsättning. För det flexibla lönebidraget gäller som mål bl.a. att det skall utgöra ett stöd för rehabilitering. Lönebidraget skall därmed enligt intentionerna planeras så att bidraget successivt kan reduceras och på sikt upphöra. Den av Kristdemokraterna föreslagna förändringen av lönebidragsbestämmelserna vad gäller nivån vid omförhandling kan därför anses strida mot de mål som sattes upp då bidraget gjordes flexibelt. Med hänsyn härtill och den av regeringen aviserade översynen av bl.a. lönebidragen avstyrker utskottet motion A257 (kd) yrkande 26.

Taket för den bidragsgrundande inkomsten är enligt lönebidragsförordningen 13 700 kr i månaden. Denna nivå har legat fast sedan länge. Sverige har under några år haft en svår ekonomisk situation. Utskottet har därför inte, då frågan tidigare väckts, varit berett att förorda en höjning av taket på den bidragsgrundande inkomsten eller en anpassning av det till löneutvecklingen. Utskottet utgår från att regeringen i den övergripande översyn av stödet till arbetshandikappade som aviserats också överväger nivån för det tak som gäller för den lönebidragsgrundande inkomsten. Motion A259 (s) avstyrks i den mån den inte tillgodosetts med vad utskottet anfört.

Kristdemokraterna har begärt att en ändring görs i lönebidragsförordningen så att lönebidrag skall kunna utges med 90 % också för den grupp som anställdes i allmännyttiga organisationer efter den 1 juli 1995. Den 1 juli 1995 infördes en ny regel som innebar att lönebidrag kunde lämnas med ett belopp som motsvarade högst 80 % av lönekostnaden för den anställde, oavsett vem som var arbetsgivare. Senare infördes dock ett undantag från huvudregeln om en högsta bidragsnivå på 80 % för den som efter den 1 juli 1997 anställs i allmännyttiga organisationer (undantag kan också göras för anställningar av personer med mycket grava funktionshinder där lönebidrag kan ges med upp till 100 % av lönekostnaden). För dem som anställdes under tiden den 1 juli 1995 till den 1 juli 1997 hade alltså redan från början bidraget bestämts till högst 80 %. Detta är bakgrunden till att lönebidragsförordningen inte heller nu medger en 90-procentig bidragsnivå för denna grupp. Motionerna A257 (kd) yrkande 27 och Kr518 (kd) yrkande 9 delvis avstyrks.

Utskottet, som hänvisar till vad som sagts inledningsvis om att regeringen vid den aviserade översynen av handikappåtgärder beaktar effekterna av ett gynnsammare arbetsmarknadspolitiskt läge, anser inte att det i nuläget finns skäl att avsätta medel för anslaget med högre belopp än vad regeringen föreslagit. Utskottet ställer sig därför inte bakom motionerna A255 (fp) yrkande 20 delvis, A257 (kd) yrkande 34 delvis, A275 (mp) yrkande 2 delvis, Fi211 (fp) yrkande 14 delvis och Kr518 (kd) yrkande 9 delvis.

Anslaget A 4 Europeiska socialfonden

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	1 169 504	Anslagssparande	811 761
1998	Anslag	2 100 600	Utgiftsprognos	1 800 000
1999	Förslag	1 840 484		
2000	Beräknat	1 754 563		
2001	Beräknat	1 640 344		

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att för anslaget under budgetåret 1999 fatta beslut om åtaganden som exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter om högst 1 600 miljoner kronor under åren 2000 och 2001 (prop. yrk. 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens begäran om bemyndigande. Utskottet biträder vidare regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget A 5 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	715	Anslagssparande	5 368
1998	Anslag	11 274	Utgiftsprognos	16 642
1999	Förslag	13 525		
2000	Beräknat	13 771		
2001	Beräknat	13 977		

Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) inrättades den 1 januari 1997 och har varit under uppbyggnad under hela år 1997. IFAUs uppgift är att främja, stödja och genomföra främst utvärderingsstudier av arbetsmarknadspolitiskt motiverade åtgärder och studier av arbetsmarknadens funktionssätt. Regeringen konstaterar att det arbete inom arbetsmarknadspolitisk utvärdering som IFAU har inlett under 1997 ligger i linje med de behov som riksdagen har påvisat för att öka kunskapen om arbetsmarknadspolitikens effekter. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder innebär en stor offentlig utgift och därför är det mycket betydelsefullt att utvärdera åtgärder-
nas effektivitet.

Regeringen bedömer att det finns anledning att förstärka IFAU med 2 miljoner kronor budgetåret 1999. De ytterligare resurser som institutet tilldelas skall användas för olika utvärderingar av de arbetsmarknadspolitiskt motive-

rade åtgärderna. Förslaget finansieras genom att anslaget B 3 Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet m.m. minskas med motsvarande belopp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	7 500	Anslagssparande	0
1998	Anslag	51 500	Utgiftsprognos	51 500
1999	Förslag	61 183		
2000	Beräknat	65 924		
2001	Beräknat	66 917		

Från anslaget finansieras bl. a. förvaltningskostnader för den nya kompletterande arbetslöshetskassan, ALFA.

Motion

I enlighet med sin inställning att det bör införas en ny allmän arbetslöshetsförsäkring anser *Moderaterna* att den nya arbetslöshetskassan ALFA bör avvecklas. Partiet föreslår därför i sin kommittémotion A276 (yrk. 6) att anslaget A 6 upphör.

Utskottets ställningstagande

Utskottet som inte delar Moderaternas uppfattning om en ny försäkring biträder regeringens förslag i denna del. Utskottet avstyrker därför motion A276 (m) yrkande 6.

I avsnitt 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 1 Arbetarskyddsverket

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	376 537	Anslagssparande	47 171
1998	Anslag	365 343 ¹	Utgiftsprognos	375 049
1999	Förslag	376 133		
2000	Beräknat	382 688		
2001	Beräknat	388 346		

¹Varav 147 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998. (Utskottets anmärkning: Det skall rätteligen vara 147 000 kr.)

Arbetarskyddsverket (AV) består av Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) och Yrkesinspektionen (YI).

AV har till uppgift att se till att arbetsmiljölågstiftningen samt, inom arbetsmiljöområdet, lagstiftningen om kemikaliekontroll och om tobak efterlevs. Verket skall också utarbeta och sprida information i syfte att förbättra arbetsmiljön.

Regeringen har föreslagit en förstärkning av anslaget med 4 miljoner kronor i förhållande till föregående år, detta särskilt med hänsyn till de ökade krav som ställs på verket med anledning av samarbetet inom EU. Anslagsökningen bör, enligt regeringen, finansieras genom att anslagen B 2 Arbetslivsinstitutet, B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. samt B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten minskas med 0,5 miljoner kronor, 2,5 miljoner kronor respektive 1 miljon kronor. Vid beräkningen av anslaget har justering för pris- och löneomräkning m.m. gjorts i förhållande till föregående år.

Motion

Moderaterna föreslår i motion A276 en besparing på anslagen B 1–B 5 om sammanlagt 610 miljoner kronor. Besparingen bör fördelas så att anslaget B 1 Arbetarskyddsverket fastställs till 185 miljoner kronor för budgetåret 1999 (yrk. 7).

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet avvisar Moderaternas förslag (motion A276 yrkande 7) till besparing under anslaget, som skulle innebära en halvering i förhållande till regeringens förslag. Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	210 742	Anslagssparande	34 080
1998	Anslag	208 361	Utgiftsprognos	227 156
1999	Förslag	145 733¹		
2000	Beräknat	141 970		
2001	Beräknat	144 099		

¹Fr.o.m. 1999 avser anslaget Arbetslivsinstitutets förvaltningskostnader.

För budgetåren 1997 och 1998 avser anslaget Arbetslivsinstitutets förvaltnings- och verksamhetskostnader.

Arbetslivsinstitutet är en FoU-myndighet med uppgift att bedriva och främja forskning, utbildning och utveckling som rör arbetsliv, arbetsmiljö, arbetsorganisation och relationerna på arbetsmarknaden. Institutet skall samverka med andra myndigheter, vetenskapliga institutioner, universitet och högskolor i och utanför Sverige.

Institutet skall också bedriva och främja en långsiktig kunskaps- och kompetensuppbyggnad samt bidra till informations- och kunskapspridning inom arbetslivsområdet.

Regeringen bedömer att kravet på institutet att styra om inriktningen mot en ökad andel forsknings- och utvecklingsinsatser inom områdena arbetsorganisation, arbetsmarknad och arbetsrätt har fått genomslag i verksamheten. Omfattande organisatoriska förändringar är genomförda i syfte att stärka mångvetenskaplighet och inriktning mot relevanta forskningsområden.

Regeringen gör också bedömningen att en tydligare uppdelning av institutets förvaltningskostnader och forsknings-, utbildnings- och utvecklingskostnader skulle underlätta uppföljningen av de utgifter staten har för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Därför föreslår regeringen att anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet fortsättningsvis skall avse institutets förvaltningskostnader. Till anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. förs samtliga kostnader som rör forskning, utveckling och utbildning.

Motioner

Moderata samlingspartiet anser i kommittémotion A276 (yrk. 8) att anslaget bör fastställas till 90 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Arbetslivsinstitutets övergripande mål enligt regleringsbrevet är att genom sin forskning bidra till en minskad risk för ohälsa och olycksfall i arbetslivet samt en förnyelse av arbetslivet med hänsyn till arbetsorganisation och utveckling på arbetsmarknaden. Vidare skall institutet bedriva och främja en långsiktig kunskaps- och kompetensuppbyggnad inom arbetslivsområdet

samt bedriva forskning som är mångvetenskaplig och äger relevans för problem och utvecklingstendenser i arbetslivet.

Utskottet har i betänkande 1997/98:AU1 betonat vikten av att förändringsarbetet i den riktning som angavs i proposition 1996/97:5 Forskning och samhälle drivs vidare. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen bedömer att det krav på omstyrning av inriktningen mot en ökad andel insatser inom området arbetsorganisation har fått genomslag i verksamheten.

Utskottet instämmer i betydelsen av att underlätta uppföljningen av de utgifter staten har för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Den nya fördelning av kostnaderna på anslagen B 2 och B 3 som föreslås bör kunna innebära att möjligheterna till uppföljning ökas. Mot bakgrund av den stora mängd olika forskningsaktiviteter som pågår inom arbetsmarknadsområdet vill utskottet också med kraft understryka vikten av att relevanta forskningsområden prioriteras.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker därmed Moderaternas motion A276 yrkande 8. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	229 176	Anslagssparande	192 554
1998	Anslag	261 485	Utgiftsprognos	257 553
1999	Förslag	295 780		
2000	Beräknat	331 045		
2001	Beräknat	337 203		

Anslaget avser medel för bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet. Anslaget disponeras av Arbetslivsinstitutet.

Den större delen av anslaget har använts till samverkan med arbetsmarknadens parter och stöd till den utbildnings- och informationsverksamhet som bedrivs av t.ex. fackliga funktionärer. Arbetslivsinstitutet har under året initierat en rad samarbetsaktiviteter med arbetsmarknadens parter vilket gett utrymme för en minskning av de direkta bidragen till parterna.

Ett antal regionala samarbetsavtal om forsknings- och utvecklingsverksamhet har initierats och upprättats. Samarbetet avser att leda till uppbyggandet av regionala forskningsorganisationer som skall medverka till att förstärka forsknings- och utvecklingsinsatserna för arbetslivet i ett antal regioner. Samarbetsavtalen bedöms också bidra till bättre förutsättningar för mångvetenskaplighet och för förmågan att fånga in och bedöma vilka som är de relevanta framtidsfrågorna.

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och

utbildning m.m., besluta om åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2003, som uppgår till högst 250 miljoner kronor (prop. yrk. 10).

Motioner

Moderata samlingspartiet anser i kommittémotion A276 (yrk. 9) att anslaget bör fastställas till 15 miljoner kronor.

Kristdemokraterna vill i motion A257 (yrk. 29) poängtera vikten av att forskningen inom arbetslivsområdet verkligen kommer de som berörs till del och att implementeringen av forskningsresultat måste prioriteras. Vidare föreslår partiet att anslaget reduceras med 90 miljoner kronor (yrk. 34 delvis).

Utskottets ställningstagande

Som framgår av propositionen har ett antal regionala och lokala samarbetsavtal om forsknings- och utvecklingsverksamhet initierats och upprättats under åren 1997 och 1998. Avsikten är enligt propositionen att koncentrera insatserna till ett urval av regioner och att bedriva verksamheten i samverkan med berörda högskolor, forskningsprogram samt statliga och kommunala organisationer. Samarbetet avses leda till uppbyggandet av regionala forskningsorganisationer.

I budgetpropositionen för år 1998 framförde regeringen att anslaget under budgetåret 1998 i begränsad omfattning även skulle kunna finansiera verksamhet i institutets regi för att stödja samarbetsaktiviteterna. I samband med beredningen av propositionen inhämtade utskottet att regeringen ansåg att högst 27 miljoner kronor av anslaget borde få användas till att finansiera tillfälliga personalförstärkningar vid samarbetsprojekt- och regionala utvecklingsprojekt. Utskottet förutsatte då (1997/98:AU1) att regeringen för riksdagen skulle redovisa användningen av de tillfälliga medlen för personalförstärkningar. Utskottet förutsatte också att regeringen vid lämpligt tillfälle skulle redovisa omfattning, inriktning och resultat av institutets olika samarbetsprojekt- och regionala projekt. Utskottet vill upprepa detta och förutsätter att regeringen återkommer i frågan i lämpligt sammanhang.

Utskottet instämmer i Kristdemokraternas uppfattning om vikten av att forskningen kommer de berörda till del liksom i att implementeringen av forskningsresultat måste prioriteras. Utskottet vill här nämna att den nyligen tillsatta Arbetslivsdelegationen (dir. 1998:62) har till uppgift att ta till vara resultat från forskningen inom arbetslivsområdet samt den kunskap och erfarenhet som finns hos de olika aktörerna inom området. Något tillkännagivande till regeringen med anledning av motion A257 (kd) yrkande 29 kan inte anses nödvändigt.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om beställningsbemyndigande rörande anslaget B 3 (prop. yrk. 10).

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker Moderaternas förslag till minskning av anslaget i motion A276

yrkande 9 och Kristdemokraternas förslag till minskat anslag i motion A257 yrkande 34 delvis. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstaganden i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	22 420	Anslagssparande	3 552
1998	Anslag	24 752	Utgiftsprognos	24 640
1999	Förslag	26 463		
2000	Beräknat	26 944		
2001	Beräknat	27 348		

Anslaget avser myndighetens förvaltningskostnader.

Rådet för arbetslivsforskning har som övergripande mål för verksamheten att initiera och finansiera forskning och utveckling samt anslutande kunskapsförmedling och därigenom bidra till utvecklingen av en god arbetsmiljö, en effektiv arbetsorganisation och en arbetsmarknad tillgänglig för alla.

Rådet har byggt upp sin interna organisation kring tre olika program: arbetsmiljö, arbetsorganisation och arbetsmarknad.

I propositionen påpekas att en viktig förutsättning för att myndigheten skall bidra till uppfyllandet av det övergripande målet är att den forskning som beviljas stöd är relevant utifrån målet samt att resultaten kommer till praktisk nytta. I detta syfte har det införts tydligare instruktioner till forskarna avseende krav på relevans och kunskapsspridning.

Motioner

Moderata samlingspartiet anser i kommittémotion A276 (yrk. 10) att anslaget bör fastställas till 19 miljoner kronor.

Miljöpartiet anser i motion A275 (yrk. 2 delvis) att anslaget bör tillföras 50 miljoner kronor årligen för åren 2000 och 2001. Partiet vill ha en ökad forskning med betoning på arbetsmiljö.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar det arbete som pågår inom rådet för att utveckla och förbättra myndighetens förmåga att hantera information om de olika projekt som får stöd. Den ökade satsningen på forskning inom områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad bör genomföras.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om medelsanvisning, vilket innebär att motion A276 (m) yrkande 10 avstyrks. Utskottet avstyrker också motion A275 (mp) yrkande 2 delvis som inte avser 1999 års budgetår. I avsnittet 3.7

nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	187 427	Anslagssparande	49 983
1998	Anslag	212 217	Utgiftsprognos	234 900
1999	Förslag	216 831		
2000	Beräknat	220 579		
2001	Beräknat	224 793		

Anslaget avser medel för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet. Anslaget disponeras av Rådet för arbetslivsforskning som beviljar medlen.

Under år 1997 har bidrag beviljats till forsknings- och utvecklingsprojekt inom områdena arbetsmiljö, arbetsorganisation, arbetsmarknad och programövergripande projekt. I allt större utsträckning beviljas medel till områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad. De största mottagarna av bidrag från rådet är universitet och högskolor.

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, besluta om åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2004, som uppgår till högst 420 miljoner kronor (prop. yrk. 11).

Motioner

Moderata samlingspartiet anser i kommittémotion A276 (yrk. 11) att anslaget bör fastställas till 142 miljoner kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser liksom regeringen positivt på rådets pågående omprioritering av forsknings- och utvecklingsmedel, vilken innebär att en ökad andel av medlen skall användas inom områdena arbetsorganisation och arbetsmarknad.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om beställningsbemyndigande rörande anslaget B 5 (prop. yrk. 11).

Utskottet biträder även regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avstyrker därmed Moderaternas förslag till minskning av anslaget i motion A276 yrkande 11. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 6 Bidrag till Samhall AB

Propositionen

Tusental kronor			
1997	Utfall	4 424 419	
1998	Anslag	4 456 419 ¹	Utgiftsprognos 4 456 419
1999	Förslag	4 262 419	
2000	Beräknat	4 262 419	
2001	Beräknat	4 262 419	

¹Varav 100 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998.

Samhall AB:s uppgift är att anordna, leda och samordna verksamhet som bedrivs inom koncernen för att ge meningsfullt och utvecklande arbete åt arbetshandikappade där behoven finns. De utgifter som belastar anslaget avser bidrag till kostnader för anordnande och drift av verksamheten med att ge arbete åt arbetshandikappade som anvisats arbete hos Samhallkoncernen och hos andra huvudmän som anordnar arbete åt arbetshandikappade med bidrag från Samhall.

De krav som statsmakterna ställt på Samhall AB att gälla för budgetåret 1997 är följande.

- Samhall skall erbjuda en minsta sysselsättningsvolym för arbetshandikappade anställda om minst 31,9 miljoner arbetstimmar.
- Rekryteringen skall till minst 40 % ske från de s.k. prioriterade grupperna dvs. utvecklingsstörda, psykiskt sjuka och flerhandikappade, enligt en definition som AMS och Samhall har enats om.
- Andelen övergångar för arbetshandikappade anställda från företagsgruppen till arbete på den reguljära arbetsmarknaden skall uppgå till minst 3 % (brutto) på årsbasis av det totala antalet arbetshandikappade anställda.
- Verksamheten skall bedrivas med ökad effektivitet och ett bättre resursutnyttjande inom koncernen och med inriktning på att en successiv nedtrappning av statens ersättning kan ske.

Enligt regeringen har Samhall AB i en koncernplanering för år 1999 skisserat ett scenario som innebär fortsatta och snabbt ökande underskott i verksamheten och ett direkt konkurshot något år in på 2000-talet. Scenariot bygger på att Samhall inte heller i fortsättningen kompenseras för lönekostnadsökningar, samtidigt som mål och resultatkrav kvarstår oförändrade.

Regeringen har därför gett revisionsbyrån Öhrlings, Coopers & Lybrand AB i uppdrag att göra en översyn av Samhalls ekonomiska situation och förutsättningar såväl företagsekonomiskt som organisatoriskt. Uppdraget har bl.a. gällt att klarlägga möjligheterna att kunna effektivisera Samhalls verksamhet och att värdera Samhalls konkursscenario. En slutlig rapport lämnades till Arbetsmarknadsdepartementet den 22 september 1998.

I propositionen lämnas ett referat av rapporten, av vilket bl.a. följande framgår.

Konsulterna bedömer att Samhall av egen kraft kan vidta nödvändiga åtgärder för att undvika konkurs. Som en förutsättning för bedömningen gäller att den statliga merkostnadsersättningen inte understiger 85 % av lönekostnaden för de arbetshandikappade. I rapporten sägs vidare att Samhall befinner sig i finansiell balans trots att resultaten belastats med stora kostnader för omfattande strukturella åtgärder främst under åren 1996 och 1997. Samhalls balansräkning är stark. Det egna kapitalet kan därför, enligt konsulterna, användas för att absorbera kostnader när Samhall vidtar egna åtgärder för att säkerställa ekonomisk balans i resultatutvecklingen i syfte att förhindra konkurs. Beträffande statens merkostnadsersättning till Samhall AB konstateras i rapporten att en långsiktig prognos med antagande om nominellt oförändrad ersättning och ökande lönekostnader kommer – med hänsyn till Samhalls intäkts- och kostnadsstruktur – alltid att visa att Samhalls ekonomi urholkas successivt. Det innebär att merkostnadsersättningen alltid måste vara kopplad till de förändringar som gäller för den underliggande kostnads massa som merkostnadsersättningen är avsedd att täcka. Som en långsiktig prognosförutsättning kan det för närvarande inte vara rimligt att anta att merkostnadsersättningen skall understiga en nivå av 85 % av denna lönekostnad. Revisionsbyrån anser att ägaren bör styra Samhall tydligare. Konsulterna har beräknat potentialen för besparing och effektiviseringar och bedömer att Samhall kan undvika konkurs förutsatt att koncernen kan generera ytterligare ca 300 miljoner kronor under en period av två och ett halvt år, utöver det grundscenario som Samhall presenterade i sin koncernplanering. För att det skall kunna realiseras krävs ökad försäljning.

Regeringen anser att Samhall bör fortsätta pågående resultatförbättringar så att statens merkostnadsersättning som andel av lönekostnaden för de funktionshindrade anställda kan minska ytterligare. Det krävs dock, enligt regeringen, ytterligare analyser innan den konkreta utformningen och beräkningen av merkostnadsersättningen kan anges. En arbetsgrupp med företrädare för Finans- och Arbetsmarknadsdepartementen arbetar bl.a. med vissa frågor om mål och resultatkrav avseende Samhalls verksamhet och analyserar de iakttagelser och synpunkter som förts fram i revisionsbyråns expertrapport. Regeringen drar också den slutsatsen av rapporten att staten som ägare av Samhall AB på ett tydligare sätt bör ange ekonomiska mål och verksamhetsmål. Regeringen avser därför att vidta åtgärder för att få till stånd en sådan tydligare styrning av bolaget från ägarens sida.

I propositionen kommenterar regeringen också kort några punkter i den så kallade LOSAM-utredningens slutbetänkande Samhall – En arbetsmarknadspolitisk åtgärd (SOU 1997:64). Utredarna förordade bl.a. att kravet på övergångar från Samhall till annat arbete skulle höjas från dagens 3 % till på sikt ca 10 %. Regeringen gör dock den bedömningen att det för närvarande inte finns skäl att ändra de krav som staten ställer på Samhall. Regeringen avser att i avtal med Samhall ta upp frågan om ytterligare insatser för att öka kvinnornas andel av övergångarna. LOSAM-utredningen föreslog också att merkostnadsersättningen till Samhall skulle delas upp i en lönerelaterad del och en del som varierar med övergångarna och som bestäms utifrån de merkost-

nader, jämfört med andra företag, som Samhall har för rehabiliteringsinsatser och övergångar.

Motioner

Folkpartiet refererar i motion A255 till revisionsbyråns rapport och påpekar att det är nödvändigt att Samhall själv vidtar åtgärder för att klara av de ekonomiska problemen. Företaget utgör, enligt partiet, en mycket stor möjlighet för många handikappade att få ett arbete och därmed ett värdigare liv. Staten får därför inte försämra sitt stöd till Samhall AB, menar man. Folkpartiet föreslår att anslaget B 6 – Bidrag till Samhall tillförs ytterligare 50 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit (yrk. 20 delvis). Motsvarande yrkande om anslaget finns också i partiets motion Fi211 (yrk. 14 delvis).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att Samhall erbjuder betydelsefulla möjligheter för många arbetshandikappade att få arbete. Som regeringen påpekar i propositionen innebär det för många med omfattande funktionshinder en hög grad av rehabilitering att klara ett arbete hos Samhall. Det är viktigt att de arbetshandikappade anställda kan känna trygghet i anställningen och inte pressas med krav på rehabilitering och övergång till annan arbetsgivare. Under en följd av år har det dock förekommit diskussioner i utskottet om nivån på den s.k. merkostnadsersättning som Samhall får från staten. Senast i våras beslutade riksdagen vid behandlingen av vårpropositionen om ett tillskott till Samhall på 100 miljoner kronor, detta då Samhall beräknades gå med förlust med motsvarande belopp (prop. 1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, yttr. 1997/98:AU9y, rskr. 1997/98:317). Utskottet välkomnar därför att regeringen låtit utföra en oberoende analys av Samhalls ekonomiska förutsättningar och att ytterligare analyser är initierade för att bestämma den konkreta utformningen och beräkningen av ersättningen. Enligt vad utskottet inhämtat från Arbetsmarknadsdepartementet utför också RRV en studie av Samhall, som en del av en arbetsmarknadspolitisk uppföljning. Studien skall vara klar vid årsskiftet.

Utskottet är mot bakgrund av innehållet i revisionsbyråns rapport och att ytterligare analysarbete pågår beträffande merkostnadsersättningen inte för närvarande berett att ställa sig bakom Folkpartiets förslag om ytterligare medelstillskott till anslaget. Motionerna A255 (fp) yrkande 20 delvis och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis avstyrks därför. Regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget tillstyrks. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 7 AmuGruppen AB

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	23 705	Anslagssparande	5
1998	Anslag	9 514	Utgiftsprognos	9 514
1999	Förslag	6 513		
2000	Beräknat	4 329		
2001	Beräknat	845		

De utgifter som belastar anslaget är avvecklingen av outhyrda lokaler, gällande de kontrakt som övertogs av AmuGruppen AB från myndigheten AMU-gruppen. Vad avser avvecklingskostnader skall, enligt ramavtalet som skrevs då bolaget bildades den 1 juli 1993 mellan staten och AmuGruppen AB, staten stå för två tredjedelar av hyreskostnaderna.

Motion

Folkpartiet anser i motion A255 att regeringen bör undersöka förutsättningarna för en privatisering av hela eller delar av AmuGruppen AB (yrk. 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om privatisering av AmuGruppen AB (bet. 1997/98:AU1, 1996/97:AU10). Utskottet vill inte heller nu, liksom tidigare, förneka att det statliga ägandet av AmuGruppen AB kan innebära problem eftersom det kan ligga en risk för konflikt i att staten har dubbla roller som ytterst ansvarig både köpare och säljare av arbetsmarknadsutbildning. Enligt uppgift i propositionen har verksamheten genomgått ett omfattande omstrukturerings- och förändringsarbete. Det bör leda till en ökad kvalitet i arbetsmarknadsutbildningen liksom till en ökad flexibilitet och därmed minskad affärsrisk. Utskottet anser mot bakgrund av det anförda att det för närvarande inte är aktuellt med en privatisering av bolaget. Motion A255 (fp) yrkande 6 avstyrks.

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 8 Arbetsdomstolen

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	15 161	Anslagssparande	1 512
1998	Anslag	15 849	Utgiftsprognos	16 351
1999	Förslag	16 061		
2000	Beräknat	16 355		
2001	Beräknat	16 592		

Arbetsdomstolen prövar mål rörande kollektivavtal och andra arbetstvister enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

De övergripande målen för Arbetsdomstolen är att snabbt och effektivt, samt med iakttagande av höga krav på rättssäkerhet, avgöra arbetstvister som förs till domstolen samt leda rättsutvecklingen och främja en enhetlig rättstillämpning. Arbetsdomstolens verksamhetsmål för budgetåret 1997 var att fortsätta att minska handläggningstiderna samt att eftersträva en målbilans på högst 150–200 mål.

Regeringen avser att i anslutning till regleringsbrevet för år 1999 göra en översyn av verksamhetsmålen.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 9 Statens förlikningsmannaexpedition

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	1 933	Anslagssparande	384
1998	Anslag	2 339	Utgiftsprognos	2 340
1999	Förslag	2 402		
2000	Beräknat	2 431		
2001	Beräknat	2 465		

Statens förlikningsmannaexpedition är central myndighet för det statliga förlikningsväsendet. Myndigheten förordnar förlikningsmän vid medlingar i arbetstvister mellan arbetsgivare och arbetstagare enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet. Expeditionen ansvarar också för statistiken över arbetsinställelser i riket.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	44	Anslagssparande	13
1998	Anslag	55	Utgiftsprognos	55
1999	Förslag	56		
2000	Beräknat	56		
2001	Beräknat	58		

Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar avger utlåtanden i frågor som avser tillämpningen av lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar. I tvist mellan arbetstagare och arbetsgivare kan någon av parterna inhämta utlåtande från nämnden.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	4 000		
1998	Anslag	4 000 ¹	Utgiftsprognos	4 000
1999	Förslag	3 229		
2000	Beräknat	3 283		
2001	Beräknat	3 349		

¹Till följd av förslag på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1998 minskades anslaget med 147 000 kr.

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en gemensam institution för Sverige, Norge och Finland med uppgift att anordna och utveckla arbetsmarknadsutbildning för i första hand de nordligaste delarna av de tre länderna.

En överenskommelse har träffats mellan de berörda länderna den 17 juni 1998. I överenskommelsen åtog sig svenska staten att bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp om 4 miljoner kronor för år 1997, 4 miljoner kronor för år 1998 och 3 miljoner kronor för år 1999. Frågan om huruvida Sverige därefter skall lämna ytterligare bidrag skall behandlas i samband med den uppföljning av verksamheten som skall göras vart tredje år av de departement som har ansvar för arbetsmarknadsfrågor i de tre länderna. Regeringen anser att en ny överenskommelse bör träffas mellan de tre länderna. Riksdagen bör bemyndiga regeringen att träffa en sådan överenskommelse (prop. yrk. 12). Överenskommelsen bör längst avse åren 2000 fram till 2003 (prop. yrk. 12). En översyn av verksamheten är, enligt regeringen, initierad och kommer att genomföras senast under våren 1999.

Motion

Moderaterna anser i motion A276 att anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten bör utgå (yrk. 12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som konstaterar att partiet inte anfört några skäl för sin inställning, ställer sig inte bakom Moderaternas förslag i motion A276 yrkande 12 att

anslaget upphör fr.o.m. år 1999. Tvärtom finner utskottet regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och biträder därför detta.

Utskottet biträder också förslaget att riksdagen bemyndigar regeringen att träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten vid stiftelsen under åren 2000–2002 (prop. yrk. 12). I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 12 Internationella avgifter

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utgift	20 529		
1998	Anslag	24 195	Utgiftsprognos	24 195
1999	Förslag	24 195		
2000	Beräknat	24 195		
2001	Beräknat	24 195		

Från anslaget betalas Sveriges andel av kostnaderna för ILO:s verksamhet. Sveriges andel utgör 1,07 % av ILO:s budget år 1999.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning

Propositionen

Tusental kronor		
1999	Förslag¹	1 000
2000	Beräknat	1 018
2001	Beräknat	1 033

¹Myndigheten skall, under förutsättning att riksdagen godkänner proposition 1997/98:180, inrättas den 1 april 1999.

Regeringen har i proposition 1997/98:180 föreslagit att riksdagen antar ett förslag till lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning. Lagen föreslås träda i kraft den 1 april 1999. Riksdagen har ännu inte behandlat propositionen. I propositionen föreslås att ett nytt ombudsmannainstitut inrättas, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning. Ombudsmannens förvaltningskostnader är beräknade till 1 miljon kronor för år 1999. För att minimera kostnaderna skall ombudsmannen samordna sin verksamhet med Diskrimineringsombudsmannen i fråga om lokaler etc.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. Detta gäller under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens förslag i proposition 1997/98:180 att en ombudsman mot diskriminering på grund av sexuell läggning inrättas. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Inledning

Propositionen

Målet för jämställdhetspolitiken ligger fast. Det innebär att kvinnor och män skall ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla väsentliga områden i livet. Det skall vara en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. De skall ha samma möjligheter till ekonomiskt oberoende, lika villkor och förutsättningar i fråga om företagande, arbete, arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Kvinnor och män skall också ha lika tillgång till utbildning och möjligheter till utveckling av personliga ambitioner, intressen och talanger, delat ansvar för hem och barn samt frihet från könsrelaterat våld.

Enligt regeringen kommer även fortsättningsvis frågor om metoder m.m. för att införliva ett jämställdhetsperspektiv på alla samhällsområden (s.k. mainstreaming) att prioriteras. En uppföljning kommer att ske av de förslag som lämnats av Utredningen om fördelning av ekonomisk makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män (SOU 1998:6 med 13 delrapporter).

SCB kommer att ges i uppdrag att göra en ny nationell tidsanvändningsstudie. SCB föreslås tillföras 1 miljon kronor för att vidareutveckla lönestatistiken så att den kan ligga till grund för analyser av löneskillnader mellan kvinnor och män. Utredningen med uppdrag att göra en översyn av vissa delar av jämställdhetslagen kommer att få tilläggsdirektiv som rör frågor om arbetsvärdering.

Regeringen kommer att uppdraga åt statliga myndigheter att arbeta mer aktivt med frågor som rör jämställdhet mellan kvinnor och män, inklusive frågor om lika lön för lika och likvärdigt arbete.

En redovisning av hur jämställdhetspolitiken utvecklats kommer att överlämnas till riksdagen hösten 1999.

Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	13 263	Anslagssparande	2 046
1998	Anslag	13 943	Utgiftsprognos	14 853
1999	Förslag	16 235		
2000	Beräknat	16 472		
2001	Beräknat	16 723		

Från anslaget betalas kostnader för Jämställdhetsombudsmannen (JämO) med kansli och för Jämställdhetsnämnden.

Jämställdhetsombudsmannen har enligt regeringen en central roll i arbetet för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet och för att se till att jämställdhetslagen följs. Myndighetens anslag ökades med 5 miljoner kronor budgetåret 1997. De ökade medlen har, menar regeringen, gjort att JämO kunnat intensiviera sin verksamhet. Det är dock för tidigt att bedöma effekterna av resursförstärkning. JämO skall enligt uppgift i propositionen senast den 1 mars 1999 redovisa hur det ökade anslaget har påverkat myndighetens verksamhet. Först därefter avser regeringen att göra en djupare bedömning av verksamhetens inriktning och omfattning.

Regeringen konstaterar dock redan nu att arbetet med att utöva tillsyn över de delar av jämställdhetslagen som rör löneskillnader mellan kvinnor och män kräver ökade resurser. Regeringen föreslår därför att anslaget för JämO ökar med 2 miljoner kronor för detta ändamål.

Motioner

Moderaterna har i motion A276 begärt att anslagen C 1–C 3 fastställs till ett visst sammanlagt belopp. Partiets företrädare i utskottet har under hand justerat yrkandet så att anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen för budgetåret 1999 bör fastställas till 12 262 000 kr (yrk. 13 efter justering).

Vänsterpartiet anför i motion N335 följande. Länsstyrelsernas jämställdhetsexperter bör ges utökade befogenheter och resurser genom att de tilldelas en tillsynsfunktion. Tillsynsfunktionen bör bl.a. innefatta kontroll av att alla företag som får regionalt företagsstöd har en jämställdhetsplan. På sikt bör en sådan tillsyn också kunna medverka till att jämställdhetsmärka företag, universitet, kommuner och andra offentliga institutioner i länet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna redan inför arbetet med budgetpropositionen år 2000 (yrk. 11).

Kristdemokraterna tar i kommittémotion A810 upp frågor om löneskillnader mellan kvinnor och män för likvärdigt arbete. Partiet menar att ett sätt att undanröja osakliga skillnader är att använda sig av könsneutral arbetsvärdering. Kristdemokraterna säger sig vara positiva till att JämO får ett ökat anslag på 2 miljoner kronor förutsatt att medlen används till att konstruktivt arbeta med att utjämna löneskillnaderna. Det är inte tillräckligt att statliga myndigheter skall arbeta mer aktivt med jämställdhetsfrågor och lönefrågor som regeringen anför i propositionen. Enligt vad som sägs i motionen motsvarar det inte kvinnors förväntningar. Framgång i detta arbete, menar partiet, nås endast om JämO börjar använda den jämställdhetslagstiftning som redan finns (yrk. 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet inleder med den fråga som Vänsterpartiet väckt om att ge länsstyrelsernas jämställdhetsexperter ett tillsynsansvar. JämO har till uppgift bl.a.

att utöva tillsyn över att arbetsgivare följer jämställdhetslagens krav på aktiva åtgärder och upprättande av jämställdhetsplaner. Utskottet har tidigare då motsvarande fråga behandlats (1997/98:AU10) sett det som en fördel om JämO som ett centralt organ, med juridisk expertis, även fortsättningsvis har den samlade överblicken över efterlevnaden av jämställdhetslagen. Utskottet ser för närvarande ingen anledning att vid sidan om JämO lägga en tillsynsfunktion också på länsstyrelserna. Arbetsmarknadsdepartementet har nyligen presenterat en förstudie, Jämställdhetsmärkning – konsumentmakt för ett jämställt samhälle (Ds 1998:49). Regeringen kommer enligt vad som sägs i propositionen inom kort att tillsätta en utredning som skall utarbeta konkreta förslag bl.a. vad gäller kriterier för jämställdhetsmärkning. Utskottet anser sig inte vara berett att ställa sig bakom vad Vänsterpartiet anfört om jämställdhetsexperternas roll vid en eventuell jämställdhetsmärkning i avvaktan på utredningens resultat. Motion N335 (v) yrkande 11 avstyrks därför.

Som Kristdemokraterna påpekat kan arbetsvärdering vara ett sätt att ådagalägga löneskillnader mellan kvinnor och män som inte är sakligt motiverade. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att ge den särskilde utredare som tillsatts för att se över vissa delar av jämställdhetslagen (dir. 1998:60) tilläggsdirektiv att göra en analys av frågor som hänger samman med arbetsvärdering och bedöma om ytterligare åtgärder behövs för att arbetet med att bestämma lika lön för lika och likvärdigt arbete skall underlättas i praktiken. Även om en sådan analys nu förbereds delar utskottet regeringens uppfattning att det är viktigt att JämO tillförs ytterligare resurser för att bättre kunna utöva tillsyn över den del av jämställdhetslagen som avser löneskillnader. JämO skall enligt uppgift i propositionen lämna in uppgifter om hur senare års ökade anslag påverkat verksamheten. Utskottet ser ingen anledning att i avvaktan på det ställa sig bakom Moderaternas förslag till besparing på anslaget i motion A276 (m) yrkande 13. Utskottet ställer sig inte heller bakom motion A810 (kd) yrkande 8 i den mån den inte tillgodoses med vad utskottet anfört. Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	2 879	Reservation	10 827
1998	Anslag	13 706	Utgiftsprognos	17 000
1999	Förslag	13 706		
2000	Beräknat	13 706		
2001	Beräknat	13 706		

Från anslaget betalas kostnader för särskilda jämställdhetsåtgärder som syftar till att främja jämställdhet mellan kvinnor och män.

Inom ramen för anslaget genomförs projektverksamhet och samlade satsningar m.m. för att främja utvecklingen mot jämställdhet på särskilt angelägna områden. Vidare prövas nya metoder och modeller i jämställdhetsarbetet. Detta styr huvudsakligen utgifterna under anslaget.

Folkpartiet yrkar, enligt vad som framgår av motion Fi211 (yrk. 14) bilaga 2, att anslaget fastställs till ett belopp som är tre miljoner kronor högre än vad regeringen har föreslagit.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget C 3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	3 432	Anslagssparande	0
1998	Anslag	3 432	Utgiftsprognos	3 432
1999	Förslag	3 432		
2000	Beräknat	3 432		
2001	Beräknat	3 432		

Bidraget skall användas till kostnader för kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt även för förnyelse och utveckling av verksamheten.

Regeringen anser att det är av vikt att reglerna medger att bidrag lämnas också till nya organisationsformer och nyskapande verksamhet. Mot den bakgrunden har regeringen för avsikt att göra en utvärdering av stödet samt en översyn av bidragsreglerna under år 1999.

Motion

I motion A803 av *Lennart Hedquist* och *Beatrice Ask (m)* anføres att de politiska partiernas kvinnoorganisationer bör undantas från rätt till bidrag från anslaget. Dessa organisationer bör i stället, menar motionärerna, få bidrag via partistödet.

Utskottets ställningstagande

Det avgörande för om bidrag skall lämnas till en organisation under anslaget bör vara om organisationen arbetar för kvinnans ställning i samhället och aktivt arbetar för jämställdhet mellan kvinnor och män – och inte om organisationen är knuten till ett politiskt parti eller inte. Därtill kommer att regeringen enligt uppgift i propositionen har för avsikt göra en utvärdering av stödet samt en översyn av bidragsreglerna under år 1999. Med hänsyn till vad som anförts avstyrks motion A803 (m).

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.6 Staten som arbetsgivare

Inledning

Propositionen

Området omfattar myndigheterna Arbetsgivarverket (AgV) och Statens pensionsverk (SPV). AgV är den statliga arbetsgivarorganisationen till vilken alla statliga myndigheter är anslutna. Även vissa icke-statliga arbetsgivare är anslutna. SPV är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen och statens tjänstegrupplivförsäkring, allt i den mån dessa frågor inte hör till någon annan myndighet. Både AgV och SPV är avgiftsfinansierade.

Från och med innevarande år har en omläggning skett av finansieringen av avtalsförsäkringarna på det statliga området. Omläggningarna är ett led i att myndigheterna skall ha det fulla kostnadsansvaret för förändringar i anställningsvillkoren. I stället för att betala en för alla myndigheter lika stor avgift, lönekostnadspålägg, skall myndigheterna betala myndighetsvisa, försäkringsmässigt beräknade premier. Regeringen anser att det bör tillsättas en utredning som på grundval av erfarenheterna av det första året med det nya systemet skall pröva den nu tillämpade modellen för premieberäkning.

Det statliga Ekonomistyrningsverket (ESV) inrättades den 1 juli 1998. I och med det har den statliga produktionen av ekonomi- och personaladministrativa system och stödtjänster samordnats och integrerats i den nybildade myndigheten. För SPVs del innebär detta att löne- och PA-verksamheten avskildes från verket och inordnades i ESV.

Statens förnyelsefonder lägger ner och en särskild myndighet för kvalitetsutveckling och kompetensförsörjning inom statsförvaltningen inrättas fr.o.m. den 1 januari 1999.

Anslaget D 1 Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	1 050	Anslagssparande	3 018
1998	Anslag	3 000	Utgiftsprognos	2 000
1999	Förslag	3 000		
2000	Beräknat	3 000		
2001	Beräknat	3 000		

Anslaget är avsett för sådana stabsuppgifter som regeringen kan komma att efterfråga hos Arbetsgivarverket och som normalt inte ingår i AgV:s arbete. De utgifter som belastar anslaget är bl.a. medlemsavgifter för de samnordiska institutionerna, särskilda beställningar/uppdrag från regeringen, utgivning av författningssamling (AgVFS), överklagandeärenden och AgV:s funktion enligt beredskapsförordningen.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnittet 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

Anslaget D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.

Propositionen

Tusental kronor				
1997	Utfall	8 144 196	Anslagssparande	-117 196
1998	Anslag	8 042 900	Utgiftsprognos	7 993 000
1999	Förslag	8 140 000		
2000	Beräknat	8 080 100		
2001	Beräknat	8 172 000		

Anslaget avser utgifter för personalpensionsförmåner, särskild löneskatt på pensionskostnader m.m. Personalpensionsförmånerna styrs av kollektivavtal. Motsvarande inkomster utgörs främst av de försäkringsmässigt beräknade premier som statliga arbetsgivare från den 1 januari 1998 skall betala och som redovisas under inkomstiteln Statliga pensionsavgifter.

Statens pensionsverk (SPV) är central förvaltningsmyndighet för frågor som rör den statliga tjänstepensioneringen, statens tjänstegrupplivförsäkring och fram till den 1 juli 1998, bl.a. det centrala löne-/personaladministrativa systemet SLÖR. Enligt regeringens beslut överfördes SPV:s löne-/personaladministrativa verksamhet till det nybildade Ekonomistyrningsverket fr.o.m. den 1 juli 1998. SPV svarar vidare för att myndigheter och andra arbetsgivare som är anslutna till de statliga avtalsförsäkringarna påförs premieavgifter samt för att värdet av statens åtaganden i fråga om dessa försäkringar kan redovisas. SPV får utföra uppdrag åt myndigheter och andra upp-

dragsgivare under förutsättning att det är fråga om uppgifter som ligger nära verkets huvuduppgifter.

Verksamheten är helt avgiftsfinansierad och bedrivs inom tre olika resultatområden. Inom resultatområdet *Pension Statlig* administreras tjänstepensioner för statstjänstemän. Inom denna verksamhetsgren har SPV monopolställning. Inom resultatområdet *Pension Försäkring* erbjuder SPV pensionsadministrativa tjänster till statliga och privata bolag samt kommuner. Syftet är att SPV genom ökade volymer bättre skall kunna utnyttja sina resurser och sin kompetens och därmed hålla nere kostnaderna för hela SPV:s verksamhet. Verksamheten bedrivs i konkurrens med andra pensionsadministratörer. Inom resultatområdet *PA* erbjöd SPV t.o.m. den 30 juni 1998 statliga myndigheter olika löne- och personalinformationssystem. Verksamheten överfördes från halvårsskiftet till det nybildade ESV.

Motion

Lars Elinderson (m) anser i motion A601 dels att marknaden för administration av statliga tjänstepensioner skall utsättas för konkurrens (yrk. 1), dels att Statens pensionsverk skall ges i uppdrag att organisera sin verksamhet så, att myndighetsuppgifter och konkurrensutsatta servicefunktioner särredovisas (yrk. 2). Som argument för det första yrkandet har motionären bl.a. anfört att statens kostnader för pensionsadministrationen är mycket höga. Enligt regeringsbeslut skall avgiften uppgå till 0,1 % av den utbetalade bruttolönen per år, sägs det. Vidare refereras i motionen en skrivelse från Konkurrensverket till regeringen i vilken Konkurrensverket föreslår att marknaden för administration av statliga tjänstepensioner bör utsättas för konkurrens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påpeka att de statliga arbetsgivarna fr.o.m. den 1 januari 1998 inte längre betalar avgifter till SPV som ett lönekostnadspålägg. Avgifterna betalas nu i stället i form av försäkringstekniskt beräknade premier. Enligt SPV:s årsredovisning för år 1997 har SPV efter samråd med RRV lämnat förslag till avgifter för pensionsadministrationen 1998. Beslut om avgift för 1998 fattas sedan, enligt årsredovisningen, av NSA, Nämnden för statens avtalsförsäkringar.

Den skrivelse till regeringen från Konkurrensverket som motionären hänvisar till är daterad den 17 april 1997 och innehåller i korthet följande. Marknaden för administration av statliga tjänstepensioner bör utsättas för konkurrens. Det skulle på sikt, menar Konkurrensverket, innebära kostnadsbesparingar för staten. Det skulle också innebära att förutsättningarna för en effektiv konkurrens även inom den del av marknaden som riktar sig till den kommunala sektorn skulle förbättras. Upphandlingen av de aktuella tjänsterna borde delas upp i mindre poster, t.ex. genom att varje myndighet sköter sin egen upphandling av administrationstjänsterna.

Utskottet hänvisar i detta sammanhang till vad finansutskottet uttalade då motsvarande yrkande som i motion A601 yrkande 1 behandlades i det av riksdagen godkända betänkandet 1997/98:FiU7, rskr. 61, nämligen i huvud-

sak följande. Reglerna för tjänstepensionen bestäms i centrala kollektivavtal mellan Arbetsgivarverket och arbetstagarnas huvudorganisationer på det statliga området. Tillsammans med motparterna förfogar myndigheterna, som arbetsgivare genom sin centrala företrädare Arbetsgivarverket, över tjänstepensionsförmånerna. Parterna förfogar också över den avgiftsbaserade kompletterande ålderspensionen, vilken i konkurrens administreras av SPV. Finansutskottet ansåg att den särskilda nämnd som skulle komma att bestämma grunderna för försäkring, premier och ersättning till SPV borde ge tillräckliga garantier för att de avgifter som kommer att erläggas till SPV kontrolleras och prövas i syfte att hålla kostnaderna nere. Till skillnad från Konkurrensverket ansåg finansutskottet inte att myndigheterna kan vara försäkringsgivare i egen regi då utfästelserna automatiskt tryggas i den juridiska personen, staten. Sammanfattningsvis ansåg finansutskottet inte att förslaget att enskilda myndigheter skulle upphandla administrationen av pensionsförmåner för statliga arbetsgivare var förenligt med det sätt varpå tjänstepensionsavtalet på det statliga området är konstruerat. Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig helt till den bedömning som finansutskottet tidigare gjort i frågan. Motion A601 (m) yrkande 1 avstyrks därför.

Av SPV:s årsredovisning för år 1997 framgår att de olika resultatområdena Pension statlig, dvs. SPV:s icke konkurrensutsatta verksamhet, och Pension Försäkring, dvs. den del av verksamheten som är konkurrensutsatt, särredovisas. Motion A601 (m) yrkande 2 avstyrks därför.

Arbetsmarknadsutskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. I avsnitt 3.7 nedan finns en sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen på utgiftsområde 14.

3.7 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14.

Av nedanstående tabell framgår regeringens och oppositionspartiernas förslag om fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområde 14

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag	m	kd	c	fp
A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 189 814	-50 000	-100 000		-603 000
A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21 961 114	-17 540 000	-3 155 000	-2 290 000	-3 600 000
A 3 Särskilda åtgärder för arbets-handikappade	6 655 092		+20 000		+200 000
A 4 Europeiska socialfonden m.m.	1 840 484				
A 5 Institutet för arbetsmarknads-politisk utvärdering	13 525				
A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	61 183	-61 183			
B 1 Arbetarskyddsverket	376 133	-191 100			
B 2 Arbetslivsinstitutet	145 733	-55 700			
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	295 780	-280 800	-90 000		
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	26 463	-7 500			
B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivs-området	216 831	-74 800			
B 6 Bidrag till Samhall AB	4 262 419				+50 000
B 7 AmuGruppen AB	6 513				
B 8 Arbetsdomstolen	16 061				
B 9 Statens förlikningsmanna-expedition	2 402				
B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	56				
B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	3 229	-3 200			
B 12 Internationella avgifter	24 195				
B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	1 000				
C 1 Jämställdhetsombudsmannen	16 235	-3 973			
C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	13 706				+3 000
C 3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	3 432				
D 1 Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	3 000				
D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.	8 140 000				
TOTAL	48 274 400	-18 268 256	-3 325 000	-2 290 000	-3 950 000

Av avsnitten 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 och 3.6 framgår att utskottet har anslutit sig till regeringens förslag om fördelning på anslag av utgifterna på utgiftsområde 14. Detta innebär att propositionen tillstyrkts i motsvarande del (prop. yrk. 13) samtidigt som motionerna A255 (fp) yrkande 20, A257 (kd) yrkande 34,

A276 (m) yrkande 5, Fi210 (c) yrkande 14, och Fi211 (fp) yrkande 14 avstyrkts.

Utskottets samt Centerpartiets och Folkpartiets förslag framgår av bilaga 1.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A214 yrkandena 10, 15, 17 och 18, 1998/99:A218, 1998/99:A230, 1998/99:A254 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A255 yrkandena 1–5 och 19, 1998/99:A257 yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, 1998/99:A276 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A291 yrkande 4, 1998/99:A804 yrkande 1, 1998/99:Fi210 yrkandena 32–34, 1998/99:Sk310 yrkandena 17–19, 1998/99:Sk670 yrkande 2, 1998/99:So309 yrkande 5, 1998/99:So460 yrkande 3, 1998/99:Kr274 yrkande 10, 1998/99:T803 yrkande 10, 1998/99:N326 yrkande 17, 1998/99:N330 yrkande 17, 1998/99:N332 yrkande 19, 1998/99:N334 yrkande 10, 1998/99:N335 yrkande 16, 1998/99:N336 yrkande 5 samt 1998/99:N337 yrkande 17,

res. 1 (m, kd, fp)

res. 2 (v)

res. 3 (c)

2. beträffande *handlingsplan om sysselsättningspolitik*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 32,

res. 4 (m, kd, fp)

3. beträffande *gränspendlare i Norden*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A204 och 1998/99:A243,

4. beträffande *arbetsmarknaden för handikappade*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A255 yrkande 14, 1998/99:So310 yrkande 9 och 1998/99:So376 yrkande 12,

res. 5 (m) – motiv.

res. 6 (fp)

5. beträffande *arbetsmarknaden för invandrare*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A240 och 1998/99:A255 yrkande 12,

res. 7 (m) - motiv.

6. beträffande *kvinnors förutsättningar att starta eget företag*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A255 yrkande 13,

res. 8 (kd, c, fp)

7. beträffande *arbetsmarknaden för kvinnor i övrigt*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A208, 1998/99:A810 yrkande 15 och 1998/99:So378 yrkande 3,
res. 9 (kd)

8. beträffande *arbetsmarknaden för ungdomar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A212, 1998/99:A255 yrkande 10, 1998/99:A257 yrkande 5 och 1998/99:A291 yrkande 2,
res. 10 (m, kd, fp)

9. beträffande *arbetsmarknaden för äldre*
att riksdagen *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om arbetsmarknadspolitiska åtgärder för äldre, *dels* avslår motionerna 1998/99:A213 och 1998/99:A255 yrkande 8,

10. beträffande *utredning om generationsväxling*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A207,

11. beträffande *beräkning av anslag A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning på utgiftsområde 13 för 2000 och 2001*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A275 yrkande 1,

12. beträffande *införande av en arbetslivs- och ohälsöförsäkring m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Fi210 yrkande 13,
res. 11 (c)

13. beträffande *anslag på utgiftsområde 13 för 1999*
att riksdagen

a) med bifall till propositionen yrkande 1 antar det enligt bilaga 2 framlagda förslaget till *lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring*,

b) med bifall till propositionen yrkande 2 godkänner att högst 150 000 000 kr av ramanslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning får användas under budgetåret 1999 fram till och med den 30 september 1999 för *försöksverksamhet med friare användning av arbetslöshetsersättning*,

c) med bifall till propositionen yrkande 3 anvisar *anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet* enligt vad som framgår av bilaga 1,

d) avslår de i bilaga 3 upptagna motionsyrkandena som avser utgiftsområde 13,

res. 12 (fp)

14. beträffande *arbetsförmedlingsverksamhet och lokal samverkan*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A206, 1998/99:A232 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A237, 1998/99:A265, 1998/99:A272 yrkande 1, 1998/99:A719 yrkande 2 samt 1998/99:Sf608 yrkande 11,
res. 13 (c)

15. beträffande *försöksverksamhet vid centrumbildningar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Kr272 yrkande 6 i motsva-
rande del samt 1998/99:Kr274 yrkandena 9, 13 och 14,

res. 14 (kd)

16. beträffande *uppföljning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 33,

res. 15 (m, kd)

17. beträffande *regelförenklingar*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A231 och 1998/99:A257 yr-
kande 12,

res. 16 (m, kd)

18. beträffande *anställningsstöd för ungdomar*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A291 yrkande 3,

19. beträffande *utformning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A268,

20. beträffande *arbetsmarknadspolitiska åtgärder ur ett jämställd-
hetsperspektiv*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A810 yrkande 14,

21. beträffande *överförande av medel till kommuner och landsting*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A262,

22. beträffande *frilän*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A219, 1998/99:A250,
1998/99:Sk648 yrkande 2, 1998/99:T325 yrkande 4 och
1998/99:N237 yrkande 14,

res. 17 (fp)

23. beträffande *överförande av anslag*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A221 yrkande 5,

res. 18 (v)

24. beträffande *arbetsgivaransvar vid OTA*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A239 yrkande 1,

res. 19 (mp)

25. beträffande *projekt inom arbetspraktik m.m.*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A225,

26. beträffande *arbetsmiljö vid arbetspraktik*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A239 yrkandena 3–5,

27. beträffande *uppföljning av arbetspraktik*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A255 yrkande 7,

res. 20 (kd, c, fp)

28. beträffande *utredningen om kommunala utvecklingsgarantin*
att riksdagen avslår motion 1998/99:A255 yrkande 11,

29. beträffande *arbetsgivaransvar vid praktik enligt socialtjänstlagen*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A239 yrkande 2,
res. 21 (mp)

30. beträffande *utredning om det statliga stödet vid kommunal utvecklingsgaranti*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A273,
res. 22 (v)

31. beträffande *arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 15,
res. 23 (kd)

32. beträffande *bristyrkesutbildningar*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A234 och 1998/99:A252 i motsvarande del,

33. beträffande *arbetshandikappade och IT*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 28,

34. beträffande *förnyelse av datorteken*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A264 och 1998/99:A267,

35. beträffande *utredning om datorteken m.m.*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkandena 16 och 17,
res. 24 (m, kd)

36. beträffande *starta-eget-lån*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A215 yrkande 8,

37. beträffande *förbättringar av starta-eget-bidraget*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A277 och 1998/99:Sf634 yrkande 9,

res. 25 (fp)

38. beträffande *friår m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A205, 1998/99:A220, 1998/99:A257 yrkande 24, 1998/99:A280, 1998/99:So309 yrkande 6 och 1998/99:So373 yrkande 1,

res. 26 (m) - motiv.

res. 27 (kd)

res. 28 (mp)

39. beträffande *en tredje anställningsform*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Kr272 yrkande 6 i motsvarande del,

res. 29 (kd)

40. beträffande *feriearbete*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 18,

41. beträffande *beräkning av anslagen A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade och B 4 Rådet för arbetslivsforskning på utgiftsområde 14 för 2000 och 2001*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A275 yrkande 2,

42. beträffande *volontärtjänst m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A278 och 1998/99:A287,

43. beträffande *implementering av forskningsresultat*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A257 yrkande 29,

44. beträffande *privatisering av AmuGruppen AB*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A255 yrkande 6,

res. 30 (m, kd, fp)

45. beträffande *jämställdhetsexperter*

att riksdagen avslår motion 1998/99:N335 yrkande 11,

res. 31 (v)

46. beträffande *JämO:s arbete mot löneskillnader*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A810 yrkande 8,

47. beträffande *de politiska kvinnoorganisationerna*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A803,

res. 32 (m)

48. beträffande *administration av statliga tjänstepensioner m.m.*

att riksdagen avslår motion 1998/99:A601 yrkandena 1 och 2,

res. 33 (m)

49. beträffande *anslag på utgiftsområde 14 för 1999*

att riksdagen

a) med bifall till propositionen yrkande 1 antar det enligt bilaga 2 framlagda förslaget till *lag om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter*,

b) med bifall till propositionen yrkande 2 antar det enligt bilaga 2 framlagda förslaget till *lag om fortsatt giltighet av lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa*,

c) med bifall till propositionen yrkande 3 godkänner att 14 500 000 kr av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (ramanslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader),

d) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *finansieringsbidrag i vissa fall vid arbetspraktik*,

e) med bifall till propositionen yrkande 4 godkänner att högst 250 000 000 kr av medlen under ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas för *tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut* under budgetåret 1999,

f) med bifall till propositionen yrkande 5 godkänner förslaget om *utökad personskadeskydd för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder* där utbildningsbidrag lämnas (ramanslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

g) med bifall till propositionen yrkande 6 godkänner att *flyttningsbidrag till de övriga nordiska länderna* för dem som är eller riskerar att bli arbetslösa införs i enlighet med vad regeringen anför (anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),

h) med bifall till propositionen yrkande 7 *bemyndigar regeringen* att under år 1999, i fråga om ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kr efter år 1999,

i) med bifall till propositionen yrkande 8 godkänner höjning av *bidrag till arbetsbiträde för egenföretagare med stora kommunikationssvårigheter* (ramanslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade),

j) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om att *Kulturarvs-IT alternativt skall förbehållas personer med grava funktionshinder vid läns museerna*,

k) med bifall till propositionen yrkande 9 *bemyndigar regeringen* att under år 1999, i fråga om ramanslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m., besluta om åtaganden som exklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 000 000 kr under åren 2000 och 2001,

l) med bifall till propositionen yrkande 10 *bemyndigar regeringen* att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m., besluta om åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2003, som uppgår till högst 250 000 000 kr,

m) med bifall till propositionen yrkande 11 *bemyndigar regeringen* att under år 1999, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet besluta om åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2004, som uppgår till högst 420 000 000 kr,

n) med bifall till propositionen yrkande 12 *bemyndigar regeringen* att träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten vid Stiftelsen Utbildningen Nordkalotten under åren 2000–2002 (anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten),

o) med bifall till propositionen yrkande 13 *anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv* enligt vad som framgår av bilaga 1,

p) avslår de i bilaga 3 upptagna motionsyrkandena som avser utgiftsområde 14.

res. 34 (c)

res. 35 (fp)

Stockholm den 26 november 1998

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Johnny Ahlqvist

I beslutet har deltagit: Johnny Ahlqvist (s), Hans Andersson (v), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Martin Nilsson (s), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Laila Bjurling (s), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Camilla Sköld (v), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Johansson (mp), Elver Jonsson (fp), Anders Karlsson (s) och Henrik Westman (m).

1. Allmän inriktning av politiken (mom. 1)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.1 Allmän inriktning av politiken** under rubriken *Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken* bort ha följande lydelse:

Inledning

Ledarna för Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet konstaterade våren 1998 i ett gemensamt program benämnt *Jobballiansen* att den öppna och dolda arbetslösheten är vårt lands största ekonomiska och sociala problem. De betonade att det avgörande politiska uppdraget under de år då Sverige tar steget in i 2000-talet därför måste vara att skapa radikalt bättre förutsättningar för nya jobb och tillväxt. I en debattartikel presenterades ett sju-punktsprogram för att vända utvecklingen: 1) sänkta skatter på arbete och företagande, 2) särskilda skattelättnader för hemnära tjänster, 3) minskat krångel för företagen, 4) en modernisering av arbetsmarknadsreglerna, 5) möjlighet för företagen att använda euron även vid ett utanförskap från valutaunionen, 6) en förnuftig energipolitik samt 7) åtgärder för att göra Sverige till ett spjutspetsland inom IT.

Programmet följs upp och preciseras i ett budgetalternativ som de tre partierna presenterat med anledning av budgetpropositionen.

Arbetsmarknadsläget

Enligt arbetsmarknadsutskottets uppfattning har regeringen i budgetpropositionen gjort en allvarlig felbedömning av den ekonomiska utvecklingen och av utvecklingen på arbetsmarknaden. De betydligt sämre konjunktursikter som kunde förutses redan i somras borde ha fått sätta större spår i budgeten och den ekonomiska politik den är grundad på. Regeringen har dock valt att blunda för detta.

Enligt den prognos som nyligen publicerats av AMS om utvecklingen på arbetsmarknaden under 1999 dämpas tillväxten i den svenska ekonomin. Det är framför allt exportindustrin som drabbas. Följden blir att återhämtningen på arbetsmarknaden bromsas upp.

AMS delar i prognosen inte regeringens optimistiska bedömning om en arbetslöshet under 1999 på 5,7 %. AMS räknar i stället med en arbetslöshet på 6,3 %. Också när det gäller utvecklingen av BNP-tillväxt och antal sysselsatta under 1999 har regeringen genomgående gjort överoptimistiska beräkningar, visar prognosen. Medan regeringen beräknat att BNP-tillväxten skall uppgå till 3,0 % under 1999 bedömer AMS att den skall stiga med 2,4 %. Sysselsättningen kan enligt budgetpropositionen väntas öka med 59 000

personer mellan 1998 och 1999 medan ökningen enligt AMS-prognosen endast väntas uppgå till 33 000 personer.

Också Konjunkturinstitutet (KI) bedömer i sin novemberprognos att tillväxten i ekonomin dämpas. Industrikonjunkturen försvagas och exporttillväxten mattas av, samtidigt som vissa spridningseffekter till inhemska delar av ekonomin uppstår. KI bedömer att regeringen inte kommer att klara det sysselsättningsmål som innebär att 80 % av antalet personer i åldern 20–64 år skall vara sysselsatta år 2004. Enligt KI kommer drygt 100 000 personer färre än vad regeringen räknar med att vara sysselsatta år 2004. När det gäller målet om 4 % öppen arbetslöshet år 2000 är det praktiskt taget inte någon av dem som gör prognoser för svensk ekonomi som tror att regeringen kommer att uppnå detta.

Följden av en svagare ekonomisk utveckling blir lägre sysselsättning och högre arbetslöshet. Enligt utskottet finns en växande risk för permanent massarbetslöshet. Dagens höga arbetslöshetsnivåer riskerar att permanentas om det inte blir en konjunkturuppgång med en ordentlig sysselsättningsökning.

Enligt utskottets mening är det anmärkningsvärt att över 700 000 personer eller 17 % av arbetskraften står helt eller delvis utanför arbetsmarknaden vid konjunkturtoppen när det samtidigt finns överhettningssproblem. Antalet som står utanför arbetsmarknaden är med stor sannolikhet ännu större. Exempelvis kan huvuddelen av dem som deltar i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder, 150 000–180 000 personer, också anses stå helt eller delvis utanför arbetsmarknaden.

Den öppna arbetslösheten har minskat under det senaste året. Detta beror till en del på att utbudet av arbetskraft har hållits tillbaka genom att antalet heltidsstuderande ökat och förtidspensioneringarna tilltagit. Arbetslinjen är enligt utskottets uppfattning på väg att överges, arbetslösa förtidspensioneras av arbetsmarknadsskäl och andra lyfts ur arbetskraften på andra sätt. Arbetsmarknadspolitiken tycks i långa stycken gå ut på att statistiskt manipulera talen för den öppna arbetslösheten genom att flytta bort människor ur arbetskraften. Av de åtgärder som regeringen föreslagit under senare år gäller merparten ökade offentliga insatser, medan viktiga åtgärder för att förbättra företagsklimatet och företagandets villkor nästan helt lyser med sin frånvaro.

Förutsättningar för sysselsättning

Kraftfulla åtgärder måste till för att förhindra att massarbetslösheten permanentas. Sysselsättningen måste öka. Enligt utskottets uppfattning måste politiken inriktas på att skapa förutsättningar för fler riktiga arbeten och växande företag. Skatter på arbete och företagande måste sänkas. Den privata sektorn och inte minst tjänstesektorn måste få bättre möjligheter att växa.

Många nya företag måste tillkomma, små och medelstora företag måste få förutsättningar att expandera. Enligt utskottets uppfattning är det framför allt i tjänste- och servicesektorn som antalet arbeten måste öka. Det gäller exempelvis moderna former av service och tjänster riktade mot industri, byggverksamhet respektive hushållen. Andra exempel är tjänster och service inom IT-sektorn och turismen. Om tjänste- och servicesektorn skall kunna expan-

dera ställs krav på arbetsmarknadspolitiken, något som utskottet återkommer till nedan.

Genom att vidta särskilda åtgärder för att öppna marknaden för hushållstjänster kan förutsättningar skapas för ett stort antal nya arbeten. Även om det är svårt att veta exakt hur många arbeten som kan bli följden rör det sig om tiotusentals nya arbetstillfällen i den privata sektorn. Ett gemensamt förslag om 50 % skattereduktion för hemnära tjänster har nyligen lagts fram gemensamt av Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet (bet. 1998/99:FiU1).

Lönebildning, arbetsrätt och arbetslöshetsförsäkring

Arbetsmarknaden är alltför hårt reglerad. Den kan bli mer dynamisk genom att dagens regelsystem omgående reformeras och moderniseras i syfte att öka rörligheten på arbetsmarknaden. Framför allt är detta viktigt för de mindre företagen och för fler arbeten i små och medelstora företag. Genom avreglering på arbetsmarknaden förbättras vidare förutsättningarna för en bättre *lönebildning*.

En ny *arbetsrätt* måste utformas. Den bör erbjuda ett gott skydd åt alla anställda men utformas så att den inte hämmar företagstillväxt och nyanställningar. En ny arbetsrättslig lagstiftning måste ge utrymme för flexibilitet och göra det möjligt att träffa överenskommelser på alla arbetsplatser. Innan en mer genomgripande reformering skett av arbetsrättslagstiftningen anser utskottet att det är möjligt att återinföra de arbetsrättsregler som infördes av fyrapartiregeringen och som gällde under 1994. Turordningsreglerna bör ändras så att två personer kan undantas i varje turordningskrets, möjligheterna till provanställning bör förlängas upp till tolv månader, den fackliga veto-rätten vid entreprenader slopas och förbud bör införas mot blockad av enmansföretag. Utskottet anser vidare att konfliktreglerna bör ses över och fackets tolkningsföreträdare i olika lagar ersättas av medel för konfliktlösning som regleras i kollektivavtal.

Modernisering av *arbetslöshetsförsäkringen* är en annan viktig åtgärd för att skapa förutsättningar för fler arbeten och bättre lönebildning. Utskottet förordar att en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införs. Försäkringen bör i större utsträckning än i dag finansieras genom egenavgifter. En högre egenfinansiering motverkar att det träffas avtal som medför ökad arbetslöshet. Den bidrar alltså till bättre lönebildning. Arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjningskälla.

Utbildning och kompetens

En modern arbetsmarknad ställer höga krav på arbetstagarnas *kompetens*. I det framväxande kunskapssamhället ställs allt högre krav på kunskaper och personliga färdigheter. Efterfrågan ökar på välutbildad arbetskraft medan efterfrågan på korttidsutbildad arbetskraft knappast stiger. Detta framgår bl.a. av AMS-rapporten Arbetsmarknadsutsikterna för 1999.

Utskottet förespråkar ett system med personliga utbildningskonton. Genom ett sådant system förbättras förutsättningarna för alla vuxna att påbörja fort- och vidareutbildning. Det kan ske genom att den enskilde medges skatteavdrag för de medel som avsätts på samma sätt som nu sker för avsättning till pensionsförsäkringar. Beskattningen sker i stället när den enskilde använder pengarna för utbildning. Även arbetsgivaren kan ges rätt att avsätta lika mycket som den enskilde. En form av utfyllnad på kontot kan övervägas för låginkomsttagare.

Utskottet anser att ett system med *lärlingsutbildning* bör byggas upp i syfte att underlätta ungdomars inträde på arbetsmarknaden. Ungdomslönerna bör vidare vara mer flexibla än i dag, vilket skulle öka arbetsgivares intresse för att anställa ungdomar och leda till minskad ungdomsarbetslöshet.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder och AMV:s verksamhet

Utskottet är starkt kritiskt mot arbetsmarknadspolitikens nuvarande utformning. Att arbetslöshetsförsäringen behöver bli föremål för en genomgripande förändring har utskottet redan konstaterat. Också de *arbetsmarknadspolitiska åtgärderna* behöver reformeras. Åtgärderna måste i ökad utsträckning styras mot yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning som leder till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Till skillnad från i dag bör kvalitet sättas framför kvantitet. Det s.k. volymmålet har stor betydelse i regeringens arbetsmarknadspolitik och har lett till att åtgärderna i första hand inriktats på kvantitet i stället för kvalitet. Flera av åtgärderna upplevs också som meningslösa och innebär att arbetslösa hamnar i en rundgång mellan arbetslöshet och åtgärder. En stor mängd olika åtgärder har införts och regeländringarna varit frekventa. Följden har blivit att det är svårt att överblicka regelsystemet. De förenklingsförslag som läggs fram i årets budgetproposition är enligt utskottets uppfattning otillräckliga.

Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) och resursarbete är exempel på åtgärder som tränger ut ordinarie arbetstillfällen och som enligt utskottets uppfattning bör avvecklas. Utskottet anser att det är bättre om man skapar förutsättningar för ordinarie arbetstillfällen i stat och kommun. Också åtgärden generationsväxling anser utskottet bör avvisas. Det är exempel på en åtgärd som har som syfte att minska arbetskraftsutbudet för att arbetslöshetsstatistiken skall bli bättre. Utskottet anser att den äldre arbetskraftens erfarenhet och kompetens måste tas till vara. Utgångspunkten för arbetsmarknadspolitiska insatser måste vara att denna grupp utgör en resurs på arbetsmarknaden.

Den angelägna expansionen av service- och tjänstesektorn ställer krav på AMV och arbetsmarknadspolitik. Arbetsförmedlingen skall underlätta rörlighet på arbetsmarknaden och snabb rekrytering av arbetskraft. Den skall medverka till att arbetssökande finner vägar till arbete eller kompetenshöjning.

Utskottet vill slutligen betona att AMV:s verksamhet bör ses över och effektiviseras. De förändringar av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som utskottet förordar kommer att minska behovet av insatser från AMV.

Vad utskottet här anfört om inriktningen av arbetsmarknadspolitiken med anledning av motionerna A254 (fp) yrkandena 1 och 2, A255 (fp) yrkandena 1–5 och 19, A257 (kd) yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, A276 (m) yrkandena 1 och 2, Sk310 (m) yrkandena 17–19, Sk670 (m) yrkande 2, N330 (kd) yrkande 17 och N332 (fp) yrkande 19 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. De inriktningsförslag som framförs i övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A254 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A255 yrkandena 1–5 och 19, 1998/99:A257 yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, 1998/99:A276 yrkandena 1 och 2, 1998/99:Sk310 yrkandena 17–19, 1998/99:Sk670 yrkande 2, 1998/99:N330 yrkande 17 och 1998/99:N332 yrkande 19 samt med avslag på motionerna 1998/99:A214 yrkandena 10, 15, 17 och 18, 1998/99:A218, 1998/99:A230, 1998/99:A291 yrkande 4, 1998/99:A804 yrkande 1, 1998/99:Fi210 yrkandena 32–34, 1998/99:So309 yrkande 5, 1998/99:So460 yrkande 3, 1998/99:Kr274 yrkande 10, 1998/99:T803 yrkande 10, 1998/99:N326 yrkande 17, 1998/99:N334 yrkande 10, 1998/99:N335 yrkande 16, 1998/99:N336 yrkande 5 samt 1998/99:N337 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Allmän inriktning av politiken (mom. 1)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.1 Allmän inriktning av politiken** under rubriken *Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken*, underrubriken *Lokal samverkan*, andra stycket, bort ha följande lydelse:

När det sedan gäller frågor som rör friare användning av medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder delar utskottet Vänsterpartiets ståndpunkt att det bör genomföras en reform som innebär att samtliga län ges möjlighet att mer fritt disponera över de arbetsmarknadspolitiska medlen. En sådan reform bör enligt utskottets mening innebära att volymkravet tas bort och att regelverket liberaliseras. Vidare bör besluten fattas regionalt och lokalt. En förutsättning för en decentralisering är dock att de nationellt definierade målen för arbetsmarknadspolitiken kan tillgodoses. Vidare är det viktigt att det klargörs vilka ramar som skall gälla för hur medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och arbetslöshetsersättning får användas. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna.

dels att det ovannämnda avsnittet fr. o. m. underrubriken *Lönebildning* bort ha följande lydelse:

Som utskottet anfört ovan är det viktigt att det nuvarande arbetslöshetsmålet kompletteras med ett sysselsättningsmål. Genom detta mål måste den framtida arbetsmarknadspolitiken förändras så att alltfler människor får möjlighet att erhålla ett reguljärt arbete. Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att arbetsmarknadspolitiken under 1990-talet har blivit "överlastad" och tappat i effektivitet och trovärdighet. Den bör därför reformeras inom ramen för en tillväxtorienterad politik. Ansvaret för arbetsmarknadspolitiken bör i första hand vara en statlig angelägenhet. Det är dock nödvändigt med en systematiskt genomförd decentralisering för att effektivt kunna genomföra den. Det nuvarande traditionella rigida systemet med olika försöksverksamheter och frizoner bör som utskottet tidigare påpekat successivt ersättas av en förenklad nationell arbetsmarknadspolitik utan volymkrav och som tillåter ett starkt lokalt inflytande över den konkreta utformningen.

Arbetsmarknadspolitiken bör i första hand koncentreras på förmedlingsverksamhet, på att minimera långtidsarbetslöshet, att motverka s.k. rundgång och att verka för att bryta könssegregeringen på arbetsmarknaden.

Den enskilde personen måste stå i fokus. Meningsfulla individuella handlingsplaner skall styra insatserna. Som utskottet påpekat ovan måste kvalitet få gå före kvantitet. Lågkvalitativa åtgärder som ALU, API och OTA bör avvecklas. Dessa bör ersättas av kombinationer av utbildning och praktik i olika former. Utskottet anser dock att det är viktigt att arbetslinjen upprätthålls. Förändringarna får inte innebära att arbetslösa i högre grad än i dag blir hänvisade till passiv ersättning i stället för att få delta i åtgärder. De får inte heller leda till att arbetslösa blir utförsäkrade.

De olika utbildningsalternativen måste göras attraktivare. Genom att höja lägsta nivån på utbildningsbidragen och att införa ett stimulansbidrag för dem som går olika bristyrkesutbildningar kan människor stimuleras att vidareutbilda sig. Vidare bör man pröva att införa ett system med jobbrotation, dvs. att arbetslösa utbildas till vikarier och den ordinarie personalen i sin tur vidareutbildas.

För att uppnå en balanserad arbetsmarknad är arbetsvillkor och kompetensförsörjning centrala ingredienser. Vidare krävs långsiktighet. Det är också viktigt att arbetsmarknadspolitiken integreras i närings- och regionalpolitiska strategier.

Betydande delar av den strukturella arbetslösheten är betingad av branschproblem, regionala obalanser och otillräckliga utbildningsnivåer. Man kan dock inte lösa dessa problem inom arbetsmarknadspolitiken. Enligt utskottets mening är det näringspolitikens roll att bidra till en strukturell omvandling i företagssektorn så att framtidsjobben skapas.

Arbetsmarknad för alla

Arbetsmarknaden måste göras tillgänglig för alla. Att alltfler inte anses som "gångbara på arbetsmarknaden" handlar till stor del om utbildningskrav men lika ofta om fördomar mot äldre och funktionshindrade och även rasistiska attityder. Denna diskriminering måste bekämpas. Vidare bör man bli mer

selektiv när det gäller olika former av sysselsättningssubventioner. Subventionerna bör anpassas efter eventuella arbetsgivares olika förutsättningar och betalningsförmåga.

För att bryta utvecklingen krävs att lokala erfarenheter tas till vara. I samspel med folkrörelser och lokalt näringsliv kan den långtidsarbetslösas passivitet brytas. Individernas aktivitet bör anpassas till vars och ens förmåga och behov. Enligt utskottet kan man i detta utvecklingsarbete ta lärdom av de erfarenheter som man uppnått i de kommuner i Skaraborgs län som startat ett projekt benämnt "Det finns bruk för alla". Det bör även göras en översyn av arbetsförmedlingarnas organisation i förhållande till alternativa lokala organisationsformer för arbetslöshetsbekämpning.

Vidare är det viktigt att man åstadkommer samverkan för att avskaffa hinder när det gäller den del av arbetsmarknadspolitiken som gränsar till socialpolitiken. Frågor kring rehabilitering, tillskapande av anpassade arbetsplatser och meningsfulla aktiveringsinsatser kräver lokalt samarbete mellan myndigheter, företag och frivilliga organisationer.

Arbetsgivarens ansvar

Som Vänsterpartiet har påpekat har det utvecklats ett slags "just in time" – arbetsmarknad där stora delar av kostnaderna för rekrytering, introduktion, praktik, kompetensutveckling, rehabilitering, anpassade arbetsplatser m.m. lastas över på staten, kommunsektorn, socialförsäkringarna och individen. Vidare innebär de "slimmade" organisationerna, de konjunkturanpassade arbetstiderna och de korta anställningskontrakten att arbetslöshetsförsäkringen och individerna får bära kostnaderna för verksamheternas anpassningsförmåga. Enligt utskottets mening får arbetsmarknadspolitiken aldrig urarta till att förse företag och andra arbetsgivare med billig arbetskraft.

Utskottet anser därför att arbetsgivarna bör ta ett väsentligt större ansvar för arbetskraften än vad som gäller i dag. Det bör genomföras förändringar som innebär att kostnadsansvaret omfördelas och att det blir en annan rollfördelning på arbetsmarknaden. Ett regelsystem bör införas som innebär att arbetsgivarna får ett betydande kostnadsansvar som kompletteras med ett system för vinstdispositioner där löntagarna ges inflytande. Vidare bör det införas obligatoriska praktikplatser på stora och medelstora arbetsplatser. Det bör också införas framtidsfonder för att stimulera kompetensutvecklingen i arbetslivet.

Reformera arbetslivet

Även arbetslivet genomgår för närvarande en djupgående förändring. Sysselsättningen har blivit instabil, anställningsförhållandena alltmer osäkra och arbetstiderna mer varierande. Lågutbildade har allt svårare att komma ut på arbetsmarknaden. Unga, invandrare och funktionshindrade har drabbats av denna utveckling. Det har uppkommit helt nya strukturproblem på arbetsmarknaden men det saknas effektiva verktyg för att upprätthålla människors trygghet och inflytande.

Utskottet kan konstatera att alltfler kvinnor arbetar i ofrivilligt deltidsarbete. De är överrepresenterade när det gäller tidsbegränsade anställningar. Vidare innebär den könsuppdelade arbetsmarknaden könsdiskriminerande lönerelationer och sämre arbetsvillkor. Kvinnors lönearbete har ändrat på det traditionella lönearbetsmönstret. Arbetskraftsdeltagandet varierar mer över livsrytmen. Atypiska arbetsvillkor präglar alltmer tjänstesektorn där kvinnliga arbetstagare dominerar. Nedsänkningarna inom den offentliga sektorn har inneburit att den ekonomiska tryggheten för många kvinnor försvunnit.

Den flexibilitet som följer av avreglering av arbetsmarknaden omfördelar omställningens kostnader från företagen till samhället och de anställda. Förändringarna beslutas till stor del ensidigt av arbetsgivaren. Resultatet blir otrygghet och rättslöshet för löntagarna vilket i sin tur förhindrar en produktiv förändring.

På grund av de omfattande förändringarna som skett i arbetslivet måste arbetsrätten förstärkas. Det krävs även nya övergripande centrala avtal. Lönebildningen måste vara stabil och parternas integritet måste garanteras. Rätten till kompetensutveckling bör betraktas som en grundläggande rätt i ett modernt arbetsliv. De nya lösare anställningsformerna, exempelvis distansarbete, inhyrning av arbetskraft m.m., innebär att många faller utanför det arbetsrättsliga skyddsnätet. Det krävs därför ett nytänkande för att kunna bevara och utveckla trygghet, värdighet och demokrati på arbetsplatserna.

Utskottet delar Vänsterpartiets uppfattning att den produktiva rättvisans strategi bör bygga på en stabil sysselsättning. En sund lönebildning bör kunna fungera utan att den påverkas av massarbetslöshetens arbetsutbud. Konjunkturella variationer och strukturella förändringar kan mötas genom att den totala lönekostnaden och det totala tidsuttaget varieras på ett solidariskt sätt. För att uppnå detta krävs nya fördelningsinstrument som innebär att vinster sätts av till utbildning och att arbetstidsuttaget kan kontrolleras samtidigt som rörligheten hos arbetskraften stimuleras.

Sammanfattande bedömning

Med hänsyn till vad som anförts tillstyrker utskottet motionerna A291 (v) yrkande 4, A804 (v) yrkande 1, T803 (v) yrkande 10, N335 (v) yrkande 16, och N336 (v) yrkande 5. De inriktningsförslag som framförs i övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A291 yrkande 4, 1998/99:A804 yrkande 1, 1998/99:T803 yrkande 10, 1998/99:N335 yrkande 16 och 1998/99:N336 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1998/99:A214 yrkandena 10, 15, 17 och 18, 1998/99:A218, 1998/99:A230, 1998/99:A254 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A255 yrkandena 1–5 och 19, 1998/99:A257 yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, 1998/99:A276 yrkandena 1 och 2, 1998/99:Fi210 yrkandena 32–34, 1998/99:Sk310 yrkandena 17–19, 1998/99:Sk670 yrkande 2,

1998/99:So309 yrkande 5, 1998/99:So460 yrkande 3, 1998/99:Kr274 yrkande 10, 1998/99:N326 yrkande 17, 1998/99:N330 yrkande 17, 1998/99:N332 yrkande 19, 1998/99:N334 yrkande 10 samt 1998/99:N337 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

1998/99:AUI
Reservationer

3. Allmän inriktning av politiken (mom. 1)

Margareta Andersson (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.1 Allmän inriktning av politiken** under rubriken *Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken* bort ha följande lydelse:

Genom en ökad produktivitet och produktionstillväxt kan sysselsättningen öka och därigenom arbetslösheten minska. För att uppnå detta krävs som Centerpartiet påpekar goda möjligheter för fler företag att utvecklas och expandera samt en förbättrad arbetsmarknadspolitik. Detta kan bara åstadkommas genom att man vidtar en rad olika åtgärder.

Flera åtgärder krävs för att stimulera företagande. En nödvändig åtgärd är att sänka arbetsgivaravgifterna och därigenom minska arbetskraftskostnaderna. Genom en sådan åtgärd stimuleras företagen till nyanställningar. En annan nödvändig åtgärd är att förändra arbetsrätten. Det bör införas en ny modern arbetsrätt eftersom den nuvarande lagstiftningen inte är anpassad till dagens arbetsmarknad. Nya sätt att organisera arbetet håller på att sudda ut gränserna mellan olika anställningsformer och mellan arbetstagare och arbetsgivare. Antalet projektarbeten ökar vilket innebär att de tidsbegränsade anställningarna blir fler. Virtuella företag och distansarbete sätter arbetstids- och arbetsmiljölagstiftningen ur spel. Förändringar måste genomföras på ett sådant sätt att det skapas långsiktiga spelregler som tillgodoser företagets krav på flexibilitet och den enskildes rätt till trygghet. Arbetsrätten bör decentraliseras ytterligare, dvs. det bör ges större möjligheter att lokalt göra avsteg från centrala avtal. När det gäller de mindre företagen bör undantag från turordningsreglerna kunna göras för två nyckelpersoner. I syfte att förbättra lönebildningen bör bl.a. medlingsinstitutet förstärkas genom att det får en möjlighet att förbjuda varsel om stridsåtgärder under medling. Utskottet delar därför Centerpartiets uppfattning att det bör tillsättas en utredning som ser över dagens regelverk i syfte att förändra detta för att skapa bättre trygghet, flexibilitet och tillväxt.

Utskottet delar också Centerpartiets syn att utbildningen måste förändras så att den bättre svarar mot de krav som kunskapssamhället ställer på ett livslångt lärande och återkommande utbildning. En rimlig utgångspunkt är att se till att alltfler har en utbildningsbakgrund motsvarande gymnasieskolans kärnämnen. För att långsiktigt klara återkommande utbildning måste det tillskapas nya finansieringssystem. Ett system som uppfyller kraven på långsiktighet är det finansieringssystem Centerpartiet anvisar och som bygger på att det inrättas s.k. kompetenskonton.

För att kunna förbättra arbetsmarknadspolitiken krävs att dess ”roll” vidgas. Tidigare syftade arbetsmarknadspolitiken till att i första hand bryta

obalanser, undvika flaskhalsar och motarbeta långtidsarbetslöshet. Arbetsmarknadspolitiken måste nu förändras så att den även syftar till att höja kompetensen för människor så att de kan ta nya arbeten och till att förhindra passivisering och social utslagning.

Arbetsmarknadspolitiken måste också decentraliseras och göras mer flexibel. De centrala regleringarna och antalet åtgärder måste minska. De lokala arbetsförmedlingsnämnderna måste ges större befogenheter. Vidare bör större andel av resurserna hanteras lokalt och länkas ihop med andra åtgärder.

En översyn bör göras av AMV:s roll och funktion. Större befogenheter bör läggas över på länsarbetsnämnderna. De centrala regleringarna och antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste minska. Arbetsmarknadspolitiska insatser måste kunna samverka med den regionala och lokala närings- och utbildningspolitiken.

Trots att det för närvarande råder en högkonjunktur kan utskottet konstatera att det finns vissa s.k. bristyrken, dvs. yrkesområden där det finns lediga arbeten men inte tillräckligt med kvalificerade sökande. Dessa s.k. flaskhalsar riskerar att driva upp lönerna och därmed inflationen. För att undvika flaskhalsproblem måste mer resurser satsas på arbetsmarknadsutbildningar i stället för på de andra arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Volymmålet bör ersättas av effektmål eller mer kvalitativa mål. Inom ramen för de nationella målen för arbetsmarknadspolitiken bör man öka möjligheterna att lokalt hantera de medel som står till arbetsmarknadspolitikens förfogande. Vidare bör en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen omedelbart omfatta regionalpolitiskt prioriterade områden.

När det sedan gäller arbetslöshetsförsäkringen vill utskottet poängtera att den skall vara en omställningsförsäkring och inte en permanent försörjning. Arbetslöshetsförsäkringens uppgift skall vara att ersätta den enskilde för inkomstförluster under en omställningsperiod fram till dess att han eller hon erhållit ett nytt arbete. En tidsbegränsning får dock inte leda till att den enskilde står utan försörjning. Utskottet anser därför att det bör tillsättas en utredning som ser över tänkbara alternativ och analyserar för- och nackdelar med dessa.

Slutligen instämmer utskottet i Centerpartiets påpekande att det är viktigt att arbete alltid skall löna sig men att detta motverkas av det förhållandet att ersättningar från olika källor samverkar för den enskilde på ett ogynnsamt sätt. Detta beror på att de som blir anvisade arbete eller utbildning ofta går miste om bidrag och drabbas av fördyringar i form av ökade resekostnader. Till detta kommer skattesystemets inverkan. Utskottet anser därför att det bör tillsättas en utredning som skall se över hur olika bidrag samverkar.

Sammanfattningsvis biträder utskottet motionerna A214 (c) yrkandena 10, 15, 17 och 18, Fi210 (c) yrkandena 32–34 och N337 (c) yrkande 17. De inriktningsförslag som framförs i övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *allmän inriktning av politiken*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A214 yrkandena 10, 15, 17 och 18, 1998/99:Fi210 yrkandena 32–34 och 1998/99:N337 yrkande 17 samt med avslag på motionerna 1998/99:A218, 1998/99:A230, 1998/99:A254 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A255 yrkandena 1–5 och 19, 1998/99:A257 yrkandena 1, 3, 4, 13, 30 och 31, 1998/99:A276 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A291 yrkande 4, 1998/99:A804 yrkande 1, 1998/99:Sk310 yrkandena 17–19, 1998/99:Sk670 yrkande 2, 1998/99:So309 yrkande 5, 1998/99:So460 yrkande 3, 1998/99:Kr274 yrkande 10, 1998/99:T803 yrkande 10, 1998/99:N326 yrkande 17, 1998/99:N330 yrkande 17, 1998/99:N332 yrkande 19, 1998/99:N334 yrkande 10, 1998/99:N335 yrkande 16 samt 1998/99:N336 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Handlingsplan om sysselsättningspolitik (mom. 2)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.2 EU-frågor och nordisk arbetsmarknad** som börjar med ”Utskottet har inhämtat att kommissionen” och slutar med ”avstyrks motion A257 (kd) yrkande 32 ” bort ha följande lydelse:

Den nationella handlingsplan för sysselsättningspolitiken i Sverige som regeringen lade fram i våras har enligt utskottets mening fel inriktning. Det krävs en ökad flexibilitet inom arbetsmarknadsområdet, exempelvis vad gäller arbetsrätten, för att uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga. I riktlinjerna förordas också lägre skatter på arbete samt satsning på tjänstesektorn som viktiga instrument för att skapa sysselsättning. Utskottet är kritiskt till att regeringen inte har fört en politik i överensstämmelse med dessa riktlinjer. Utskottet anser att riksdagen bör begära att regeringen lägger fram ett handlingsprogram för hur de gemensamma ståndpunkter som EU:s medlemsländer enats om vad gäller arbetslöshetsbekämpningen skall omsättas i praktiken. Utskottet tillstyrker mot bakgrund därav motion A257 (kd) yrkande 32.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *handlingsplan om sysselsättningspolitik*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkande 32 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Arbetsmarknaden för handikappade (mom. 4, motiveringen)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser

att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för arbetshandikappade*,

som börjar med "Behovet av subventionerade arbetsplatser" och slutar med "även nästa år" bort ha följande lydelse:

Situationen understryker behovet av utbyggt samarbete med näringslivet i syfte att nå ökad rehabilitering på befintliga arbetsplatser. Beträffande Samhall konstaterar utskottet att koncernen har uppnått de mål som har ställts av statsmakterna. Regeringen föreslår inga ändrade mål för Samhalls verksamhet men begränsar med sitt budgetförslag kraftigt en merkostnadsersättning som skall utgå till Samhall under 1999. Detta är inte en långsiktigt acceptabel ordning. På sikt torde den komma att framtvunga endera kraftiga lönesänkningar för de arbetshandikappade eller risk för att Samhall går i konkurs några år in på 2000-talet.

Utskottet kan för sin del acceptera en sänkning av Samhalls soliditet under 1999. För tiden därefter måste emellertid klarhet bringas om förutsättningarna och målen för Samhalls fortsatta verksamhet. Diverse analyser pågår för närvarande inom Regeringskansliet, och utskottet förutsätter att regeringen under våren 1999 återkommer till riksdagen med samlade förslag rörande Samhalls fortsatta verksamhet.

6. Arbetsmarknaden för handikappade (mom. 4)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för arbetshandikappade*, som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "de avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de statliga insatserna för att stärka de handikappades ställning är viktiga och bör prioriteras. Att få möjlighet att utföra ett efterfrågat arbete ökar livskvaliteten, och ofta överdrivs de svårigheter som är förknippade med att anställa en person med funktionshinder. Vidare anser utskottet att arbetslinjen måste gälla även för handikappade och att förtidspensioneringar bör undvikas i största möjliga utsträckning. Både lönebidrag och anställningar inom Samhall har visat sig vara värdefulla lösningar för många handikappade. Utskottet vill i likhet med Folkpartiet i motion A255 prioritera de arbetshandikappade. Därmed fullföljer partiet sina tidigare krav för dem som har det allra svårast på arbetsmarknaden. Utskottet anser också att lönebidragsanställningar i största möjliga utsträckning bör vara en åtgärd för arbetshandikappade. När arbetslösheten bland de arbetshandikappade stiger måste denna anställningsform starkare renodlas. Riksdagen bör med bifall till motion A255 (fp) yrkande 14 ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Utskottet avstyrker motion So310 (mp) yrkande 9 och So376 (kd) yrkande 12.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *arbetsmarknaden för handikappade*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A255 yrkande 14 samt med avslag på motionerna 1998/99:So310 yrkande 9 och 1998/99:So376 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

7. Arbetsmarknaden för invandrare (mom. 5, motiveringen)

1998/99:AU1
Reservationer

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser

att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för invandrare*, som börjar med "Utskottet delar däremot inte uppfattningen att" och slutar med "individuellt handlingsprogram" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att invandrarnas situation på arbetsmarknaden har försämrats kraftigt under 1990-talet. I många invandratäta bostadsområden är arbetslöshet, bidragsberoende och utanförskap numera det normala tillståndet.

Utskottet anser att politiken helt måste läggas om för att ge nytillträdande en chans att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är inte primärt nya statliga delegationer och bidragssystem som erfordras, utan reformer som ger alla grupper i samhället möjligheter att ta eget ansvar för sin livssituation. Utskottet vill särskilt peka på nödvändigheten av en reformerad arbetsrättslig lagstiftning som inte utesluter nya grupper från den reguljära arbetsmarknaden, sänkta skatter för låginkomsttagare, skattereformer i syfte att öka utrymmet för den privata tjänstesektorn samt sådana förenklingar av skatte- och regelsystem som underlättar tillkomsten av nya småföretagare och entreprenörer.

Behovet av en generell omläggning av utbildnings-, skatte- och näringspolitiken utesluter inte att statsmakterna visar en öppenhet för att också pröva oortodoxa metoder i arbetet mot segregation, utanförskap och bidragsberoende.

8. Kvinnors förutsättningar att starta eget företag (mom. 6)

Margareta Andersson (c), Stefan Attefall (kd), Maria Larsson (kd) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för kvinnor*, som börjar med "Folkpartiets förslag om stöd" och slutar med "A255 (fp) yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vad som anförts i motion A255 att fler kvinnor måste ges möjlighet att starta eget företag. År 1996 beslutade riksdagen om att starta-eget-bidrag skulle kunna ges under förlängd tid, sammanlagt tolv månader, till arbetslösa kvinnor som varit anmälda hos arbetsförmedlingen under minst sex månader. Då riksdagen beslutade om stödet (1995/96:FiU15, AU6y, rskr. 307) uttalade utskottets majoritet att det skulle inriktas särskilt på kvinnor som tidigare varit anställda inom den offentliga sektorn. Utskottet anser att det fortfarande är för få kvinnor som startar och driver eget företag. Stödet bör därför nu ges till alla kvinnor, oavsett tidigare anställning. Kvinnor som har en bakgrund i näringslivet har t.ex. ofta en utmärkt kompetens som bör tas till vara. De åtgärder och stöd som lämnas till kvinnor bör också, menar utskottet, utformas på ett sådant sätt att kvinnors särskilda förutsätt-

ningar och krav tillgodoses. Utskottet tillstyrker motion A255 (fp) yrkande 13.

1998/99:AUI
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *kvinnors förutsättningar att starta eget företag* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A255 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Arbetsmarknaden för kvinnor i övrigt (mom. 7)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för kvinnor*, fr.o.m. den mening som börjar med "Inte minst ur jämställdhetssynpunkt" till slutet bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att förbättra de ensamstående föräldrarnas situation. Många ensamstående föräldrar befinner sig utanför den ordinarie arbetsmarknaden. För en del leder långa perioder av sjukskrivning, socialbidragsberoende och dålig utbildning till bristande självkänsla. Detta medför i sin tur inte sällan en ond cirkel av växande passivitet och allt sämre självförtroende. Utskottet anser att det i sådana fall behövs direkta insatser som syftar till att stärka självförtroendet och finna möjligheter till en ny start. Det måste erbjudas alternativ till rundgång i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet anser att sådana alternativ måste erbjuda reella möjligheter att skapa en tillvaro med arbete och egen inkomst. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet motion So378 (kd) yrkande 3. Det anförda bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *arbetsmarknaden för kvinnor i övrigt* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:So378 yrkande 3 samt med avslag på motionerna 1998/99:A208 och 1998/99:A810 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Arbetsmarknaden för ungdomar (mom. 8)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper** under rubriken *Arbetsmarknaden för ungdomar*, som börjar med "Välutbildade ungdomar" och slutar med "yrkande 2 " bort ha följande lydelse:

Regeringen lovade 1994 att ungdomar under 25 år skulle erbjudas arbete, utbildningsplats eller en annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom 100 dagar. Utskottet konstaterar att det löftet inte är uppfyllt.

Många ungdomar riskerar att hamna i en rundgång av arbetsmarknadspolitiska åtgärder och perioder i öppen arbetslöshet. Ungdomar behöver emellertid inte i första hand arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De behöver i stället få in en fot på den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet återkommer här till vad som tidigare sagts om den s.k. jobballiansens åtgärds paket för minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning, se reservation 1 Allmän inriktning av politiken. Om fler företag skapas kan också ungdomar ges bättre förutsättningar att få arbete. En reformerad arbetsrätt och lönebildning samt införande av ett lärlingssystem är ytterligare exempel på sysselsättningsskapande åtgärder som motverkar ungdomsarbetslösheten. Utskottet tillstyrker motionerna A255 (fp) yrkande 10 och A257 (kd) yrkande 5. Motionerna A212 (c) och A291 (v) yrkande 2 avstyrks. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *arbetsmarknaden för ungdomar*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A255 yrkande 10 och 1998/99:A257 yrkande 5 samt med avslag på motionerna 1998/99:A212 och 1998/99:A291 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Införande av en arbetslivs- och ohälsöförsäkring m.m. (mom. 12)

Margareta Andersson (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **2.1 Ersättning vid arbetslöshet** under rubriken *Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning*, fr.o.m. den mening som börjar med "Utskottet övergår" till slutet bort ha följande lydelse:

Den allmänna och sammanhållna arbetslöshetsförsäkring som infördes den 1 januari 1998 har inneburit ökad valfrihet för den enskilde. Genom införandet av en, från fackförbunden fristående, arbetslöshetskassa är det nu möjligt för arbetstagare och företagare som inte vill vara medlemmar i en kassa som har gemenskap med en intresseorganisation att ansluta sig till försäkringen. Vidare har införandet av den nya försäkringen inneburit att företagarnas möjlighet att kunna erhålla arbetslöshetsersättning avsevärt förbättrats. Det finns nu möjlighet för företagare att tillfälligt upphöra med verksamheten och ändå erhålla ersättning.

Trots införandet av den nya arbetslöshetsförsäkringen återstår en del problem att lösa. Det finns många arbetslösa som har en svag anknytning till arbetsmarknaden. Detta gäller särskilt ungdomar. Dessa grupper har på grund av sin svaga anknytning inte haft möjlighet att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning. Utskottet anser därför att det bör införas en ny arbetslivs- och ohälsöförsäkring som bygger på att alla garanteras en minimnivå och en

inkomstrelaterad del. Det bör även vara möjligt att komplettera med privata försäkringar.

Vidare delar utskottet Centerpartiets åsikt att egenfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen bör ökas så att den genomsnittliga medlemsavgiften höjs med 40 kr per månad år 1999 och därefter med ytterligare 20 kr per månad under vart och ett av de två följande åren. Utskottet tillstyrker därför motion Fi210 (c) yrkande 13. Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen av denna innebörd.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *införande av en arbetslivs- och ohälsöförsäkring m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Fi210 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

12. Anslag på utgiftsområde 13 för 1999 (mom. 13)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **2.1 Ersättning vid arbetslöshet** under rubriken *Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning*, bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med Folkpartiet i motion A255 att politiken måste inriktas på att få fram flera arbeten i stället för att genom åtgärder som generationsväxling ”få ut” människor från arbetsmarknaden i syfte att åstadkomma nedgångar i arbetslöshetstalen. Riksdagen bör med bifall till motion A255(fp) yrkande 9 besluta att avveckla åtgärden generationsväxling. Motion A261 yrkande 9 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anför.

Utskottet anser även i likhet med Folkpartiet i motion Fi211 att det krävs tillväxtfrämjande åtgärder för att öka sysselsättningen och därmed minska arbetslösheten. Exempel på sådana åtgärder är förbättrat företagsklimat genom lägre arbetsgivaravgifter, bättre riskkapitalförsörjning och förenklingar av de regelverk som påverkar företagen. Vidare förordar utskottet att det införs en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Försäkringen skall ge den enskilde ett ekonomiskt skydd när han eller hon söker en ny sysselsättning. För att betona försäkringens karaktär av omställningsförsäkring bör ersättningsrätten tidsbegränsas. Utskottet delar Folkpartiets ståndpunkt att egenfinansiering via avgifter för de enskilda bör ökas och medlemsavgifterna bör variera mellan kassor inom olika verksamhetsområden beroende på löneläge och arbetslöshetsnivå.

Utskottet instämmer i Folkpartiets förslag i motionen att anslaget bör kunna reduceras med 706 miljoner kronor. Riksdagen bör med bifall till motion Fi211 (fp) yrkande 14 delvis bestämma anslaget A 1 till ett belopp som är 706 miljoner kronor lägre än vad regeringen föreslagit. Utskottet avstyrker motionerna A261 (kd) yrkande 10, A275 (mp) yrkande 1, A276 (m) yrkande 3 och Fi210 (c) yrkande 13.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *anslag på utgiftsområde 13 för 1999*
att riksdagen
a–b) = utskottet,
c) med bifall till motion 1998/99:Fi211 yrkande 14 i motsvarande del och med anledning av propositionen yrkande 3 *anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet* enligt vad som framgår av bilaga 1,
d) *dels* med bifall till motion 1998/99:A255 yrkande 9 beslutar att *avskaffa åtgärden generationsväxling*, *dels* avslår övriga i bilaga 3 upptagna motionsyrkanden som avser utgiftsområde 13,

13. Arbetsförmedlingsverksamhet och lokal samverkan (mom. 14)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2 Arbetsmarknadsverket** under rubriken *Arbetsförmedlingsverksamhet*, som börjar med ”Också verksamheten” och slutar med ”Sf608 (c) yrkande 11” bort ha följande lydelse:

En större samordning och samverkan lokalt skapar enligt utskottets mening större effektivitet. Det är särskilt viktigt för personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden att samarbetet mellan arbetsförmedling, försäkringskassa och kommun fungerar tillfredsställande. Utskottet anser därför att arbetsmarknadspolitiken i ökad utsträckning bör präglas av individualisering och flexibilitet.

För närvarande finns det på vissa orter i landet internationella arbetsförmedlingar för ekonomer, jurister, tekniker m.fl. Förmedlingarna har utvecklat ett särskilt arbetssätt som innebär att de hjälper företag att få kontakt med personer som har akademisk examen och flerkulturell kompetens. Enligt utskottets mening bör dessa förmedlingar få efterföljare på fler orter i landet. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A206 (c) och Sf608 (c) yrkande 11 samt avstyrker motionerna A232 (s) yrkandena 1 och 2, A237 (s), A265 (v), A272 (s) yrkande 1 och A719 (mp) yrkande 2. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *arbetsförmedlingsverksamhet och lokal samverkan*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A206 och 1998/99:Sf608 yrkande 11 samt med avslag på motionerna 1998/99:A232 yrkandena 1 och 2, 1998/99:A237, 1998/99:A265, 1998/99:A272 yrkande 1 och 1998/99:A719 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

14. Försöksverksamhet vid centrumbildningar (mom. 15)

1998/99:AUI
Reservationer

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2 Arbetsmarknadsverket** under rubriken *Arbetsförmedlingsverksamhet*, fr.o.m. ”Utskottet anser att utvärderingen” till slutet bort ha följande lydelse:

Sedan slutet av 1960-talet har ett antal centrumbildningar tillskapats på olika konstområden, exempelvis Författarcentrum, Musikcentrum, Teatercentrum och Danscentrum. Centrumbildningarna kan ha stora skillnader i verksamhetens omfattning och kvalitet. De är samarbetsorgan, informatörer och opinionsbildare. Vid vissa av dem bedrivs arbetsförmedling. Några har fast anställd personal. Gemensamt för alla centrumbildningar är att de arbetar direkt mot uppdragsgivare och arrangörer. En utvärdering visar att man med små resurser förmedlar konstnärers arbete på ett imponerande sätt.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion Kr272 (kd) att den av riksdagen beslutade försöksperioden på ett och ett halvt år är för kort. Det gäller även i fråga om försöken med en tredje anställningsform inom teatern (jämför reservation 29). Enligt utskottets uppfattning bör försöksperioden utökas till tre år om det skall vara möjligt att dra säkra slutsatser om värdet av verksamheten.

Utskottet tillstyrker därmed motion Kr272 (kd) yrkande 6 delvis. Det anförda bör ges regeringen till känna. Motion Kr274 (mp) avstyrks i berörda delar i den mån den inte kan anses tillgodosedd med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *försöksverksamhet vid centrumbildningar*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Kr272 yrkande 6 i motsvarande del samt med avslag på motion 1998/99:Kr274 yrkandena 9, 13 och 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Uppföljning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder (mom. 16)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Henrik Westman (m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Omfattning och inriktning*, som börjar med ”När det gäller de” och slutar med ”motion A257 (kd) yrkande 33” bort ha följande lydelse:

Utskottet är kritiskt mot att regeringens arbetsmarknadspolitik i alltför hög grad inriktas på det s.k. volymmålet. Arbetsmarknadspolitiken måste i stället medge en ökad flexibilitet och kvalitet i åtgärderna. Genom att sätta upp höga och fasta volymmål blir det svårt att finansiera de utbildningar som behövs för att undvika att s.k. flaskhalsar uppstår.

Utskottet anser i likhet med Kristdemokraterna i motion A257 att det är en brist att regeringen inte redovisar kostnadseffektiviteten hos de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna mätt som kostnad per åtgärd i förhållande till vilka fasta arbeten åtgärden ger efter en åtgärdsperiod. Utskottet anser att sådana

redovisningar bör göras. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion A257 (kd) yrkande 33.

1998/99:AU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *uppföljning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkande 33 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Regelförenklningar (mom. 17)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Henrik Westman (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Omfattning och inriktning*, som börjar med "När det sedan" och slutar med "tillgodosedda med vad utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets uppfattning synnerligen angeläget med en förändring av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till enklare och mer generella system med högre flexibilitet. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion A257 (kd) yrkande 12. Motion A231 (s) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *regelförenklningar* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkande 12 och med avslag på motion 1998/99:A231 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Frilän (mom. 22)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Omfattning och inriktning*, som börjar med "I flera" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Riksdagen beslutade i våras att förutom Skåne län även Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs och Jämtlands län skall få använda arbetsmarknadspolitiska medel friare. Utskottet välkomnar att arbetsmarknadspolitiska medel får användas friare och anser att alla län i Sverige skall kunna bli frilän. Arbetsmarknadspolitiken är och förblir dock enligt utskottets mening en statlig angelägenhet, och en delegering av besluten skall endast avse delegering till statliga organ på lokal nivå, dvs. den lokala arbetsförmedlingen i samverkan med kommunen. Riksdagen bör med bifall till motion N237 (fp) yrkande 14 ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Motionerna A219 (s), A250 (s), Sk648 (kd) yrkande 2 och T325 (c) yrkande 4 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *frilän*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:N237 yrkande 14 samt med avslag på motionerna 1998/99:A219, 1998/99:A250, 1998/99:Sk648 yrkande 2 och 1998/99:T325 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Överförande av anslag (mom. 23)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Omfattning och inriktning*, som börjar med ”När det slutligen” och slutar med ”A221 (v) yrkande 5” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Vänsterpartiets åsikt att det mycket nära sambandet mellan utgiftsområdena 13 och 14 innebär att det är tveksamt om det bör vara en uppdelning på två olika utgiftsområden. Som partiet påpekat utgör en övervägande del av kostnaderna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna försörjningsmedel för den enskilde. Av de totala kostnaderna för kontantstöd och arbetsmarknadspolitiska åtgärder består mer än 80 % av försörjningsmedel av olika slag. Utskottet anser därför att det bör införas ett anslag för omställningskostnader inom ramen för utgiftsområde 14 som inkluderar det nuvarande anslaget A 1 inom utgiftsområde 13. Genom en sådan förändring skulle en mer flexibel lösning åstadkommas som medger ett aktivare förhållningssätt i syfte att minimera det passiva bidragsberoendet. Med hänsyn till det anförda biträder utskottet motion A221 (v) yrkande 5.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *överförande av anslag*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A221 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Arbetsgivaransvar vid OTA (mom. 24)

Barbro Johansson (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA)*, fr. o.m. ”Utskottet övergår härefter” till slutet bort ha följande lydelse:

Många arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder utsätts för betydande risker i arbetsmiljön. Samtidigt är okunskapen stor om vem som har arbetsmiljöansvaret för deltagarna. Detta kan få förödande konsekvenser. Det är därför viktigt att ansvarsförhållandena klarläggs.

Arbetsmiljölagen ålägger arbetsgivaren ett ansvar för arbetsmiljön. Den som placerar arbetslösa i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan ha bristande kunskaper om arbetsmiljölagen och hur den skall tillämpas och kan därmed

ge otillräcklig information till den som anordnar en åtgärd. Detta kan få allvarliga konsekvenser om en arbetsskada inträffar. Först och främst drabbas den enskilda individen till följd av bristerna i arbetsmiljön. Om den arbetsgivare som står som anordnare av åtgärden, exempelvis en mindre ideell förening, har dåliga kunskaper om sitt arbetsmiljöansvar kan också arbetsgivaren drabbas hårt till följd av en arbetsskada.

Informationen om vem som har arbetsmiljöansvar vid åtgärden OTA måste enligt utskottets uppfattning bli väsentligt bättre än i dag. Det är angeläget med en betydligt striktare tillämpning av gällande regler om arbetsmiljöansvar. Detta bör med anledning av motion A239 (mp) yrkande 1 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *arbetsgivaransvar vid OTA*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A239 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Uppföljning av arbetspraktik (mom. 27)

Margareta Andersson (c), Stefan Attefall (kd), Maria Larsson (kd) och Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under avsnitt **3.3. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Arbetspraktik*, som börjar med "När det slutligen" och slutar med "som avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utformningen av den nya arbetsmarknadspolitiska åtgärden arbetspraktik som regeringen aviserat att den kommer att införa innebär att kommunernas kostnader för att anordna arbetsmarknadspolitiska åtgärder kommer att öka drastiskt. Utskottet har, som framgått ovan, föreslagit att finansieringsbidraget blir lägre för ytterligare en grupp. Utskottet vill dock påpeka att det är mycket osäkert hur den nya åtgärden kommer att fungera i praktiken. Trots den föreslagna ändringen finns det en risk att många kommuner inte kommer att anordna arbetspraktik på grund av de ökade kostnaderna för dem. Utskottet anser därför att det är mycket angeläget att en utvärdering kommer till stånd av åtgärden och att en rapport lämnas under våren 1999. Skulle det visa sig att många kommuner upphör med att erbjuda praktik på grund av utformningen av finansieringsbidraget förutsätter utskottet att regeringen omedelbart genomför nödvändiga förändringar av åtgärden. Vad utskottet anfört med anledning av motion A255 (fp) yrkande 7 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 27 bort ha följande lydelse:

27. beträffande *uppföljning av arbetspraktik*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A255 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Arbetsgivaransvar vid praktik enligt socialtjänstlagen (mom. 29)

1998/99:AU1
Reservationer

Barbro Johansson (mp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Kommunal utvecklingsgaranti m.m.*, som börjar med ”Enligt 6 c § socialtjänstlagen” och slutar med ”avslås av riksdagen” bort ha följande lydelse:

Många arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder utsätts för betydande risker i arbetsmiljön. Samtidigt är okunskapen stor om vem som har arbetsmiljöansvaret för deltagarna. Detta kan få förödande konsekvenser. Det är därför viktigt att ansvarsförhållandena klarläggs.

Arbetsmiljölagen ålägger arbetsgivaren ett ansvar för arbetsmiljön. Den som placerar arbetslösa i arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan ha bristande kunskaper om arbetsmiljölagen och hur den skall tillämpas och kan därmed ge otillräcklig information till den som anordnar en åtgärd. Detta kan få allvarliga konsekvenser om en arbetsskada inträffar. Först och främst drabbas den enskilda individen till följd av bristerna i arbetsmiljön. Om den arbetsgivare som står som anordnare av åtgärden, exempelvis en mindre ideell förening, har dåliga kunskaper om sitt arbetsmiljöansvar kan också arbetsgivaren drabbas hårt till följd av en arbetsskada.

Informationen om vem som har arbetsmiljöansvar vid deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 6 c § socialtjänstlagen (1980:620) måste enligt utskottets uppfattning bli väsentligt bättre än i dag. Det är angeläget med en betydligt striktare tillämpning av gällande regler om arbetsmiljöansvar. Detta bör med anledning av motion A239 (mp) yrkande 2 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 29 bort ha följande lydelse:

29. beträffande *arbetsgivaransvar vid praktik enligt socialtjänstlagen*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A239 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

22. Utredning om det statliga stödet vid kommunal utvecklingsgaranti (mom. 30)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Kommunal utvecklingsgaranti m.m.*, som börjar med ”När det” och slutar med ”A273 (v)” bort ha följande lydelse:

För att underlätta för ungdomar att leva ett självständigt, vuxet liv med möjlighet till eget boende krävs att ersättningsnivåerna höjs. Den nuvarande lägsta nivån på ersättningen innebär bl.a. att de tvingas bo hemma hos föräldrarna. Enligt utskottets mening är det därför otillfredsställande att det nuvarande regelsystemet inte tillåter att en kommun skall kunna ge en form av

utökat utvecklingsbidrag, dvs. det statliga utvecklingsbidraget kombinerat med någon form av kommunalt utvecklingsbidrag, utan att kommunen förlorar sitt statsbidrag. Utskottet anser därför att regeringen skyndsamt bör se över kommunernas möjlighet att införa en generell ersättning utan biståndsprovning, utan att kommunen samtidigt förlorar det statliga stödet. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motion A273 (v).

dels att utskottets hemställan under 30 bort ha följande lydelse:

30. beträffande *utredning om det statliga stödet vid kommunal utvecklingsgaranti*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A273 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

23. Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet (mom. 31)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Arbetsmarknadsutbildning*, fr. o.m. tredje meningen till slutet bort ha följande lydelse:

En större del av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör utgöras av yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Det är enligt utskottets uppfattning viktigt att arbetsmarknadsutbildningen knyts närmare och på sikt blir en del av det reguljära utbildningsväsendet. Därigenom får det reguljära utbildningsväsendet en naturlig inriktning mot arbetsmarknaden som i dag i långa stycken saknas. Arbetsmarknadsutbildningens roll bör vara att underlätta strukturomvandling, inte att ersätta det ordinarie utbildningssystemet. Detta bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion A257 (kd) yrkande 15.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Utredning om datorteken m.m. (mom. 35)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Henrik Westman (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Datortek/aktivitetscenter*, fr.o.m. andra stycket till slutet bort ha följande lydelse:

Kvaliteten och effektiviteten i datortekverksamheten har ifrågasatts på många håll. Utskottet anser att det behövs ett underlag för att bedöma den fortsatta verksamheten. Statskontoret bör få i uppdrag att göra en översyn av datortekverksamheten och av verksamheten med jobbsökaraktiviteter. Detta

bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motion A257 (kd) yrkandena 16 och 17.

1998/99:AU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 35 bort ha följande lydelse:

35. beträffande *utredning om datorteken m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A257 yrkandena 16 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

25. Förbättringar av starta-eget-bidraget (mom. 37)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Starta-eget-bidrag*, som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med Folkpartiet att för att människor skall kunna ta sig ut ur bidragsberoendet och fattigdomsfällan krävs vid sidan av ökade riskkapitalmöjligheter, rådgivning och stödfunktioner även möjlighet till starta-eget-bidrag till dem som kanske allra mest behöver detta stöd. Många invandrare är, på grund av svårigheterna att komma in på arbetsmarknaden, hänvisade till socialbidrag för sin försörjning. Starta-eget-bidraget bör enligt utskottets mening vara möjligt att ge även till dessa individer på samma villkor som till den som är berättigad till arbetslöshetsersättning. Socialbidraget bör utgå oförändrat under den tid starta-eget-bidraget utgår. Riksdagen bör med bifall till motion Sf634 (fp) yrkande 9 ge regeringen till känna vad utskottet anfört. Motion A277 (m) avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. beträffande *förbättringar av starta-eget-bidraget*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Sf634 yrkande 9 och med avslag på motion 1998/99:A277 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

26. Friår m.m. (mom. 38, motiveringen)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser

att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Sabbatsår – friår*, som börjar med "Utskottet har behandlat" och slutar med "Utskottet har ingen annan uppfattning i dag" bort ha följande lydelse:

I flera motioner har framförts förslag om införandet av ett s.k. friår eller sabbatsår. Enligt förslagen skall kostnaderna för ett sådant friår finansieras med arbetsmarknadspolitiska medel. Till skillnad från motionärerna är utskottet av den bestämde uppfattningen att arbetsmarknadspolitiska medel skall användas till utbildning som ger möjlighet till arbete och inte till att vara ledig från ett arbete.

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Sabbatsår – friår* bort ha följande lydelse:

Det finns enligt utskottets uppfattning flera skäl som talar för införande av sabbatsår/friår. Många människor skulle få högre livskvalitet genom ett sabbatsår. För många skulle det erbjuda möjligheter att komma in på en ny yrkesmässig bana samtidigt som arbetslösa fick arbete och praktik genom de vikariat som uppstår. Utskottet anser att regeringen bör få i uppdrag att återkomma till riksdagen med förslag i frågan. Förslaget bör innebära att det företag som beviljar en anställd sabbatsår skall tillsätta en vikarie som är arbetslös. Sabbatsåret bör kunna finansieras genom arbetsmarknadsmedel eller av den enskilde genom förtida pensionsuttag. Vad utskottet anfört bör med tillstyrkan till motionerna A220 (kd) och A257 (kd) yrkande 24 ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks i berörda delar i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *friår m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A220 och 1998/99:A257 yrkande 24 samt med avslag på motionerna 1998/99:A205, 1998/99:A280, 1998/99:So309 yrkande 6 och 1998/99:So373 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

28. Friår m.m. (mom. 38)

Barbro Johansson (mp) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Sabbatsår – friår* bort ha följande lydelse:

Införande av friår är en reform som enligt utskottets uppfattning minskar arbetslösheten och ökar livskvaliteten. Den som väljer att ta tjänstledigt erbjuds ersättning från arbetslöshetskassan förutsatt att en arbetslös får arbetet.

Ett friår innebär att man kan ta ledigt ett år för att studera, vara hemma med barnen, göra en lång resa eller något annat man länge velat göra. Friår innebär också att en arbetslös får arbete. Detta är i sin tur till fördel för statskassan.

Utskottet anser att den som tar ledigt bör få 85 % ersättning från arbetslöshetskassan samtidigt som det ställs krav på att arbetsgivaren skall erbjuda plats åt någon arbetssökande. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A205 (mp) yrkandena 1–4, So309 (mp) yrkande 6 och So373 (mp) yrkande 1, vilket föranleder ett tillkännagivande till regeringen. Övriga i sammanhanget behandlade motionsyrkanden avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. beträffande *friår m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A205, 1998/99:So309 yrkande 6 och 1998/99:So373 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1998/99:A220, 1998/99:A257 yrkande 24 och 1998/99:A280 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. En tredje anställningsform (mom. 39)

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Insatser för konstnärer* bort ha följande lydelse:

Riksdagen har beslutat att försöksperioden med en tredje anställningsform inom teatern skall vara ett och ett halvt år. Enligt utskottet är denna tid för kort. Det gäller även i fråga om försök med arbetsförmedling vid centrumbildningar (jämför reservation 14). Enligt utskottets uppfattning bör försöksperioden med en tredje anställningsform utökas till tre år om det skall vara möjligt att dra säkra slutsatser om värdet av verksamheten.

Utskottet tillstyrker därmed motion Kr272 (kd) yrkande 6 delvis. Det anförda bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *en tredje anställningsform*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Kr272 yrkande 6 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

30. Privatisering av AmuGruppen AB (mom. 44)

Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.4 Övriga A och B anslag** under rubriken *Anslaget B 7 AmuGruppen AB*, första stycket, bort ha följande lydelse:

År 1996 stod AmuGruppen AB inför ett omedelbart konkurshot. Riksdagen beslutade med anledning därav att bemyndiga regeringen att göra ett kapitaltillskott till bolaget för att säkerställa bolagets fortlevnad och undvika konkurs (1996/97:AU6). Såvitt framgår av propositionen är resultatet i koncernen nu positivt. År 1997 uppgick resultatet efter avskrivningar till 31 miljoner kronor. Efter finansiella poster var resultatet 67 miljoner kronor.

Resultatet i AmuGruppen AB har nu förbättrats. Utskottet instämmer i det som anförts i motion A255 om att regeringen bör undersöka förutsättningarna för en privatisering av hela eller delar av verksamheten. Utskottet anser nämligen att det finns en risk för bristande konkurrensneutralitet så länge staten kvarstår som ägare. Det gäller särskilt som staten själv är den största

kunden på den marknad där AmuGruppen AB verkar. Utskottet tillstyrker motion A255 (fp) yrkande 6.

1998/99:AU1
Reservationer

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *privatisering av AmuGruppen AB*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A255 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

31. Jämställdhetsexperter (mom. 45)

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män** under rubriken *Inledning*, som börjar med ”Utskottet inleder” och slutar med ”avstyrks därför” bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att ett antal länsstyrelser under senare år har minskat sina resurser. Som en följd av besparingarna arbetar inte jämställdhetsexperterna vid dessa länsstyrelser längre heltid med jämställdhetsfrågor. Minst ett län har avvecklat sin jämställdhetsexpert och köper i stället resurser från en närliggande länsstyrelse. Detta är otillfredsställande. Dessa frågor är betydelsefulla och utskottet anser därför att det måste finnas minst en jämställdhetsexpert som arbetar heltid med dessa frågor vid varje länsstyrelse. Vidare anser utskottet att jämställdhetsexperterna bör få utökade befogenheter och resurser genom att tilldelas en tillsynsfunktion. Tillsynsfunktionen bör bl.a. omfatta att alla företag som får regionalt företagsstöd skall ha en jämställdhetsplan. Vidare bör man inom ramen för denna tillsynsfunktion medverka till att jämställdhetsmärka företag, universitet, kommuner och andra offentliga institutioner i länet.

Med hänsyn till det anförda biträder utskottet motion N335 (v) yrkande 11.

dels att utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. beträffande *jämställdhetsexperter*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:N335 yrkande 11 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

32. De politiska kvinnoorganisationerna (mom. 47)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män** under rubriken *Anslaget C 3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet*, såvitt avser första stycket bort ha följande lydelse:

En betydande del av anslaget C 3 Kvinnoorganisationernas centrala verksamhet går till de politiska partiernas kvinnoorganisationer. Utskottet befarar att bidragets konstruktion medför att politiska partier styrs till att ha särskilda kvinnoorganisationer, trots att det inte längre är lika naturligt som förr att organisera sig så.

Utskottet instämmer i det som sägs i motion A803 om att det är fel om statliga regler uppmuntrar en viss, i flertalet fall, föråldrad organisations-

struktur i partierna. Det är mera naturligt att kvinnoverksamheten bedrivs som en integrerad del av partiernas övriga verksamhet. Det är enligt utskottets mening tillräckligt att partierna får partistöd. Statsbidrag som bekostas från anslaget bör därför inte ges till de politiska partiernas kvinnoorganisationer. Vad som anförs bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker motion A803 (m).

dels att utskottets hemställan under 47 bort ha följande lydelse:

47. beträffande *de politiska kvinnoorganisationerna*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A803 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. Administration av statliga tjänstepensioner m.m. (mom. 48)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anser:

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.6 Staten som arbetsgivare** under rubriken *Anslaget D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.*, såvitt avser de fyra första styckena bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att starka samhällsintressen motiverar att man på olika områden verkar för att skapa en sund konkurrens under lika och fria villkor. SPV:s monopol medför att det inte är möjligt för andra aktörer att konkurrera med SPV på den statliga tjänstepensionsmarknaden. Konkurrensverket har i skrivelse till regeringen som sin uppfattning framfört att SPV:s verksamhet bör utsättas för konkurrens. Utskottet anser mot bakgrund av de skäl som anförts här att SPV:s monopol bör avskaffas. Att en särskild nämnd bestämmer SPV:s premier kan dessvärre inte ses som någon garanti för att de avgifter som skall erläggas till SPV hålls nere.

Utskottet delar också den uppfattning som kommer till uttryck i motion A601 om att SPV:s konkurrensutsatta och icke konkurrensutsatta verksamhetsgrenar skall särredovisas. Vad som anförs bör ges regeringen till känna.

Utskottet tillstyrker motion A601 (m) yrkandena 1 och 2.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *administration av statliga tjänstepensioner m.m.*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:A601 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

34. Anslag på utgiftsområde 14 för 1999 (mom. 49)

Margareta Andersson (c) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* bort ha följande lydelse:

När det gäller de medel som regeringen anvisar för tillfälliga personalförstärkningar kan utskottet konstatera att detta förslag återkommer år från år. Enligt utskottets mening bör det vara möjligt att rationalisera verksamheten på ett sådant sätt att behovet av förstärkningar minskar. Utskottet delar därför

Centerpartiets ståndpunkt att den föreslagna tilldelningen för detta ändamål kan minskas med knappt hälften eller 400 miljoner kronor. Eftersom de satsningar på småföretag som länsstyrelserna har gjort tidigare slagit väl ut, anser utskottet att 500 miljoner kronor bör föras över till utgiftsområde 19. Vidare bör 50 miljoner kronor föras över till utgiftsområde 17 för att öka insatserna på kulturområdet.

Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att partiets förslag om tillväxtskapande åtgärder bör medföra att arbetslösheten sjunker och att behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgärder minskar. Mot denna bakgrund bör anslagen på utgiftsområdet minskas ytterligare under budgetperioden. Utskottet delar Centerpartiets bedömning att en minskning bör kunna ske med totalt 2 290 miljoner kronor år 1999.

Utskottet anser i likhet med Centerpartiet att det nationella flyttningsbidraget bör avskaffas och att ett flyttningsbidrag inom Norden inte bör införas. Dessa medel bör i stället användas för kompetensutveckling.

Möjligheterna till livslångt lärande och återkommande utbildning måste öka. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att det bör införas ett kompetenskonto för att ge möjlighet till en utbildningstid mitt i livet med en rimlig ekonomisk försörjning. För detta ändamål bör det avsättas 1 miljard kronor inom anslaget A 2. Med hänsyn till det anförda biträder utskottet motion Fi210 (c) yrkande 14 och avstyrker motionerna A255 (fp) yrkande 20, delvis, A257 (kd) yrkande 34 delvis, A276 (m) yrkande 5 och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.4 Övriga A och B anslag** under rubriken *Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade*, som börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser även att hembygdsmuseerna bör omfattas av satsningen på Kulturarvs-IT. Utskottet anser därför att motion Kr273 (c) yrkande 8 bör bifallas. Vad utskottet anför med anledning av motion Kr273 innebär att motionerna A211 (m) och A286 (s) får anses tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 49 bort ha följande lydelse:

49. beträffande *anslag på utgiftsområde 14 för 1999*

att riksdagen

a–d) = utskottet,

e) med anledning av *dels* propositionen yrkande 4 i motsvarande del, *dels* motion 1998/99:Fi210 yrkande 14 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om *tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut*,

f) = utskottet,

g) med bifall till motion 1998/99:Fi210 yrkande 14 i motsvarande del avslår regeringens förslag (yrkande 6) om *flyttningsbidrag till de övriga nordiska länderna*,

h–n) = utskottet,

o) med bifall till motion 1998/99:Fi210 yrkande 14 i motsvarande del och med anledning av propositionen yrkande 13 *anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv* enligt vad som framgår av bilaga 1,

p) *dels* med anledning av motion 1998/99:Kr273 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1998/99:A211 och 1998/99:A286 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om *Kulturarvs-IT och hembygdsrörelsen*, *dels* avslår övriga i bilaga 3 upptagna motionsyrkanden som avser utgiftsområde 14.

35. Anslag på utgiftsområde 14 för 1999 (mom. 49)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.2 Arbetsmarknadsverket** under rubriken *Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader*, som börjar med "Utskottet instämmer" och slutar med "20 delvis" bort ha följande lydelse:

Regeringen har under ett flertal år föreslagit att medel skall tillföras anslaget för tillfälliga personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna. Riksdagen har beslutat i enlighet med dessa förslag. Någon uppföljning av hur medlen använts har inte gjorts. Utskottet delar därför Folkpartiets uppfattning i motion A255 att det inte bör tillföras resurser till dessa förstärkningar innan ordentliga analyser har gjorts av hur hittills anvisade medel har använts. Utskottet instämmer också i förslaget i samma motion att anslaget bör reduceras med 603 miljoner kronor. Riksdagen bör med bifall till motion A255 (fp) yrkande 18 delvis och 20 anvisa medel på anslaget A 1 till ett 603 miljoner kronor lägre belopp än regeringen föreslagit. Utskottet avstyrker motion A257 (kd) yrkande 10 och 34 delvis.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Tillfälliga personalförstärkningar*, som börjar med "Utskottet har" och slutar med "är budgetrelaterade" bort ha följande lydelse:

Utskottet har under avsnitt A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader behandlat frågan om tillfälliga personalförstärkningar. Av samma skäl som anförts där avstyrker utskottet regeringens förslag om medel för tillfälliga personalförstärkningar och biträder därmed motion A255 (fp) yrkande 18 delvis.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder** under rubriken *Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*, som börjar med "Oppositionspartiernas förslag" och slutar med "utgiftsområde 14" bort ha följande lydelse:

Arbetsmarknadspolitiken är en viktig del för att komma till rätta med arbetslösheten. Utskottet delar dock Folkpartiets uppfattning att den traditionella arbetsmarknadspolitiken bör tilldelas ett mindre anslag för budgetåret 1999. För att minska arbetslösheten bör i stället offensiva satsningar göras för att generellt förbättra villkoren för företagandet. Något volymmål för de

arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bör inte ställas upp. Den betoning på kvantitet som volymmålet innebär riskerar enligt utskottets uppfattning att gå ut över åtgärdernas kvalitet. Det är viktigt att utbildningen har en sådan kvalitet och ett sådant innehåll som gör att den leder till reguljära arbeten.

Besparingar inom arbetsmarknadspolitiken kan uppnås genom en kraftfull decentralisering och avbyråkratisering, nära samverkan med andra aktörer som kommuner och näringslivsorganisationer, upphandling på en konkurrensmarknad av flera delar av verksamheten än i dag samt en strävan att där det är möjligt och lämpligt välja billigare åtgärder framför dyrare. Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att man genom dessa förändringar kan reducera anslaget med 3,6 miljoner kronor och tillstyrker därmed motion A255 (fp) yrkande 20 delvis och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis. Utskottet avstyrker motionerna A257 (kd) yrkande 34 delvis, A276 (m) yrkande 5, och Fi210 (c) yrkande 14.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.4 Övriga A och B anslag** under rubriken *Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade*, som börjar med ”Utskottet som” och slutar med ”yrkande 9 delvis” bort ha följande lydelse:

Oavsett konjunkurläge har de arbetshandikappade en svår situation på arbetsmarknaden. Utskottet anser därför att de statliga insatserna för att stärka de handikappades ställning alltid bör vara prioriterade. Både lönebidrag och anställningar inom Samhall har visat sig vara värdefulla lösningar för många handikappade. Sådana anställningar är också billiga jämfört med alternativen arbetslöshetsersättning eller förtidspension. Utskottet delar därför Folkpartiets uppfattning att anslaget A 3 bör tillföras ytterligare 200 miljoner kronor och biträder därmed motion A255 (fp) yrkande 20 delvis. Utskottet avstyrker motionerna A257 (kd) yrkande 34 delvis, A275 (mp) yrkande 2 delvis och Kr518 (kd) yrkande 9 delvis.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt **3.4 Övriga A och B anslag** under rubriken *Anslaget B 6 Bidrag till Samhall*, som börjar med ”Utskottet är” och slutar med ”avstyrks därför” bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer dock i Folkpartiets uppfattning att detta inte får innebära att staten försämrar sitt stöd till Samhall AB. Utskottet delar partiets uppfattning att anslaget bör tillföras ytterligare 50 miljoner kronor och biträder därmed motion A255 (fp) yrkande 20 delvis och Fi211 (fp) yrkande 14 delvis.

dels att utskottets hemställan under 49 bort ha följande lydelse:

49. beträffande *anslag på utgiftsområde 14 för 1999*

att riksdagen

a–d) = utskottet,

e) med bifall till motion 1998/99:A255 yrkande 18 i motsvarande del avslår propositionens yrkande 4 om *tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut* under budgetåret 1999,

f–n) = utskottet,

- o) med bifall till motionerna 1998/99:A255 yrkande 20 och 1998/99:Fi211 yrkande 14 samt med anledning av propositionen yrkande 13 *anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv* enligt vad som framgår av bilaga 1,
- p) avslår övriga i bilaga 3 upptagna motionsyrkanden som avser utgiftsområde 14.

1998/99:AU1
Reservationer

1. Utskottets behandling av arbetspraktik

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Stefan Attefall (kd), Kent Olsson (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Elver Jonsson (fp) och Henrik Westman (m) anför:

Regeringen har i budgetpropositionen aviserat införande av en ny arbetsmarknadspolitisk åtgärd benämnd arbetspraktik. Som framgår av reservationen under moment 27 skulle den aviserade förändringen innebära en avsevärd kostnadsökning för kommunerna. Detta insåg även de socialdemokratiska företrädarna i utskottet varför de under utskottsbehandlingen föreslog en förändring vad gäller finansieringsbidraget. Vid beredningen av sistnämnda förslag presenterades inget underlag för de ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Trots påpekande om nödvändigheten av en sådan redogörelse lämnades endast vaga uppgifter om de ekonomiska konsekvenserna och hur förslaget skulle finansieras. Denna brist har i princip inneburit att det varit omöjligt att ta ställning till majoritetens förslag. Enligt vår mening är detta förfaringsätt otillfredsställande och innebär att utskottet vid sin beredning har ett alltför undermåligt underlag för att ta ställning i frågan. Vi anser också att det är viktigt att följa upp hur den nya åtgärden kommer att utvecklas.

2. Överförandet av medel till kommuner och landsting

Hans Andersson (v), Camilla Sköld (v) och Barbro Johansson (mp) anför:

Sedan år 1990 har staten medverkat till upprepade och oacceptabla nedskärningar av kärnverksamheter inom vård, omsorg och skola. Människor har tvingats lämna arbeten som är viktiga för samhället och i stället förpassats till kön av arbetslösa. Staten har samtidigt tvingats till stora ekonomiska insatser för statsbidrag till arbetslöshetsersättning. Enligt en AMS-rapport hösten 1996 är samhällets besparingar mycket små när offentligt anställda flyttas från arbete till arbetslöshet.

Det är viktigt med tillräckliga resurser för arbetsmarknadspolitiska insatser som ett stöd för individens möjligheter på en ny arbetsmarknad. Dock menar vi att många arbetslösa skulle kunna bidra på ett värdefullt sätt till samhälls-lik verksamhet om ordinarie anställningar inom välfärdssektorn kunde vara ett alternativ. Medel för försörjning av arbetslösa borde i högre grad överföras till kommunsektorn.

Vi anser att medel från statlig arbetsmarknadspolitik bör kunna användas till lokala arbetsmarknadsåtgärder för att skapa riktiga arbeten. För detta krävs metodutveckling.

3. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m.

1998/99:AU1
Särskilda yttranden

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Christel Anderberg och Henrik Westman (alla m) anför:

I riksdagen finns en majoritet bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister för förslagen i budgetpropositionen (prop. 1998/99:1) beträffande ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena samt beräkningen av statens inkomster avseende år 1999 i den statliga budgeten. Samma majoritet har också uttalat sitt stöd gällande beräkningen av det offentliga utgiftstaket samt förslagen om preliminära utgiftstak för åren 2000 och 2001.

Vi i Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Våra förslag syftar till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Genom en större enskild sektor och ett starkt civilt samhälle kan både företag och människor växa. Massarbetslösheten kan steg för steg pressas tillbaka samtidigt som den sociala tryggheten också i andra bemärkelser kan öka genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi om de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma.

Då riksdagens majoritet har en annan inriktning av politiken deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagsfördelning inom utgiftsområdena 13 och 14.

I detta yttrande redovisar vi de delar av vår politik som rör arbetsmarknads- och arbetslivspolitik och utgiftsområdena 13 och 14 för budgetåret 1999.

Den allmänna inriktningen av politiken

Vi har tillsammans med företrädare för Kristdemokraterna och Folkpartiet liberalerna avgett en gemensam reservation om inriktningen av politiken, se reservation 1. Allmän inriktning av politiken. Därutöver vill vi anföra följande:

Sveriges arbetsmarknad, liksom åtskilliga av de sociala trygghetssystemen, är uppbyggd på det utgående industrisamhällets strukturer. Den arbetsrättslagstiftning som under 1970-talet kom att förstärka de gamla kollektivavtalens allomfattande karaktär har utvecklats till ett direkt hinder mot tillväxt och nyanställningar. Sammantaget blir arbetsmarknaden för stel för att ge utrymme för all den improvisation som företagande innebär.

Lönebildningen i Sverige fungerar dåligt. Det förhandlingssystem som gäller i dag tenderar att driva fram för höga generella löneökningar. Den bristande flexibiliteten i lönebildningen är också ett problem. Enligt vår mening

är det angeläget med en individualisering av lönesättningen. Inte minst skulle det underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Den mest avgörande lönebildningsfrågan är dock egentligen ett skatteproblem. Ett förhandlingssystem kan inte fungera när det utrymme produktivitetsökningen skapar tas i anspråk av högre skatter. För den enskilde innebär det att löneökningar, som skulle ha varit möjliga om skatterna varit lägre, nu uteblir.

Sverige behöver förändrade regler på arbetsmarknaden. Dessa regler måste utformas så att största möjliga utrymme skapas för nyanställningar och samtidigt stärker den enskildes ställning på arbetsmarknaden. Detta innebär att en rad lagar måste ses över, t.ex. lagen om anställningsskydd. Turordningsreglerna i denna lag bör avskaffas. Däremot måste självklart kravet att avskedande skall ske på saklig grund kvarstå. En utgångspunkt för en översyn av de arbetsrättsliga reglerna bör vara att den enskilde genom eget avtal skall kunna förfoga över lönen, men också över andra viktiga delar av arbetets villkor. Det grundläggande skyddet för alla medarbetare, men inte mer, skall regleras genom lag.

För att få en rimlig balans mellan arbetsmarknadens parter bör sympatiåtgärder förbjudas, liksom blockad mot enmansföretagare. Även konfliktreglerna i övrigt bör ändras.

All arbetsmarknadspolitik måste utformas på ett sådant sätt att förvärvsarbete för den enskilde blir både möjligt och attraktivt. Arbetsmarknadspolitik har en omställningsinriktad uppgift. Den kan inte svara för permanent stöd.

Utgiftsområde 13

Inledning

Vi föreslår att det införs en allmän arbetslöshetsförsäkring från och med den 1 januari 1999. Den bör omfatta alla och stimulera den enskilde att aktivt söka arbete. Den skall också underlätta en sundare lönebildning. Försäkringen bör vidare inkludera det motsvarande ekonomiska stöd som den enskilde erhåller vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi föreslår, som en konsekvens av detta, att de medel under utgiftsområde 14, anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, som är att hänföra till direkta transfereringar till enskilda överförs till utgiftsområde 13. Vi räknar med att en allmän arbetslöshetsförsäkring kommer att belasta statsbudgeten med drygt 400 miljoner kronor år 1999 utöver regeringens förslag.

Arbetslöshetsförsäkringen skall enligt vår mening vara en omställningsförsäkring. En s.k. bortre parentes bör därför införas i försäkringen. En sådan konstruktion skulle avlasta budgeten med 1,7 miljarder kronor netto för år 2000. Det grundläggande försäkringsskyddet kan och bör kompletteras med ett tilläggsskydd genom avtal. Vi i Moderaterna anser också att kvalifikationskravet bör höjas till 12 månader och att ersättningsnivån skall sänkas till 75 %. En sänkning av ersättningsnivån skall kombineras med sänkta skatter. Vi menar också att det bör vara inkomsten vid försäkringstidpunkten uppräknad med basbeloppsförändringen som bestämmer ersättningen. Den indexering som sker genom anknytning till löneökningstakten inom det be-

rörda avtalsområdet bör därmed tas bort. Den lägsta ersättningsnivån bör sänkas till 210 kr per dag fr.o.m. den 1 januari 1999. Denna nivå bör gälla såväl kontantstöd som aktivitetsstöd. Förändringen bör träda i kraft fr.o.m. den 1 januari 1999. Ett efterskydd bör införas för dem som utförsäkras. Skyddet skall fungera under en övergångsperiod, som är längre för de äldre arbetslösa. De förändringar som vi moderater föreslår beräknas innebära en budgetförstärkning om drygt 7 miljarder kronor.

När det sedan gäller finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen anser vi att kopplingen mellan inbetalda avgifter och utbetalningar bör göras tydligare. Moderaterna har därför föreslagit att finansieringen till en större del än i dag bör ske genom premier från den enskilde. Den högre premien balanseras av samtidiga skattesänkningar. För år 1999 förordar vi att den så kallade finansieringsavgiften höjs inom ramen för dagens försäkring. Den ökade kostnaden för den enskilde bör kunna kompenseras genom lägre fackliga avgifter. Den höjda egenfinansieringen innebär enligt våra beräkningar en inkomstökning motsvarande 2,4 miljarder kronor år 1999. Från och med år 2000 räknar vi med att det kommer att inflyta premier från försäkringstagarna med motsvarande ca 10 miljarder kronor.

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Mot bakgrund av vad som anförts i föregående avsnitt anser vi att anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning skall beräknas till 41,3 miljarder kronor.

Utgiftsområde 14

Inledning

Vi moderater förordar en omfattande reformering av arbetsmarknadspolitiken. Vi vill här återkomma till vad vi sagt inledningsvis om att all arbetsmarknadspolitik måste utformas på ett sådant sätt att förvärvsarbete blir både möjligt och attraktivt för den enskilde. Arbetsmarknadspolitiken bör ha fyra huvudelement, nämligen ersättning vid arbetslöshet, stöd till unga arbetslösa, utbildningsinsatser samt speciella insatser för äldre. Arbetsmarknadspolitiken skall inte användas som ett permanent stöd utan fungera som en omställningsförsäkring. Den skall vara effektiv och ha hög kvalitet. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kan inte ersätta riktiga arbeten. Genom våra förslag om skattesänkningar och avregleringar underlättas tillkomsten av arbetstillfällen i företagen.

Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Vi bedömer att medelsbehovet under anslaget kommer att minska med 50 miljoner kronor för budgetåret 1999 till följd av de reformer av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som vi förordar. Anslaget bör beräknas till 4 139 miljoner kronor.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Regeringen har i årets budgetproposition föreslagit att vissa åtgärder på sikt avvecklas och att viss förenkling sker av regelverket kring åtgärderna. Vi anser dock att åtgärderna måste vara än färre och effektivare. Åtgärderna Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) och Resursarbete bör avskaffas omedelbart. De arbetsmarknadspolitiska resurserna bör främst inriktas mot en arbetsmarknadsutbildning som är fokuserade på speciella yrkesområden och arbetsmarknadens behov.

Vi anser att den kommunala utvecklingsgarantin bör ersättas med ett modernt lärlingssystem för arbetslösa ungdomar. Systemet beräknas belasta budgeten med 250 miljoner kronor.

Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Vi anser att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör fastställas till ca 4,4 miljarder kronor vilket innebär en besparing med ca 17,5 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag. Vi har tidigare redogjort för förslag som påverkar anslaget. Förslagen kan sammanfattas enligt följande. Medel som avser direkta transfereringar till enskilda bör föras över från detta anslag till utgiftsområde 13. Vi föreslår också att ett modernt lärlingssystem införs. Programmet beräknas belasta anslaget med 250 miljoner kronor. Ett annat av våra förslag är att företag som anställer en person som är över 55 år och har varit arbetslös i minst nio månader får tillbaka minst halva arbetsgi-varavgiften. Åtgärden, som beräknas vara fullt genomförd år 2001, belastar då budgeten med 1 miljard kronor. Vi räknar vidare med att en fokusering av arbetsmarknadspolitiken i enlighet med vad vi har anfört tidigare medför en besparing på 1,5 miljarder kronor. Slutligen medför vårt förslag om avveckling av OTA en besparing på 630 miljoner kronor.

Anslaget A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

Vi har tidigare pläderat för införandet av en ny sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. Den nya arbetslöshetskassan ALFA bör avvecklas och anslaget A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring bör upphöra.

Anslaget B 1 Arbetarskyddsverket, m.m.

Vi föreslår en sammanlagd besparing på 610 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag från och med år 1999 på anslagen B 1–B 5. Anslagen bör enligt vår mening bestämmas enligt nedanstående tabell.

I tabellen anges de långsiktiga anslagsnivåer vi anser bör gälla för de berörda myndigheterna. Vi anser att de besparingar som framgår av tabellen är möjliga med hänsyn till att alternativa möjligheter finns inom ramen för den generella forskningspolitiken.

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Utskottet	Moderaterna
B 1 Arbetarskyddsverket	376 133	-191 100
B 2 Arbetslivsinstitutet	145 733	-55 700
B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.	295 780	-280 800
B 4 Rådet för arbetslivsforskning	26 463	-7 500
B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	216 831	-74 800
B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	3 229	-3 200
C 1 Jämställdhetsombudsmannen	16 235	-3 973

Anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Vi anser att anslaget bör utgå från och med år 1999.

Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen

Från anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen betalas kostnader för JämO med kansli och för Jämställdhetsnämnden. Från och med år 1997 höjdes anslaget till myndigheten med 5 miljoner kronor eller 50 % jämfört med föregående budgetår. Vi förordar att anslaget bör ligga närmare 1996 års nivå och föreslår att det fastställs till ca 12,3 miljoner kronor, vilket är ca 4 miljoner kronor mindre än regeringens förslag.

4. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m.

Hans Andersson och Camilla Sköld (båda v) anför:

Arbetsmarknaden för ungdomar

Ungdomar i dag har en livssituation som präglas av en allt större otrygghet. Det beror framför allt på den höga arbetslösheten, nedskärningar i offentlig sektor och försämrade trygghetsregler på arbetsmarknaden.

Enligt Vänsterpartiets uppfattning skall inte den generation som växer upp i dag tvingas acceptera sämre trygghet, sämre ekonomiska villkor, sämre boende och sämre möjligheter till en meningsfull fritid än generationen före. Enligt vårt synsätt är en satsning på ungdomar en långsiktig investering.

En vanföreställning är att ungdomsarbetslösheten beror på en alltför hård arbetsrätt och på att lönerna för ungdomar är för höga. Vi anser att detta är felaktigt. Enligt vår mening är de viktigaste åtgärderna för att få ner arbetslösheten bland ungdomar att nyanställa inom den offentliga sektorn och att korta arbetstiden. Vidare bör det genomföras satsningar på miljöomställning och andra framåtsyftande arbeten.

När det gäller de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna anser vi att kortsiktiga särlösningar inte är vad ungdomarna behöver, inte heller låga ersätt-

ningsnivåer eller att bli utnyttjade som gratis arbetskraft. Däremot kan det i vissa fall vara berättigat att ge anställningsstöd till ungdomar under de första sex månaderna för att underlätta nyanställningar. Praktikanter skall dessutom erhålla lön enligt praktikantavtal.

Vi motsätter oss också att det införs s.k. ungdomslöner. Vi anser inte att man skall få mindre betalt enbart av den orsaken att man är några år yngre än arbetskamraterna.

Friare användning av arbetsmarknadspolitiska medel

Vänsterpartiet anser att den friare användningen av de arbetsmarknadspolitiska medlen bör utvidgas till samtliga län. En förutsättning för detta är att de nationellt definierade målen för arbetsmarknadspolitiken kan tillgodoses. Den flora av olika försöksverksamheter och frizoner som nu finns bör ersättas av en systematisk reform där volymkravet tas bort, regelverket liberaliseras och besluten kan fattas regionalt och lokalt. Det är dock viktigt att det klargörs vilka ramar som skall gälla för hur medel för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och arbetslöshetsersättning får användas.

Åtgärder

Vänsterpartiet vidhåller uppfattningen att det finns bättre alternativ för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten än åtgärden kommunal utvecklingsgaranti. Ett alternativ är att införa obligatoriska praktikplatser. Detta innebär en skyldighet för företag att inrätta en praktikplats per var femtionde anställd. Vidare innebär partiets förslag om en arbetstidsförkortning att det kommer att skapas fler arbetstillfällen vilket bl.a. kan komma ungdomarna till del. Det krävs också ökade satsningar på lokalt anpassade projekt och aktiviteter. Nuvarande system innebär problem med samordningen mellan statliga och kommunala insatser som ju styrs av olika regler.

Vi anser också att ersättningsnivån till ungdomar skall motsvara grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsmarknadsutbildning

Vänsterpartiet har vid ett flertal tillfällen påpekat att den nuvarande nivån på utbildningsbidraget för dem som inte är berättigade att erhålla arbetslöshetsersättning är för låg. För många innebär detta att de tvingas komplettera ersättningen med socialbidrag. Vi förordar därför att nivån på utbildningsbidraget i dessa fall bör vara lika hög som nivån på grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen, dvs. för närvarande 240 kr/dag.

Lönebidrag

De sänkta bidragsnivåerna som genomförts de senaste åren för lönebidragsanställda har lett till att flera av dem tvingats lämna sina anställningar. Detta beror på att arbetsgivarna inte har råd att behålla dem på grund av bristande förmåga att betala en större del av lönekostnaden. Eftersom arbetshandikappade har svårt att komma in på arbetsmarknaden anser Vänsterpartiet att det

är viktigt att alla arbetsgivare skall få möjlighet att få lönebidrag upp till 90 %. Vidare anser vi att det är viktigt att hela arbetsmarknaden öppnas för arbetshandikappade. Som ett första steg för att uppnå detta bör taket för den lönebidragsgrundande inkomsten tas bort. I vart fall bör nivån för taket följa den allmänna löneutvecklingen. Vi anser också att lönebidraget bör räknas i procent av lönen och inte i kronor. Genom en sådan förändring kan bidragsbeloppet ändras under en avtalsperiod. Slutligen anser vi att reglerna för lönebidrag bör ändras så att risken för uppsägning skall beaktas vid omprövning av lönebidrag.

Vi förutsätter att regeringen tar hänsyn till dessa synpunkter i den fortsatta beredningen.

Samhall

Samhall AB spelar en viktig roll för de arbetshandikappade. Genom denna verksamhet ges de handikappade en möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. Under de senaste åren har Samhall AB fått minskade resurser. Detta beror på att det inte har skett någon uppjustering av den s.k. merkostnadsersättningen i takt med de ökade lönekostnaderna. Denna utveckling är mycket oroande och kommer i förlängningen att leda till ytterligare uppsägningar. Vi anser att detta är oacceptabelt eftersom det är rimligt att de arbetshandikappade får en skälig andel av de arbetsmarknadspolitiska resurserna. Enligt vår mening måste medel avsättas för kommande budgetår så att storleken på merkostnadsersättningen kan justeras i takt med löneökningarna.

Vi förutsätter att regeringen tar hänsyn till dessa synpunkter i den fortsatta beredningen.

5. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m.

Stefan Attefall och Maria Larsson (båda kd) anför:

Utgiftsområde 13

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Vi kristdemokrater ser arbetslöshetsförsäkringen som ett viktigt och nödvändigt inslag i det svenska välfärdssystemet. Vid en period av arbetslöshet skall den som står till arbetsmarknadens förfogande inte behöva förlora möjligheten till försörjning. Vi förespråkar en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med en ersättningsnivå som innebär att den arbetslöse inte behöver komplettera ersättningen med socialbidrag. Ersättningsnivån bör därför vara 80 %.

Arbetslöshetsförsäkringen bör åter bli en omställningsförsäkring som finansieras genom avgifter. Genom en högre avgiftsfinansiering blir det möjligt att uppnå ett tydligare samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Vi anser att egenfinansieringen bör ökas för att uppgå till en tredjedel av vad som utges i arbetslöshetsersättning. Om lönebildningen fungerar dåligt och leder till ökad arbetslöshet kommer vid en sådan högre egenfinansiering effekten av stigande arbetslöshet direkt att leda till att den enskilde får högre

kostnader för finansieringen av arbetslöshetsersättningen. På motsvarande sätt minskar kostnaden när arbetslösheten sjunker. Detta medför en bättre lönebildning. Den enskildes kostnader för höjd egenfinansiering bör kompenseras med sänkt skatt genom en generell höjning av grundavdraget. En utredning bör överväga om införande av branschvisa avgifter kan leda till bättre lönebildning utan att det samtidigt uppstår negativa konsekvenser. Arbetsvillkoret i försäkringen bör skärpas så att kvalificeringstiden uppgår till nio månader. Det är enligt vår uppfattning rimligt med en starkare anknytning till arbetsmarknaden innan ersättningsrätt från försäkringen uppkommer.

Från anslaget A 1 finansieras för närvarande åtgärderna generationsväxling och offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA). Dessa åtgärder bör avvecklas. Argumenten för detta utvecklar vi kristdemokrater tillsammans med Moderaterna och Folkpartiet i reservation nr 1 i betänkandet.

Vi beräknar att inkomstförstärkningen för arbetslöshetsförsäkringen för år 1999 blir ca 7,6 miljarder kronor. Vi bedömer vidare att våra förslag på näringslivs- och arbetsmarknadsområdena medför lägre arbetslöshet och därmed minskade kostnader för bidrag till arbetslöshetsersättning. Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning kan därmed minskas med 10,6 miljarder kronor för budgetåret 1999.

Utgiftsområde 14

Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Många hörselskadade har en besvärlig situation i arbetslivet. Trots lång anställningstid är det många som inte fått möjlighet till kompetensutveckling. Hörselskadade är överrepresenterade bland förtidspensionerade.

Hörselskadade har trots sin utsatta situation på arbetsmarknaden begränsade möjligheter att få vägledningsstöd. Om inte arbetsgivaren eller försäkringskassan står för vägledningskostnaden kan inte anställda hörselskadade få vägledning, råd eller stöd vid arbetsmarknadsinstitut med särskilda resurser för hörselskadade. Vi kristdemokrater anser att reglerna för AMI-S bör ändras så att vägledningsstöd även kan ges till hörselskadade som är anställda. Vi anser att en sådan åtgärd kan förhindra utslagning från arbetslivet.

Finansieringsavgift vid arbetspraktik

Vi kristdemokrater är kritiska mot den utformning som föreslagits av finansieringsbidraget till den föreslagna nya åtgärden arbetspraktik. Vi menar att det är bra att grupper som utrikes födda och arbetshandikappade undantas från kravet på att anordnaren skall betala finansieringsbidrag liksom att ideella organisationer skall undantas från kravet. Därutöver anser vi att statliga myndigheter bör undantas från kravet på finansieringsbidrag. Många ungdomar får i dag viktig arbetslivserfarenhet genom att delta i ALU eller API i statlig förvaltning. Dessa insatser är angelägna och medför inga undanträngningseffekter.

Under det gångna året infördes en s.k. utvecklingsgaranti för att ungdomar skall sysselsättas. Från kristdemokratiskt håll hade vi hellre sett en rad andra insatser som skulle ha gett ungdomar arbete på den reguljära arbetsmarknaden: en satsning på lärlingsutbildning, skattelättnader inom tjänstesektorn, flexibla lönesättning och en ny arbetsrättslagstiftning. Utvecklingsgarantin har låg träffsäkerhet och det finns en rad oklarheter beträffande ansvarsfördelning och ekonomisk fördelning mellan stat och kommun. Märkliga situationer uppstår när vissa ungdomar får en ersättning på 1 967 kr per månad, vilket är den statliga ersättningsnivån, medan andra får ett kommunalt bidrag som motsvarar nivån på socialbidraget. Det skattefria bidraget för ungdomar som står utanför arbetslöshetsförsäkringen bör enligt vår uppfattning höjas i nivå med vad vi anser är rimligt för utbildningsbidraget. Vi kristdemokrater anser att ytterligare 90 miljoner kronor bör avsättas inom anslagsramen för detta ändamål.

Ersättningsnivåer vid arbetsmarknadsutbildning

Vi anser att ersättningsreglerna för deltagare i arbetsmarknadsutbildning bör ändras. De som inte får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen bör ges möjlighet att utnyttja en lånedel för att komma upp i samma nivåer som tidigare och för att erhålla villkor som är likvärdiga dem som andra studerande grupper har. Medel för detta bör avsättas.

Resursarbete

Vi kristdemokrater anser att resursarbete bör utmönstras ur den arbetsmarknadspolitiska åtgärdsarsenalen. Enligt vår uppfattning innebär resursarbete att det skapas ett slags B-lag inom den offentliga sektorn där tidigare anställda får komma tillbaka då och då men med lägre lön.

Flyttningsbidrag

Från Kristdemokraternas sida vill vi verka för livskraftiga regioner i hela landet. Detta kräver samverkande insatser inom bl.a. arbetsmarknads- och regionalpolitiken. Vi anser att politiken måste utformas så att den stoppar flyttlassen och förhindrar de negativa följder för olika landsdelar som avfolkning medför och därmed lägger grund till en positiv utveckling i hela landet. Av denna anledning har Kristdemokraterna sedan länge krävt att flyttningsbidraget avskaffas. Vi vidhåller denna uppfattning och avvisar också regeringens förslag om ett flyttningsbidrag som gäller i hela Norden. Vi beräknar att detta ger en besparing på ca 200 miljoner kronor.

Bemyndigande avseende anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1998/99:AU1
Särskilda yttranden

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag om bemyndigande på 55 miljoner kronor på anslaget A 2 för budgetåret 1999. Anslaget avser regeringen att "disponera för försöksverksamhet med sysselsättningsskapande åtgärder och särskilda medel". Regeringen har inte lämnat någon uttömmande redovisning av hur sådana medel hittills använts eller avses att användas. Dessutom har AMV möjlighet att disponera en del av anslaget A 2 för "otraditionella medel". Vi anser vidare att det är AMV som skall bedriva denna form av verksamhet och inte regeringen. Förslaget om bemyndigande bör mot denna bakgrund avslås.

Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Från Kristdemokraternas sida anser vi att anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder för budgetåret 1999 bör beräknas till 18,8 miljarder kronor vilket innebär en besparing med 3,2 miljarder kronor i förhållande till regeringens förslag.

Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Vi anser att de arbetshandikappade bör tillförsäkras möjlighet till fortsatt aktivt arbetsliv. Därför bör det på nytt införas en paragraf i förordningen om lönebidrag som innebär att om risk för uppsägning föreligger skall lönebidraget inte sänkas. Rätten till 90 procents ersättning vid anställning i ideella organisationer skall enligt vår uppfattning gälla såväl vid nyanställningar som för personer som innehade anställning efter den 1 juli 1995. För detta ändamål har vi beräknat 20 miljoner kronor mer än regeringens förslag. Vi anser därmed att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade för budgetåret 1999 bör beräknas till 6 675 miljoner kronor.

Anslaget B 3 Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet m.m.

Vi anser att anslaget B 3 Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet för budgetåret 1999 bör reduceras med 90 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I verksamheten bör implementering av forskningsresultat prioriteras.

Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen

Genom arbetsvärdering gör man kvinnors arbetsuppgifter synliga genom att analysera och beskriva dem. Vi är positiva till regeringens förslag om extra medelstillelning på 2 miljoner kronor till JämO förutsatt att medlen används till konstruktivt arbete med att utjämna löneskillnader vid lika arbete. Arbetet med jämställdhetsfrågor och lönefrågor kan endast bli framgångsrikt om JämO börjar tillämpa den jämställdhetslagstiftning som redan finns. Om nu

6. Arbetsmarknadsutbildning och flyttningsbidrag

Margareta Andersson (c) anför:

Arbetsmarknadsutbildning

Problemen med flaskhalsar måste motverkas genom bl.a. kvalificerad arbetsmarknadsutbildning. Regeringen har i propositionen tagit några betydelsefulla steg i rätt riktning. Detta är dock enligt Centerpartiets mening inte tillräckligt. Mer resurser måste satsas på arbetsmarknadsutbildning. Utbildningens infrastruktur måste möta de krav som kunskapsamhället ställer på livslångt lärande och återkommande utbildning. Mer arbetsmarknadsutbildning ligger också i linje med Centerpartiets strävan att höja utbildnings- och kompetensnivån generellt.

Flyttningsbidrag

Dagens nationella flyttningsbidrag har vissa nackdelar. Det motverkar strävandena att hela Sverige skall leva. Nackdelarna överväger fördelarna och bidraget bör därför avskaffas helt. Medlen bör i stället användas för kompetensutveckling. Följaktligen bör flyttningsbidrag inom Norden inte införas.

7. Arbetsmarknaden för invandrare, ungdomar respektive äldre

Elver Jonsson (fp) anför:

Arbetsmarknaden för invandrare

Folkpartiet anser inte att invandrades företagsamhet kan ökas genom selektiva åtgärder såsom skattefria zoner eller medel specialinriktade till invandrantäta områden. I stället bör generella åtgärder, som är lika över hela landet, vidtas för att få fler arbeten och företag. Det är också viktigt att invandrarföretag kan få god tillgång till riskkapital. Vi vill i detta sammanhang peka på det problem som nyanlända flyktingar och långtidsarbetslösa invandrare kan möta på arbetsförmedlingarna – på sina håll skrivs dessa kategorier inte ens in på förmedlingarna utan är hänvisade till socialbidrag.

Arbetsmarknaden för ungdomar

Det finns få förslag i budgetpropositionen om ungdomsarbetslösheten. Regeringens löfte från 1994 om att ungdomar under 25 år inom 100 dagar skall erbjudas arbete, utbildningsplats eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd är ännu inte uppfyllt.

Ungdomar behöver främst få in en fot på arbetsmarknaden. Folkpartiet anser att genom en mer offensiv satsning på att fler företag skapas kombinerat med en reformerad arbetsrätt och lönebildning kan ungdomar få den chans de behöver på arbetsmarknaden. Det bör dock även i fortsättningen finnas en

Arbetsmarknaden för äldre

Många arbetsgivare drar sig för att anställa äldre arbetslösa. Det glöms ofta bort att dessa personer har stor erfarenhet och kompetens som kan vara bra för många företag att få del av. Den äldre arbetskraften är dessutom ofta trogen sin arbetsgivare och stannar kvar på sin arbetsplats i högre grad än den yngre. Det kan därför vara mycket lönsamt för arbetsgivaren att anställa en 55-åring, som har åtminstone 10 år kvar på arbetsmarknaden.

8. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14

Barbro Johansson (mp) anför:

Allmän inriktning av arbetsmarknadspolitiken

Miljöpartiet anser att det är väsentligt att skapa förutsättningar för att människor skall kunna fylla sina liv med många värden. Livet är för värdefullt för att domineras av lönearbete; vi skall kunna bygga vår självkänsla på betydligt bredare grunder än vad enbart lönearbetet erbjuder. Lönearbete skall vara meningsfullt för både individen och samhället som helhet.

Allas rätt till arbete utgör utgångspunkten för vår ekonomiska politik. Arbetslöshet innebär ett fruktansvärt slöseri med både enskildas och samhällets resurser.

Från Miljöpartiets sida anser vi att det är orimligt med hög arbetslöshet såväl ur ett ekonomiskt som ur ett socialt och ekologiskt perspektiv. Hög arbetslöshet leder till ett samhälle med allt större klyftor. Det skapar en grund för oro, konflikter och sociala spänningar. Det medför också att utrymmet för miljöhänsyn krymper.

Problemen på arbetsmarknaden kan knappast lösas bara med ekonomisk tillväxt. Framtidens arbetsmarknad ser inte ut som den vi varit vana vid. Det behövs många typer av åtgärder för att det nya sysselsättningsmålet skall kunna uppnås.

Det är sannolikt att allt färre människor kommer att arbeta inom industrin medan tjänstesektorn fortsätter att växa. Det gäller inte minst de delar av tjänstesektorn som avser vård, omsorg, kultur och utbildning. Full sysselsättning kommer dock enbart att kunna uppnås om man genomför en snabb arbetstidsförkortning.

En minskning av lönearbetstiden är således både önskvärd och nödvändig för att vi i framtiden skall kunna erbjuda arbete åt alla. Normalarbetstiden per vecka bör sänkas till 30 timmar vilket skulle skapa fler arbeten. I ett första steg bör veckoarbetstiden minskas till 35 timmar i veckan. Kortare arbetstid skulle minska arbetslösheten och också innebära ökad livskvalitet. Möjligheterna skulle förbättras att delta i samhällsbygget, exempelvis genom informellt arbete i bostadsområden, kring barn, ungdomar och äldre.

Erfarenheterna av tidigare arbetstidsförkortningar visar att den reducerade arbetstiden leder till effektiviseringar och rationaliseringar, färre sjukdagar

och minskad förekomst av arbetsskador. Den ökade produktivitet som följer av en arbetstidsförkortning medför att den frilagda tiden vid sänkt normalarbetstid inte fullt ut behöver ersättas med ny arbetskraft. Om normalarbetstiden sänks till 35 timmar i veckan går det att acceptera krav på ökad flexibilitet i näringslivet.

En gemensam sektor är en viktig del av vår samhällsstruktur. Hälsa- och sjukvården skall även i fortsättningen i huvudsak vara offentligt finansierad. Kommuner och landsting har de senaste åren förlorat inkomster genom minskade skatteunderlag och reducerade statsbidrag. Detta har lett till nedskärningar samtidigt som behovet av vård och omsorg inte har blivit mindre. Följden har blivit att välutbildad personal går arbetslös med ersättning från staten via arbetslöshetskassan i stället för att de arbetar och därmed bidrar till högre kvalitet i vården och omsorgen. Beräkningar från AMS visar att besparingen när man säger upp en person som är berättigad till ersättning från arbetslöshetskassa uppgår till mellan 11 800 och 18 000 kr per *år*. Om personen i stället deltar i arbetsmarknadsutbildning uppstår i stället en merkostnad på mellan 2 600 och 9 500 kr per *månad* eftersom utbildningskostnaden tillkommer. Från Miljöpartiets sida anser vi mot denna bakgrund att man bör pröva en samordning av statsbidrag till landsting och kommuner med statsbidrag till arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadsåtgärder.

Miljöpartiet anser vidare att de arbetsmarknadspolitiska målen bör underställas de kulturpolitiska.

Utgiftsområde 13

Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

Miljöpartiet anser att de olika ersättningssystemen vid arbetslöshet, ohälsa och utbildning måste samordnas och delvis slås ihop. Ett enhetligt tak bör införas i sjuk-, föräldra- och arbetslöshetsförsäkringarna från och med år 2000. Taket bör motsvara en inkomstnivå på 6,5 basbelopp, vilket för arbetslöshetsförsäkringen innebär en höjning i förhållande till dagens tak på 5,3 basbelopp.

Kvalifikationskraven för att få ersättning från arbetslöshetskassa bör sänkas till fyra månaders arbete. Ersättningsnivån bör höjas till 85 % för låginkomsttagare och finansieras genom successivt lägre procentuell ersättning vid högre inkomster, s.k. brutet tak. Grundbeloppet i försäkringen bör höjas till 246 kr per dag.

En bortre parentes i arbetslöshetsförsäkringen är acceptabel endast om det är klarlagt vad som skall följa därefter. Enligt Miljöpartiets uppfattning bör det efter att ersättningstiden från arbetslöshetsförsäkringen är slut utgå ersättning i form av ett grundskydd som är lika för alla och som uppgår till ungefär samma nivå som grundskyddet vid förtidspension, inkl. bostadstillägg.

Från Miljöpartiets sida beräknar vi att utgiftsbehovet på anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning ökar med 1 230 miljoner kronor år 2000 och 1 330 miljoner kronor år 2001.

Försöksverksamhet vid centrumbildningar

I dag lever många utövande konstnärer under svåra ekonomiska villkor. Miljöpartiet anser att professionella kulturutövare inom litteratur, film, musik scen- och bildkonst m.m. skall kunna leva på sitt arbete. Samhället måste därför medverka till att de kan erhålla en grundtrygghet. Ett konstnärstillägg bör införas. Grundtanken med detta är att det är bättre att stärka fler konstnärers förutsättningar att klara sig på arbetsmarknaden än att sysselsätta ett fåtal i åtgärdsprogram. Miljöpartiet anser därför att de medel som Arbetsmarknadsverket i dag disponerar för kulturutövare och kulturändamål skall föras över till Kulturdepartementet. Vi anser att bedömningar som får uppenbara konsekvenser för svenskt kulturliv bör göras av sakkunniga.

Från Miljöpartiets sida är vi mycket positiva till försöksverksamhet med arbetsförmedlande insatser vid centrumbildningarna. Vi ifrågasätter dock att försöksverksamheten skall pågå under så kort tid och att den föreslås omfatta studieförbunden och folkparkerna utan att ytterligare medel tillförts. Vi anser också att Riksföreningen för Folkmusik och Dans bör ges i uppdrag att bedriva försöksverksamhet med kulturförmedling på motsvarande sätt.

Kommunal utvecklingsgaranti

Jag framhåller i reservationer ovan vikten av att förtydliga vem som har arbetsmiljöansvar för personer som deltar i åtgärden OTA eller som deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 6 c § socialtjänstlagen. Innan en ny stödform eller åtgärd införs bör det vara klarlagt vem som är arbetsgivare och därmed har arbetsmiljöansvar för deltagare i åtgärden. Så var inte fallet när den s.k. ungdomsgarantin infördes. Efter att Miljöpartiet uppmärksammat frågan i riksdagen gjordes en lagändring.

Lärlingar på Dramaten

Dramaten är en av landets mest framgångsrika scener och ett av Europas ledande teaterhus. Även bakom kulisserna på Dramaten finns stora och unika yrkeskunskaper. Där finns skickliga hantverkare, exempelvis perukmakare, skomakare, hattmakare etc. Det är viktigt att de urgamla hantverksteknikerna kan bevaras. Därför bör enligt Miljöpartiets uppfattning de kulturpolitiska målen integreras med de arbetsmarknadspolitiska, och arbetsmarknadsmedel avsättas så att Dramaten kan ta emot lärlingar.

Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade

Från Miljöpartiets sida anser vi att anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade bör tillföras ytterligare 200 miljoner kronor årligen fr.o.m. år 2000 bland annat för att det skall bli möjligt att behålla antalet anställda med lönebidrag hos allmännyttiga organisationer.

Anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning

1998/99:AU1
Särskilda yttranden

Miljöpartiet anser att Rådet för arbetslivsforskning bör tillföras ytterligare 50 miljoner kronor årligen fr.o.m. år 2000. Miljöpartiet vill ha ökad forskning med tonvikt på arbetsmiljöfrågor och inte, som i dag, arbetsorganisation.

Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Belopp i tusental kr

Anslag		Anslagstyp	Utskottets förslag	Reservantens förslag i förhål- lande till utskottets förslag
				fp res
A 1	Bidrag till arbets- löshetsersättning	ramanslag	32 796 000	-706
A 2	Bidrag till lönega- rantiersättning	ramanslag	993 000	
Summa			33 789 000	-706

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

1998/99:AU1
Bilaga 1

Beloppen i tusental kronor

	Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag	Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag	
				c res	fp res
A 1	Arbetsmarknads- verkets förvalt- ningskostnader	ramanslag	4 189 814		-603 000
A 2	Arbetsmarknadsspo- litiska åtgärder	ramanslag	21 961 114	-2 290 000	-3 600 000
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikap- pade	ramanslag	6 655 092		+200 000
A 4	Europeiska social- fonden m.m.	ramanslag	1 840 484		
A 5	Institutet för ar- betsmarknads- politisk utvärdering	ramanslag	13 525		
A 6	Vissa kostnader för införandet av en allmän och sam- manhållen arbets- löshetsförsäkring	ramanslag	61 183		
B 1	Arbetarskyddsver- ket	ramanslag	376 133		
B 2	Arbetslivsinstitutet	ramanslag	145 733		
B 3	Forskning, utveckling och utbildning m.m.	ramanslag	295 780		
B 4	Rådet för arbets- livsforskning	ramanslag	26 463		
B 5	Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	ramanslag	216 831		
B 6	Bidrag till Samhall AB	ramanslag	4 262 419		+50 000
B 7	AmuGruppen AB	ramanslag	6 513		
B 8	Arbetsdomstolen	ramanslag	16 061		
B 9	Statens förlik- ningsmanna- expedition	ramanslag	2 402		
B 10	Statens nämnd för arbetstagares upp- finningar	ramanslag	56		
B 11	Bidrag till Stiftelsen Utbild- ning Nordkalotten	obet.anslag	3 229		
B 12	Internationella avgifter	ramanslag	24 195		
B 13	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	ramanslag	1 000		
C 1	Jämställdhets- ombudsmannen	ramanslag	16 235		

		Reservanternas förslag i förhållande till utskottets förslag		
Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag	c res	fp res
C 2	Särskilda jäm- ställdhetsåtgärder	ramanslag	13 706	+3 000
C 3	Bidrag till kvinnoorganisat- ionernas centrala verksamhet	obet.anslag	3 432	
D 1	Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	ramanslag	3 000	
D 2	Statliga tjänste- pensioner m.m.	ramanslag	8 140 000	
Summa		48 274 400	-2 290 000	-3 950 000

Lagförslag utgiftsområde 13

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 3 a, 6, 14, 17, 19 och 22 §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, såsom försöksverksamhet under tiden den 1 juli 1997–den 31 december 1998, besluta att personer som redan får ersättning enligt denna lag skall kunna få fortsatt ersättning enligt lagen utan att villkoren i 9 §, med undantag av tredje punkten, är uppfyllda.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, såsom försöksverksamhet under tiden den 1 juli 1997–den 30 september 1999, besluta att personer som redan får ersättning enligt denna lag skall kunna få fortsatt ersättning enligt lagen utan att villkoren i 9 §, med undantag av tredje punkten, är uppfyllda.

6 §

Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas till den som
– inte är medlem i en arbetslöshetskassa, eller
– är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller de villkor som gäller för rätt till en inkomstrelaterad ersättning.

Ersättningen lämnas tidigast den 1 juli det år den arbetslöse fyller 20 år.

Ersättningen lämnas tidigast den dag den arbetslöse fyller 20 år.

14 §¹

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med stöd av
– förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller
– förordningen (1987:411) om beredskapsarbete, eller
2. som bedrivits med stöd av *förordningen (1984:523) om bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet.*
2. som bedrivits med stöd av *bestämmelserna om start av näringsverksamhet enligt förordningen (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter.*

Detta gäller dock inte om den sökande när det i första stycket nämnda arbetet påbörjades uppfyllde arbetsvillkoret med annat förvärvsarbete enligt 12–13 §§.

17 §

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller varit hindrad att arbeta på grund av

1. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

2. arbetsmarknadsutbildning,

3. yrkesinriktad rehabilitering,

4. utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

5. deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har *utgått*, i den mån tiden inte jämföras enligt vad som följer av 19 §.

2. en arbetsmarknadspolitisk aktivitet enligt förordningen (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter med undantag av start av näringsverksamhet,

3. utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

4. deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har *lämnats*, i den mån tiden inte jämföras enligt vad som följer av 19 §.

19 §²

För sökande som en gång har påbörjat en ersättningsperiod enligt denna lag gäller följande. När det arbetsvillkor skall uppfyllas som skall ligga till grund för en ny ersättningsperiod skall med tid under vilken sökande enligt 12–14 §§ skall ha förvärvat arbetat jämföras den tid då de

1. deltagit i och, om inte särskilda skäl hindrar det, fullföljt arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering för vilken statligt utbildningsbidrag lämnats,

2. deltagit i och, om inte särskilda skäl hindrar det, fullföljt utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnats enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag,

3. fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i båda fallen dock tillsammans högst 2 månader,

4. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med stöd av
– förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller
– förordningen (1987:411) om beredskapsarbete,

1. deltagit i och, om inte särskilda skäl hindrar det, fullföljt *en* arbetsmarknadsutbildning eller yrkesinriktad rehabilitering enligt förordningen (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, för vilka statligt utbildningsbidrag lämnats,

2. *bedrivit näringsverksamhet som avses i förordningen (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter,*

3. deltagit i och, om inte särskilda skäl hindrar det, fullföljt utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnats enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag,

4. fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i båda fallen dock tillsammans högst 2 månader,

5. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med stöd av
– förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller
– förordningen (1987:411) om beredskapsarbete, *eller*

5. bedrivit egen näringsverksamhet med stöd av förordningen (1984:523) om bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet, eller

6. fullföljt verksamhet där ersättning enligt 3 a § utgått.

6. fullföljt verksamhet där ersättning enligt 3 a § lämnats.

22 §³

Ersättning lämnas under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Om den sökande har fyllt 57 år före ersättningsperiodens slut är perioden i stället 450 dagar.

I ersättningsperioden räknas inte in dagar under vilka den sökande har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling, ett offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa, verksamhet enligt lagen om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år eller verksamhet där ersättning enligt 3 a § utgår i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

I ersättningsperioden räknas inte in dagar under vilka den sökande har anvisats ett offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa, verksamhet enligt lagen om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år eller verksamhet där ersättning enligt 3 a § lämnas i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

Om den sökande omedelbart före inträdet i en arbetslöshetskassa har fått ersättning från en annan arbetslöshetskassa, räknas ersättningsdagar i den andra kassan in i ersättningsperioden.

Rätten till dagpenning upphör vid månadsskiftet före den månad då den arbetslöse fyller 65 år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999. I fråga om personer som har anvisats verksamhet för arbetslivsutveckling före den 1 januari 1999 gäller 22 § i sin äldre lydelse.

³ Senaste lydelse 1997:1269.

1. Förslag till lag (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Den som av länsarbetsnämnden anvisats en arbetsmarknadspolitisk aktivitet enligt förordningen (1998:000) om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter, dock inte start av näringsverksamhet, skall inte anses som arbetstagare när han eller hon deltar i verksamheten. När sådan verksamhet bedrivs på en arbetsplats, skall deltagaren dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av följande regler i arbetsmiljölagen (1977:1160).

- 2 kap. 1–9 §§ om arbetsmiljöns beskaffenhet,
- 3 kap. 1–4 och 7–14 §§ om allmänna skyldigheter,
- 4 kap. 1–4 och 8–10 §§ om bemyndiganden,
- 7 kap. om tillsyn,
- 8 kap. om påföljder, och
- 9 kap. om överklagande.

Vad som i arbetsmiljölagen sägs om arbetsgivare skall gälla den som har upplåtit en arbetsplats för arbetsmarknadspolitisk aktivitet.

2 § Regeringen får föreskriva att anordnare som tillhandahåller arbetsmarknadspolitisk aktivitet i vissa fall skall betala finansieringsbidrag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999, då lagen (1995:705) om arbetsplatsintroduktion och lagen (1997:1266) om arbetslivsutveckling skall upphöra att gälla. De upphävda lagarna gäller dock fortfarande i fråga om de personer som har anvisats till verksamhet enligt förordningen (1995:711) om arbetsplatsintroduktion och förordningen (1997:1277) om arbetslivsutveckling.

2. Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa

1998/99:AU1
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa som gäller till utgången av år 1998, skall fortsätta att gälla till utgången av år 2001.

Motion	Motionärer	Yrkanden
Utgiftsområde 13		
<i>Avskaffande av generationsväxling</i>		
1998/99:A255	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	9
1998/99:A261	av Alf Svensson m.fl. (kd)	9
<i>Medelsanvisning på anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning</i>		
1998/99:A261	av Alf Svensson m.fl. (kd)	10
1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	3
1998/99:Fi211	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	14 i motsvarande del
Utgiftsområde 14		
<i>Privat arbetsförmedlingsverksamhet</i>		
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	11
<i>Ändrade regler för Ami</i>		
1998/99:So376	av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)	4
<i>Medelsanvisning på anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader</i>		
1998/99:A255	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18 och 20 båda i motsvarande delar
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	10 och 34 i motsvarande del
1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	4
1998/99:Fi211	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	14 i motsvarande del
<i>Förlängning av lagstiftning om OTA</i>		
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	20
1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	14
<i>Finansieringsbidrag vid arbetspraktik m.m.</i>		
1998/99:A249	av Jan Björkman och Karin Olsson (s)	

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	19
1998/99:A263	av Barbro Johansson (mp)	
1998/99:MJ308	av Caroline Hagström m.fl. (kd)	7

Ersättning vid kommunal utvecklingsgaranti

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	6 och 7
--------------	----------------------------	---------

Ersättningsnivåer vid arbetsmarknadsutbildning

1998/99:A252	av Karin Olsson och Jan Björkman (s)	i motsvarande del
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	14

Avveckling av resursarbete

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	21
--------------	----------------------------	----

Arbetsmarknadsmedel för lärlingar på Dramaten

1998/99:Kr274	av Birger Schlaug m.fl.	27
---------------	-------------------------	----

Tillfälliga personalförstärkningar

1998/99:A255	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18 i motsvarande del
1998/99:Fi211	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	14 i motsvarande del

Flyttningsbidrag i allmänhet

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	23 i motsvarande del
1998/99:N274	av Göran Hägglund m.fl. (kd)	14

Flyttningsbidrag till de övriga nordiska länderna

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	23 i motsvarande del
--------------	----------------------------	----------------------

Bemyndigande på anslaget A 2

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	25
--------------	----------------------------	----

Medelsanvisning på anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

1998/99:A255	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	18 och 20 båda i motsvarande delar
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	34 i motsvarande del
1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	5
1998/99:Fi210	av Lennart Daléus m.fl. (c)	14
1998/99:Fi211	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	14 i motsvarande del

Kulturarvs-IT och hembygdsrörelsen

1998/99:A211	av Elisabeth Fleetwood (m)	
1998/99:A286	av Agneta Brendt och Sinikka Bohlin (s)	
1998/99:Kr273	av Birgitta Sellén m.fl. (c)	8

Nivån på lönebidragen

1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	26, 27
1998/99:A259	av Rinaldo Karlsson (s)	
1998/99:A269	av Hans Karlsson m.fl. (s)	
1998/99:Kr518	av Dan Kihlström m.fl. (kd)	9 i motsvarande del

Medelsanvisning på anslaget A 3 Särskilda åtgärder för handikappade

1998/99:A255	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	20 i motsvarande del
1998/99:A257	av Alf Svensson m.fl. (kd)	34 i motsvarande del
1998/99:Kr518	av Dan Kihlström m.fl. (kd)	9 i motsvarande del
1998/99:Fi211	av Lars Leijonborg m.fl. (fp)	14 i motsvarande del

Medelsanvisning på anslaget A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring

1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	6
--------------	------------------------------	---

Medelsanvisning på anslaget B 1 Arbetarskyddsverket

1998/99:A276	av Mikael Odenberg m.fl. (m)	7
--------------	------------------------------	---

Medelsanvisning på anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 8

Medelsanvisning på anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.

1998/99:A257 av Alf Svensson m.fl. (kd) 34 i motsvarande del

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 9

Medelsanvisning på anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 10

Medelsanvisning på anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 11

Medelsanvisning på anslaget B 6 Bidrag till Samhall AB

1998/99:A255 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) 20 i motsvarande del

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) 14 i motsvarande del

Medelsanvisning på anslaget B 11 Bidrag till stiftelsen Utbildning Nordkalotten

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 12

Medelsanvisning på anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) 13

Medelsanvisning på anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) 14 i motsvarande del

Proposition 1998/99:1

I proposition 1998/99:1 föreslår regeringen

dels för utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
2. godkänner att högst 150 000 000 kronor av ramanslaget A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning får användas under budgetåret 1999 fram till och med den 30 september 1999 för försöksverksamhet med friare användning av arbetslöshetsersättning,
3. för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområdet 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag		Anslagstyp	
A 1	Bidrag till arbetslöshetsersättning	ramanslag	32 796 000
A 2	Bidrag till lönegarantiersättning	ramanslag	993 000
Summa för utgiftsområdet			33 789 000

dels för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om arbetsmarknadspolitiska aktiviteter,
2. antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa,
3. godkänner att 14 500 000 kronor av inflytande arbetsmarknadsavgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter får användas för tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen (ramanslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader),
4. godkänner att högst 250 000 000 kronor av medlen under ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder får användas för tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut under budgetåret 1999,
5. godkänner förslaget om utökad personskadeskydd för deltagare i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder där utbildningsbidrag lämnas (ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),
6. godkänner att flyttningsbidrag till de övriga nordiska länderna för dem som är eller riskerar att bli arbetslösa införs i enlighet med vad regeringen anför (anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder),
7. bemyndigar regeringen att under år 1999, i fråga om ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kronor efter år 1999,
8. godkänner höjning av bidrag till arbetsbiträde för egenföretagare med stora kommunikationssvårigheter (ramanslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade),
9. bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999, i fråga om ramanslaget A 4 Europeiska socialfonden m.m., besluta om åtaganden som exklusive

tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 1 600 000 000 kronor under åren 2000 och 2001,

10. bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999, i fråga om ramanslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m., besluta om för åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2003, som uppgår till högst 250 000 000 kronor,

11. bemyndigar regeringen att under budgetåret 1999, i fråga om ramanslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, besluta om åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under perioden 2000–2004, som uppgår till högst 420 000 000 kronor,

12. bemyndigar regeringen att träffa överenskommelse med Finland och Norge om verksamheten vid Stiftelsen Utbildning Nordkalotten under åren 2000–2002 (anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten),

13. för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 189 814
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21 961 114
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 655 092
A 4	Europeiska socialfonden m.m.	1 840 484
A 5	Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	13 525
A 6	Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring	61 183
B 1	Arbetarskyddsverket	376 133
B 2	Arbetslivsinstitutet	145 733
B 3	Forskning, utveckling och utbildning m.m.	295 780
B 4	Rådet för arbetslivsforskning	26 463
B 5	Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	216 831
B 6	Bidrag till Samhall AB	4 262 419
B 7	AmuGruppen AB	6 513
B 8	Arbetsdomstolen	16 061
B 9	Statens förlikningsmänna-	2 402

Anslag	Anslagstyp	
	expedition	
B 10	Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	ramanslag 56
B 11	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	obetecknat anslag 3 229
B 12	Internationella avgifter	ramanslag 24 195
B 13	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	ramanslag 1 000
C 1	Jämställdhetsombudsmannen	ramanslag 16 235
C 2	Särskilda jämställdhetsåtgärder	ramanslag 13 706
C 3	Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag 3 432
D 1	Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket	ramanslag 3 000
D 2	Statliga tjänstepensioner m.m.	ramanslag 8 140 000
Summa för utgiftsområdet		48 274 400

Motionerna

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998

1998/99:A204 av Kent Olsson och Inger René (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa förutsättningar för en gemensam nordisk arbetsmarknad.

1998/99:A205 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till nationellt införande av friår,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ge kommuner generell rätt att införa kommunalt friår,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att person som träder in på "friårsplats" skall ha rätt att räkna detta som fullvärdigt arbete,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om friår som åtgärd för ökat kvinnligt företagande.

1998/99:A206 av Åsa Torstensson och Margareta Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad lokal frihet att hantera arbetsmarknadspolitiska medel.

1998/99:A207 av Laila Bäck m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om generationsväxling.

1998/99:A208 av Ulla-Britt Hagström (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en jämställd IT-sektor.

1998/99:A211 av Elisabeth Fleetwood (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att hembygdsrörelsens samlingar får omfattas av den föreslagna satsningen på kulturarvs-IT.

1998/99:A212 av Agne Hansson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fullskaleförsök i Kalmar län med slopad arbetsgivaravgift på löner till ungdomar.

1998/99:A213 av Arne Kjörnsberg och Jan Bergqvist (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade insatser för att förbättra villkoren för den äldre arbetskraften.

1998/99:A214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ny modern arbetsrätt,

15. att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder så att incitamenten att ta arbete eller att utbilda sig bort från arbetslöshet stärks,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentralisering av arbetsmarknadspolitiken,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om AMV:s roll och funktion.

1998/99:A215 av Anne-Katrine Dunker och Patrik Norinder (m) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starta-eget-bidragen.

1998/99:A218 av Sofia Jonsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om decentraliserad arbetsmarknadspolitik.

1998/99:A219 av Åsa Torstensson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksområde med sänkt arbetsgivaravgift.

1998/99:A220 av Tuve Skånberg och Holger Gustafsson (kd) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skyndsamt tillsätta en utredning om sabbatsår.

1998/99:A221 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ett anslag för omställningskostnader införs under utgiftsområde 14.

1998/99:A225 av Lisbet Calner m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om strandstädning.

1998/99:A230 av Inger Segelström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett utvecklande arbetsliv.

1998/99:A231 av Michael Hagberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade regler för arbetsmarknadspolitiken.

1998/99:A232 av Catherine Persson (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av de lokala arbetsförmedlingsnämndernas sammansättning, ansvar och befogenheter,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att verka för spridning av goda exempel från väl fungerande arbetsförmedlingsnämnder.

1998/99:A234 av Tullia von Sydow (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bristyrkesutbildning inom vård- och omsorgssektorn.

1998/99:A237 av Tomas Eneroth m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökat kommunalt inflytande över arbetsmarknadsåtgärder.

1998/99:A239 av Barbro Johansson (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lagen om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (SFS 1996:870) ändras så att det klart framgår vem som är arbetsgivare,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lagen om praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 6 c § socialtjänstlagen ändras så att det klart framgår vem som är arbetsgivare,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en utvärdering bör göras innan en ny stödform införs,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en skärpning av författningstexterna om ALU och API,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsförmedlingarnas information om arbetsmiljölagen.

1998/99:A240 av Ulla Wester (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheterna att kombinera integrations- och arbetsmarknadspolitik.

1998/99:A243 av Torgny Danielsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att underlätta för gränspendling och en gemensam svensk-norsk arbetsmarknad.

1998/99:A249 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om undantag från finansieringsavgift vid arbetspraktik.

1998/99:A250 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om otraditionella insatser inom arbetsmarknadspolitiken.

1998/99:A252 av Karin Olsson och Jan Björkman (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildning.

1998/99:A254 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknadsstatistik med en mer rättvisande bild och ett mer enhetligt mått i statistiken för att undvika manipulation och statistiska missförstånd,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sådana mer relevanta åtgärder i arbetsmarknadspolitiken, att de leder till nya riktiga jobb.

1998/99:A255 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att målet för arbetsmarknadspolitiken måste vara att pressa ned den totala arbetslösheten,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetets sociala värde,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kvalitet skall prioriteras framför kvantitet inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på jobb inom tjänstesektorn,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kompetensutveckling,

6. att riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna till en utförsäljning av AmuGruppen AB helt eller delvis,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en uppföljning av åtgärden arbetspraktik,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de äldres situation på arbetsmarknaden,

9. att riksdagen beslutar avveckla åtgärden generationsväxling,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomsarbetslösheten,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utvärdering av kommunernas ansvar för arbetslösa ungdomar mellan 20 och 24 år,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetslöshet bland invandrare,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvinnligt företagande,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade insatser för arbetshandikappade,

18. att riksdagen avslår regeringens förslag om medel till tillfälliga personalförstärkningar på arbetsförmedlingarna,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de privata arbetsförmedlingarnas betydelse,

20. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

1998/99:AUI
Bilaga 4

Anslag		Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 189 814	-603 000
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21 961 114	-3 600 000
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 655 092	+250 000
B 6	Bidrag till Samhall AB	4 262 419	+50 000
Summa för utgiftsområdet		48 274 400	-3 953 000

1998/99:A257 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadspolitikens inriktning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att föra ned arbetsmarknadspolitiken på den lokala nivån avseende såväl praktisk hantering som resurser,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om långtidsarbetslösa och insatser för att stärka den enskilde arbetslöse i dennes sociala situation,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ungdomsarbetslösheten och ungdomsgarantin,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nivån på det s.k. skattefria bidraget till ungdomar utan arbetslöshetsförsäkring,

7. att riksdagen i konsekvens med vad i motionen anförts om det skattefria bidraget till ungdomar utan arbetslöshetsförsäkring beslutar om följdändring i 9 § lagen om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om besparingar inom AMV,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hur de extra resurserna till tillfälliga personalförstärkningar för arbetsförmedlingsverksamhet skall användas,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändring av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till enklare och mer generella system med ökad flexibilitet,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ange nivån på antalet personer i arbetsmarknadsåtgärder i intervall i stället för i fixa tal,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nivån på utbildningsbidraget för dem som saknar arbetslöshetsförsäkring,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadsutbildningen,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om datortek,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av jobbsökaraktiviteter,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om feriearbeten,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statliga myndigheter och finansieringsbidraget för arbetspraktik,

20. att riksdagen avslår regeringens förslag om lag om fortsatt giltighet av lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa,

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avveckling av resursarbeten,

23. att riksdagen dels avslår regeringens förslag om att godkänna att flyttningsbidragen till de övriga nordiska länderna för dem som är eller riskerar att bli arbetslösa införs i enlighet med vad regeringen anför (anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder), dels som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyttningsbidragen i övrigt,

24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sabbatsår/friår,

25. att riksdagen avslår regeringens förslag om att bemyndiga regeringen att under 1999, i fråga om ramanslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kr efter år 1999,

26. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att om det vid en omförhandling av nivån på lönebidrag föreligger risk för uppsägning skall en sänkning av lönebidrag inte genomföras,

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nivån på lönebidrag i ideella organisationer,

28. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den extra IT-satsningen skall göras tillgänglig för funktionshindrade,

29. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet,

30. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lönebildningen,

31. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en moderniserad arbetsrätt i enlighet med vad som anförts i motionen,

32. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett handlingsprogram för att genomföra de program mot arbetslösheten som EU-länderna gemensamt

kommit fram till,

33. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en kostnadseffektiv syn på arbetsmarknadsåtgärderna i form av uppföljning av kostnader per åtgärd i relation till hur många som får reguljärt arbete efter en åtgärd,

34. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv enligt följande uppställning:

Anslag		Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	4 189 814	-100 000
A 2	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	21 961 114	-3 155 000
A 3	Särskilda åtgärder för arbetshandikappade	6 655 092	+20 000
B 3	Bidrag och uppdrag inom arbetslivsområdet	295 780 000	-90 000
Summa för utgiftsområdet		48 274 400	-3 325 000

1998/99:A259 av Rinaldo Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en följsamhet när det gäller lönebidragen i förhållande till andra på arbetsmarknaden.

1998/99:A261 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om generationsväxling,

10. att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 1	Bidrag till arbetslöshetsersättning	32 796 000	-10 580 000

1998/99:A262 av Thomas Julin och Kerstin-Maria Stalín (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att medel från statlig arbetsmarknadspolitik bör kunna användas till lokala arbetsmarknadsåtgärder samt att metoder för detta utvecklas.

1998/99:A263 av Barbro Johansson (mp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning med uppdrag att utarbeta förslag som möjliggör att ALU kan drivas vidare som miljö- och kulturprojekt.

1998/99:A264 av Claes-Göran Brandin och Christina Nenes (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vidareutveckling av datortekverksamheten.

1998/99:A265 av Sven-Erik Sjöstrand och Camilla Sköld (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning och tillsyn av au pairförmedlingsverksamheten.

1998/99:A267 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt datortekverksamhet med hög kvalitet.

1998/99:A268 av Inger Lundberg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att arbetssökande enskilt och i grupp skall ges ökad möjlighet att tillföra synpunkter på utformningen av olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

1998/99:A269 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om resurser till åtgärden lönebidrag.

1998/99:A272 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att förenkla regelverk och ge utrymme för arbetsförmedlingsnämnderna att utifrån lokala förutsättningar och behov styra och prioritera åtgärdernas inriktning och fördelning.

1998/99:A273 av Peter Pedersen och Ulla Hoffmann (v) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en utredning om den kommunala utvecklingsgarantin.

1998/99:A275 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad fördelning på anslag på utgiftsområde Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet för budgetåren 2000 och 2001 (budgettabell 1),

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beräknad fördelning på anslagsområde Arbetsmarknad och arbetsliv för budgetåren 2000 och 2001 (budgettabell 2).

1998/99:A276 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förändringar i arbetsmarknadspolitiken,

3. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet fastställa anslag A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning till 41 307 578 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader till 4 139 814 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder till 4 421 144 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

6. att riksdagen beslutar att anslag A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring, under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv, utgår i enlighet med vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag B 1 Arbetarskyddsverket till 185 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag B 2 Arbetslivsinstitutet till 90 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m. till 15 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslaget B 4 Rådet för arbetsmiljöforskning till 19 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

11. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1999 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet till 142 000 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

12. att riksdagen beslutar att anslag B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten, under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv, utgår i enlighet med vad som anförts i motionen,

13. att riksdagen beslutar att för budgetåret 1998 under utgiftsområde Arbetsmarknad och arbetsliv fastställa anslag C Jämställdhet mellan kvinnor och män till 29 400 000 kr i enlighet med vad som anförts i motionen,

14. att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1996:870) om offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa.

1998/99:A277 av Elisabeth Fleetwood och Carl Erik Hedlund (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om socialbidragstagares möjligheter att starta egna verksamheter.

1998/99:A278 av Ronny Olander m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om frivilligarbete i utlandet.

1998/99:A280 av Catherine Persson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om övervägande av Trelleborgsmodellen som arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

1998/99:A286 av Agneta Brendt och Sinikka Bohlin (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att även hembygdsrörelsens samlingar bör få del av den föreslagna satsningen på Kulturarvs-IT.

1998/99:A287 av Sven-Erik Österberg och Ann-Kristine Johansson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skoglig beredskapsverksamhet.

1998/99:A291 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det negativa i kortsiktiga särlösningar för arbetslösa ungdomar,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om anställningsstöd,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nackdelarna med ungdomslöner.

1998/99:A601 av Lars Elinderson (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att marknaden för administration av statliga tjänstepensioner skall utsättas för konkurrens,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Statens pensionsverk skall ges i uppdrag att organisera sin verksamhet så, att myndighetsuppgifter och konkurrensutsatta servicefunktioner särredovisas.

1998/99:A719 av Yvonne Ruwaida (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att uppdra åt arbetsförmedlingen att genomföra kurser i demokrati.

1998/99:A803 av Lennart Hedquist och Beatrice Ask (m) vari yrkas att riksdagen i enlighet med vad som anförts i motionen beslutar om sådan ändring av reglerna för fördelning av statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet som blir en följd av att stöd till de politiska partiernas kvinnoverksamhet skall ingå i partistödet.

1998/99:A804 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett fjärde mål för arbetsmarknadspolitiken och AMV:s verksamhet.

1998/99:A810 av Maria Larsson m.fl. (kd) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om könsneutral arbetsvärdering som ett instrument för rättvis lönesättning,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skillnader mellan kvinnor och män i arbetsmarknadspolitiska åtgärder,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en arbetsmarknadspolitik som särskilt stimulerar kvinnors arbete på landsbygden.

1998/99:Fi210 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

13. att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 13 i enlighet med vad i motionen anförts,

14. att riksdagen beslutar om fördelning av anslag inom utgiftsområde 14 i enlighet med vad i motionen anförts,

32. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalt förfogande av arbetsmarknadspolitiska medel,

33. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förenklingar och decentralisering av arbetsmarknadspolitiken,

34. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändring av arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad i motionen anförts.

1998/99:Fi211 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

14. att riksdagen för budgetåret 1999 anvisar anslagen under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i bilaga 2.

1998/99:Sk310 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en långsiktig förändring av arbetsrätten i enlighet med som anförts i motionen,

18. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en reformering av arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad som anförts i motionen,

19. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en förändring av arbetsmarknadspolitiken i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Sk648 av Dan Ericsson (kd) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att kommunerna i Östergötland på ett fritt sätt skall få använda arbetsmarknadspolitiska medel i syfte att få fram fler reguljära arbetstillfällen.

1998/99:Sk670 av Per Westerberg m.fl. (m) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

1998/99:Sf608 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsförmedlingarna.

1998/99:Sf634 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om starta-eget-bidrag,

1998/99:So309 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetstidsförkortning,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om friår.

1998/99:So310 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknadssituationen för funktionshindrade.

1998/99:So373 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om friår.

1998/99:So376 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ändra reglerna för Ami-s så att vägledningsstöd även kan ges till hörselskadade som är anställda,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om IT i tjänst för personer med funktionshinder.

1998/99:So378 av Ragnwi Marcelind och Maria Larsson (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildnings- och arbetsmarknadspolitiska insatser inriktade på unga, lågutbildade mödrar.

1998/99:So460 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samordning av statsbidrag till arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadsåtgärder.

1998/99:Kr272 av Inger Davidson m.fl. (kd) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med en tredje anställningsform och arbetsförmedling vid centrubildningarna.

1998/99:Kr273 av Birgitta Sellén m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen beslutar att också hembygdsmuseerna skall ingå i satsningen på Kulturarvs-IT.

1998/99:Kr274 av Birger Schlaug m.fl. (mp) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de medel som Arbetsmarknadsverket i dag disponerar för kulturutövare skall föras över till Kulturdepartementet,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att de arbetsmarknadspolitiska målen skall underställas de kulturpolitiska målen,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om försöksverksamhet med kulturförmedling vid centrubildningarna,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att även RFoD bör ges i uppdrag att bedriva kulturförmedling.

27. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att arbetsmarknadsmedel skall avsättas så att Dramaten kan ta emot lärlingar.

1998/99:Kr518 av Dan Kihlström m.fl. (kd) vari yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ideella organisationer bör undantas från sänkningen av lönebidragsnivån.

1998/99:T325 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Västra Götaland fritt får disponera de arbetsmarknadspolitiska medlen.

1998/99:T803 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sextimmarsdagen.

1998/99:MJ308 av Caroline Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet för Skogsstyrelsen att också fortsättningsvis få möjlig-

heter att ha arbetslösa som arbetspraktikanter utan att belasta Skogsstyrelsens budget.

1998/99:N237 av Runar Patriksson och Yvonne Ångström (fp) vari yrkas

14. att riksdagen beslutar att alla län som så önskar skall kunna bli frilän vad avser användandet av arbetsmarknadspolitiska medel.

1998/99:N274 av Göran Hägglund m.fl. (kd) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att avskaffa flyttbidraget.

1998/99:N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) vari yrkas

17. att riksdagen hos regeringen begär förslag om slopande av den obligatoriska platsanmälan i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:N330 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om framtidens arbetsmarknad.

1998/99:N332 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en modernisering av arbetsmarknadslagarna.

1998/99:N334 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari yrkas

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad flexibilitet.

1998/99:N335 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jämställdhetsexperter och budgetpropositionen år 2000,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flexibel användning av medel på regional nivå.

1998/99:N336 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetsmarknad och arbetsliv.

1998/99:N337 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en friare användning av de arbetsmarknadspolitiska medlen.

Sammanfattning.....	1
Yrkandena.....	3
Ärendets beredning.....	3
UTSKOTTET	4
1. ALLMÄNNA FRÅGOR	4
1.1 Allmän inriktning av politiken.....	4
Regeringen.....	4
Oppositionspartiernas alternativ m.m.	7
Moderaterna	7
Vänsterpartiet.....	8
Kristdemokraterna.....	10
Centerpartiet.....	11
Folkpartiet.....	12
Miljöpartiet.....	13
Övriga motioner	13
Arbetsmarknadsutskottets syn på inriktningen av arbetsmarknadspolitiken	14
1.2 EU-frågor och nordisk arbetsmarknad.....	21
1.3 Arbetsmarknaden för olika grupper	23
Arbetsmarknaden för arbetshandikappade	23
Arbetsmarknaden för invandrare.....	25
Arbetsmarknaden för kvinnor	28
Arbetsmarknaden för ungdomar	30
Arbetsmarknaden för äldre.....	31
2. UTGIFTSOMRÅDE 13 – Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	34
2.1 Ersättning vid arbetslöshet m.m.	34
Inledning.....	34
Anslaget A 1 Bidrag till arbetslöshetsersättning	35
Anslaget A 2 Bidrag till lönegarantiersättning.....	40
2.2 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 13	41
3 UTGIFTSOMRÅDE 14 – Arbetsmarknad och arbetsliv	42
3.1 Mål för utgiftsområdet m.m.	42
3.2 Arbetsmarknadsverket	44
Arbetsförmedlingsverksamhet	44
Anslaget A 1 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	47
3.3 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	50
Omfattning och inriktning.....	50
Offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA).....	56
Arbetspraktik	57
Kommunal utvecklingsgaranti m.m.	61
Arbetsmarknadsutbildning.....	63
Resursarbete.....	65
Förstärkt försäkringsskydd.....	66
IT-satsningar	66

Datortek/aktivitetscenter	68
Starta-eget-bidrag	69
Sabbatsår – friår	70
Insatser för konstnärer.....	71
Tillfälliga personalförstärkningar	72
Feriearbeten	73
Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser.....	75
Övriga åtgärder	75
Anslaget A 2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	76
3.4 Övriga A och B anslag.....	78
Anslaget A 3 Särskilda åtgärder för arbetshandikappade.....	78
Anslaget A 4 Europeiska socialfonden	83
Anslaget A 5 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering.....	83
Anslaget A 6 Vissa kostnader för införandet av en allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring.....	84
Anslaget B 1 Arbetarskyddsverket.....	85
Anslaget B 2 Arbetslivsinstitutet	86
Anslaget B 3 Forskning, utveckling och utbildning m.m.....	87
Anslaget B 4 Rådet för arbetslivsforskning	89
Anslaget B 5 Finansiering av forskning och utveckling inom arbetslivsområdet	90
Anslaget B 6 Bidrag till Samhall AB	91
Anslaget B 7 AmuGruppen AB	94
Anslaget B 8 Arbetsdomstolen	94
Anslaget B 9 Statens förlikningsmannaexpedition	95
Anslaget B 10 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.....	95
Anslaget B 11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	96
Anslaget B 12 Internationella avgifter	97
Anslaget B 13 Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning	97
3.5 Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	98
Inledning.....	98
Anslaget C 1 Jämställdhetsombudsmannen	98
Anslaget C 2 Särskilda jämställdhetsåtgärder	101
Anslaget C 3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.....	101
3.6 Staten som arbetsgivare	102
Inledning.....	102
Anslaget D 1 Stabsuppgifter vid Arbetsgivarverket.....	103
Anslaget D 2 Statliga tjänstepensioner m.m.	103
3.7 Sammanställning av utskottets ställningstagande i fråga om anslagen m.m. på utgiftsområde 14.	106
Hemställan	107
Reservationer.....	114
1. Allmän inriktning av politiken (mom. 1), (m, kd, fp)	114
2. Allmän inriktning av politiken (mom. 1), (v).....	118
3. Allmän inriktning av politiken (mom. 1), (c).....	122
4. Handlingsplan om sysselsättningspolitik (mom. 2), (m, kd, fp)....	124

5. Arbetsmarknaden för handikappade (mom. 4, motiveringen), (m)	124
6. Arbetsmarknaden för handikappade (mom. 4), (fp).....	125
7. Arbetsmarknaden för invandrare (mom. 5, motiveringen), (m)	126
8. Kvinnors förutsättningar att starta eget företag (mom. 6), (kd, c, fp).....	126
9. Arbetsmarknaden för kvinnor i övrigt (mom. 7), (kd)	127
10. Arbetsmarknaden för ungdomar (mom. 8), (m, kd, fp).....	127
11. Införande av en arbetslivs- och ohälsöförsäkring m.m. (mom. 12), (c)	128
12. Anslag på utgiftsområde 13 för 1999 (mom. 13), (fp)	129
13. Arbetsförmedlingsverksamhet och lokal samverkan (mom. 14), (c)	130
14. Försöksverksamhet vid centrumbildningar (mom. 15), (kd).....	131
15. Uppföljning av arbetsmarknadspolitiska åtgärder (mom. 16), (m, kd).....	131
16. Regelförenklningar (mom. 17), (m, kd)	132
17. Frilån (mom. 22), (fp)	132
18. Överförande av anslag (mom. 23), (v)	133
19. Arbetsgivaransvar vid OTA (mom. 24), (mp).....	133
20. Uppföljning av arbetspraktik (mom. 27), (kd, c, fp)	134
21. Arbetsgivaransvar vid praktik enligt socialtjänstlagen (mom. 29), (mp).....	135
22. Utredning om det statliga stödet vid kommunal utvecklingsgaranti (mom. 30), (v).....	135
23. Arbetsmarknadsutbildning inom det reguljära utbildningsväsendet (mom. 31), (kd)	136
24. Utredning om datorteken m.m. (mom. 35), (m, kd)	136
25. Förbättringar av starta-eget-bidraget (mom. 37), (fp)	137
26. Friår m.m. (mom. 38, motiveringen), (m)	137
27. Friår m.m. (mom. 38), (kd)	138
28. Friår m.m. (mom. 38), (mp)	138
29. En tredje anställningsform (mom. 39), (kd).....	139
30. Privatisering av AmuGruppen AB (mom. 44)m (m, kd, fp)	139
31. Jämställdhetsexperter (mom. 45), (v).....	140
32. De politiska kvinnoorganisationerna (mom. 47), (m)	140
33. Administration av statliga tjänstepensioner m.m. (mom. 48), (m)	141
34. Anslag på utgiftsområde 14 för 1999 (mom. 49), (c).....	141
35. Anslag på utgiftsområde 14 för 1999 (mom. 49), (fp)	143
Särskilda yttranden	146
1. Utskottets behandling av arbetspraktik, (m, kd, c, fp).....	146
2. Överförandet av medel till kommuner och landsting, (v, mp)	146
3. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (m)	147
4. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (v)	151
5. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14 m.m., (kd)	153
6. Arbetsmarknadsutbildning och flyttningsbidrag, (c).....	157

7. Arbetsmarknaden för invandrare, ungdomar respektive äldre, (fp)	157
8. Politiken på utgiftsområdena 13 och 14, (mp)	158
Bilaga 1	
Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområdena 13 och 14.....	162
Bilaga 2	
Lagförslag utgiftsområde 13	165
Lagförslag utgiftsområde 14.....	168
Bilaga 3	
Av utskottet avstyrkta motionsyrkanden (mom. 13 och 49) i hemställan.....	170
Bilaga 4	
Proposition 1998/99:1.....	174
Motionerna	176